

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE UMANISTE ȘI ALE EDUCAȚIEI

CONSORTIU: Universitatea de Stat din Moldova (USM), Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB), Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul (USC).

Cu titlu de manuscris

CZU: 811.135.1'27'246.2:004.738.5(043.3)

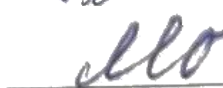
GALBEN INGA

TENDINȚE DE HIBRIDIZARE ȘI SCHEMATIZARE ÎN
LIMBAJUL ACTUAL ROMÂNESC

621.06 – TEORIA TEXTULUI; ANALIZA DISCURSULUI; STILISTICA
(LIMBA ROMÂNĂ)

Teză de doctor în filologie

Autor

Galben Inga

Conducător științific

Molea Viorica, dr. hab., conf. univ.

CHIȘINĂU, 2026

© Galben Inga, 2026

CUPRINS

CUPRINS	2
ADNOTARE	4
АННОТАЦИЯ.....	5
ANNOTATION.....	6
LISTA DE TABELE	7
LISTE DE EXPRESII DIN MEDIUL ONLINE.....	8
LISTA FIGURILOR	9
LISTA ABREVIERILOR	10
INTRODUCERE	11
1. OPINII ȘI CONTROVERSE PRIVIND HIBRIDIZAREA ȘI SCHEMATIZAREA LIMBAJULUI	21
1.1. Dinamica limbii: perspective teoretice asupra hibridizării	22
1.1.1. Controverse privind conceptul de hibridizare lingvistică	27
1.1.2. Lingua franca și factorii determinanți ai hibridizării	34
1.1.3. Mecanisme și tipologii ale hibridizării lingvistice	37
1.2. Schematizarea ca manifestare complexă a comunicării digitale.....	47
1.2.1. Definiții și delimitări conceptuale	48
1.2.2. Rădăcinile filozofice ale conceptului de schemă	50
1.2.3. Manifestări ale schematizării în comunicarea digitală și profesională	52
1.2.4. Forme și tipologii ale schematizării limbajului.....	55
1.2.5. Multilingvismul în Republica Moldova și impactul asupra schematizării.....	60
1.3. Concluzii la Capitolul 1	64
2. FENOMENUL HIBRIDIZĂRII ȘI AL SCHEMATIZĂRII ÎN LIMBA ROMÂNĂ: PROCESE ȘI MANIFESTĂRI ACTUALE	65
2.1. Acceptarea lingvistică: factori cognitivi, sociali și emoționali.....	66
2.1.1. Studiu comparativ: traiectorii în spațiul post-sovietic (Republica Moldova și Ucraina).....	71
2.2. Prestigiul lingvistic și alegerea cognitivă	80
2.3. Identitatea profesională și markerii lingvistici.....	84
2.4. Impactul inteligenței artificiale asupra limbii române actuale.....	91
2.4.1. Mecanismele de influență tehnologică asupra normelor.....	97
2.4.2. Amplificarea impactului în context profesional.....	98
2.5. Concluzii la Capitolul 2	102

3. COMUNICAREA CORPORATIVĂ ÎN COMPANIILE MULTINAȚIONALE DIN REPUBLICA MOLDOVA: STUDIU DE CAZ	104
3.1. Manifestări ale hibridizării în comunicarea corporativă: studii de caz.....	106
3.1.1. Comunicarea formală versus informală	112
3.1.2. Practici de comutare de cod și translingvism	114
3.1.3. Studiul de caz Rakuten: politicile lingvistice globale	127
3.2. Politici lingvistice și promovarea colaborării în companiile multinaționale	131
3.2.1. Percepții și atitudini față de hibridizarea limbajului în mediul multinațional.....	132
3.2.2. Studiul empiric și analiza rezultatelor	139
3.3. Concluzii la Capitolul 3	150
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	152
BIBLIOGRAFIE	158
ANEXE.....	170
<i>Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI.....</i>	<i>170</i>
<i>Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale</i>	<i>194</i>
<i>Anexa 3: Hibridizarea lingvistică a Generației Z în conversații private</i>	<i>208</i>
<i>Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj</i>	<i>213</i>
<i>Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate</i>	<i>232</i>
<i>Anexa 6: Terminologie specifică</i>	<i>237</i>
Declarația privind asumarea răspunderii	239
CURRICULUM VITAE AL AUTORULUI.....	240

ADNOTARE

Galben Inga: Tendințe de hibridizare și schematizare în limbajul actual românesc **Teză de doctor în filologie, Chișinău, 2026**

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia (care include 182 surse), 6 anexe, 147 de pagini de text de bază, 10 figuri/imagini, care includ și rezultatele sondajului, 4 tabele, declarația privind asumarea răspunderii și CV-ul autoarei.

Cuvinte-cheie: limbă, limbaj, hibridizare, comutare de cod, anglicizare, comunicare corporativă, *lingua franca*, prestigiu lingvistic, schematizare, discurs digital

Scopul lucrării este investigarea și explicarea fenomenului de hibridizare și schematizare a limbii române în contextul comunicării profesionale digitale din organizațiile multinaționale din Republica Moldova prin identificarea mecanismelor lingvistice, cognitive și sociale care guvernează aceste procese și evaluarea implicațiilor pentru parcursul viitor al limbii române.

Scopul se concretizează în următoarele obiective:

- identificarea și caracterizarea mecanismelor concrete de hibridizare; împrumuturi lexicale, adaptări morfologice, calcuri semantice și comutare de cod;
- analiza fundamentelor teoretice ale hibridizării și schematizării lingvistice în raport cu teoriile lui E. Coșeriu, W. Labov, J. Fishman, D. Crystal și alții;
- examinarea factorilor determinanți ai hibridizării: influența inteligenței artificiale, prestigiul lingvistic al englezei ca limbă globală și persistența influenței limbii ruse;
- realizarea unui studiu empiric sistematic prin sondaj, analiză a discursului digital pe un corpus autentic de conversații profesionale și observație etnografică participativă;
- dezvoltarea unei perspective comparative între modelul de hibridizare stabilă specific Republicii Moldova și procesele de tranziție lingvistică accelerată.

Noutatea științifică a lucrării rezidă în documentarea empirică pentru prima dată a tiparelor de hibridizare trilingvă (română – engleză – rusă) în comunicarea profesională digitală din Republica Moldova prin analiza unui corpus de conversații autentice de pe platformele MS Teams și Slack.

Problema științifică soluționată constă în prezentarea unui cadru analitic al cercetării limbajului actual, examinat prin observații din interior, prin analiză empirică a comunităților profesionale a vorbitorilor de limbă română din echipele multinaționale din Republica Moldova, prin documentare și analiza comparativă a factorilor schimbărilor lingvistice pe studii de caz.

Originalitatea constă în combinarea analizei discursului digital cu cercetarea cantitativă și cu observația etnografică, oferind un cadru analitic integrat aplicabil altor comunități lingvistice din spațiul post-sovietic.

Rezultatele obținute au fost reflectate în 12 lucrări științifice publicate și în comunicatele prezentate în cadrul mai multor manifestări științifice naționale și internaționale.

Importanța teoretică: studiul tinde să valideze aplicabilitatea teoriei coșeriene a normei lingvistice în contexte de comunicare digitală, demonstrând că distincțiile sistem – normă – vorbire își mențin puterea explicativă în medii multilingve accelerate tehnologic și că vorbitorii din organizații construiesc activ norme hibride proprii fără a compromite sistemul gramatical al limbii matrice.

Valoarea aplicativă. Rezultatele, inclusiv corpusul de comunicare digitală din cadrul tezei, pot fi utilizate în elaborarea politicilor lingvistice corporative, precum și formarea competențelor de comunicare interculturală pentru specialiștii din diverse domenii ale mediului de afaceri multinațional.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării au fost valorificate în recomandări adresate organizațiilor multinaționale (ajustarea politicilor interne), sistemului educațional (integrarea competențelor metalingvistice în programele de studii), factorilor de decizie (dezvoltarea terminologiei românești în domeniile tehnice emergente) și cercetării în lingvistică (parteneriate cu sectorul privat pentru resurse educaționale).

АННОТАЦИЯ

Галбен Инга: Тенденции гибридизации и схематизации в актуальном румынском языке диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Кишинэу, 2026

Структура диссертации включает введение, три главы, обобщающие выводы и рекомендации, библиографию, содержащую 182 источника, 6 приложений, 147 страниц основного текста, 10 рисунков, включая результаты эмпирического опроса, 4 таблицы, декларацию об ответственности и резюме автора.

Ключевые слова: язык, гибридизация, смешение кодов, англизация, корпоративное общение, лингва франка, языковой престиж, схематизация, цифровой дискурс.

Целью работы является исследование и объяснение феномена гибридизации и схематизации румынского языка в контексте профессиональной цифровой коммуникации в многонациональных организациях Республики Молдова, выявление лингвистических, когнитивных и социальных механизмов, управляющих этими процессами, и оценка их последствий для дальнейшего развития румынского языка, через следующие **задачи**:

- характеристика конкретных механизмов гибридизации: лексических заимствований, морфологических адаптаций, семантических калек и переключения кодов;
- анализ теоретических основ лингвистической гибридизации и схематизации в соотношении с концепциями Е. Кошеру, У. Лабова, Д. Фишмана, Д. Кристала и другие;
- изучение детерминирующих факторов гибридизации: влияния искусственного интеллекта, языкового престижа английского как глобального языка и влияния русского языка;
- проведение эмпирического исследования посредством опроса, анализа цифрового дискурса на основе корпуса профессиональных переписок и этнографического наблюдения;
- формирование сравнительной перспективы между моделью стабильной гибридизации, характерной для Республики Молдова, и процессами ускоренного языкового перехода.

Научная новизна заключается в первичной эмпирической документации паттернов трёхязычной гибридизации (румынский–английский–русский) в профессиональной цифровой коммуникации Республики Молдова на основе анализа корпуса аутентичных переписок на платформах MS Teams и Slack.

Решённая научная проблема состоит в представлении аналитической основы для исследования современного языка на основе внутреннего наблюдения, эмпирического анализа профессиональных сообществ румыноязычных носителей в многонациональных командах Республики Молдова, документирования и сравнительного анализа факторов языковых изменений на материале тематических исследований. **Оригинальность** заключается в сочетании анализа цифрового дискурса с количественным исследованием и этнографическим наблюдением, что обеспечивает интегрированную аналитическую основу.

Результаты исследования нашли отражение в 12 опубликованных научных работах и в докладах, представленных на национальных и международных научных мероприятиях.

Теоретическая значимость. Исследование направлено на верификацию применимости теории Э. Кошеру к анализу цифровой коммуникации. Показано, что трихотомия «система — норма — речь» сохраняют высокую объяснительную релевантность в условиях технологически многоязычной коммуникации. Кроме того, рассматривается вопрос о том, формируются ли в организационных контекстах устойчивые гибридные нормы, при этом не затрагивающие целостность системы языка-матрицы.

Прикладная значимость: результаты, включая корпус цифровой корпоративной коммуникации, могут быть использованы при разработке корпоративной языковой политики, а также при формировании межкультурных коммуникативных компетенций специалистов в различных сферах деловой среды.

Внедрение научных результатов. результаты исследования были использованы при формулировании рекомендаций многонациональным организациям (корректировка внутренней политики), системе образования (интеграция метаязыковых компетенций), ответственным за языковую политику (развитие румынской терминологии в новых технических областях), и исследовательским учреждениям (партнёрства с частным сектором).

ANNOTATION

Galben Inga: Trends of Hybridization and Schematization in Current Romanian Language PhD thesis in Philology, Chişinău, 2026

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography (including 182 sources), 6 appendices, 147 pages of main text, 10 figures, including the results of the empirical survey, 4 tables, statement of responsibility and the author's CV.

Keywords: language, hybridization, code-switching, anglicization, corporate communication, *lingua franca*, linguistic prestige, schematization, digital discourse.

The aim of the thesis is to investigate and explain the phenomenon of hybridization and schematization of Romanian in the context of professional digital communication within multinational organizations, with a focus on the Republic of Moldova, by identifying the linguistic, cognitive and social mechanisms governing these processes and evaluating their implications for the future evolution of the Romanian language.

This aim was pursued through the following objectives:

- to identify and characterise of concrete hybridisation mechanisms: lexical borrowings, morphological adaptations, semantic calques and code-switching;
- to analyse the theoretical foundations of linguistic hybridisation and schematisation in relation to the theories of E. Coşeriu, W. Labov, J. Fishman, D. Crystal and others;
- to examine the determining factors of hybridization: the influence of artificial intelligence, the linguistic prestige of English as a global language, the dynamics of online communication and the persistence of Russian linguistic influence;
- to conduct a systematic empirical study through a survey, digital discourse analysis of an authentic corpus of professional conversations, and participatory ethnographic observation;
- to develop a comparative perspective between the stable hybridization model specific to the Republic of Moldova and the processes of accelerated linguistic transition.

Scientific novelty. The research provides the first empirical documentation of trilingual hybridization patterns (Romanian – English – Russian) in professional digital communication in the Republic of Moldova, through the analysis of an authentic corpus of conversations from MS Teams and Slack platforms. Its **originality** lies in combining digital discourse analysis with quantitative research and ethnographic observation, offering an integrated analytical framework applicable to other linguistic communities in the post-Soviet space.

The solved scientific **problem** consists in presenting an analytical framework for the study of contemporary language, examined through insider observation, empirical analysis of the professional communities of Romanian-speaking individuals within multinational teams in the Republic of Moldova, as well as through documentation and comparative analysis of the factors driving linguistic change, based on case studies.

The results of the study have been reflected in 12 published scientific papers and in the reports presented at numerous national and international scientific events.

Theoretical importance: the study tends to validate the applicability of Coşerian theory of linguistic norm in digital communication contexts, demonstrating that system – norm – speech distinctions maintain their explanatory power in technologically accelerated multilingual environments, and whether speakers within organizations actively construct their own hybrid norms without compromising the grammatical system of the matrix language.

Application value. The results, including the corpus of digital corporate communication compiled within the thesis, can be used in developing corporate language policies, as well as in building intercultural communication competencies for professionals across various fields of the multinational business environment.

Implementation of scientific results. The research results were used in formulating recommendations addressed to multinational organizations (adjusting internal language policies), the education system (integrating metalinguistic competencies), language-policy decision-makers (developing Romanian terminology in emerging technical fields), and linguistic research institutions (partnerships with the private sector).

LISTA DE TABELE

Tabelul 1.1 Teoria sistemico-funcțională a limbajului a lui Michael Alexander Halliday	30
Tabelul 1.2 Adaptarea în comunicarea profesională (tabel elaborat de autoare)	31
Tabelul 1.3 Matricea după Myers-Scotton (Matrix Language Frame Model)	40
Tabelul 1.4 Evoluția tehnologiilor și transformarea limbajului profesional	89

LISTE DE EXPRESII DIN MEDIUL ONLINE

Lista 1: Acronime și prescurtări românești în comunicarea online	232
Lista 2: Abrevieri împrumutate din limba engleză	233
Lista 3: Logograme împrumutate din limba engleză	235
Lista 4: Logograme specifice limbii române	235

LISTA FIGURILOR

Figura 1: Harta traiectoriilor lingvistice (elaborată de autoare)	79
Figura 2: Extras din utilizarea platformei Chat GPT la data de 14 aprilie 2023	94
Figura 3: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea „Care este nivelul dumneavoastră de responsabilitate ierarhică din cadrul organizației?”	140
Figura 4: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre industria organizației	140
Figura 5: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre grupul de vârstă	141
Figura 6: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre tipul de management.....	141
Figura 7: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre modelul preferat de comunicare la locul de muncă.....	142
Figura 8: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre motivare	143
Figura 9: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre influențe	144
Figura 10: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre atitudinea față de utilizarea anglicismelor	145

LISTA ABREVIERILOR

<i>TI</i>	–	Tehnologii informaționale
<i>IA</i>	–	Inteligență artificială
<i>QA</i>	–	Quality Assurance Engineer (specialist în asigurarea calității)
<i>DevOps</i>	–	Development Operations Engineer (inginer dezvoltator operaționist)
<i>PM</i>	–	Project Manager (manager de proiect)
<i>JD</i>	–	Job Description (fișă post)
<i>PR</i>	–	Pull request (cerere tehnică de aprobare)
<i>TL</i>	–	Tech Lead (liderul tehnic al echipei de dezvoltare)
<i>@</i>	–	At (adresare)
<i>HR</i>	–	Human Resources (resurse umane)
<i>CC</i>	–	Copied (menționat într-un mesaj electronic pentru informare)
<i>EOD</i>	–	End of Business Day (sfârșitul zilei lucrătoare)
<i>MS Teams</i>	–	Microsoft Teams (platformă de mesagerie instant)
<i>MITP</i>	–	Moldova IT Park
<i>ELF</i>	–	English as Lingua Franca (engleza ca lingua franca, de prestigiu)
<i>IIH</i>	–	Indicele de intensitate a hibridizării
<i>Anonim.</i>	–	Anonimizat
<i>DOOM 3</i>	–	Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, ediția a III-a

INTRODUCERE

Tema cercetării s-a conturat în urma relevării modului în care limba română funcționează astăzi în mediul digital și profesional, în special sub influența expansiunii proceselor de afaceri la nivel global. Punctul de plecare al acestei cercetări îl constituie observația că în mediul corporativ, în instituții și în mediile digitale, limba română se află sub influența unor presiuni constante, generate de interacțiunea cu instrumentele tehnologice și cu un vocabular globalizat. Sistemul este în transformare, se adaptează, se reduce la formule schematice, menite să eficientizeze comunicarea. Pornind de la aceste observații, întrebarea centrală a cercetării vizează identificarea surselor și mecanismelor transformării.

Aceste observații au redirecționat atenția noastră spre analiza fenomenului de hibridizare și schematizare a limbii române, două procese care sunt analizate astăzi din perspectiva păstrării patrimoniului lingvistic și în continuarea eforturilor pentru păstrarea identității lingvistice pe care le-au depus constant vorbitorii limbii române din Republica Moldova, ca urmare a procesului de rusificare din perioada sovietică.

Actualitatea temei rezidă în conștientizarea faptului că limbajul nu este doar un instrument de exprimare, ci și un indicator al transformărilor sociale și tehnologice. Viteza cu care se produc aceste schimbări nu are precedent; istoria omenirii nu a mai cunoscut asemenea schimbări într-o perioadă atât de scurtă de la Revoluția industrială încoace. În ultimii douăzeci de ani omenirea a trecut prin tranziții tehnologice care au influențat modelul de afaceri, schimbând esențial organizarea muncii. Aceste transformări nu s-au limitat la sfera economică, au generat și efecte vizibile la nivel social, influențând modul în care oamenii interacționează, colaborează și își construiesc identitatea profesională, procese observate în special în mediul digital și cel profesional, datorită contactului cu echipe de angajați în cadrul organizațiilor multinaționale. În acest context, limba engleză este adoptată ca limbă comună de conversație, cu scopul de a eficientiza procesele de lucru și de a facilita comunicarea între echipe.

Odată cu deschiderea către piața muncii din Europa și din Statele Unite ale Americii, limba engleză a obținut o extindere de utilizare în mediul digital și profesional, devenind lingua franca într-un timp foarte scurt, dacă am face comparație cu limba rusă din perioada sovietică, fiind și limba tehnologiilor și a afacerilor internaționale.

Primul argument care susține **actualitatea** temei este amploarea fenomenului de hibridizare lingvistică în spațiul digital și profesional. Extinderea sectorului tehnologiilor informaționale și a organizațiilor multinaționale din România și Republica Moldova a creat comunități profesionale în cadrul cărora comunicarea multilingvă a devenit o normă. Peste o sută

de mii de specialiști vorbitori de limbă română de pe ambele maluri ale Prutului sunt angajați în acest domeniu. Doar în Republica Moldova, după ultimele date ale Parcului IT (MITP), sunt peste 25.700 angajați încadrați în 2.732 de entități juridice (datele au fost colectate de pe platforma parcului: <https://mitp.md/p/web/webHome> și ar putea varia în funcție de data colectării acestora). La acest număr se vor adăuga și angajații din cadrul organizațiilor care nu fac parte din structura MITP. Majoritatea acestor specialiști sunt antrenați în activități care presupun utilizarea limbii engleze ca limbă primară de comunicare. Limba română persistă în comunicarea informală și la nivel de clarificare a unor cerințe din partea clienților în echipe restrânse. Acest context servește drept oportunitate de observare și analiză a proceselor de hibridizare lingvistică în acțiune.

Al doilea argument vizează viteza și intensitatea fără precedent a acestor transformări. Spre deosebire de situațiile istorice de contact lingvistic care s-au desfășurat pe parcursul mai multor secole, hibridizarea contemporană a limbajului profesional se manifestă cu o intensitate și o viteză care solicită o revizuire a cadrelor teoretice și a conceptelor de schimbare lingvistică. Platformele digitale de colaborare (*Messenger*, *MS Teams*, *Slack*) și cele pe bază de IA și asistență automatizată, modelează activ limbajul și forma de comunicare. Instrumentele de traducere automatizată și de corectare predictivă a textului la nivel ortografic și stilistic devin tot mai sofisticate și sporesc gradul de predictibilitate a schimbării lingvistice și normare activă a unor forme cu un grad înalt de utilizare în mediul online. Textele generate de platforme cu învățare autonomă (*machine learning*), odată utilizate, influențează alegerile lingvistice, lexicale, structurile sintactice și chiar stilurile discursive. Mediarea tehnologică a proceselor discursive reprezintă un fenomen nou, studiat insuficient în literatura de specialitate, în special din Republica Moldova.

Al treilea argument ține de specificul identitar și geopolitic al spațiului moldovenesc. Republica Moldova traversează o dublă tranziție: desprinderea de influența lingvistică rusă, moștenită din perioada sovietică și integrarea într-un spațiu economic și cultural european, în care limba engleză a devenit rapid *lingua franca*, înlocuind limba rusă într-un interval de timp incomparabil mai scurt celui în care aceasta din urmă s-a impus. Acceptarea anglicismelor în comunicarea digitală și profesională ar putea reprezenta o alegere cognitivă, fiind motivată de comoditatea lingvistică sau chiar o aspirație profesională.

Un alt argument care susține actualitatea temei, cu referire la precedentul, îl constituie valoarea studiului comparativ cu Ucraina, care a traversat o tranziție accelerată după 2022, fiind motivată identitar. Această comparație oferă perspective asupra modului în care factorii politici, economici și identitari modelează traiectoriile schimbării lingvistice și oferă cercetării o dimensiune regională.

Importanța științifică a cercetării constă în necesitatea actualizării cadrelor teoretice lingvistice pentru a explica schimbarea lingvistică și analiza fenomenelor de limbaj în discursul actual scris și vorbit din perspectivă stilistică, la intersecție cu alte domenii adiacente, precum sociolingvistica, psiholingvistica sau lingvistica cognitivă.

La nivel practic, necesitatea analizei limbajului hibridizat și schematizat din punct de vedere stilistic, pragmatic, cognitiv etc., ar putea contribui la înțelegerea modului în care vorbitorii români gestionează efectiv hibridizarea lingvistică și, prin urmare, la elaborarea unor strategii care ar servi drept echilibru între conservarea identității culturale și necesitățile economice contemporane.

Problematica hibridizării lingvistice în contextul globalizării a generat numeroase studii în ultimele două decenii. Din perspectivă teoretică, contribuțiile fundamentale ale savanților Eugeniu Coșeriu, Noam Chomsky, Steven Pinker, John McWhorter, Guy Deutscher privind dinamica limbajului, distincțiile între normă, sistem și vorbire, conceptualizarea creativității lingvistice, teoria competenței lingvistice, a conștientizării stilului în limbă, a schimbării lingvistice și a capacității de reflecție a limbajului oferă un cadru esențial pentru înțelegerea proceselor lingvistice contemporane. Lucrările lui William Labov privind variația sociolingvistică și mecanismele schimbării lingvistice, Uriel Weinreich, care a scos în evidență importanța rețelelor sociale și a comunităților, în special a celor profesionale, în propagarea inovațiilor lingvistice, Carol Myers-Scotton, cu conceptul de „cadru al matricei lingvistice” (*Matrix Language Frame*), care stabilește și pune la dispoziție instrumente conceptuale pentru analiza comutării de cod (*code-switching*) și a împrumuturilor lexicale de la utilizatori la consolidarea normelor, precum și Jan Blommaert, care a fundamentat teoria contactului lingvistic, introducând conceptele multilingvismului trunchiat și gradațiile sociolingvistice, au contribuit la analiza gradului dinamicii sociale și a impactului acestora în alegerea lingvistică.

De asemenea, David Crystal a documentat sistematic impactul internetului și al comunicării digitale asupra limbajului, introducând conceptul de *netspeak*, analizând modul în care platformele digitale accelerează inovația lingvistică. Ronald Langacker a contribuit cu perspectiva gramaticii cognitive, explicând modul în care vorbitorii organizează mental resursele lingvistice multiple și dezvoltă strategii de integrare conceptuală. „Mentaleza” și „limbajul gândirii” a fost analizat și de psiholingvistul Steven Pinker, care susține parțial teoria lui Noam Chomsky despre gramatica universală și abilitatea înnăscută a omului de a comunica și a adapta limbajul la necesitățile individuale, cu respectarea mecanică a unor norme generale.

În contextul specific al limbii române, cercetările anterioare s-au concentrat preponderent pe influența istorică a limbii ruse în spațiul moldovenesc, pe procesele de standardizare lingvistică

post-independență și pe dezbaterile identitare legate de denumirea limbii. Studiile despre anglicizare în româna contemporană au abordat în principal dimensiunea lexicală, documentând introducerea termenilor noi în diverse domenii tehnice și profesionale.

Cu toate acestea, literatura de specialitate prezintă oportunități de cercetare în mai multe direcții. În primul rând, este spațiu suficient de completare cu studii empirice sistematice asupra practicilor lingvistice efective în mediul profesional multinațional din România și Republica Moldova. Majoritatea cercetărilor se bazează pe observații și analize teoretice sau pe constatări individuale. În unele cazuri aceste observații sunt transformate în situații anecdotice, rezultate în mod special din împrumuturi lexicale sau din înlocuirea termenilor cu etimologie similară, dar cu sensuri diferite. Totodată, dimensiunea psihologică și cognitivă a hibridizării, modul în care vorbitorii experimentează subiectiv, evaluează și justifică propriile alegeri lingvistice hibride, rămâne insuficient explorată, la fel și rolul tehnologiilor digitale și al inteligenței artificiale în modelarea practicilor lingvistice profesionale, care constituie un domeniu emergent, neabordat sistematic în literatura românească de specialitate.

Lipsește, de asemenea, o perspectivă comparativă care să situeze experiența moldovenească în contextul tranzițiilor lingvistice din spațiul post-sovietic, precum și o analiză a modului în care politicile corporative și cultura organizațională influențează alegerile lingvistice. Prezenta cercetare își propune să abordeze aceste subiecte prin combinarea analizei teoretice aprofundate cu o cercetare empirică cantitativă bazată pe un sondaj în rândul angajaților din organizațiile multinaționale, prin observație etnografică în mediul corporativ.

Scopul cercetării este de a investiga și a explica fenomenul hibridizării și schematizării limbii române în contextul comunicării formale și informale, cu accent pe situația specifică din Republica Moldova. Analiza urmărește identificarea mecanismelor lingvistice, cognitive și sociale care determină aceste procese și evaluarea implicațiilor lor asupra transformării ulterioare a limbii române.

Pentru realizarea acestui scop, au fost formulate următoarele **obiective specifice** ale tezei:

- să analizăm fundamentele teoretice ale hibridizării și schematizării lingvistice din diverse perspective: stilistică, sociolingvistică, psiholingvistică și lingvistică cognitivă;
- să identificăm și să caracterizăm manifestările concrete ale hibridizării în limba română contemporană, cu accent pe domeniul tehnologic și profesional, documentând tipurile de împrumuturi lexicale, adaptările morfologice, calcurile sintactice și strategiile de comutare de cod (*code-switching*) utilizate de vorbitorii români în mediul digital și cel profesional din organizații multinaționale;

- să examinăm factorii determinanți ai hibridizării lingvistice în context contemporan, incluzând influența inteligenței artificiale și a instrumentelor de asistență lingvistică automatizată, prestigiul lingvistic asociat cu engleza ca limbă globală, dinamica comunicării online și a rețelelor sociale și persistența influențelor lingvistice anterioare (în special limbii ruse în Republica Moldova);

- să realizăm o analiză empirică, prin metode cantitative și calitative, a atitudinilor, a preferințelor și a practicilor lingvistice ale specialiștilor români din organizații multinaționale, identificând corelații între factori demografici (vârstă, poziție ierarhică, sector al economiei) și tipare de hibridizare lingvistică;

- să formăm o perspectivă comparativă prin analiza paralelelor și diferențelor dintre experiența hibridizării lingvistice în Republica Moldova și Ucraina (în special după anul 2022);

- să formulăm recomandări fundamentate empiric pentru politicile lingvistice naționale, strategii de comunicare și pentru programele de educație lingvistică, echilibrând obiectivele de conservare a identității culturale cu cerințele practice ale comunicării în contexte globalizate.

Ipoteza de cercetare: hibridizarea și schematizarea limbajului românesc în mediul digital și al organizațiilor multinaționale din Republica Moldova sunt determinate preponderent de motivare pragmatică individuală. Expoși influenței limbii engleze, vorbitorii nu interiorizează pasiv forme hibride și schematizate, ci le activează selectiv în funcție de intențiile de comunicare, identitate profesională și oportunitate pragmatică contextuală.

În baza analizei literaturii de specialitate și a observațiilor preliminare, au fost formulate următoarele ipoteze empirice de cercetare:

Ipoteza 1: Vorbitorii de limbă română din organizațiile multinaționale preferă predominant o strategie de hibridizare moderată, care menține structurile gramaticale și sintactice românești în timp ce integrează selectiv terminologia tehnică și profesională engleză.

Ipoteza 2: Motivația principală pentru hibridizarea lingvistică în contexte profesionale este necesitatea funcțională (absența echivalentelor românești, cerințele comunicării în echipe multinaționale, eficiența comunicării, facilitarea progresului profesional) și prestigiul social asociat cu utilizarea terminologiei engleze.

Ipoteza 3: Există diferențe semnificative ale generațiilor în atitudinea față de hibridizarea lingvistică și în intensitatea practicilor hibride, generațiile mai tinere (Millennials și Generația Z) manifestând o acceptare și o utilizare mai mare a formelor hibride comparativ cu generațiile mature (Generația X și Baby Boomers).

Noutatea științifică a prezentei cercetări se articulează pe trei paliere complementare:

Sub aspect teoretic, cercetarea extinde și testează validarea teoriei coșeriene a dinamicii limbajului în contexte contemporane de comunicare digitală globalizată, demonstrând că distincțiile conceptuale (normă – sistem – vorbire, sincronie – diacronie – istorie, creativitate lingvistică) își mențin puterea explicativă pentru fenomene lingvistice din secolul al XXI-lea, cu condiția incorporării dimensiunii tehnologice a medierii comunicării. Această extindere este realizată printr-o perspectivă integrată asupra hibridizării care sintetizează contribuții din lingvistica teoretică (Eugeniu Coșeriu, Noam Chomsky), limbaj și tehnologie (David Crystal, Naomi Baron), lingvistică cognitivă și psiholingvistică (Ronald Langacker, Steven Pinker, Viorica Marian) și sociolingvistică (William Labov, Joshua Fishman, Jan Blommaert), oferind un cadru analitic extins pentru fenomene lingvistice multidimensionale.

Sub aspect empiric, cercetarea aduce un set de date cantitative și calitative despre practicile și atitudinile vorbitorilor de limbă română, angajați în organizații multinaționale. Alte baze statistice cu date similare în Republica Moldova noi nu am identificat în cursul cercetării. Prin urmare, sondajul realizat pe durata lunii septembrie 2025 reprezintă prima bază statistică din acest spațiu, care permite atât interpretări sincronice, cât și comparații longitudinale ulterioare. Aceasta este completată de o documentare sistematică, prin observație etnografică și analiză de discurs, a strategiilor concrete de hibridizare utilizate în comunicarea profesională digitală: exemple autentice de comutare de cod (*code-switching*), adaptări morfologice, schematizări și structuri sintactice hibride, colectate din texte reale de pe platforme de colaborare (MS Teams, Slack) și corespondență oficială electronică.

O contribuție teoretică distinctă constă în articularea și demonstrarea empirică a diferențelor dintre două modele de tranziție lingvistică în spațiul post-sovietic al Republicii Moldova și al Ucrainei, prin analiza factorilor determinanți, caracteristici spațiului geografic: politici, economici, pragmatici, sociali și culturali.

Sub aspect aplicativ cercetarea aduce o perspectivă nouă asupra motivațiilor hibridizării limbajului prin extinderea concluziilor existente de identitate socială și prestigiu. Datele arată că motivația pragmatică ocupă un loc central: 71% dintre respondenți citează mediul multinațional, 63% – eficiența comunicării, iar mai puțin de jumătate invocă lipsa terminologiei similare în limba română. Rezultatele consolidează predicțiile modelului Myers-Scotton al alegerii lingvistice.

Problema științifică soluționată constă în prezentarea unui cadru analitic al cercetării limbajului actual, examinat prin observații din interior, prin analiză empirică a comunităților profesionale privind tiparele, mecanismele și intensitatea hibridizării lingvistice în comunicarea digitală profesională a vorbitorilor de limbă română care fac parte din echipe multinaționale. Astfel, această problemă presupune următoarele aspecte:

1) construirea unui corpus (ansamblu de texte colectate sistematic în vederea analizei lingvistice) de comunicare digitală profesională;

2) validarea empirică prin sondaj a motivației care stă la baza schimbărilor lingvistice în discursul profesional și felul în care este influențat limbajul actual;

3) analiza factorilor determinanți ai ritmului și direcției schimbării lingvistice prin studii de caz atât la nivelul organizațiilor, cât și la nivel mai larg.

Prezenta cercetare adoptă o abordare **metodologică mixtă**, combinând metode calitative și cantitative pentru a asigura o înțelegere comprehensivă, validată empiric, a fenomenului studiat.

Fundamentarea teoretică s-a realizat prin analiza sistematică a literaturii de specialitate din lingvistică: stilistică, sociolingvistică, lingvistică cognitivă, psiholingvistică, precum și a studiilor despre comunicarea digitală. Au fost consultate și analizate critic peste 182 de surse bibliografice, incluzând monografiile fundamentale, articole din reviste de specialitate cu factor de impact și studii empirice recente.

Componenta cantitativă a cercetării s-a bazat pe un sondaj structurat, administrat online în septembrie 2025, prin intermediul platformei profesionale LinkedIn și al platformei sociale Facebook. Sondajul a vizat profesioniști vorbitori de limbă română angajați în organizații multinaționale din România și Republica Moldova. Eșantionul final a inclus 103 respondenți, distribuiți pe diferite niveluri ierarhice (specialiști – 40,8%, consultanți – 23,3%, manageri de nivel mediu – 30,1%, manageri de nivel superior – 5,8%), sectoare industriale (IT – 68,9%, financiar-bancar – 17,5%, telecomunicații și vânzări – 7,8%, altele – 5,8%) și pe grupe de vârstă (Generația Z sub 27 ani – 12,6%, Millennials/Generația Y 28-40 ani – 59,2%, Generația X 41-54 ani – 28,2%).

Instrumentul de cercetare a inclus întrebări structurate privind preferințele de comunicare profesională, motivațiile pentru adoptarea termenilor străini, influențele asupra stilului de comunicare și atitudinile față de utilizarea anglicismelor în comunicarea zilnică. Datele au fost analizate utilizând statistici descriptive și analiza corelațiilor pentru identificarea șabloanelor și a factorilor predictivi.

Componenta calitativă a inclus observația etnografică¹ în medii corporative multinaționale din Republica Moldova, perioada 2019 – 2024, concentrată asupra companiilor din sectorul TI și servicii (precum: Endava, Amdaris, Pentalog, Orange Systems, Key IVR ș.a.). Observațiile au documentat practici comunicaționale în contexte formale (întâlniri, prezentări, documentație

¹ Observația etnografică, metodă fundamentală în tradiția cercetării, care presupune implicarea directă și de lungă durată a cercetătorului în mediul studiat, cu scopul de a documenta practicile, comportamentele și semnificațiile din perspectiva participanților înșiși. Spre deosebire de metodele de observație externă, observația etnografică participativă, utilizată în prezenta cercetare, permite accesul la datele de comunicare autentice, neformalizate, care nu apar în documentele oficiale și nu pot fi colectate prin chestionare [162].

oficială) și informale (conversații la pauze, comunicare prin mesagerie instantanee), cu atenție specială asupra modului în care vorbitorii gestionează trecerea între registre lingvistice diferite.

Analiza discursului digital s-a concentrat pe comunicarea asincronă prin platforme precum Microsoft Teams și Slack, documentând strategii de comutare de cod, adaptări morfologice ale împrumuturilor lexicale și structuri sintactice hibride. Au fost analizate exemple concrete de conversații profesionale, identificând tipare recurente de hibridizare.

Analiza comparativă cu Ucraina s-a bazat pe sinteza literaturii secundare recente (2022 – 2025) privind schimbarea lingvistică accelerată în Ucraina post-invăzie, incluzând studii sociologice cantitative, analize de media și discurs public și cercetări academice publicate în reviste internaționale. Această perspectivă comparativă a permis contextualizarea experienței moldovenești în cadrul mai larg al tranzițiilor lingvistice post-sovietice.

Validarea constatărilor s-a realizat prin diversitatea metodologică, verificarea convergenței între concluziile derivate din surse de date diferite (sondaj, observație, analiză documentară) și prin verificarea consistenței cu predicțiile teoretice din cadrele conceptuale adoptate.

Structura tezei reflectă logica unui demers investigativ progresiv: de la construirea cadrului teoretic și analiza factorilor determinanți ai hibridizării și schematizării la investigația empirică aplicativă în contextul specific digital și al mediului multinațional din Republica Moldova.

Sumarul capitolelor. Capitolul 1. *Opinii și controverse privind hibridizarea și schematizarea limbii* examinează fundamentele conceptuale ale cercetării prin analiza literaturii de specialitate din stilistică, analiza discursului, sociolingvistică, psiholingvistică, lingvistică cognitivă și studii despre comunicarea digitală. Sunt delimitate conceptele de hibridizare și schematizare, examinate contribuțiile teoretice ale lui Eugeniu Coșeriu, William Labov, Carol Myers-Scotton, David Crystal, Ronald Langacker, Steven Pinker ș.a. și identificate lacunele din cercetarea existentă care justifică prezentul demers investigativ.

Capitolul 2. *Fenomenul hibridizării și al schematizării în limba română: manifestări și procese actuale* investighează factorii specifici care condiționează hibridizarea în contextul românesc și moldovenesc contemporan, precum identificarea mecanismelor pragmatice, psihologice și cognitive ale acceptării lingvistice, rolul prestigiului și al identității profesionale, impactul inteligenței artificiale asupra normelor lingvistice. Tot aici am inclus și studiul comparativ al traiectoriilor distincte de schimbare lingvistică din Republica Moldova și Ucraina, necesar pentru contextualizarea regională a fenomenului.

Capitolul 3. *Comunicarea corporativă în companiile multinaționale din Republica Moldova: studiu de caz* cuprinde investigația empirică a cercetării prin analiza de discurs a unui

corpus autentic de conversații de pe platformele MS Teams și Slack, un sondaj cantitativ pe un eșantion de 103 respondenți, privind practicile și atitudinile lingvistice ale angajaților din sectorul TI și financiar-bancar, o observație etnografică în companii multinaționale și examinarea politicilor lingvistice corporative, necesare pentru validarea empirică a ipotezelor și atingerea obiectivelor cercetării.

Concluziile generale sintetizează contribuțiile teoretice și empirice ale cercetării, validează sau infirmă ipotezele formulate, evaluează gradul de realizare a obiectivelor propuse, formulează recomandări practice pentru politici lingvistice și educație, identifică limitările studiului și sugerează direcții pentru cercetări viitoare.

Volumul total al lucrării este de aproximativ 147 de pagini text principal, plus anexe. Bibliografia include peste 182 de titluri, reflectând diversitatea surselor consultate din lingvistică teoretică, sociolingvistică, psihologia limbajului, studii despre tehnologie și comunicare și cercetări empirice recente despre fenomene lingvistice în spațiul post-sovietic și în contexte de globalizare.

Aprobarea și implementarea rezultatelor. Rezultatele parțiale ale cercetării au fost prezentate și discutate în următoarele contexte academice și profesionale:

Articole în reviste științifice:

1. GALBEN Inga, MOLEA Viorica. Dynamics of Communication in the Current Social Context: The Language Choice in Moldova and Ukraine. În: Journal of Social Sciences. Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 2025. Vol. 8, Nr. 4, pp. 227–236. DOI: 10.52326/jss.utm.2025.8(4).15. ISSN 2587-3490

2. GALBEN Inga. Professional Communication in Multinational Contexts: Theoretical Foundations and Empirical Analysis from Romanian Speaking. În: Journal of Romanian Literary Studies. Târgu-Mureș: Arhipelag XXI Press, 2025. Nr. 42, pp. 699–709. E-ISSN 2248-3004

3. GALBEN Inga. Digital Communication and Language Hybridization: Exploring the Impact of Technology on Language Change in the Republic of Moldova. În: Philologia. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2024. Vol. 322, Nr. 1, pp. 107-117. DOI: 10.52505/1857-4300.2024.1(322).10. ISSN 1857-4300

4. GALBEN Inga. Hibridizarea limbajului standard: accepție și defnire. În: Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe Umanistice. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2023. Nr. 10 (180), pp. 108-115. DOI: 10.59295/sum10(180)2023_13. ISSN 1811-2668; ISSN-L 2345-1009

5. GALBEN Inga, MOLEA Viorica. Identitatea lingvistică și impactul culturii organizaționale corporative. În: Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe Umanistice.

Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2023. Nr. 10 (180), pp. 138-143. DOI: 10.59295/sum10(180)2023_18. ISSN 1811-2668; ISSN-L 2345-1009

Prezentări la conferințe și contribuții:

6. GALBEN Inga. Comunicarea digitală în mediul profesional și fenomenul schematizării al limbajului standard. În: Materialele Conferinței Științifice Naționale „Probleme de lingvistică, traducere și studii literare”. In honorem professoris Iraida Condrea, 25 octombrie 2024. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2024, pp. 99–111

7. GALBEN Inga. Tranziția de la „rusificare” la „anglicizarea” limbii române. În: Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, dedicată Zilei internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare, 10–11 noiembrie 2022. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2022, pp. 64–66

8. GALBEN Inga. Unele cauze ale deraierilor în limbajul standard românesc actual. În: Conferința Națională „Metodologii contemporane de cercetare și evaluare. Științe umaniste”, 22–23 aprilie 2021. Chișinău, 2021, pp. 127-133

9. GALBEN Inga. Tendințe de acceptare lingvistică și impactul acestora în limbajul standard. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale Hibrid „Noi tendințe în predarea limbajelor de specialitate în contextul racordării învățământului la cerințele pieței muncii”, 28–29 aprilie 2023. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2023. DOI: 10.5281/zenodo.10081783

10. GALBEN Inga. Digital Communication and Language Hybridization: Exploring the Impact of Technology on Linguistic Evolution, în cadrul conferinței Spotlight on... Romanian, 05 martie 2024. <https://www.ucl.ac.uk/arts-humanities/events/2024/mar/spotlight-onromanian>

11. GALBEN Inga. The Corporate Communication of Multinational Companies: A Sociolinguistic Analysis of Multilingual Practices in Moldova. În: Technology, Language and Literature in Contemporary Educational Contexts: Zbornik radova / coord. Ivana Ivanić, Elena Platon, Ludmila Braniște. Novi Sad: Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, 2025. ISBN 978-86-6065-937-0

12. GALBEN Inga. Adaptation and Hybridization of the Romanian Language in the Context of Digitalization and Artificial Intelligence. În „Linguistica Coseriana IX: Linguistic and Poetic Creativity 2025”. <https://coseriu.conference.ubbcluj.ro/index.html#program>

1. OPINII ȘI CONTROVERSE PRIVIND HIBRIDIZAREA ȘI SCHEMATIZAREA LIMBAJULUI

Necesitatea unui cadru teoretic riguros derivă din complexitatea fenomenelor analizate. Hibridizarea și schematizarea limbajului au nevoie de o delimitare conceptuală clară și de o raportare mai extinsă la literatura de specialitate, întrucât aceste fenomene sunt întâlnite și în cadrul altor familii de limbi și ca urmare a contactului lingvistic între limbile care fac parte din familii diferite.

Prezentul capitol urmărește să stabilească stadiul actual al cercetării prin examinarea contribuțiilor relevante din stilistică, sociolingvistică, psiholingvistică, lingvistică digitală, lingvistică cognitivă etc.

Analiza noastră se concentrează atât asupra definirii, cât și asupra transformării limbajului actual, respectiv asupra identificării mecanismelor prin care acesta este influențat de procesele de hibridizare și schematizare. În cadrul acestei analize vom pune accentul pe acele cercetări care sunt relevante pentru spațiul lingvistic românesc, în mod special pentru limbajul din Republica Moldova, unde dinamica lingvistică este marcată de interacțiunea dintre normele instituționalizate și realitățile mediului organizațional și digital.

Procese accelerate de schimbare a limbii române în mediul profesional sunt cauzate de expansiunea organizațiilor multinaționale și de diversificarea modalităților de comunicare digitală, amplificate de adoptarea masivă a metodelor internaționale de lucru. Aceste procese modifică atât uzul cotidian al limbii, cât și normele lingvistice instituționalizate, generând îngrijorări privind echilibrul dintre schimbarea naturală a limbii și conservarea identității culturale raportat la globalizarea digitală.

Abordarea noastră pornește de la premisa că limba nu este o entitate statică, ci un sistem dinamic ce se adaptează la realitățile sociale, economice și tehnologice ale timpului. Hibridizarea și schematizarea nu reprezintă simple amenințări la adresa purității lingvistice, ci procese naturale de schimbare a limbajului care necesită o analiză științifică riguroasă, cu mai puțină trimitere la concepte prescriptive.

Structura capitolului reflectă demersul nostru investigativ: de la delimitarea conceptuală a limbajului și prin analiza transformărilor sale istorice pentru a înțelege mecanismele prin care acesta se schimbă. Vom continua cu examinarea cadrului teoretic al hibridizării lingvistice, acordând atenție deosebită teoriei lui Eugeniu Coșeriu, ale cărei distincții conceptuale oferă instrumentele analitice necesare pentru înțelegerea fenomenelor contemporane. Secțiunea dedicată schematizării va explora specificul comunicării digitale și impactul tehnologiilor asupra practicilor

lingvistice. Vom încheia cu o sinteză a studiilor, identificând lacunele pe care cercetarea noastră urmărește să le abordeze.

Acest demers de documentare și analiză critică a literaturii de specialitate constituie fundamentul teoretic necesar pentru investigația empirică prezentată în capitolele ulterioare ale tezei.

1.1. Dinamica limbii: perspective teoretice asupra hibridizării

Înțelegerea fenomenului de hibridizare a limbii presupune, în prealabil, clarificarea conceptelor fundamentale privind procesele prin care acesta se formează și se modifică sub influența contactului lingvistic. Această secțiune examinează diversele abordări teoretice privind hibridizarea lingvistică și analizează evoluția istorică a limbii române ca exemplu al proceselor de modificare care au modelat comunicarea contemporană.

Dinamica accelerată a împrumuturilor, în special din limba engleză, în limba română este studiată și din perspectiva potențialului cognitiv-expresiv. Viorica Molea remarcă avalanșa de anglicisme care „depășește orice altă perioadă prolifică”, iar elementele lexicale noi nu mai transportă conținuturi cognitive ale altor culturi, ca împrumuturile din deceniile anterioare, ci „sunt emanația contemporaneității, expresia civilizației actuale” [117 p. 125]. Anglicismele, nu doar tehnice, adoptate de specialiștii din companiile multinaționale, sunt integrate în limbajul actual și transcend mediul profesional.

Conceptul de hibridizare lingvistică este supus unor interpretări multiple în literatura de specialitate, reflectând atât dimensiuni lingvistice, cât și sociale, politice și ideologice ale fenomenului. Bernard Spolsky identifică cinci abordări distincte ale normei lingvistice care stau la baza proceselor de hibridizare. O primă perspectivă atribuie unor variante lingvistice valori mitice și emoționale superioare, conceptul fiind prezentat ca manifestare a spiritului poporului, cu un mandat aproape divin. Limbajele folosite pentru texte sacre, în ebraica biblică, latină, sanscrită, araba clasică, slavona veche bisericească, obțin acest statut din religiile cu care sunt asociate. Limbajele naționale, precum franceza, engleza, ebraica israeliană, malaeza și indoneziana, au asociate cu ele ceea ce Joshua Fishman a numit o Mare Tradiție, un set de credințe despre relația limbajului cu istoria poporului pentru a susține ideea de statut simbolic al limbii [161 pp. 28-29].

A doua abordare pe care o reprezintă norma lingvistică ar fi „consensul... a ceea ce vorbitorii educați acceptă ca fiind corect”, după cum notează Quirk și Stern (1990). A treia perspectivă, specifică descriptiviștilor, consideră că toate limbile și toate varietățile de limbă sunt egale din punct de vedere lingvistic. A patra recunoaște că o variantă lingvistică dobândește un statut mai înalt pur și simplu pentru că este acceptată de o majoritate. Ultima, cea de a cincea

viziune, asociată cu abordarea critică, interpretează superioritatea unei varietăți lingvistice drept o expresie a relațiilor de putere în cadrul comunității [161 pp. 28-29], perspectivă sesizabilă în mediul organizațional multinațional, prin alegerea limbii de comunicare, reflectând ierarhii instituționale și strategii de putere corporativă.

În spațiul românesc diversificarea accelerată a fost documentată de Rodica Zafiu, care identifică drept trăsătură definitorie a limbii române actuale tocmai această multiplicare a registrelor, generată de „multiplicarea și diferențierea situațiilor de comunicare” [180 p. 5]. La fel, este semnalat că după 1989 limba engleză a devenit „noua sursă de influență lingvistică”, înlocuind franceza și impunând rapid noi tipare lexicale și stilistice, iar jargonul informatic, relevant cercetării noastre, ocupă un spațiu intermediar, între limbajul specializat și cel comun, dată fiind „răspândirea enormă” a internetului [180 p. 90].

Din perspectiva lingvisticii contemporane, forma dominantă de limbaj într-o comunitate este definită ca o variantă care servește drept normă oficială și model de referință, fiind utilizată în contexte formale, educaționale și administrative. Conform accepțiunilor consacrate, prin lucrările de specialitate, această variantă este definită prin gramatică normativă, dicționare și alte lucrări de referință, asigurând o formă stabilă și uniformă de comunicare, asociată cu educația, cultura și cu puterea politică în comunicarea oficială, notează David Crystal în lucrarea sa „Language Death” (2000) [37 p. 77].

William Labov, prin cercetările sale sistematice asupra variației lingvistice, a demonstrat că limba se schimbă constant sub influența factorilor sociali și ajunge să fie acceptată de o comunitate extinsă, fără a fi nevoie de permisiune formală [94 p. 283]. Această perspectivă evidențiază caracterul dinamic al limbii, care nu este o entitate statică și impusă, ci rezultatul proceselor sociale continue de negociere și acceptare. Relevant pentru cercetare este și faptul că schimbările lingvistice pornesc din grupurile cu mobilitate socială ascendentă, în contextul actual al Republicii Moldova, angajații din sectorul TI și financiar-bancar reprezentând exact acest vector al inovației lingvistice.

Viziunea lingvistului John McWhorter se concentrează pe critica concepției prescriptiviste și promovarea unei viziuni descriptive asupra limbii. În lucrarea sa, „The Power of Babel”, McWhorter descrie formarea limbajului standard dintr-un dialect cel mai uzual și general acceptat al vremii [110 pp. 53-55]. În cartea sa, „Word on the Street: Debunking the Myth of „Pure” Standard English”, lingvistul pledează împotriva existenței unor variante lingvistice pure, demonstrând că toate varietățile de limbă sunt într-o schimbare constantă, folosind metafora lămpii cu lavă pentru a descrie limba: „... cea mai utilă analogie de reținut este că o limbă seamănă cu o lampă de lavă. „Lava” se rotește încet, se strânge, urcă și coboară în lichidul său într-un flux etern

și fascinant. Deși se află într-o continuă schimbare, lava nu degradează în niciun sens — dacă un fragment începe să se disocieze sau să se fragmenteze în fire, putem fi siguri că, la câțiva centimetri distanță, alte fragmente se contopesc laolaltă”. Această metaforă subliniază că schimbarea constantă nu este o degradare, ci starea naturală a limbii [111 p. 18]. De asemenea, ea proiectează o vizualizare a procesului de schimbare a limbajului și a statorniciei schimbării.

Aceeași opinie descriptivistă o împărtășește și Steven Pinker în multiplele lucrări ale sale, în care abordează în mod special subiectul schimbării limbajului sub aspect cognitiv: „Limbajul este un fenomen de jos în sus. Contribuțiile a sute de mii de oameni ce inventează jargon, argou și construcții noi; unele dintre ele se acumulează în limbă pe măsură ce vorbitorii caută noi modalități de a-și exprima gândurile și astfel se formează o limbă.” (înregistrare video la minutul 11 [138]). În lucrarea sa „The Sense of Style” („*Simțul stilului*”), în pasajul introductiv al cărții, argumentează că în unele manuale de stilistică (cu referință la cele ale lui Strunk și White) ignoră faptul fundamental că limba evoluează în timp cu vorbitorii și scriitorii ei: „Manualele stilistice ortodoxe sunt slab echipate pentru a face față unui fapt inevitabil despre limbă: aceasta se schimbă în timp. Limba nu este un protocol legiferat de o autoritate, ci mai degrabă un *wiki* (o bază de date de cunoștințe) care adună contribuțiile a milioane de scriitori și vorbitori, care adaptează neîncetat limba după necesitatea lor și care, inevitabil, îmbătrânesc, mor și sunt înlocuiți de copiii lor, care, la rândul lor, adaptează limba.” [139 p. 3].

David Crystal definește, în dicționarul său lingvistic, varietatea de prestigiu a unei limbi drept variantă „folosită în cadrul unei comunități lingvistice, oferind o normă instituționalizată pentru scopuri precum mass-media și predarea limbii”, subliniind că aceasta poate rezulta atât din procese naturale de evoluție lingvistică, cât și prin aplicarea deliberată a politicilor lingvistice” [38 p. 318]; cazul Republicii Moldova în perioada sovietică este un exemplu concludent al celui de-al doilea scenariu; prin impunerea politică a unei norme orientate spre degradarea limbii în spațiul controlat de puterea sovietică, în limbaj s-au păstrat și în prezent termeni de specialitate, care trezesc confuzie vorbitorilor de limbă română de peste Prut (*cont de plată* în loc de *notă*, *nastavnik* în loc de *mentor*, vezi *Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj*).

Definiția dată de Crystal subliniază că limbajul, care este o varietate de prestigiu rezultată din schimbarea limbii prin hibridizare, este acceptat ca o consecință a extinderii uzului și funcționează ca normă instituționalizată în mass-media și educație. Varietățile care nu se conformează normelor general acceptate sunt clasificate ca „nonstandard”, termen pe care lingviștii îl utilizează fără sens peiorativ (deviere care se datorează „multilingvismului trunchiat, nu a unei neglijențe” [14, pag. 134]), spre deosebire de termenul „substandard” (pe care îl

utilizează pentru a desemna cuvintele care reprezintă „forța distructivă” a limbii, citând din unul dintre interviuri [45, pag.156]). În contextul dinamicii normei Guy Deutscher, la fel utilizează termenul „substandard”: „Este greu de spus cu certitudine când a apărut prima dată, deoarece sursele scrise nu tind să reflecte o astfel de pronunție *substandard*” (*It's difficult to say for sure when that first cropped up, since the written sources don't tend to reflect such „substandard” pronunciation*) [45 p. 150], ca efect al dinamicii normei. Una dintre sursele de transformare a limbajului este analogia, care, în special pentru cei care abia încep să învețe o limbă, generează apariția erorilor, care în unele cazuri devin inovații: „Efectele analogiei sunt cel mai vizibile în greșelile copiilor mici, ca în „eu mers” sau „două picioruri”, care sunt pur și simplu încercări de a introduce reguli în zone ale limbii care se dovedesc a fi destul de dezorganizate. Multe astfel de „greșeli” sunt corectate pe măsură ce copiii cresc, dar unele inovații prind rădăcini. [...] „greșeli” precum pluralul s-au infiltrat prin analogie cu modelul standard” [46 p. 62].

Relația dintre formarea limbii și hibridizare este una complexă și adesea paradoxală. În timp ce limba tinde spre o codificare și uniformizare a unei varietăți a limbajului literar, hibridizarea reflectă realitatea dinamică a contactului dintre limbi: „Atunci când există mult contact între vorbitori ai unor limbi diferite sau chiar ai unor varietăți diferite ale aceleiași limbi, structura complexă a cuvintelor este unul dintre primele domenii care suferă simplificare. [...] În societățile mai mari și mai complexe, există în general mult mai mult contact între vorbitori ai unor dialecte diferite și chiar ai unor limbi diferite. Astfel, pare probabil că în astfel de societăți presiunile spre simplificare sunt mai mari” (*When there is a lot of contact between speakers of different languages, or even different varieties of the same language, complex word-structure is one of the first areas to undergo simplification. [...] In larger and more complex societies, there is generally much more contact between speakers of different dialects and even different languages. And so it seems likely that in such societies, the pressures for simplification are greater*) [46 p. 271]. Hibridizarea apare natural prin împrumuturi lexicale, calchieri sintactice și interferențe fonetice rezultate din multilingvism și mobilitate socială. Aceste procese generează varietăți mixte, care sunt adesea clasificate ca erori stilistice, gramaticale sau de exprimare de către normele oficiale: „Prin urmare, în societățile mari, unde există o comunicare frecventă între persoane cu dialecte și varietăți de vorbire diferite, presiunile spre simplificarea morfologiei sunt, probabil, mai mari. [...] Spre deosebire de structura cuvântului, care tinde să se simplifice ca urmare a contactului, inventarul fonetic al unei limbi crește nu rareori din cauza contactului cu alte limbi. De exemplu, atunci când sunt împrumutate suficient de multe cuvinte cu un sunet „străin”, sunetul poate fi, în cele din urmă, integrat în sistemul nativ.” (*In large societies, therefore, where there is frequent communication between people of different dialects and speech varieties, the pressures*

toward simplification of morphology are likely to be higher. [...] As opposed to word structure, which tends to be simplified as a result of contact, a language's sound inventory not uncommonly increases due to contact with other languages. For instance, when sufficiently many words with a „foreign” sound are borrowed, the sound can eventually be integrated into the native system) [114 p. 117].

Multe variante lingvistice s-au format istoric tocmai prin hibridizare. Limba engleză, la rândul ei, este rezultatul contactului anglo-saxon, nordic și francez normand. Totuși, odată instituționalizată, limba tinde să reziste inovațiilor hibride contemporane, în special odată cu răspândirea scrisului, care a facilitat procesul de standardizare a limbii, creând o tensiune între purismul prescriptiv și dinamica naturală a schimbării lingvistice, așa cum este descris în lucrarea lui John McWhorter, menționată mai devreme, „The Tower of Babel”: „... limba scrisă nu se schimbă „într-o clipă”. Ngan’gityemerri (limbă vorbită într-o regiune din nordul Australiei, cunoscută pentru multitudinea de dialecte și un sistem complex de clasificare a 15 genuri). În schimb existența scrisului tinde să îndrume vorbitorii,... , să perceapă limba ca pe o versiune pală a limbii „reale” pe pagină.” [110 pp. 222-223]. Astfel limba scrisă, în primul rând este percepută ca un punct de referință conservator, în timp ce hibridizarea reprezintă modelarea continuă a varietăților în limbajul oral. Odată cu extinderea utilizării limbajului în mediul virtual, limbajul scris generează un ciclu permanent între inovație lingvistică și rezistență normativă.

Perspectiva istorică demonstrează că hibridizarea nu este un fenomen exclusiv contemporan, ci un mecanism fundamental prin care limba română s-a dezvoltat de-a lungul secolelor. Transformările limbii au fost accelerate la răscrucea evenimentelor istorice notabile: latinizarea Daciei, creștinizarea ortodoxă prin filiera slavă, influența culturii grecești în perioada fanariotă, perioadele dominației turcești, influența culturii franceze, considerată de unii cercetători drept perioada cea mai prosperă de îmbogățire a limbii [114 p. 69], și rusificarea în perioada sovietică. După perioada industrializării, odată cu evoluția tehnologiilor informaționale, limbajul cunoaște schimbări mult mai accelerate și mai frecvente decât până la această perioadă.

Istoria limbii române este plină de exemple de împrumuturi lexicale din latină, slavonă, turcă, maghiară, greacă, franceză și, mai recent, din engleză. Aceste împrumuturi nu au fost simple importuri de cuvinte, ci au reflectat schimbările economice, politice și sociale ale timpurilor. De exemplu, cuvintele de origine franceză au intrat în limba română în secolul al XIX-lea, pe fondul influenței culturale și politice a Franței asupra principatelor românești. Conform romaniștilor, în provinciile romanice vorbitorii au trecut de la limbile indigene la limba latină, astfel influențând substratul lingvistic [121]. În mod similar, în perioada modernă, engleza a devenit sursă de împrumuturi, datorită expansiunii tehnologice și economice globale.

Această schimbare istorică demonstrează că limba română, ca entitate complexă dezvoltată dinamic și modelată de secole prin influențe istorice, culturale și sociale, reprezintă un obiect de cercetare care trezește un interes sporit pentru specialiștii din domeniul lingvisticii, sociologiei și științelor conexe. Acest interes este stimulat, în mare parte, de contextul actual al schimbărilor sociopolitice pe continentul european și la nivel global. Evoluția tehnologiilor informaționale și rapiditatea cu care apar inovațiile în acest domeniu sunt o altă cauză majoră a schimbărilor limbajului.

Studiile lui Leonard Bloomfield privind contactul lingvistic au demonstrat că împrumuturile lingvistice sunt o trăsătură inevitabilă a contactului între limbi și că aceste împrumuturi nu sunt doar un simptom al unei influențe externe, ci și o modalitate prin care limbile evoluează și se îmbogățesc [16]. În prezent, limbajul românesc este în mod constant supus influențelor externe, mai ales din partea limbii engleze, care a devenit *lingua franca* în multe domenii profesionale, cum ar fi tehnologia informației, marketingul, managementul și științele sociale. Această tendință este vizibilă atât în limba scrisă, cât și în limba vorbită, unde numeroase anglicisme au fost adoptate pentru a răspunde nevoilor de comunicare specializată, dar și pentru a exprima idei sau concepte pentru care nu există echivalente perfecte în română. Termeni precum „marketing”, „branding” sau „performance management” au devenit uzuali în limbajul organizațional și nu mai necesită traducere, fiind percepuți ca părți integrate ale discursului contemporan.

1.1.1. Controverse privind conceptul de hibridizare lingvistică

În discursul public contemporan, termenul de *hibrid* circulă cu sensuri multiple și adesea cu încărcătură politică: *conflict hibrid*, *amenințare hibridă*, *informație hibridă*, *război hibrid*, sintagme care descriu strategii de destabilizare ce combină mijloace militare, cibernetice, propagandistice și economice. Republica Moldova este frecvent menționată în mass-media drept teren al unor astfel de acțiuni hibride. Prezenta lucrare utilizează termenul *hibridizare* exclusiv în sens lingvistic: procesul prin care elemente aparținând unor sisteme lingvistice diferite, precum structuri lexicale, morfologice sau discursive, care sunt integrate și reutilizate de vorbitori în cadrul unui singur act de comunicare, generând un cod mixt funcțional. Această delimitare este necesară tocmai pentru că, în contextul Republicii Moldova, hibridizarea lingvistică și acțiunile hibride în sens geopolitic coexistă ca fenomene distincte din punct de vedere conceptual, unite doar prin termenul comun, cu interacțiuni pe care teza le semnalează, dar nu le tratează ca obiect principal de cercetare.

Termenul de „hibridizare” în cercetarea științifică este utilizat pentru prima dată la începutul secolului al XVII-lea în domeniul științelor naturale pentru a desemna originea unui organism din contopirea a două specii diferite [132]. În limba română, acest termen a fost folosit pentru prima dată de către chimistul Constantin D. Nenițescu în cartea sa „Chimie Organică” (vol. I, 1957). Nenițescu a folosit acest termen pentru a descrie fenomenul prin care orbitalele atomilor se combină pentru a forma noi orbitale hibride care pot fi utilizate în formarea legăturilor chimice [128 p. 68]. Această cercetare a fost un reper important în dezvoltarea chimiei organice în România și a influențat multe generații de studenți și cercetători, termenul răspândindu-se rapid și în alte ramuri ale științei, prin analogie cu procesul de amestec între două entități sau grupuri omogene pentru a crea prin acceptare mutuală o altă entitate [59, p.109].

Conceptul de hibridizare este descris în cercetările sociologilor, preocupați de păstrarea elementelor culturale, ca fenomen de formare a unei noi entități din alte două care interacționează și se adaptează una cu alta. Termenul de „hibridizare” a fost folosit pentru a descrie diferite procese de amestecare culturală, creolizare și sincretism. Cu toate acestea, este dificil a preciza prima utilizare a termenului în acest context, deoarece a fost aplicat în moduri diferite de către diferiți savanți. Un exemplu timpuriu al folosirii termenului în științele sociale poate fi găsit în lucrarea sociologului francez Georges Balandier, care a scris despre procesul de hibridizare culturală în societățile coloniale din Africa în anii 1950 și 1960 [59, p.109]. La fel a susținut că întâlnirea dintre colonizatorii europeni și culturile africane a dus la crearea de noi forme culturale hibride care nu erau nici pur europene, nici africane, ci un amestec al ambelor [77 p. 24].

O altă utilizare pertinentă a termenului „hibridizare” în științele sociale a venit în anii 1980 și 1990 odată cu ascensiunea perspectivelor de studii post-coloniale și culturale. Savanți precum Kraidy Marwan [91 p. 15] și Paul Gilroy [71] au folosit conceptul de hibridizare pentru a explora procesele complexe de schimb și transformare culturală care au loc în societățile multiculturale. Au susținut că hibridizarea nu este doar o chestiune de amestecare a diferitelor elemente culturale, ci și un proces dinamic și continuu de negociere și contestare. De atunci, termenul de „hibridizare” a fost folosit în diferite moduri în științele sociale, de la studiul identității culturale și al globalizării până la analiza biopoliticii și a schimbărilor de mediu.

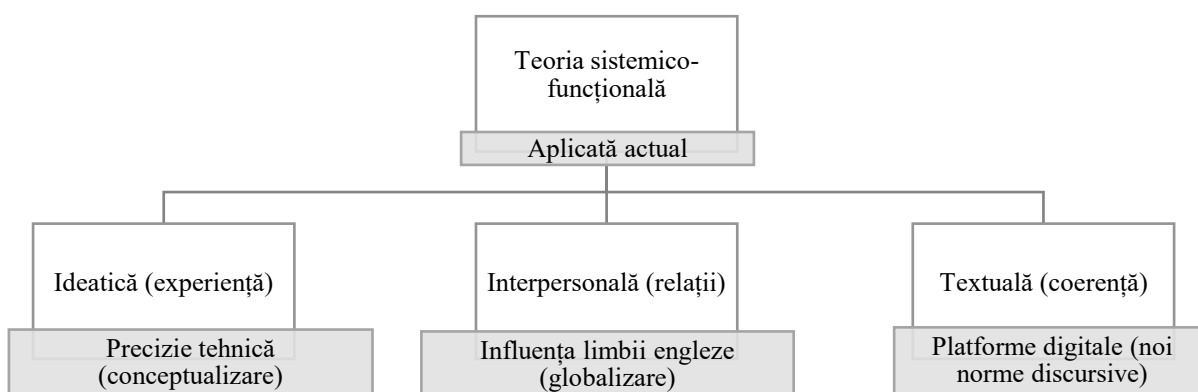
Hibridizarea în limbaj se referă la procesul de combinare și amestec al elementelor din diferite registre lingvistice și culturi pentru a crea o formă nouă de limbaj. Acest proces are loc sincronizat sau la diverse niveluri ale limbii, inclusiv fonetic, lexical, gramatical, precum și în discurs. În sociolingvistică preocupările pentru transformarea și evoluția limbii au la bază analiza multiplelor aspecte, precum corelația limbă – societate, limbă – cultură, bilingvismul, împrumuturile lingvistice și comutarea de cod.

Înțelegerea fenomenului de hibridizare lingvistică necesită o distincție între conceptele de limbă și limbaj, precum și a modului în care acestea funcționează în contexte sociale. Ferdinand de Saussure (1916) a stabilit această distincție, care a fost detaliată de Eugeniu Coșeriu. Apoi tot Eugeniu Coșeriu introduce și conceptul de normă ca nivel intermediar între sistem și uz: „norma unei limbi reprezintă echilibrul ei „extern” (social, regional) între diferitele realizări permise de sistem și, în același timp, echilibrul ei „intern” între variantele combinatorii și distribuționale, precum și între diversele moduri sistematice funcționale”: „Saussure distinge, pe bună dreptate, în cadrul limbajului (langage), între limbă (langue) și vorbire (parole): limba este aspectul social, supraindividual, al limbajului; vorbirea este aspectul individual, concret.” [35 p. 96]. Pentru Coșeriu, dinamica schimbării lingvistice se produce ca rezultat al interacțiunii dintre trei nivele, sistemul (posibilitatea abstractă), norma (tradițiile comunitare) și vorbirea (actualitatea individuală creativă): „Norma este realizarea „normală”, general acceptată, a sistemului: fixarea tradițională a ceea ce „se face” în limbă, fără să coincidă cu tot ceea ce se poate face conform sistemului” [35 p. 55].

În context lingvistic contemporan, această perspectivă tripartită portretizează fenomenul hibridizării și explică rezultatele contactului lingvistic intensiv, mediat tehnologic și caracterizat printr-o viteză fără precedent. În era digitală, teoria lui Eugeniu Coșeriu, elaborată în anii '50, dobândește relevanță prin capacitatea sa de a explica transformările limbii. În lucrarea sa fundamentală „Istoria filozofiei limbajului. De la începuturi la Rousseau”, Coșeriu dezvoltă un cadru teoretic comprehensiv, care permite analiza transformărilor lingvistice contemporane: „[...] concepția despre limbaj a lui Coșeriu se distinge prin aceea că nu exclude nimic din ceea ce tine de limbaj, că dezvoltă o vastă sistematică a ceea ce aparține limbajului, în care sunt integrate problematizările trecutului. Această concepție ne permite să ne întrebăm cu mai mare precizie ce idee urmărește de fapt un autor din trecut și ce relevanță – din punctul de vedere al dezvoltării istorice a reflecțiilor asupra limbajului – au problemele ridicate de acesta, ce a observat el sau ceea ce încă nu a observat.” (Notă introductivă despre autor de Jurgen Trabant) [36 p. 7]. Distincțiile sale conceptuale între limbaj, limbă și vorbire servesc drept instrumente analitice pentru înțelegerea modului în care digitalizarea și inteligența artificială influențează procesele de comunicare. Contactul lingvistic intens mediat tehnologic creează situații în care vorbitorii gestionează raportul dintre sistemul limbii materne, normele comunitare și uzul inovativ generat de realitatea globalizării. Limba română, ca sistem dinamic, a demonstrat de-a lungul istoriei capacitatea de a integra multiple starturi de împrumuturi lingvistice: slave, grecești, turcești, germane, franceze, adaptându-le la structura sa morfologică, menținând simultan coerența structurală [105 pp. 2-14].

Teoria sistemico-funcțională pune accent pe funcțiile sociale ale comunicării. Potrivit acestei perspective, limbajul îndeplinește simultan trei metafuncții: funcția ideatică (construirea experienței), funcția interpersonală (negocierea relațiilor sociale) și funcția textuală (crearea textului coerent) [75 pp. 27-28]. În contextul comunicării profesionale multinaționale, aceste funcții capătă dimensiuni exacte: funcția ideatică este strâns legată de necesitatea desemnării precise a conceptelor tehnice, funcția interpersonală este mediată de dinamica puterii simbolice asociate limbii engleze ca limbă a globalizării, iar funcția textuală este transformată de platformele digitale care modifică normele discursive tradiționale.

Tabelul 1.1 Teoria sistemico-funcțională a limbajului a lui Michael Alexander Halliday

Această abordare funcțională a lui Michael Halliday se distinge de modelul lui Roman Jakobson care identificase șase funcții fundamentale ale comunicării verbale: referențială (orientată spre context), emotivă (orientată spre emițător), conativă (orientată spre receptor), fatică (orientată spre menținerea contactului), metalingvistică (orientată spre cod) și poetică (orientată spre mesaj ca atare): „Emițătorul transmite un mesaj destinatarului. Pentru a fi operativ, mesajul necesită un context la care se face referire [...]; un cod comun, în totalitate sau cel puțin parțial, emițătorului și destinatarului [...]; și, în fine, un contact, un canal fizic și o conexiune psihologică între emițător și destinatar, care le permite ambilor să inițieze și să mențină comunicarea” [84 p. 66]. Dacă modelul lui Roman Jakobson descrie funcțiile limbajului în orice act de comunicare verbală, teoria sistemico-funcțională a lui Michael Halliday surprinde mai punctual dinamica limbajului profesional și organizațional, context prioritar pentru cercetare.

Contactul lingvistic, fenomen universal în istoria umană, capătă în epoca contemporană unele caracteristici distinctive. În era digitală acesta devine virtual, asincron și continuu. Angajații organizațiilor multinaționale interacționează zilnic utilizând limba engleză prin e-mail, platforme

de videoconferințe, documentație tehnică și prin utilizarea instrumentelor de traducere automatizată (funcționând pe bază de IA), creând un context de contact lingvistic intens, dar de natură calitativ diferită față de contactul tradițional bazat pe proximitate geografică.

Tabelul 1.2 Adaptarea în comunicarea profesională (tabel elaborat de autoare)

Metafuncție	Rol general	Adaptare în comunicarea profesională multinațională
Ideatică	Construirea experienței, reprezentarea realității	Necesitatea desemnării precise a conceptelor tehnice
Interpersonală	Negocierea relațiilor sociale, exprimarea atitudinilor	Medierea dinamicii puterii simbolice a limbii engleze ca limbă globală. Limba engleză, ca lingua franca, creează ierarhii subtile între vorbitorii nativi și non-nativi în mediul corporativ (nivelul profesional perceput în funcție de abilitățile lingvistice).
Textuală	Crearea unui text coerent, organizarea discursului	Transformarea limbajului scris prin utilizarea platformelor digitale și schimbarea normelor discursive tradiționale

William Labov demonstrează că schimbarea lingvistică este graduală, sistematică și bazată pe mișcări sociale, în lucrarea sa „The Social Stratification of English in New York City” (prima ed. 1996; ed. consultată 2006) [95 pp. 397-398]. Variabilitatea observată în uzul lingvistic reflectă șabloane sociale predictibile. În contextul hibridizării limbii române în mediul profesional, această perspectivă sugerează că alegerea între variante hibridizate și echivalente românești este corelată cu factori precum apartenența la o anumită generație, nivel educațional, domeniu profesional și context social.

Limba română ca limbă romanică, cu o istorie complexă de contacte lingvistice, integrează elemente străine, în primul rând, datorită sistemului complex stratificat, format pe cale analitică și sintetică. Sistemul de declinare și de conjugare a limbii române păstrează suficientă flexibilitate pentru a integra elemente lexicale străine, cu adaptarea lor morfologică.

Steven Pinker, în analiza relației dintre limbaj și gândire, introduce conceptul de „mentaleză” (mentalese), capacitatea noastră cognitivă de a structura gândurile sau limba pe care o folosim în procesul de raționalizare și este distinctă de limbile naturale pe care le vorbim. Pinker argumentează, prin referire la experiențele realizate de specialiști în neuroștiință, că limba „în care gândim” nu este neapărat limba maternă (aceasta fiind însușită într-un cadru încărcat emoțional), este cea mai apropiată pentru a reconstrui gândurile și a le sistematiza. Limba gândirii este un sistem de reprezentări conceptuale mult mai abstracte: „[...] stocul de cuvinte într-o limbă nu este un inventar închis, limitând „gândurile” vorbitorului, dar este într-o permanentă expansiune, întrucât oamenii răspund necesităților cognitive prin inventarea jargonului, argoului și a cuvintelor de specialitate” [140 p. 89]. Procesul cognitiv prin care trece „cuvântul”, înainte de a căpăta formă,

este similar procesului de interpretare a vorbirii. Conform psiholingvistului, a cunoaște o limbă înseamnă a traduce din „mentaleză” în șiruri de cuvinte și viceversa: „Oamenii nu gândesc în engleză, chineză sau apache; ei gândesc într-un limbaj al gândirii. Acest limbaj al gândirii seamănă, probabil, oarecum cu toate aceste limbi; se presupune că are simboluri pentru concepte și aranjamente de simboluri care corespund cu cine a făcut ce și cui. Dar în comparație cu oricare limbă dată, mentaleza trebuie să fie mai bogată în unele privințe și mai simplă în altele.” [141 p. 79]. Această interpretare devine relevantă pentru înțelegerea hibridizării lingvistice în mediul profesional: vorbitorii bilingvi fac tranziție între limbi la nivel de reproducere verbală, operând în același timp concepte care pot fi exprimate în multiple limbi, alegând forma lingvistică optimă în funcție de context comunicațional, interlocutor și domeniu specializat: „Deoarece viața mentală continuă independent de limbile particulare, conceptele de libertate și egalitate vor fi pretate gândirii chiar dacă nu au nume. În al doilea rând, deoarece există mult mai multe concepte decât cuvinte, iar ascultătorii trebuie să completeze întotdeauna cu generozitate ceea ce vorbitorul lasă nespus, cuvintele existente vor câștiga rapid noi sensuri” [141 p. 83].

Teoria coșeriană, așa cum este prezentată și analizată de Johannes Kabatek în „Eugenio Coseriu. Beyond Structuralism” [87 pp. 72-74], oferă o perspectivă dinamică asupra limbii, văzută ca un sistem în continuă adaptare. Distincția dintre normă, sistem și uz (vorbit), elaborată de Coșeriu, permite o analiză nuanțată a modului în care instrumentele digitale și inteligența artificială intervin în procesele de comunicare și, prin utilizarea lor extinsă, în unele norme lingvistice.

Prima distincție fundamentală – limbă, limbaj și vorbit – devine definitorie în analiza schimbării lingvistice și a hibridizării limbajului; procesul de hibridizare pe care îl investigăm în prezenta lucrare se manifestă la toate:

- La nivelul limbajului (facultatea universală de comunicare umană), prin apariția unor noi modalități de exprimare hibride specifice mediului digital, care transformă însăși natura comunicării umane. Platformele digitale nu doar facilitează comunicarea, ci creează forme noi de interacțiune care combină elemente ale comunicării orale și scrise într-un mod inedit.
- La nivelul limbii (sistemul lingvistic abstract, repertoriul de posibilități expresive), prin incorporarea elementelor din alte sisteme lingvistice și crearea de noi structuri care extind posibilitățile expresive ale limbii române. Această expansiune a sistemului nu reprezintă o degradare, ci o adaptare la necesitățile de comunicare ale unui mediu multicultural și multilingv.
- La nivelul vorbirii (realizările concrete, actele individuale de comunicare), prin generarea de enunțuri care îmbină elemente din diverse registre și coduri lingvistice, reflectând flexibilitatea și creativitatea vorbitorilor în contexte comunicaționale diverse [48].

A doua distincție coșeriană – normă, sistem, uz – oferă instrumentele necesare pentru înțelegerea modului în care hibridizarea afectează diferite dimensiuni ale limbii:

- Sistemul lingvistic (totalitatea posibilităților expresive) se extinde prin crearea de noi posibilități expresive, care nu existau anterior în limba română, dar care devin funcționale în contextul comunicării digitale și profesionale internaționale: *a fi în call*, *a da reject*, (vezi *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI*) și *GR8*, *B4*, *4U*, *2BH* (vezi *Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate*).

- Norma (ceea ce este obișnuit și tradițional în comunitatea lingvistică) suferă o adaptare treptată a standardelor lingvistice la realitățile comunicării digitale. Procesele de hibridizare influențează direct normele lingvistice prin instrumentele de corectare automată și asistență lingvistică bazate pe inteligența artificială. Acest fenomen poate fi analizat prin prisma conceptului coșerian de „normă”, care reprezintă realizarea colectivă a sistemului, incluzând elementele care sunt obișnuite în vorbirea unei comunități [48].

- Uzul (practicile lingvistice efective ale vorbitorilor) reflectă practicile hibride de comunicare în mediul profesional digital, în care vorbitorii navighează între diferite coduri lingvistice în funcție de contextul comunicațional. Procesele de hibridizare lingvistică în mediul profesional digital reprezintă manifestări a ceea ce Coșeriu numește „vorbire” (*parole*), adaptată la necesitățile comunicaționale ale contextului globalizat.

Conceptul de hibridizare lingvistică, analizat prin prisma distincțiilor coșeriene, relevă caracterul său complex și multidimensional: ca fenomen sistemic, reflectând adaptarea limbii la noile realități de comunicare; ca proces creativ, manifestând capacitatea vorbitorilor de a combina resurse lingvistice diverse; ca răspuns la necesitățile de comunicare ale erei digitale, unde comunicarea pe diverse canale, inclusiv cele de mesagerie instantanee, joacă un rol tot mai important în modelarea practicilor lingvistice.

Relevanța teoriei coșeriene în era digitală este amplificată de capacitatea sa de a explica relația dinamică dintre inovație și tradiție în limbă. După cum observă David Crystal, în „Internet Linguistics: A Student Guide” [39 pp. 16-22], comunicarea digitală introduce noi forme de comunicare, care modifică uzul tradițional al limbii. Perspectiva coșeriană oferă instrumentele conceptuale necesare pentru a înțelege aceste transformări, fiind percepute ca o adaptare naturală la noile contexte de comunicare, nu o degradare a limbii.

În plus, teoria lui Eugeniu Coșeriu despre creativitatea lingvistică și libertatea de expresie devine relevantă în analiza modului în care vorbitorii adaptează limba la mediul digital. Aceasta permite înțelegerea hibridizării lingvistice ca pe o manifestare a capacității inerente a limbii de a

se adapta la noi contexte de comunicare, păstrând, în același timp, coerența sistemului lingvistic, nu ca o deviere de la normă.

Astfel, cadrul teoretic coșerian oferă o platformă fermă pentru analiza transformărilor lingvistice contemporane, permițând o acceptare și înțelegere a modului în care digitalizarea și inteligența artificială influențează atât sistemul lingvistic, cât și uzul cotidian al limbii. Această perspectivă teoretică facilitează dezvoltarea unor strategii eficiente pentru gestionarea schimbărilor lingvistice în era digitală, menținând un echilibru între inovație și păstrarea identității culturale.

1.1.2. Lingua franca și factorii determinanți ai hibridizării

Factorii care influențează limba au fost și sunt studiați de lingviștii preocupați de modificările limbajului standard și, prin urmare, de formarea a unui model de comunicare între reprezentanții diferitelor etnii. Unii cercetători, precum John McWhorter și Steven Pinker, aduc argumente în susținerea ideii despre limbaj ca abilitate înăscută, care se dezvoltă odată cu societatea și reprezintă rezultatul unei înțelegeri nescrise între reprezentanții unui grup social. Ample cercetări au fost făcute de către savanții preocupați de formarea unui limbaj comun din colonii și de savanții preocupați de evoluția limbilor romanice.

Prin urmare, studiul fenomenului hibridizării și al factorilor care influențează modificările limbajului standard nu este unul nou. Noi sunt, însă, formele de comunicare curentă și accesul publicului larg la diverse canale de comunicare, respectiv și viteza cu care limba acceptă modificări datorită accesului deschis către aceste tehnologii. Factorii care influențează modificarea limbajului standard se schimbă actualmente, întrucât modificările lingvistice nu mai sunt acceptate doar din necesitatea de comunicare, ci și ca urmare a unor factori identitari (marcarea apartenenței la un grup social), a prestigiului asociat anumitor coduri lingvistice, precum și a expunerii repetate facilitate de algoritmii platformelor digitale.

Un exemplu semnificativ îl reprezintă organizațiile multinaționale, în cadrul cărora vorbitorii de aceeași limbă recurg la comutarea de cod nu doar din comoditate și obișnuință. Alegerea în favoarea limbii engleze în astfel de contexte reprezintă un prestigiu lingvistic, reflectând statutul social și profesional al vorbitorilor. Numeroase sunt exemplele în mediul informațional despre limbajul profesional din cadrul organizațiilor internaționale, care se transferă în limbajul standard, atitudinea față de acest fenomen fiind diferită. Ceea ce consolidează opinia publică este certitudinea că acest fenomen nu poate fi oprit [122].

Expansiunea globală a limbii engleze a generat o reconfigurare a modului în care aceasta funcționează în contexte non-native. Barbara Seidlhofer sugerează să facem distincție între limba

engleză a vorbitorilor nativi (English as a Native Language – ENL) și limba engleză ca limbă achiziționată (English as a Lingua Franca – ELF), subliniind că ELF nu reprezintă o versiune deficitară sau incompletă a ENL, ci un fenomen distinct, cu funcții și caracteristici proprii [156 pp. 147-154]. În timp ce ENL funcționează ca marcator de identitate culturală pentru vorbitorii nativi, ELF funcționează ca instrument de comunicare interculturală între vorbitori non-nativi.

În acest context Barbara Seidlhofer propune un model cu patru cadrane pentru conceptualizarea limbii engleze în Europa continentală: Cadrantul A (ENL în contexte non-ENL): Engleza vorbitorilor nativi care trăiesc sau lucrează în Europa continentală. Aceștia folosesc ENL cu normele sale standard, funcționând *endo-normativ*.

Cadrantul B (EFL - English as a Foreign Language): Engleza învățată în școli și universități cu scopul de a comunica cu vorbitorii nativi sau de a accesa cultura anglo-americană. Această engleză este *exo-normativă*, orientată spre imitarea modelelor ENL.

Cadrantul C (ELF exo-normativ): Engleza folosită ca lingua franca în contexte formale (prezentări la conferințe internaționale, publicații științifice), în care normele ENL sunt acceptate ca standard de referință pentru inteligibilitate internațională, dar motivația este comunicarea interculturală eficientă.

Cadrantul D (ELF endo-normativ): Engleza folosită spontan ca lingua franca în contexte informale (conversații între specialiștii din diverse țări, comunicare în echipe multinaționale), în care vorbitorii își ajustează limbajul, dezvoltă norme proprii emergente și folosesc limba engleză pentru a-și exprima identitatea proprie [157 p. 8].

După ce instituțiile din diverse sectoare ale economiei la nivel global au fost forțate să adopte un format hibrid de lucru în perioada post-pandemică, comunicarea digitală a extins utilizarea termenilor specifici comunicării online și a construcțiilor lexicale hibridizate între limba română și limba engleză. Perioada pandemică a acționat ca un catalizator al transformărilor lingvistice, accelerând procese care erau deja în desfășurare, dar cu o viteză mai redusă.

În dinamica utilizării limbii engleze în Europa, Barbara Seidlhofer identifică două forțe opuse: forțe conservatoare (care perpetuează normele existente ENL) și forțe inovatoare (care schimbă normele existente, dezvoltând caracteristici distinctive ale ELF). Forțele conservatoare sunt susținute de industria predării limbii engleze, de sistemele de testare și certificare internaționale. Forțele inovatoare sunt generate de necesitățile practice de comunicare ale vorbitorilor non-nativi și de procesele naturale de adaptare care apar în orice situație de contact lingvistic intens [157 p. 6].

Cercetările empirice asupra limbii engleze ca lingua franca au documentat numeroase caracteristici lingvistice repetitive în vorbirea non-nativilor, multe reprezentând simplificări ale

aspectelor idiosincraticice ale limbii vorbitorilor nativi. De exemplu, la persoana a treia singular „-s” este adesea omis în ELF fără a afecta inteligibilitatea. Angelika Breiteneder, analizând un corpus de discuții profesionale între reprezentanții a 21 de limbi materne europene, observă că un număr considerabil dintre verbele la persoana a treia singular nu sunt marcate morfologic [157 p. 14]. Acest fenomen nu este o „eroare”, ci o simplificare funcțională: subiectul enunțului indică deja persoana și numărul, făcând marcajul verbal în plus.

Abordările de cercetare a ELF variază între două perspective: perspectiva exo-normativă și perspectiva endo-normativă. Perspectiva exo-normativă compară ELF cu ENL, identificând deviații și „greșeli”. Perspectiva endo-normativă tratează ELF ca fenomen lingvistic legitim în sine, analizând cum vorbitorii comunică efectiv și ce strategii folosesc pentru inteligibilitate mutuală [157 pp. 10-11].

Conceptul de apropiere lingvistică devine central în înțelegerea ELF. Aproprierea înseamnă că vorbitorii non-nativi nu mai percep engleza exclusiv ca „limba altora”, ci ca o resursă lingvistică pe care o pot adapta la necesitate. În „cercul în expansiune” (țări precum România, Republica Moldova), procesul de apropiere este mai puțin vizibil, dar nu mai puțin supus acestui proces. Specialiștii care folosesc zilnic limba engleză nu se mai raportează la ea ca la o limbă complet străină, ci ca la o componentă integrată a repertoriului lor lingvistic profesional.

Studii similare făcute în Federația Rusă, de Rivlina Alexandra, analizând „anglicizarea” limbii ruse, demonstrează că, deși engleza rămâne o limbă străină la nivel național, contactul intens cu aceasta în anumite domenii profesionale, a generat forme de bilingvism minim, dar extins social. Majoritatea vorbitorilor nu sunt bilingvi fluenți, dar sunt „bigrafi” (cunosc atât alfabetul chirilic, cât și cel latin) și cunosc, dar într-un mod pasiv, un inventar lexical englezesc de bază [149 pp. 15-16]. Acest „bilingvism minimal” permite fenomene de variație lexicală bilingvă: vorbitorii fac tranziții între forma latină și chirilică a aceluiași termen, folosind această variație ca resursă stilistică.

Odată cu diversificarea formelor de comunicare din mediul virtual, fenomenul capătă o amploare tot mai mare. Textele pentru *bloguri*, *vloguri*, *podcasturi* și forumuri virtuale sunt în continuă transformare, mesajele devin tot mai „instagramabile”, fiind impuse standarde diferite în funcție de rețeaua de socializare. Această schematizare a limbajului digital, pe care o vom analiza detaliat în secțiunea următoare, reprezintă o nouă dimensiune a hibridizării, în care nu doar lexicul, ci și structura și forma comunicării sunt adaptate la mediul tehnologic.

Un alt factor semnificativ îl constituie trecerea de la textele scrise de om la corectarea și generarea textelor cu ajutorul platformelor pe bază de IA. Modelele de procesare a limbajului natural au devenit accesibile și tot mai utilizate odată cu acordarea accesului liber pe platforma

ChatGPT de compania americană OpenAI, una dintre multiplele platforme de generare a textului cu imitarea limbajului uman, colectând date și deschizând oportunitatea de antrenare a acestor modele. Odată cu aceasta, specialiștii din diverse domenii au devenit preocupați de impactul pe care aceste tehnologii l-ar putea avea în viitor. La fel sunt preocupați și specialiștii din domeniul lingvisticii, care menționează că, în pofida accesibilității și a vitezei cu care aceste tehnologii își fac loc în domeniul educației și domeniul academic, oamenii vor prefera să citească un text scris de om [142] [61, pp 192-193].

Situația din Republica Moldova prezintă similitudini remarcabile cu cea din Federația Rusă, dar și specificități importante. Republica Moldova are o proximitate geografică și culturală mai strânsă cu Uniunea Europeană, o emigrare masivă către țări europene occidentale și o integrare mai intensă în structurile economice europene. Aceste diferențe specifice duc către o tranziție lingvistică mai accelerată. În mediul profesional TI și corporativ moldovenesc, limba engleză a devenit rapid lingua franca dominantă, iar vorbitorii adaptează utilizarea limbajului zilnic între limbile româna (limba maternă), rusă (moștenire sovietică) și engleză (limba globalizării).

Ca urmare a analizei resurselor teoretice și a observațiilor din mediul profesional, am putea defini *hibridizarea ca un proces natural prin care o comunitate de vorbitori integrează selectiv elementele lexicale, semantice și pragmatice din limbi de contact în structura limbii materne, generând forme de exprimare noi care reprezintă o adaptare funcțională la realitățile socioculturale, tehnologice și organizaționale ale unui mediu globalizat.*

În cazul specific al Republicii Moldova, hibridizarea lingvistică în comunicarea digitală constituie o practică discursivă structurată, stratificată generațional și motivată funcțional, care reflectă simultan identitatea lingvistică a vorbitorului, ierarhia organizațională și influențele globalizării. Departate de a constitui o abatere sistemică de la normă, hibridizarea reflectă competența lingvistică strategică a vorbitorului, care alege forma de comunicare optimă în funcție de interlocutor, registru și domeniu de specialitate.

1.1.3. Mecanisme și tipologii ale hibridizării lingvistice

Complexitatea fenomenului de hibridizare lingvistică implică o interacțiune între mai multe limbi și registre, fiind rezultatul dinamic al contactului lingvistic și cultural. Deși unii specialiști în lingvistică evidențiază efectele negative ale acestui proces asupra limbajului standard, hibridizarea ar putea fi analizată și ca un proces de adaptare și îmbogățire a repertoriului lingvistic al vorbitorilor. Limbile sunt entități vii, aflate într-o continuă schimbare, iar interacțiunea dintre ele reflectă realitățile socio-culturale ale timpului și locului.

Hibridizarea lingvistică, în sensul său cel mai larg, se referă la procesul prin care elementele din două sau mai multe limbi sau varietăți lingvistice se combină în discursul vorbitorilor, generând forme mixte de expresie. Literatura de specialitate distinge între împrumut (*borrowing*), amestec de cod (*code-mixing*), comutare de cod (*code-switching*) și fenomene intermediare situate pe un continuum între aceste categorii.

Împrumutul lexical reprezintă procesul prin care elementele unei limbi surse sunt adoptate și integrate în limba care recepționează (limba gazdă), devenind parte a inventarului lexical al acesteia. În cazul hibridizării limbii române în mediul profesional TI și corporativ în comunicarea de zi cu zi, persistă necesitatea funcțională pentru utilizarea terminologiei tehnice (cauza fiind deficitul lexical); mai există și o componentă a prestigiului asociat utilizării terminologiei limbii engleze (una dintre cauze ar fi „dominanța culturală”) [149 pp. 3-5].

Jan Blommaert subliniază că diversitatea lingvistică reflectă capacitatea de oscilare între multiple registre lingvistice și culturale, o trăsătură esențială a societăților moderne [169]. În acest context, utilizarea limbii engleze și a altor limbi în discursul cotidian nu doar că demonstrează influențele globale asupra limbii române, ci și o schimbare în identitatea lingvistică a vorbitorilor. Mulți tineri din România și Republica Moldova, de exemplu, folosesc frecvent termeni din engleză sau rusă, chiar și atunci când există echivalente românești adecvate, deoarece aceste expresii sunt percepute ca fiind mai precise sau mai relevante pentru anumite contexte. Acest fenomen este denumit de cercetători drept „împrumut obișnuit” (*ordinary borrowing*) [7]. (vezi: *Anexa 3: Hibridizarea lingvistică a Generației Z în conversații private*, Exemplele 1 și 2)

Studiile lui Leonard Bloomfield privind contactul lingvistic au demonstrat că împrumuturile lingvistice sunt o trăsătură inevitabilă a contactului între limbi și că aceste împrumuturi sunt o modalitate prin care limbile evoluează și se îmbogățesc, nu doar un simptom al unei influențe externe [16]. Utilizarea termenilor englezești, precum *job*, *feedback* sau *freelancer*, devine astfel nu doar un mod de a simplifica comunicarea, ci și un semn al adaptării la noile cerințe ale vieții profesionale globale. (vezi: *Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*, Exemplele 1-10)

Fenomenul hibridizării lingvistice nu se limitează la preluarea termenilor străini, acesta include și calchieri semantice, cum ar fi *a fi în call*, unde sensul cuvântului *call* este preluat din engleză și adaptat la structura sintactică a limbii române. Expresiile hibride precum *a da reject*, *a da cancel*, *a face switch* sau *a fixa o problemă* reflectă tendința de calchiere semantico-sintactică, care sugerează că astfel de fenomene sunt obișnuite în limbile aflate sub influența globalizării [78 pp. 5-13] (vezi: *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI*). Aceste fenomene au fost analizate de academicieni atât din Republica Moldova, cât și din România, care

menționează că schimbările semantice și sintactice sunt o parte esențială a transformării unei limbi sub influența altora [63, pp 64-66].

La nivel morfologic, integrarea împrumuturilor în limba română implică atribuirea genurilor și adaptarea la sistemul de declinare. Termeni precum *deadline*, *feedback*, *briefing* primesc genul limbii gazdă și sunt adaptați conform normelor românești (*deadline-uri*, *feedback-uri*, *briefinguri*). Acest fenomen este răspândit printre angajații care fac parte din echipe multinaționale și comunică în limba engleză în fiecare zi. Mohd Shariq documentează fenomenul de hibridizare morfologică, pe exemplul unor angajați ai unei companii din Republica India. Angajații atribuie flexive din limba receptoare (gazdă) rădăcinilor limbii care împrumută, în special în limbajul tehnic. Sunt aduse și câteva exemple: *machine* devine *māshi:nein*, *instance* /ənjənon/ *engines*, /cimniya:n/ ‘*chimneys*, aplicând regula de plural din urdu [159 p. 228]. În mod similar, în limba română, sunt frecvent utilizate forme de plural precum *mailuri*, *skilluri*, *reporturi*, în care rădăcina engleză primește desinența românească.

Amestecul și comutarea de cod (*code-mixing* și *code-switching*) sunt fenomene distincte, deși adesea confundate. *Code-mixing* se referă la situația în care elemente lexicale și gramaticale din două limbi apar în aceeași propoziție, în timp ce *code-switching* implică alternarea limbilor la nivel de propoziție. Vorbitorii bilingvi pot alege, în funcție de context, să rămână monolingvi (folosind o singură limbă cu împrumuturi ocazionale) sau să adopte modul bilingv (alternând liber limbile). În context corporativ, întâlnim adesea exemple de *code-mixing* din comunicarea profesională: „Am făcut un *update* în *sheet-ul* din Excel și am trimis *follow-up-ul* către *stakeholderi*.”, în care structura gramaticală este românească, dar elementele lexicale de conținut sunt parțial engleze. Similar exemplului din limba română, Shariq aduce exemple din limba urdu, unde - /is *shi:T* me kitne *sarkil* ki *kəTing* ba:qi: hai?/. Transcris în limba engleză – „This *sheet* in how many *circles* of *cutting* remained is.” (Această *fișă* în câte *cercuri* de *tăiere* rămâne?) Traducere în limba engleză – „The *cutting* of how many *circles* remains in this *sheet*?” (Câte *cercuri* pot fi tăiate în această *fișă*?) [159 p. 230].

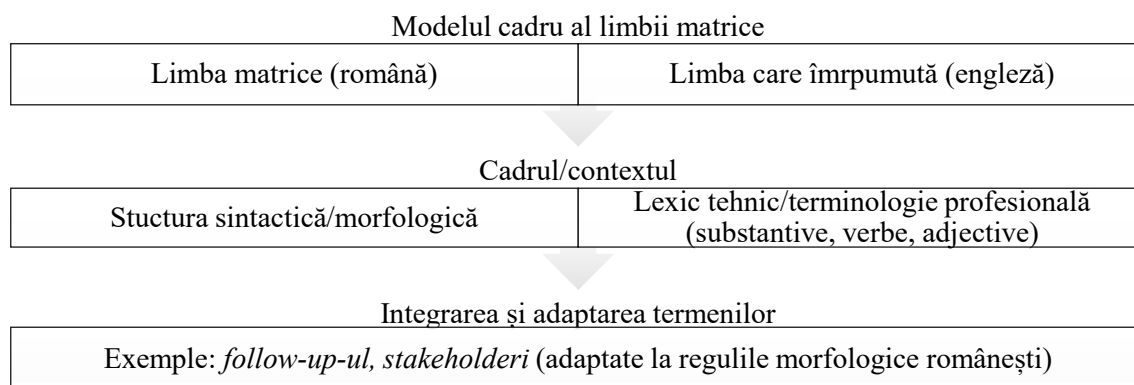
Comutarea de cod (*code-switching*) și hibridizarea limbajului au fost analizate ca rezultat al interacțiunii dintre limbi în contextul bilingvismului de sociolingviști și în lucrări mai recente, precum Shana Poplack, care a subliniat că aceste procese nu trebuie privite doar ca o amenințare pentru limba standard [145]. Comutarea de cod se referă la alternarea a două sau mai multe limbi în cadrul aceleiași conversații sau chiar al aceleiași enunț, fiind un fenomen frecvent în comunitățile bilingve sau multilingve.

Modelul cadru al limbii matrice (Matrix Language Frame Model), dezvoltat de Carol Myers-Scotton, oferă o perspectivă teoretică comprehensivă pentru înțelegerea amestecului de

cod. Modelul postulează existența unei „limbi matrice” (*matrix language* – ML), care furnizează cadrul structural al enunțului, în timp ce „limba inserată” (*embedded language* – EL) contribuie cu elemente lexicale izolate [145 pp. 83, 241-250]. Limba matrice controlează ordinea cuvintelor și morfologia funcțională (articole, prepoziții, flexiuni), în timp ce limba inserată furnizează în special substantive, verbe de conținut și adjective.

În context profesional, limba matrice este limba română, care furnizează structura sintactică și flectivele pentru adaptare gramaticală, în timp ce limba engleză funcționează ca limbă inserată, contribuind cu terminologie tehnică și profesională. Important este că termenii englezi inserați urmează regulile morfologice românești: *follow-up-ul* primește articolul hotărât enclitic specific limbii române, iar *stakeholderi* primește desinența de plural românească. (vezi: *Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*, Exemplul 10)

Tabelul 1.3 Matricea după Myers-Scotton (Matrix Language Frame Model)

Un alt concept introdus de Alexandra Rivlina în analiza contactului lingvistic ruso-englez este variația lexicală bilingvă. Cercetătoarea observă că în discursul scris rus contemporan mulți termeni coexistă în forme multiple: varianta engleză originală (cu alfabet latin), transliterarea/transcrierea cu alfabet chirilic și echivalentul rusesc tradus. De exemplu, acronimul VIP apare cu trei forme: VIP (latin), вип (chirilic), очень важная персона (traducere literală) [149 pp. 5-6]. Această variație nu este haotică, ci îndeplinește funcții stilistice și socio-pragmatice: varianta latină conferă prestigiu și modernitate, varianta chirilică facilitează integrarea în textul rusesc, iar traducerea este folosită în contexte explicative sau ironice.

Fenomenul de **digrafie** (utilizarea a două sisteme de scriere în aceeași comunitate lingvistică) devine relevant în contextul spațiului nostru lingvistic, în care vorbitorii sunt familiarizați atât cu alfabetul latin (prin educația formală în limba română), cât și cu alfabetul chirilic (prin moștenirea sovietică și contactul continuu cu limba rusă). Rivlina introduce distincția între „digrafie cu bilingvism” (când vorbitorii știu ambele limbi reprezentate de cele două alfabete)

și „digrafie fără bilingvism” (când vorbitorii pot citi ambele alfabet, dar nu vorbesc fluent niciuna dintre limbi) [149 pp. 12-14]. În Republica Moldova, se observă o digrafie complexă: latină pentru română, chirilică pentru rusă și latină pentru engleză, situație complicată suplimentar de persistența alfabetului chirilic pentru limba română în regiunea transnistreană, unde doar un număr restrâns de școli funcționează utilizând alfabetul latin la orele de limbă română.

În Republica Moldova influența limbii ruse continuă să fie resimțită chiar și în rândul generațiilor mai tinere, care nu vorbesc fluent această limbă. Conform cercetărilor, utilizarea expresiilor rusești în discuțiile informale este frecventă în contexte cu încărcătură emoțională, ceea ce indică o adaptare culturală specifică regiunii cu implicări politice și impact socio-economic [112]. Aceste schimbări lingvistice sunt percepute ca o formă de adaptare la noile realități socio-culturale, în care tinerii își construiesc identitatea prin intermediul unui limbaj dinamic și hibridizat. (vezi: *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI*, Exemplul 11, 13 și 14 și *Anexa 3: Hibridizarea lingvistică a Generației Z în conversații private*, Exemplul 1, Conversația 3)

Adesea, fenomenului de hibridizare îi este dedicată o atenție sporită la analiza interferențelor lingvistice în societățile bilingve, ca sursă de preluare și adaptare a cuvintelor și/sau a expresiilor dintr-o limbă în alta, fiind considerată comunicarea generațiilor tinere. Astăzi fenomenul respectiv este perceput ca rezultat al unei manifestări mai ample, cea a globalizării, catalizator al acesteia fiind nu doar dezvoltarea tehnologică, dar și perioada pandemică și comunicarea în mediul online. În urma restricțiilor impuse la nivel global, se extinde utilizarea mediului online ca modalitate primară de comunicare pentru toate vârstele și grupurile sociale, tendință confirmată la nivel global de creșterea record de 10,2% a numărului utilizatorilor de internet în 2020.² De exemplu, într-o comunitate multilingvă, indivizii pot combina elemente din diferite limbi pentru a crea o nouă formă de vorbire. Acest limbaj hibrid poate avea caracteristici din fiecare dintre limbile originale, cum ar fi un amestec de vocabular și modele gramaticale, precum și caracteristici unice care sunt specifice noii forme hibride. Ca în exemplul unui anunț făcut pe rețeaua socială LinkedIn: „Depunem maxim efort să aducem oportunități pentru tinerii și din afara orizonturilor capitalei. În acest *weekend* am efectuat o vizită la nordul republicii. Bineînțeles, nu cu mâna goală, ci cu două *workshopuri* foarte captivante al căror *trainer* a fost Anastasia Iarovoi, *Talent and Culture Manager* la Fintech Lab... Am dezbătut importanța

² Conform sursei, International Telecommunication Union (ITU), (2021). *Measuring Digital Development: Facts and Figures 2021*. Geneva: ITU Publications, disponibilă: <https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/facts-figures-2021/>, în 2020, primul an al pandemiei, numărul utilizatorilor de internet a crescut, reprezentând cea mai amplă creștere din ultimul deceniu.

abilităților *soft* și necesitatea pregătirii unui CV puternic. Partea practică am lăsat-o pentru ceva mai deosebit... Două echipe, independent una de cealaltă, și-au stabilit scopul de a face câte o jumătate simetrică a unui pod...din *marshmallow* și paste. Da, da, ai citit bine!...” Publicarea a fost preluată la data de 14 mai 2023. (vezi: *Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*, Exemplul 11)

Au fost preferate cuvintele în limba engleză precum: *Weekend* – preluat și introdus în DEX '09, '98 și DOOM 3; *Workshop* – introdus în DEX '00; *Talent and Culture Manager* – titlu care nu este identificat în lista Clasificatorului Ocupațiilor din Republica Moldova, ultima ediție (CORM 006-2021), cel mai apropiat sens al acestuia ar fi de specialist resurse umane. Întrucât titlul din limba română ar putea să nu fie atât de apreciat de public și ar reduce din numărul celor care ar vrea să fie înregistrați la o sesiune de formare, s-a dat preferință unui titlu similar din limba engleză. *Trainer* – preluat, introdus în DOOM 3 și în Dicționarul de neologisme (1986) cu sensul de „antrenor”; aici termenul este utilizat cu sensul de „formator”. *Soft* – introdus în DEX '09 și se referă la fire de bumbac; în acest context cuvântul se referă la abilitățile personale, denumite în limba engleză *soft skills* în completarea lui *hard skills* sau abilități tehnice profesionale. Acești termeni sunt frecvent utilizați în limbajul standard în mediul profesional și cel academic. *Marshmallow* – cuvânt preluat odată cu tehnica la care se face referință, aceasta fiind aplicată adesea în sesiuni de formare a abilităților de lucru în echipă și are scop educativ.

Un alt exemplu privind utilizarea unor expresii din limba engleză cu scopul de a atrage un număr mai mare și mai divers de vizitatori este preluat de pe pagina oficială de Facebook a canalului de televiziune ProTV: „Sneak Peek Clanul. Moment de neratat în ultimul episod din serial!...”, accesat la data de 14 mai 2023. Expresia „sneak peak”, al cărei sens este „a trage cu ochiul”, se referă la o privire rapidă sau anticipată asupra unui proiect, produs sau conținut, care urmează să fie lansat sau făcut public. În limba română, ar putea fi tradusă ca „previzualizare” sau „privire furișată”. În mediul online, „sneak peek” este utilizat frecvent pentru a oferi publicului o scurtă prezentare sau o avanpremieră a ceva nou care urmează să apară, cum ar fi un film, un produs, o colecție de modă, o carte sau un articol. Postările care folosesc această expresie sunt, de obicei, menite să creeze suspans și entuziasm, atrăgând atenția publicului înainte de lansarea oficială. Utilizarea expresiei în limba engleză sporește șansele ca știrea să fie accesată, trezind mai mult interes (vezi: *Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*, Exemplul 11) [59, p. 112].

În unele cazuri, hibridizarea în limbă poate duce la crearea de noi dialecte sau limbi. De exemplu, o limbă creolă este o formă hibridă de limbaj care se răspândește odată cu utilizarea frecventă de către vorbitorii din medii lingvistice diferite, care se reunesc și creează o nouă formă

de vorbire distinctă de limbile originale. Ca rezultat se naște o limbă pidgin, o formă de comunicare într-o societate bilingvă. Pidginizarea implică amestecarea elementelor din diferite limbi pentru a crea un nou limbaj. În plus, odată ce un pidgin se dezvoltă într-o comunitate și devine mai complex, poate evolua într-un creol și la fel poate fi considerat o formă de hibridizare a limbajului, un fenomen de mixare sau amestec între limbaje, fie că este între dialectele aceleiași limbi, fie că e vorba de amestec între două limbi [110 pp. 152-153].

Scopul creării unui limbaj *pidgin* inițial era de a simplifica comunicarea în lumea modernă. Vorbitorii limbilor creole din China sau din coloniile britanice de pe continentul african au adaptat un limbaj simplificat cu amestec de cuvinte din limba engleză. Între triburile din Nigeria comunicarea este facilitată prin utilizarea unei limbi neutre cu amestec al limbilor indigene cu limba engleză, denumită în sursele oficiale Nigerian Pidgin English (limba engleză pidginizată din Nigeria), vorbită de mai mult de jumătate din populația Nigeriei [3 p. 5]. Limbajul comun al unei societăți plurilingve a fost adaptat, la bază având o limbă de prestigiu, și anume limba engleză [59, p. 110-111]. Lingviștii preocupați de păstrarea vestigiului lingvistic autohton au concluzionat că limba engleză nigeriană pidgin este o limbă aparte, distinctă de limbajul englez standard [3 p. 4]. Ambele limbaje sunt vorbite pe larg într-o societate bilingvă, unul cu prestigiu lingvistic, utilizat în școli și în instituțiile oficiale, limba engleză standard, altul – în mediul social vorbit pe larg în interacțiunile interetnice; chiar și în școli și instituții de stat, pentru a face clarificări, este utilizată limba pidginizată cu un prestigiu scăzut, un amestec dintre limba indigenă (*igbo* sau *yoruba*) și limba engleză. Limba, ca un organism viu, se adaptează contextului în care este influențată și sunt impuse norme în mod artificial, acestea, însă, fiind respinse, neacceptate pe termen lung [43]. Se vor reține în comunicare construcțiile uzuale utilizate de o majoritate sau de o comunitate printr-o convenție socială.

Pe de-o parte, pidginizarea și hibridizarea sunt concepte distincte, dar interconectate în anumite contexte, cum ar fi evoluția limbajelor și contactul lingvistic. Pidginizarea se referă la crearea unui limbaj simplificat, utilizat pentru comunicarea între vorbitori de limbi diferite, care nu au o limbă comună. Acest proces este adesea rezultatul necesității de a comunica în contexte comerciale sau coloniale. Renumitul lingvist John McWhorter a studiat în profunzime limbile pidgin și creole, evidențiind modul în care acestea evoluează și se consolidează în comunități lingvistice, formând un nou limbaj: „[...] ultima generație de vorbitori fluenți a învățat limba doar parțial, fără a o trăi cu adevărat, folosind-o doar în limitările vieții lor. Ca urmare, limba este ușor pidginizată [...] pidginul a reprezentat un ușor „regres” pe calea expansiunii sale spre o nouă limbă.” [110 p. 262].

Pe de altă parte, hibridizarea se referă la procesul de amestecare a diferitelor elemente lingvistice provenite din culturi și limbi diferite, pentru a crea forme de exprimare noi și originale. În acest caz, hibridizarea poate implica amestecarea cuvintelor și structurilor gramaticale din diferite limbi pentru a crea un nou limbaj sau dialect, păstrând, totodată, identitatea lingvistică.

Hibridizarea lingvistică reflectă adesea realitățile socio-culturale ale globalizării, în care influențele externe și interne se împletesc pentru a forma noi modalități de exprimare. În multe comunități bilingve sau multilingve, unde vorbitorii își adaptează limbajul pentru a reflecta identitățile lor complexe și dinamice, acest fenomen funcționează ca o oglindă a momentului.

Astfel, atât pidginizarea, cât și hibridizarea sunt procese esențiale în înțelegerea transformării limbajului în contextul contactului lingvistic și al schimbărilor socio-culturale. Ele oferă perspective valoroase asupra modului în care limbile se adaptează și evoluează în fața influențelor externe și interne. În contextul multilingvismului ca fenomen global, observăm că vorbitorii trec de la o limbă la alta nu doar pentru a satisface necesitatea de comunicare, ci și pentru a crea o conexiune, comutarea de cod fiind o acțiune conștientă, adaptată contextului [89 p. 194]. Un limbaj hibrid este o formă rezultată din împrumutul cuvintelor dintr-o limbă, de obicei de prestigiu, în alta indigenă, cu adaptarea la sistemul gramatical și lexical al limbii indigene, prin atașarea terminațiilor specifice sau prin adaptare la nivel fonetic, [131] astfel generând termeni noi, chiar dacă în limba originară există un corespondent.

Adaptarea semantică a împrumuturilor este percepută de Eugeniu Coșeriu ca formă de creativitate lingvistică și prezintă limba ca sistem de virtualități: „Limbile, susține Eugeniu Coșeriu, nu sunt sisteme statice de lucruri deja create sau gata-fabricate, ci sisteme de virtualități, sisteme de metode de a vorbi, nu doar sisteme deja vorbite” [179 p. 30]. Termenii împrumutați își pot schimba sau restrânge semnificația în limba care recepționează: „Problema centrală este legată de utilizarea unui singur termen englezesc, *meaning* (sens), pentru a desemna două tipuri cu totul diferite de conținut lingvistic care trebuie distinse cu atenție: semnificatul (germ. *Bedeutung*) și desemnarea (germ. *Bezeichnung*). Un semn lingvistic constă dintr-o expresie specifică limbii, semnificantul, și un conținut specific limbii, semnificatul” [177 p. 32]. În contextul cercetării noastre, de exemplu în limba română din mediul TI, termenul *deadline* are o conotație mai neutră și mai tehnică decât echivalentul românesc „termen limită”. Această nuanțare semantică face ca împrumuturile să nu fie simple sinonime ale echivalentelor românești, ci să ocupe nișe semantice distincte în repertoriul lexical al vorbitorilor, extinzând posibilitățile expresive ale limbii, în conformitate cu dinamica ei firească. Distincția coșeriană fundamentală dintre *Bedeutung* (semnificatul specific limbii) și *Bezeichnung* (desemnarea extralingvistică) oferă cadrul teoretic necesar pentru a înțelege de ce împrumuturile lexicale, odată integrate într-o limbă receptoare, nu

funcționează ca simple sinonime ale termenilor existenți, ci ocupă spații nișate în vocabular, determinate de normele și virtualitățile acelei limbi specifice: „Uzul lingvistic normal conține specificări și diferențieri suplimentare de expresie și sens care nu se regăsesc în funcționalul corespondent ale niciunei limbi particulare, acestea din urmă fiind nespecificate și nediferențiate” [179 p. 30].

Pe de o parte această nuanțare este cu atât mai relevantă din perspectivă coșeriană, cu cât limbile nu sunt „sisteme statice de lucruri deja create”, ci „sisteme de virtualități” în continuă remodelare discursivă, ceea ce indică spre faptul că hibridizarea lingvistică din comunicarea digitală corporativă nu este o deviere de la normă, ci o actualizare a posibilităților pe care sistemul le conține. Pe de altă parte, „Pentru Chomsky, limba nu este *hablar*, activitatea concretă de vorbire. Chomsky reduce manifestarea materială a limbii, „performanța”, la „competența” pe care o susține. [...] Chomsky exclude în mod explicit dimensiunea comunicativă din esența limbii, comunicarea fiind doar o potențialitate secundară a utilizării.” [179 p. 57]. Reducerea chomskiană a limbii la competență abstractă, cu excluderea dimensiunii comunicative și istorice, ar fi mai puțin relevantă pentru a explica acest fenomen de adaptare semantică progresivă a împrumuturilor în funcție de contextul profesional și de comunitatea, care le conferă valoare pragmatică distinctă.

Analiza sistematică a corpusului de termeni hibridizați identificați în comunicarea profesională oferă suport empiric pentru cadrul teoretic propus de Eugeniu Coșeriu. Ca rezultat al colectării unui material teoretic se conturează o **tipologie coerentă** a fenomenului hibridizării lingvistice, structurată pe trei axe complementare: originea și perioada de pătrundere, mecanismul morfologic de integrare și funcția comunicativă (vezi: *Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj*).

Din perspectiva **originii** și a stratificării istorice, hibridizarea limbii române în spațiul lingvistic din Republica Moldova se manifestă în două straturi distincte, corespunzând unor momente de ruptură socioculturală. Primul strat, de origine rusă, cuprinde termeni pătrunși în perioada sovietică prin dominație administrativă, educațională și culturală, structurați, la rândul lor, în două subcategorii funcționale. Prima subcategorie include termeni din domenii profesionale concrete: automobilistică, contabilitate, medicină, tehnologie informatică timpurie, preluați prin necesitate funcțională, în absența echivalentelor românești standardizate (bugalter, dispetcer, campiuter, karbiurator). Aceștia persistă în vorbire în paralel cu formele normative actuale, fiind utilizați preponderent de Generația X și parțial de milenari (Millennials) (vezi *Anexa 6: Terminologie specifică* și articolul „From political to social generations: A critical reappraisal of

Mannheim's classical approach" cu referire la teoria sociologului Karl Mannheim³ despre diferențele între generații [1]). A doua subcategorie, mai puțin vizibilă, dar la fel de persistentă, cuprinde termeni și expresii cu funcție emoțională, preluați din argoul și vorbirea colocvială rusă și integrați morfologic în structura limbii române (*a se pricăli, a se abijî, lohul, crutoi, da ne gavari!*). Aceștia nu exprimă realități profesionale (vezi o listă de termeni propusă și analizată la *Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj*, Tabelul 7.3) fără echivalent, ci au fost achiziționați în contexte cu încărcătură afectivă în copilărie, în grupuri de prieteni, în situații de intensitate emoțională, activându-se instinctiv tocmai în acele circumstanțe. Fenomenul argoului rusesc integrat în vorbirea tinerilor din spațiul basarabean reflectă o transgresare deliberată a normei literare cu funcție identitară și de solidaritate de grup, preferința pentru rusisme argotice fiind mai degrabă o strategie de a marca apartenența la un grup social, decât o expresie ignoranței, notează Irina Condrea, în suportul de curs de sociolingvistică [31].

Al doilea strat, cronologic ulterior și cantitativ dominant în comunicarea profesională contemporană, cuprinde termeni de origine engleză pătrunși sub influența globalizării și a schimbărilor tehnologice, organizați pe trei domenii tematice principale: organizațional-managerial și resurse umane (*onboarding, feedback, deadline, performance review, burnout*), tehnologii informaționale (*bug, deploy, pipeline, sprint, pull request*) și comercial-digital cotidian (*brand, delivery, content, like, scroll*). Specificul acestui strat constă în faptul că o parte semnificativă a termenilor este deja atestată în DOOM 3, ceea ce indică un ritm de asimilare instituțională accelerat. (vezi: *Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj*, Tabelele 7.4 și 7.5)

Din perspectiva **mecanismului morfologic de integrare**, corpusul relevă un sistem productiv și predictibil de adaptare, care confirmă ipoteza coșeriană privind menținerea integrității gramaticale a limbii române în condițiile integrării selective a elementelor lexicale engleze. Sunt identificate trei mecanisme principale. Primul constă în atașarea desinențelor conjugării a IV-a a limbii române la rădăcinile limbii engleze (*deploy-uim, push-uiți, split-uiеști, shar-uiеști, binge-uiеști, build-uiesc*) (inventarul complet al formelor hibride, cu analiză este prezentat în *Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj*, Tabelul 7.7), un mecanism productiv în domeniul TI, care generează forme complet transparente și inteligibile pentru comunitatea profesională. Al doilea mecanism constă în nominalizarea prin articulare enclitică românească, atât la singular (*bugul, meetingul, backlogul, outage-ul*), cât și la plural prin desinența

³ Teoria lui Karl Mannheim, care a fost pentru prima dată publicată în 1952 [106], a fost ulterior dezvoltată și aplicată sistematic în studiile organizaționale, sociale și politice. Conform acestei teorii indivizii care traversează aceleași evenimente istorice semnificative în perioada de formare a personalității constituie o generație socială.

de plural „-uri” (*milestone-uri, taskuri, traininguri, configurații*) (vezi: *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI*) sau prin desinența „-i” (*stakeholderi, HR-iști, front runneri*) (vezi: *Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*). O listă comprehensivă a formelor hibride cu descriere se regăsește în *Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj*, Tabelul 7.7. Al treilea mecanism, specific spațiului nostru lingvistic, constă în construcțiile trilingve română – engleză – rusă, în care cele trei coduri lingvistice funcționează simultan în același fir de conversație, fiecare îndeplinind o funcție comunicativă distinctă: limba română asigură structura gramaticală de bază, limba engleză furnizează terminologia tehnică și marchează autoritatea instituțională, iar limba rusă apare în registrul emoțional, umoristic sau de solidaritate de grup. Exemple ilustrative sunt incluse în *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI*, Exemplele 13 și 14. O analiză a funcțiilor de comunicare ale fiecărui cod în context trilingv este redată la *Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj*, Tabelul 7.8.

Din perspectiva **funcției comunicative**, tipologia relevă că hibridizarea nu este un fenomen omogen, diferențiindu-se în funcție de generație și registru. Generația X (născuți în perioada anilor 1965 – 1980) recurge preponderent la hibridizarea moștenită din perioada sovietică, completată selectiv cu terminologie engleză în contexte formale, cu motivație normativ-instituțională. Milenarii (născuți între anii 1981 și 1996) practică o hibridizare moderată și stabilă, cu adaptare morfologică sistematică, motivată funcțional de necesitățile terminologice ale comunicării profesionale. Generația Z (născuți între anii 1997 și 2012) manifestă o hibridizare fluidă și mai „naturală”, cu comutare de cod spontan, nemarcată discursiv, cu motivație preponderent identitară și culturală. Contextul trilingv specific Republicii Moldova adaugă o a patra dimensiune funcțională, în care alegerea codului lingvistic reflectă simultan apartenența generațională, ierarhia organizațională și identitatea culturală a vorbitorului.

În ansamblu, această tipologie demonstrează că hibridizarea lingvistică în comunicarea profesională digitală din Republica Moldova este un sistem stratificat, motivat funcțional și adaptat morfologic, care menține integritatea gramaticală a limbii române incluzând selectiv, la nivel lexical, resursele oferite de celelalte două limbi prezente în repertoriul lingvistic al vorbitorului moldovean contemporan.

1.2. Schematizarea ca manifestare complexă a comunicării digitale

În cercetarea noastră, schematizarea este definită ca procesul de reducere a complexității comunicative la structuri lingvistice predictibile și reutilizabile de vorbitori sub presiunea

constrângerilor de timp, spațiu și eficiență, specifice mediului digital profesional. În conceptul descris de Ronald Langacker al gramaticii cognitive, „schematizarea este fundamentală pentru cogniție, producându-se în mod constant în orice experiență. Extragerea unei scheme reprezintă consolidarea a ceva inerent în experiențe multiple la orice nivel de granularitate la care apare elementul lor comun” [97 p. 56]. Schematizarea discursivă identitară din corpus operează la nivelul uzului, producând tipare stabile de simplificare, condensare și standardizare digitală. Schematizarea reprezintă un fenomen distinct, dar interconectat cu hibridizarea, specific comunicării digitale contemporane: dacă hibridizarea presupune mixarea unor elemente provenite din limbi diferite, schematizarea acționează asupra formei și structurii comunicării înseși, cu sau fără introducerea elementelor lingvistice străine.

Schematizarea este un proces cognitiv esențial care implică reducerea complexității unui fenomen la un set de trăsături generale sau tipice. În lingvistică, acest concept se referă la modul în care vorbitorii organizează și simplifică structurile limbajului pentru a facilita comunicarea. Conform teoriilor lingvistice contemporane, schematizarea permite ca structurile complexe să fie reprezentate prin forme mai accesibile și ușor de înțeles, contribuind la eficiența comunicării.

Fenomenul schematizării în comunicarea digitală se referă la tendința de simplificare, condensare și restructurare a mesajelor în funcție de caracteristicile platformelor digitale. Acest proces implică adaptarea textelor la ecranul dispozitivelor, utilizarea unor abrevieri, logograme și reprezentări schematice, precum și dezvoltarea unor convenții comunicaționale specifice fiecărei platforme.

1.2.1. Definiții și delimitări conceptuale

Analiza etimologică și lexicografică a termenului relevă multiple dimensiuni ale conceptului. Dicționarul online al limbii engleze thefreedictionary.com oferă la fel două definiții pentru termenul „schematization”:

- 1) *providing a chart or outline of a system* – a furniza o diagramă sau schiță a unui sistem;
- 2) *the act of reducing to a scheme or formula* – acțiunea de a reduce la o schemă sau formulă, sinonime: simplificare, reducerea complexității.

Conform „Enciclopediei științelor învățării” („Encyclopaedia of the Sciences of Learning”) cuvântul „schemă” (Schema), cu etimologia din limba greacă σχήμα (skhēma), este utilizat în științele învățării și ale cogniției pentru a desemna un construct psihologic care explică formele globale ale cunoașterii umane. O schemă reprezintă cunoștințele generice și abstracte pe care o persoană le-a dobândit pe parcursul numeroaselor experiențe individuale cu obiecte, oameni, situații și evenimente. Schemele organizează cunoștințele despre domenii specifice și ghidează

atât procesarea noilor informații, cât și recuperarea informațiilor stocate. Ele pot fi percepute ca așteptări structurate despre oameni, situații și evenimente [155].

În cercetarea noastră, schematizarea este definită ca un proces cognitiv-discursiv prin care vorbitorii dintr-o comunitate reduc sistematic complexitatea enunțurilor la structuri lingvistice predictibile și reutilizabile, pentru a optimiza comunicarea, având motivație pragmatică și constrângeri temporale, spațiale sau cognitive. Procesul operează la nivelul uzului, fără a afecta sistemul gramatical și se manifestă prin patru operații discursive succesive, precum a fost descris de Jean-Blaise Grize:

1. *selecția* elementelor informaționale considerate esențiale într-un context dat;
2. *caracterizarea* acestora prin atribute minime, funcționale;
3. *confirmarea* (*assert*) elementului condensat;
4. *configurarea* sa în tipare discursive recurente, recunoscute ca atare de membrii unei comunități (apud Christian Plantin [143]).

Același autor definește procesul schematizării ca „o reprezentare discursivă către un destinatar, a ceea ce autorul concepe sau își imaginează despre o anumită realitate” (apud Christian Plantin [143]). Aplicat la comunicarea digitală profesională, modelul explică de ce vorbitorii nu produc enunțuri complete, ci scheme, ca structuri minime care selectează și afișează doar elementul esențial al mesajului, lăsând restul în sarcina cunoștințelor comune, negociate în prealabil, ale echipei.

Schematizarea lingvistică implică, de asemenea, un proces de selecție și abstractizare prin care vorbitorii activează cadre conceptuale gata constituite, suprapunând scheme idealizate peste fragmentele realității descrise. Ludmila Gukina demonstrează, pe baza unui corpus de texte literare în engleză și rusă, că unitățile de clasă închisă, prepozițiile și verbele cu semantică spațială, funcționează ca un schelet conceptual al enunțului, iar combinarea lor generează scheme cu elemente de idealizare [181, p. 72]. Această perspectivă confirmă că schematizarea este o structurare activă a realității prin tiparele disponibile ale limbii, nu o minimizare formală.

Spre deosebire de hibridizare, care implică integrarea de elemente din sisteme lingvistice diferite, schematizarea operează în interiorul unui singur sistem comunicațional, restructurând forma fără a modifica esențial codul.

Cele două fenomene coexistă în comunicarea digitală profesională, schematizarea amplificând adesea efectele hibridizării: un enunț hibrid este frecvent și schematizat, suferind simultan reducere formală și amestecare de cod (de ex.: *pls push asap pe staging*). Fiind specifică contextului organizațional multinațional din Republica Moldova, schematizarea dobândește o dimensiune trilingvă: elementele selectate, caracterizate și consolidate, care provin din trei sisteme

lingvistice (română, engleză și rusă), generând tipare sistematice de comunicare condensată care funcționează ca normă implicită a comunității profesionale respective.

1.2.2. Rădăcinile filozofice ale conceptului de schemă

Fundamentarea filozofică a acestui concept poate fi identificată în opera lui Immanuel Kant, pentru care schema reprezintă un model mental prin care sunt structurate experiențele și cunoștințele noastre despre lume. Această perspectivă kantiană a influențat dezvoltarea ulterioară a teoriei schematizării în lingvistica cognitivă, oferind fundamentul filozofic pentru înțelegerea modului în care mintea umană organizează și procesează informația lingvistică. Cu alte cuvinte, în lingvistică schema este un *model mental* prin care sunt *structurate experiențele și cunoștințele noastre despre lume*. În lingvistica cognitivă, schematizarea este prezentă la toate nivelele structurii limbajului, de la fonologie la sintaxă și lexic. Rolul schemelor este de a permite structurarea ierarhică a categoriilor lingvistice, de la instanțe specifice la cele generice. De exemplu, schema cuvântului/noțiunii „pasăre” include caracteristici comune precum „ouă”, „cioc” și „aripi”. În gramatica cognitivă, schema este un model productiv și generalizat folosit pentru producerea de noi enunțuri. Acest proces este unul dinamic care oscilează între sistemul lingvistic și utilizarea limbajului. Experiențele noastre senzoriale și motorii recurente ale corpului uman sunt transpuse în schemă-imagine care reprezintă structuri preconceptuale și integrează informații prin multiple modalități [92 pp. 318-320].

Ronald W. Langacker, în lucrarea sa fundamentală „Cognitive Grammar”, descrie fenomenul schematizării ca procesul de *extragere a elementelor comune* inerente în multiple experiențe pentru a ajunge la o concepție care reprezintă un nivel mai înalt de *abstractizare*. Schematizarea joacă un rol în achiziția unităților lexicale, chiar dacă formele și semnificațiile lor convenționale sunt mai puțin specifice decât evenimentele de utilizare (adică pronunțiile reale și înțelegerile contextuale) pe baza cărora sunt învățate [97 p. 17]. Acest proces este important în învățarea unităților lexicale, întrucât formele și semnificațiile convenționale ale cuvintelor sunt mai generale decât evenimentele specifice de utilizare din care sunt învățate. Unul dintre aspectele utilizării limbajului este capacitatea noastră de a generaliza și de a abstractiza experiențele concrete. Aceasta ne permite să folosim cuvinte și structuri gramaticale în contexte noi și variate. De exemplu, atunci când învățăm un cuvânt nou, nu memorăm o singură utilizare specifică, ci învățăm să recunoaștem și să aplicăm acel cuvânt în diverse situații. Această abilitate de schematizare este ceea ce face limbajul atât de flexibil și adaptabil.

George Lakoff și Mark Johnson aduc o perspectivă complementară, susținând că *structurile lingvistice* sunt modelate prin metafore conceptuale și *scheme cognitive* care reflectă

experiența noastră în raport lumea externă [96 p. 258]. Odată trăită o experiență concretă, va fi generalizată și stocată într-un model care va fi reutilizat prin maparea blocurilor din care este construită, reprezentând o schemă. Exemplul adus de autori este al mișcării unei persoane care intră într-o încăpere, încăperea va reprezenta containerul și mișcarea va reprezenta un traseu. O experiență similară repetată va consolida schema-imagine creată, permițând aplicarea sa automată la situații noi, analogice.

Încă un aspect al teoriei schematizării, cu implicații pentru analiza limbajului digital, îl reprezintă experiența fizică și spațială a omului. Astfel opoziții precum sus-jos, înăuntru-afară sau față-spate devin scheme cognitive generatoare de metafore conceptuale stabile. În lucrarea „Metaphors We Live By”, autorii ilustrează că schematizarea operează la nivel conceptual-metaforic prin exemplul percepției generale al direcției „în sus e bine, în jos e rău” („up is good, down is bad” [96 pp. 14-16]). Această perspectivă extinde înțelegerea schematizării dincolo de structurile lingvistice formale, făcând referință la faptul că tiparele schematice sunt înrădăcinate în experiența contactului lumea exterioară și culturală a vorbitorului (utilizatorului – în cazul comunicării digitale). În contextul comunicării digitale profesionale, această dimensiune conceptual-metaforică se manifestă în structurarea discursului organizațional prin scheme ierarhice stabile.

În literatura de specialitate rusă schematizarea în limbaj este reprezentată ca fenomen în cadrul studiului semanticii situațiilor locale cu participarea unităților de clasă deschisă și închisă, care descriu fragmente ale realității [181 p. 72] și ca proces prin care structura emergentă rezultă din generalizarea tiparelor în utilizarea limbii [181].

În lucrarea lui Vitalii Saacov schematizarea este prezentată ca „depășirea hotarelor impuse gândului prin limbă, semn și semnificație” [182] și descrisă ca un proces intelectual complex care depășește limitele impuse de limbaj, semne și cunoștințe. Este un fenomen paradoxal în practicile intelectuale, fiind necesară în situații specifice.

Sinteza acestor perspective teoretice relevă că schematizarea, deși complexă prin natura sa, reprezintă un proces cognitiv fundamental prin care complexitatea este redusă la un set de trăsături generale și tipice. În lingvistică, acest proces permite vorbitorilor să organizeze și să simplifice structurile limbajului, facilitând comunicarea. Conform teoriilor contemporane, schematizarea face posibilă reprezentarea unor structuri complexe prin forme mai accesibile, contribuind astfel la eficiența transmiterii mesajului.

Această fundamentare teoretică devine esențială pentru înțelegerea manifestărilor contemporane ale schematizării în comunicarea digitală, pe care le vom analiza în subsecțiunile următoare. În contextul prezentei cercetări, ne propunem să explorăm fenomenul schematizării în

limbajul actual pornind de la această bază teoretică solidă, aplicând-o la analiza limbajului digital din mediul online și profesional.

1.2.3. Manifestări ale schematizării în comunicarea digitală și profesională

Lucrarea noastră analizează schematizarea în contextul evoluției limbajului în mediul digital, în care utilizatorii reduc limbajul la forme standardizate și eficiente pentru a facilita schimbul rapid de informații. Un accent deosebit este pus pe influența limbii engleze asupra limbii române în comunicarea online și pe dezvoltarea unor forme specifice de oralitate digitală.

Comunicarea online a schimbat (și schimbă în continuare) radical modul în care interacționăm lingvistic, iar limbajul a suferit transformări semnificative, în special pe platformele cu mesagerie instant. O caracteristică definitorie a acestei schimbări este tendința de adaptare la viteza și eficiența platformelor digitale. Fenomenul schematizării în comunicarea digitală se referă la mecanismele de simplificare, condensare și restructurare a mesajelor în funcție de caracteristicile platformelor digitale. Acest proces implică adaptarea textelor la ecranul dispozitivelor, utilizarea unor abrevieri, logograme și reprezentări schematice, precum și dezvoltarea unor convenții comunicaționale specifice fiecărei platforme. Aceasta include folosirea inovațiilor în comunicare (abrevierilor, a acronimelor, a simbolurilor), după modelul mecanismelor aplicate termenilor preluați din limba engleză, aceasta având un rol dominant în influența limbajului românesc prin împrumuturi lexicale și sintactice.

În contextul comunicării online, acest proces este adesea accelerat sub influența celor mai distribuite materiale. Utilizarea pe scară largă a platformelor digitale favorizează adoptarea de prescurtări, acronime sau termeni simplificați, mulți dintre aceștia fiind împrumutați din engleză. Această dinamică influențează limba română, conducând la o schematizare și adaptare rapidă a limbajului pentru a se potrivi comunicării grăbite și concise specifice mediilor online.

Viorica Molea, în lucrarea „O nouă formă de comunicare în spațiul virtual: oralitatea digitală”, evidențiază modul spontan și caracterul familiar prin care schimbarea limbajului se manifestă în comunicarea digitală: „Limbajul folosit în conversațiile online este drastic revizuit datorită redării lui în scris, prin esență fiind oral [...] Constatăm o mobilitate extrem de intensă a formelor de exprimare în conversația pe internet” [118 p. 100]. Această „oralitate digitală” reprezintă un fenomen hibrid în care scrisul dobândește caracteristici ale vorbirii spontane prin informalitate, elipse, marcatori discursivi specifici comunicării orale, în același timp păstrând forma scrisă. Forma respectivă de comunicare hibridă, care îmbină caracteristici ale oralității și ale scrisului, manifestându-se în principal prin intermediul platformelor de internet are un caracter oral, în ciuda formei scrise: „Deși mesajele utilizatorilor sunt în formă scrisă, totuși, în realitate,

ele au particularități ale oralității” (cu trimitere la Kuznețov) [119 p. 283]. Comunicarea online, precum cea realizată prin SMS, chat sau rețele sociale, prezintă trăsături tipice ale oralității, cum ar fi spontaneitatea, familiaritatea și simplitatea. Distincte sunt două forme de comunicare digitală, una mai formală a mesajelor de e-mail și a textelor scrise pe bloguri, și alta informală – cea a mesageriei instantanee, aceasta din urmă fiind cu cel mai înalt grad de utilizare a unui limbaj informal și o sursă a inovațiilor de comunicare: „Pentru o mai rapidă comunicare virtuală, a fost creată și o structură permisivă de limbaj, în ea făcându-și cu ușurință loc diverse forme, multe dintre ele devenind consacrate prin uz, care, pentru cei neinițiați, devin inaccesibile (de exemplu, abrevierea cuvintelor sau acronimele, cunoscute de cei mai pasionați internați, argourile create prin trunchiere, mult vehiculată „romgleză”)” [119 p. 286]. Utilizatorii folosesc emoticoane și semne grafice (imagini combinate cu text) pentru a suplini lipsa elementelor nonverbale care caracterizează comunicarea față în față, contribuind astfel la transmiterea emoțiilor și atitudinilor în spațiul virtual [118].

David Crystal, în lucrările și în interviurile oferite, disponibile publicului larg, analizează în detaliu această nouă formă de comunicare care nu este nici pur scrisă, nici pur orală, ci reprezintă o categorie distinctă cu propriile sale reguli și convenții: „Limbajul de internet nu este identic nici cu vorbirea, nici cu scrisul, ci afișează selectiv și adaptiv proprietăți ale ambelor. Este mai mult decât o agregare a trăsăturilor orale și scrise. Realizează lucruri pe care niciunul dintre celelalte medii nu le face.” [39 p. 21]. În lucrarea sa se propune recunoașterea unui nou mediu de comunicare care are propriile reguli distincte: „Acum avem o a patra dimensiune a comunicării lingvistice — un mediu electronic sau digital.” [39 p. 16]. Crystal subliniază că această transformare nu trebuie privită ca o degradare a limbii, ci ca o adaptare creativă la nevoile unui nou mediu comunicațional: „Va mai trece ceva timp până când panica morală din jurul limbajului mesajelor text se va reduce [...] Aceasta este una dintre principalele responsabilități ale lingviștilor – demitologizarea.” (*It will be a while before the moral panic surrounding the language of text-messaging dies down [...] That is one of the chief responsibilities of linguists – to demythologize.*) [39 p. 6] [58, p.108].

Această tendință de convergență între scris și oral în mediile digitale este confirmată și de cercetări recente în domeniul comunicării mediate de calculator (CMC). Jenny Lederer observă că noile medii digitale au produs un colaps parțial al limbajului scris/oral, utilizatorii „tind să scrie așa cum vorbesc” [98 p. 278]. Totodată, tiparele de abreviere și schematizare urmează mecanisme cognitive predictibile legate de distribuția diversă a încărcăturii cognitive între consoane și vocale, acestea nu sunt arbitrare [98 p. 280].

Influența vine și din partea personalităților celebre. În aprilie 2015, starul tenisului Andy Murray s-a căsătorit cu iubita sa, cu care avea o relație de lungă durată, Kim Sears. Așa cum se întâmplă adesea cu celebritățile de astăzi, el a trimis un mesaj înaintea evenimentului miresei sale, prietenilor și urmăritorilor săi. În contextul tehnologiei de social media de la începutul secolului al XXI-lea, acest mesaj a luat forma unui *tweet* în dimineața zilei nunții sale. Mesajul constituie un exemplu paradigmatic de schematizare multimodală completă: o narațiune cronologică întreagă, redusă la aproximativ 40 de simboluri vizuale, decodificabilă de orice urmăritor familiarizat cu codul digital contemporan. Secvența urmărește ziua nupțială de dimineață până noaptea târziu: 🌞 (dimineața), ☔ (vremea britanică), 😊👔 (emoția și costumul mirelui), 🧑🍽️💍🏰 (mireasa, inelul, biserica), 🍷🍰🎉🕺🎤🍹 (recepția cu vin, tort, dans, discursuri și băutură), ❤️😘 (dragostea) și seria de 🌃🌃🌃 care marchează finalul zilei. Mesajul original este prezentat la *Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*, Exemplul 11: „Tweet-ul lui Andy Murray transmite, în formă pictorială, evenimentele zilei, așa cum Murray se aștepta să se desfășoare: pregătirile de dimineață, emoțiile, drumul către și de la biserică, petrecerea de după nuntă și, în final, somnul” [54 p. 12]. Cazul ilustrează teza lui Vyvyan Evans că emojiurile funcționează ca scheme semiotice comprimate, îndeplinind în comunicarea digitală exact funcția pe care Jean-Blaise Grize o atribuia schematizării discursive: selecția elementelor esențiale, caracterizarea lor minimală și configurarea lor într-o secvență coerentă orientată spre destinatar. Ceea ce distinge această schematizare de simplă abreviere este că mesajul nu omite informația, ci o codifică, înlocuind un sistem semiotic (verbal) cu altul (vizual-pictorial), fără pierdere de conținut narativ. Această strategie de codificare vizuală nu este, de altfel, o invenție a erei digitale, ci reia o formă de comunicare mult mai veche. Cu mult înaintea scrierii alfabetice, comunicarea umană s-a bazat pe reprezentări vizuale condensate, prin picturile rupestre din Lascaux sau Altamira, la fel ca ieroglifele egiptene ulterioare, care transmiteau narațiuni întregi (vânători, animale, ritualuri) printr-un număr restrâns de simboluri, decodificabile de oricine împărtășea codul cultural al comunității. Tweet-ul lui Murray funcționează după același principiu, la o distanță de zeci de mii de ani: reducerea unei experiențe complexe la un set minimal de semne universal recognoscibile în interiorul unei comunități digitale. Vyvyan Evans situează, de altfel, emojiul explicit în această descendență a comunicării pictografice, ca formă contemporană a unei tendințe cognitive umane mult mai vechi decât scrisul însuși [54].

Internetul și rețelele sociale au facilitat nu doar răspândirea rapidă a unor termeni noi din alte limbi, dar și crearea unui spațiu de interacțiune lingvistică în care granițele tradiționale dintre

limbi devin din ce în ce mai difuze. Comunicarea pe platformele digitale, cum ar fi Facebook, Instagram sau LinkedIn, este adesea marcată de alternanța codurilor lingvistice, în care utilizatorii combină elemente din limbi diferite într-o manieră fluidă și spontană. Această tendință de amestec de cod (code-mixing) și de comutare de cod (code-switching) în mediile online este un exemplu clar al modului în care schematizarea limbajului este influențată de noile tehnologii și de interacțiunile globale.

1.2.4. Forme și tipologii ale schematizării limbajului

Schematizarea se manifestă prin diverse forme distinctive:

- condensarea informației, prin utilizarea abrevierilor și acronimelor, care devin adesea atât de răspândite, încât sunt integrate în vocabularul curent (ex: „ASAP”, „FYI”, „CEO”);
- adaptarea la limitările tehnice ale platformelor, cum ar fi numărul limitat de caractere pe Twitter (inițial 140, apoi 280), care a generat stiluri comunicaționale specifice caracterizate prin concizie extremă;
- utilizarea elementelor vizuale (emoji, gifuri, meme-uri) ca substitut sau complement al textului scris, creând un limbaj multimodal în care imaginea și textul comunică împreună;
- dezvoltarea condițiilor specifice fiecărei platforme, care influențează atât forma, cât și conținutul mesajelor (de exemplu, utilizarea hashtagurilor pe Instagram, a thread-urilor pe Twitter, a Stories pe diverse platforme).⁴

Liliana Prozor-Barbalat analizează influența limbii engleze asupra limbilor română și franceză, subliniind rolul progresului tehnologic, al globalizării și al noilor tehnologii în facilitarea împrumuturilor lexicale din engleză. Se face distincție între *anglicisme necesare*, care apar pentru a denumi concepte noi în diverse domenii (tehnologie, economie, știință), și *anglicisme de lux*, care sunt adoptate fără o justificare practică clară. Aceste împrumuturi sunt adaptate fonetic, morfologic și semantic pentru a se încadra în structura limbilor română și franceză.

Deși anglicismele au un rol esențial în facilitarea comunicării între specialiști și contribuie la modernizarea vocabularului, utilizarea excesivă poate duce la un *snobism lingvistic*, afectând puritatea limbii. Autoarea concluzionează că, deși adaptarea acestor termeni este inevitabilă și benefică pentru evoluția limbajului, gestionarea lor trebuie să fie rațională, pentru a preveni degradarea identității lingvistice a limbilor română și franceză [146].

Multe expresii sunt inutile și utilizate eronat în mod deliberat sub influența factorilor psiholingvistici și sociolingvistici: „am dat reject invite-ului” (*reject* – „a respinge, a anula”; *invite*

⁴ Termenii din limba engleză înregistrați în DOOM3 sunt scriși fără cratimă (*hashtaguri*), cei neînregistrați păstrează cratima la atașarea desinenței din limba română (*meme-uri*, *gif-uri*, *thread-uri*)

– „invitație, mesaj electronic cu scop de planificare a unei ședințe, întâlniri, prin intermediul sistemelor Outlook, gmail și alte sisteme de planificare”), „brb, am meet cu clientul” (brb – *be right back*, mă întorc imediat, „guys, azi fac coldcalling” (*guys* – „băieți”, expresie adesea utilizată și în grup de doamne și domnișoare; *coldcalling* – „apeluri inițiale cu scop de vânzare”), „omg, am avut un insight la training” (*omg* – *Oh, my God!* – „Oh, Doamne!”; *insight* – cu sens de „revelație”) și multe altele care ajung să fie distribuite de utilizatori care fac parte mai mult sau mai puțin din echipe multinaționale. Exemple pot fi găsite atât în format scris pe bloguri, [47], cât și în format video [49] (vezi *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI* și *Anexa 3: Hibridizarea lingvistică a Generației Z în conversații private*).

Întrucât această influență se manifestă nu doar la nivel lexical, ci și la nivelul structurii frazei și al modului de exprimare, fenomene precum calcurile lingvistice, traducerile mot-à-mot și adaptarea sintagmelor englezești în limbajul cotidian românesc devin tot mai frecvente în conversațiile online și offline. Termeni precum *like*, *share*, *upload* sau *hashtag* sunt integrați fără traducere sau cu o minimă adaptare, subliniind presiunea limbii engleze asupra limbajului românesc în spațiul digital.

Pe lângă vocabular, există și un impact asupra morfologiei și sintaxei limbii române. De exemplu, structuri cum ar fi *a da like* sau *a face sens* sunt expresii derivate direct din engleză, adaptate rapid de vorbitorii nativi de română. Această influență a dus la crearea unor noi forme de exprimare, unele dintre ele controversate din punct de vedere normativ, dar larg acceptate în mediul informal al rețelelor sociale și al platformelor de mesagerie instant.

Pentru a clarifica la ce anume ne referim când discutăm despre expresiile schematizate în cadrul lucrării noastre, am elaborat liste care includ abrevieri, acronime și expresii cu utilizarea semnelor grafice, culese din discuțiile online, pe forumuri, rețele sociale sau mesagerii, inclusiv din comunicarea profesională.

Aceste forme de comunicare digitală nu doar că influențează stilurile de exprimare informală, dar contribuie și la o diversificare a limbajului, incluzând anglicisme, prescurtări și alte forme noi de exprimare lingvistică, răspunzând necesităților de viteză și eficiență în transmiterea mesajelor. Această influență trece dincolo de ecranele calculatoarelor și ale dispozitivelor mobile. Denumită pe unele platforme „romgleză”, această formă de comunicare, deși provoacă reacții adverse, este tot mai răspândită și adoptată în limbajul standard atât în diverse arii de activitate, cât și în cadrul socializării cotidiene.

Postare pe platforma socială Reddit din subreddit-ul r/Romania, utilizator „maruaann”:

Titlu: „de ce sunt mulți români care vorbesc romgleza?”

„nu am nimic cu nimeni face fiecare ce vrea pana la urma dar dusă la extrem e foarte enervant, vorbesc engleză relativ fluent și mai pățesc să am lapsusuri cum au mulți dar unii o duc mult prea la extrem dintr o propoziție cu 5 cuvinte 4 sunt în engleză doar sunt curios nu am nimic cu nimeni”

Comentariu de „andreitoma8”: *„In afară de vorbit cu prieteni și familie, fac totul în engleză: munca, muzica, jocuri, seriale, filme, NBA, UFC, citit, etc. Sunt f multe lucruri cu care am avut contact doar prin engleză, ca de exemplu programarea. Am învățat toate conceptele în engleză și pe unele nu știu sa le traduc, asa ca atunci cand vorbesc despre programare o sa vorbesc mult în romgleza și personal mi se pare normal. Asemeni și cu alte subiecte/domenii cu care am avut contact doar în engleză.”* (Sursa: [Reddit](#) [148])

Principalele forme de schematizare sunt:

1. Omiterea vocalelor: *bn* (bine), *vb* (a vorbi), *cnv* (cineva), *msg* (mesaj); *app* (apropo), *imd* (imediat), *km* (cam);
2. Înlocuirea literelor cu cifre și semne: *121* (unu la unu), *4* (din engleză „for” – pentru), *l8r* (later – pe mai târziu), *v2* (voi doi);
3. Abrevieri neconsacrate: *nb* (noapte bună), *npc* (nu ai pentru ce), *cf* (ce faci?), *cmz* (ce mai zici?) etc.

Instrumentele schematizării în comunicarea digitală profesională se împart în următoarele categorii:

1. Instrumente lexicale, precum abrevieri și acronime consacrate:
ASAP (as soon as possible) – de îndată ce aveți posibilitatea,
FYI (for your information) – cu scop de informare,
EOD (end of the day) – la sfârșitul zilei,
PR (public relations) – relații cu publicul,
UX (user experience) – experiența utilizatorului,
UI (user interface) – interfața utilizatorului.
2. Instrumente multimodale, precum substituirea textului cu elemente grafice de tip emoticoane (emoji), gifuri (elemente video scurte de fracțiuni de secundă), utilizarea semnelor de punctuație. Aceste elemente condensează în semne vizuale stări afective sau atitudini ce ar necesita paragrafe de scris. Conform lui Vyvyan Evans, emoticoanele funcționează ca scheme emoționale comprimate [54 pp. 208-210], îndeplinind în comunicarea digitală exact funcția pe care schemele lingvistice o îndeplinesc în limbajul oral, precum reducerea complexității la unități recognoscibile și reutilizabile.

În procesul de documentare, colectare a informației, care este prezentată în corpusul cercetării noastre, precum și în cadrul teoretic al lui Leonard Talmy (apud. Ludmila Gukina [181 p. 72]), propunem o tipologie a schematizării în comunicarea digitală profesională pe trei niveluri:

1. Schematizarea elementară, care operează la nivelul unităților lexicale izolate prin abreviere, trunchiere sau substituție grafică, ca în exemplele următoare: *msg* (mesaj), *bn* (bine), *asap* (as soon as possible);

2. Schematizarea sintagmatică, care operează la nivelul structurii enunțului prin omiterea elementelor predictibile și reducerea la nucleul informațional. Acestea sunt reprezentate prin exemplele „Meeting la 10” (omisiunea verbului), „Pushuit și rezolvat” (fără subiect), ceea ce corespunde unui nivel avansat de complexitate, conform conceptului lui Leonard Talmy (apud Ludmila Gukina [181 p. 73]) al schematizării;

3. Schematizarea discursivă, redată prin șabloane de comunicare, precum formule de deschidere sau încheiere a conversației corporative („Hi all – update – action items – thanks”). Acestea funcționează drept cadre conceptuale gata construite (Charles Fillmore apud Ludmila Gukina [181 p. 73]).

Prescurtările, îmbinarea literelor cu cifrele, introducerea elementelor grafice în mesaj ar trebui tratate ca o formulă integrală fără a fi scoase din context, întrucât aceeași reprezentare ar putea avea sensuri diferite în context diferit: *km* (cam) dacă este scos din context ar însemna kilometri, *pc* (pentru ce) ar putea fi o abreviere pentru „personal computer” (calculator/computer). Mesajele instantanee cu utilizarea elementelor grafice și fără spații sunt ca o „formulă chimică care nu este destinată vorbirii orale” [41 p. 54].

Unele expresii ajung totuși în vorbirea orală, în special cele mai utilizate expresii din limba engleză. Cuvinte care nu au nicio valoare informațională sunt utilizate pentru a confirma o părere sau a exprima o atitudine. Expresia „lol” (*laughing out loud* – râd în gura mare) este utilizată ca reacție fără a râde sau a manifesta amuzament. În conversație „idk” (*I don't know* – eu nu știu) adesea este însoțit de strângerea din umeri, semn al nedumeririi sau neștiinței. La sfârșitul unei conversații, în loc de rămas bun interlocutorul va spune „pup”, semnul care este utilizat în conversațiile online. Aceste expresii în conversațiile din mediul online au scopul de a exprima o emoție, de a compensa lipsa exprimării nonverbale [61, p.198].

Înlocuirea literelor cu cifre sau semne grafice, logogramele sau abrevierile au fost utilizate la început în textele scurte transmise prin mesaje. Cu cât era mai mic ecranul, cu atât ingeniozitatea oamenilor era mai mare, la fel și dorința de a transmite un mesaj complet cu utilizarea a cât mai puține semne. Omiterea vocalelor, înlocuirea unor litere cu semne sau cifre, dar care să rămână inteligibile ajung să treacă din simplul mod de comunicare într-o formă ludică de utilizare a limbii.

Sunt lansate concursuri de compunere în stil de text pentru mesaj telefonic [41 p. 17]. Renumita editură „The Guardian” a lansat un concurs de poezie ai cărui câștigători au scris poezii cu încălcarea normelor lingvistice, scopul fiind însă originalitatea și inteligibilitatea textului.

În mediul profesional sunt adesea utilizate expresii ca: *ping me* (dă-mi de știre), *FYI* (for your information / spre a vă informa); *EOD* (end of the day / la sfârșitul zilei); *afaik* (as far as I know / din câte știu); *btw* (by the way / apropo); *pls* (please / te rog) chiar de către vorbitori ai limbii române în conversațiile oficiale. Aceste expresii au fost împrumutate și acceptate la fel de ușor precum au fost și cuvintele „computer” și „pizza”. Deși aceste cuvinte au intrat în limbă odată cu obiectul, expresiile din limba engleză au avut o altă motivare să-și facă loc în limbaj.

Mediul online a devenit o sursă interminabilă de modificări ale limbajului standard. Utilizatorii înlocuiesc cuvintele cu abrevieri, simboluri și imagini pentru a transmite emoții și a reduce costurile și efortul. Deși schimbările erau limitate la anumite canale de comunicare, totuși aceste modificări, datorită utilizării frecvente, au ajuns și în comunicarea orală. Tendințele de evoluție, conform unor cercetări în domeniul sociolingvisticii, al psiholingvisticii și al lingvisticii cognitive, sugerează că acest limbaj va reflecta nevoile vorbitorilor, contextul cultural și se va adapta mediului tehnologic.

Abrevieri și acronime din limba română: *BFT* – „Baftă” (succes), *PRB* – „Probabil”, *PWP* – „Pup” (folosit în conversații informale), *MS* – „Mersi” (mulțumesc), *SCZ* – „Scuze” (pentru a cere iertare), *ASAP* – „Cât mai repede posibil” (preluat din engleză), *NTFY* – „Nu-ți face griji” (versiune românească după englezescul *Don't Worry*) (vezi *Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate*, Lista 1)

Abrevieri din limba engleză utilizate în mesajele din limba română: *PLS* – „Te rog” (de la *please* în engleză), *FYI* – „Pentru informarea ta” (adaptat de la *For Your Information* din engleză), *BFF* – „Cel mai bun prieten/prietenă” (adoptat din engleză *Best Friends Forever*), *TBF* – „Trebuie să fiu sincer” (traducere adaptată de la *To Be Fair* din engleză), *OMG* – „O, Doamne” (*Oh, my God!*, preluat din engleză) (vezi *Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate*, Lista 2)

Logograme sau abrevieri schematizate: *GR8* – „Great (grozav)”, *B4* – „Before” (înainte), *2BH* – „To Be Honest” (ca să fiu sincer), *4U* – „For You” (pentru tine). (vezi *Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate*, Lista 3)

Deși sunt mai rar utilizate, am reușit să adunăm și o listă de expresii schematizate și abrevieri care folosesc cifre și semne grafice în loc de litere, bazate pe cuvinte din limba română, întâlnite în comunicarea online și în mesaje rapide: *Sunt 2 ocupat* – „Sunt prea ocupat” (utilizarea cifrei „2” pentru „prea”; din engleză „too”), *4treb* – „Ți-ar trebui” (utilizarea cifrei „4” pentru „ar”; din engleză „four”), *@mine* – „La mine” (utilizarea simbolului „@” pentru a înlocui „la”) (vezi

Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate, Lista 4 – forme care, din perspectiva IIIH, ating nivelul maxim de fuziune semiotică, structura fonetică rămânând românească, iar sistemul de codificare devenind englez: *Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate*, nota analitică pentru Lista 4).

Din perspectiva eficienței, această schematizare în limbaj permite transmiterea rapidă de informații într-un mediu în care viteza este esențială, însă apar și întrebări privind impactul pe termen lung asupra limbii române. Pe de o parte, împrumuturile și simplificările pot îmbogăți vocabularul și pot eficientiza comunicarea, pe de altă parte, utilizarea frecventă a structurilor de influență engleză poate duce la erodarea normelor gramaticale și stilistice ale limbii române.

Schematizarea limbajului în mediul online, în special sub influența limbii engleze, reprezintă un fenomen inevitabil al erei digitale. Rămâne de văzut în ce măsură aceste transformări vor modela evoluția pe termen lung a limbii române și cum vor influența echilibrul dintre inovație lingvistică și conservare a tradițiilor lingvistice.

Trecerea organizațiilor la modele de lucru hibride sau la distanță, accelerată de pandemia de COVID-19, a extins utilizarea limbajului digital în context profesional. Platformele de comunicare organizațională precum Slack, Microsoft Teams, Zoom sau Google Meet au devenit instrumente esențiale de lucru, fiecare cu propriile convenții de comunicare.

1.2.5. Multilingvismul în Republica Moldova și impactul asupra schematizării

În Republica Moldova unul dintre factorii modificării limbajului standard este multilingvismul. Tot mai mulți tineri vorbesc limba engleză mai bine decât limba rusă ca limba a doua achiziționată. Fiind expuși la o populație bilingvă, totuși preiau unii termeni din limba rusă, în special în limbajul colocvial. Factorii psiholingvistici au, de asemenea, un rol important în această schematizare a limbajului, tinerii din organizații preferând adesea engleza pentru vocabularul tehnic accesibil și pentru neutralitatea percepută la nivel global, minimizând efortul mental de schimbare a limbii. Implicațiile sociolingvistice ale acestei schimbări subliniază impactul asupra identității și expresiei culturale, punând întrebări legate de conservarea limbilor native și a patrimoniului cultural. În Republica Moldova, monolingvismul este caracterizat de utilizarea exclusivă a limbii de stat în instituțiile oficiale. Totuși, există și bilingvism român-rus, datorită influenței istorice a limbii ruse.

Republica Moldova garantează drepturile minorităților naționale de a-și păstra și a dezvolta identitatea lingvistică și culturală. Limba română este consacrată prin Constituție ca limbă de stat și de comunicare interetnică [115], statul recunoscând totodată dreptul la păstrarea, dezvoltarea și

funcționarea limbii ruse și a altor limbi vorbite pe teritoriul țării⁵. Cadrul legal specific minorităților naționale reglementează dreptul acestora la educație și instruire în limba maternă, precum ucraineana, găgăuza, bulgara, ivrit, idiș etc⁶. În trecut, după cum subliniază Irina Condrea, „Conform *Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova* (1989), [care, la momentul redactării lucrării citate, era considerată în vigoare], limba rusă se utilizează pe teritoriul republicii paralel cu limba de stat în calitate de *limbă de comunicare între națiuni*.” [32 p. 70]. Ulterior, cadrul legislativ a fost actualizat esențial prin Lega nr. 52 din 16.03.2023, Legea nr. 3465 din 01.09.1989 a fost abrogată, iar prin revizuirea art. 13 din Constituția Republicii Moldova, limba română a fost confirmată explicit drept limbă de stat și de comunicare interetnică [115]. În paralel, Uniunea Europeană promovează diversitatea lingvistică și culturală prin proiecte precum *Language Rich Europe*, care susține și promovează învățarea limbilor și cooperarea interculturală, oferind un cadru alternativ de gestionare a pluralismului lingvistic, în care diversitatea nu este percepută ca un obstacol, ci ca o resursă comună [58, pp. 109-110].

Multilingvismul a devenit o realitate în multe domenii profesionale din Republica Moldova, unde româna, rusa și engleza coexistă în mod natural. În special, în contextul globalizării și al integrării tehnologice, multilingvismul joacă un rol esențial în interacțiunile profesionale. Aceasta influențează nu doar limbajul tehnic specific, ci și limbajul standard folosit în comunicarea de zi cu zi. Multilingvismul în Republica Moldova are un dublu impact: pe de o parte, favorizează o flexibilitate lingvistică sporită, dar, pe de altă parte, contribuie la transformarea și împrumutarea excesivă de structuri lingvistice din alte limbi în limba română standard [74]. Acest fenomen devine din ce în ce mai vizibil în comunicarea online și în cea profesională, în care angajații din diverse domenii își ajustează limbajul în funcție de interlocutor, folosind frecvent termeni tehnici sau profesionali din engleză. Acest proces afectează standardizarea limbajului, generând noi forme hibride care își găsesc locul în uzul comun.

În schimbul limbii ruse, în mediul profesional, tot mai mult pătrunde „romgleza”, care este descrisă drept un amestec de română și engleză, este tot mai frecvent utilizată în companiile multinaționale, în special în domenii precum tehnologii informaționale (tot mai mult numit „domeniul IT/aiti”), marketing și management. Această combinație lingvistică a apărut datorită influenței puternice a limbii engleze în mediul profesional global. Angajații din companiile

⁵ Conform articolului 13 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994, care este disponibil online pe site-ul legis.md

⁶ Conform Legii nr. 382-XV cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale..., art.6 alin. (1) din 19.07.2001, disponibil online pe legis.md

multinaționale apelează adesea la romgleză pentru a exprima concepte tehnice sau organizaționale care nu au echivalente exacte în română.

În conversațiile de zi cu zi în companiile multinaționale angajații pot folosi fraze precum: „*Crezi că face sens să forcastăm în continuare pe pipeline-ul deja existent?*” sau „*Poate dacă sharuim și cu headquarter-ul și ne dau ok-ul pentru adresarea ultimelor probleme de suportare a clienților.*” [58, p.115]. Astfel de expresii reflectă integrarea limbii engleze în limbajul profesional atât din România, cât și din Republica Moldova, motivată de necesitatea de a comunica eficient în echipe internaționale și de lipsa unor termeni românești echivalenți [130].

Deși utilizarea unui limbaj care combină două limbi de comunicare în cadrul unui grup de oameni cu aceleași interese facilitează comunicarea în aceste contexte, acest fenomen poate duce la denaturarea limbii române prin crearea de barbarisme sau traduceri inexacte. Totuși, împrumuturile lingvistice sunt considerate un proces normal în evoluția unei limbi, însă trebuie gestionate cu atenție pentru a evita erodarea structurii limbii materne.

Procesul de schematizare a limbajului digital profesional nu se desfășoară în vid normativ. Companiile multinaționale au dezvoltat, în ultimele decenii, instrumente de codificare a practicilor comunicative digitale, cunoscute sub denumirea generică de „ghiduri de comunicare digitală” sau „netiquette” (termen care reprezintă regulile pentru un mod amabil, respectuos și potrivit pentru mediul virtual). Aceste documente prescriptive reflectă o tensiune între eficiența comunicativă, menținerea standardelor de profesionalism și respectarea în interacțiunile mediate tehnic.

Conceptul de *netiquette* desemnează ansamblul de reguli și convenții care guvernează comportamentul comunicativ în spațiul digital [79]. În context organizațional, netiquette-ul transcende simplele norme de politețe, devenind un instrument de management al identității corporative și de standardizare a fluxurilor informaționale. Regulile de bază ale etichetei digitale, deși aparent simple, răspund unor scopuri pragmatice complexe în comunicarea corporativă multilingvă și multiculturală.

Multe organizații au ghid de utilizare a termenilor profesionali, dar și a acronimelor, a abrevierilor și a simplificărilor lingvistice utilizate în comunitățile profesionale. În unele organizații, cunoscute și în spațiul românesc, aceste documente sunt denumite ironic drept „Ghid de supraviețuire” („Survival Guide”). Scopul primar al acestor acte interne este de a elimina confuziile lingvistice și cele de comunicare în interiorul organizației și în extern cu partenerii și clienții acestora [122].

Subiectul influenței limbii engleze, odată cu progresul utilizării dispozitivelor digitale, a devenit tot mai actual în timpul pandemiei și, pe măsură ce se dezvoltă platformele digitale utilizate

de publicul larg, a scos la iveală unele aspecte ale schimbării limbajului sub influența unor factori atât politico-economici, cât și a factorilor psiholingvistici și sociolingvistici.

În era digitală, comunicarea online a devenit un fenomen omniprezent, având un impact profund asupra limbajului. Un aspect semnificativ al acestei influențe este oralitatea scrisă din mediul online asupra limbajului standard în limba română, fenomen care se datorează în mare măsură terminologiei din domeniul tehnologiilor informaționale din limba engleză. Această influență se manifestă printr-o adaptare a limbajului românesc la stilul concis și adesea informal caracteristic comunicării din mediul online. Pornind de la adaptarea textelor la ecranul telefonului mobil într-un SMS până la scurtarea și reprezentarea grafică a mesajului din comodate, comunicarea schematizată se extinde și odată cu modificarea limbajului în mediul profesional, ajungând în oralitatea scrisă a publicului larg, tranziție care se face foarte repede în ultimii douăzeci de ani.

Un exemplu pertinent al acestei tendințe este utilizarea acronimelor și a termenilor tehnici specifici limbii engleze. Termeni precum *live*, *target*, *bug*, *call*, *meet*, *coach*, *upload/download*, sau *software* sunt frecvent întâlniți în conversațiile în limba română, adesea fără traduceri sau explicații. Acest fenomen nu se limitează doar la vocabular, ci se extinde și la structura propozițiilor, care devine mai simplificată și mai directă, reflectând stilul comunicativ al limbii engleze, în special din mediul profesional, orientat pe obținerea unor rezultate rapide într-un mod eficient.

Unele organizații din sectorul real, în mod special cele cu echipe multinaționale și cu capital străin, fac investiții mari în instruirea angajaților, ca aceștia să adopte un stil tehnic și concis de comunicare, în special la întocmirea mesajelor scrise. Influența limbii engleze a dus la apariția unor forme prescurtate și informalizate de comunicare, cum ar fi utilizarea excesivă a emoticoanelor și a prescurtărilor, care diversifică și simplifică modalitatea de comunicare. Acest tip de limbaj este adesea mai eficient în transmiterea rapidă a mesajelor, dar poate duce la o pierdere a nuanțelor stilistice și la o utilizare alterată a limbajului, implicit în comunicarea formală.

Dezvoltarea tehnologică rapidă aduce cu sine facilitarea comunicării, iar utilizarea diverselor dispozitive ca modalitate de comunicare instant devine parte indispensabilă pentru o mare parte a societății, în primul rând, pentru generațiile tinere și pentru cei care desfășoară o activitate profesională. Diversitatea canalelor de comunicare crește fluxul de informații și schimbă calitatea acesteia. În pofida inovațiilor tehnologice, fluxul masiv de informații poate duce la o suprasolicitare cognitivă privind procesarea și perceperea informației.

De asemenea, omenirea se confruntă cu o varietate de tehnologii de comunicare, fiecare având un specific și cerințe aparte față de text sau mesaj. Astfel, de la mesageria instantanee, rețele

de socializare și videoconferințe la mesaje transmise prin e-mail, comunicarea va fi adaptată în funcție de format și context. Interesul față de acest subiect a evoluat în rândul cercetătorilor care analizează limbajul internetului din perspective sociale, psihologice, culturale, tehnologice, comerciale etc. Rapiditatea cu care evoluează și se transformă comunicarea și în mod special limbajul este mai mare decât cercetările făcute de specialiști [79 p. ix].

Modalitatea de comunicare de la un canal la altul ar putea să ducă la confuzii în interpretarea mesajului, utilizatorii având așteptări diferite față de modul în care trebuie să se comunice. Confuzia devine tot mai mare dacă în actul de comunicare sunt implicați oameni din diferite regiuni ale lumii cu norme și valori diferite în ceea ce privește comunicarea și limbajul. Complexitatea sporește odată cu dezvoltarea inteligenței artificiale și a sistemelor cu învățare automatizată, care fără să ne dăm seama devine parte indispensabilă a vieții noastre.

1.3. Concluzii la Capitolul 1

1. Analiza stadiului cunoașterii în domeniul hibridizării și schematizării limbajului românesc relevă complexitatea acestor fenomene și necesitatea unei abordări teoretice nuanțate, care să evite atât abordarea prescriptivă, cât și relativismul excesiv.

2. Limbajul nu este o entitate statică și pură, ci rezultatul unor procese istorice de hibridizare, codificat și instituționalizat într-un anumit moment istoric. Teoria lui Eugeniu Coșeriu oferă cadrul conceptual optim pentru analiza transformărilor contemporane, permițând înțelegerea modului în care hibridizarea operează simultan la nivelul limbajului, al limbii și al vorbirii, afectând sistemul, norma și uzul lingvistic.

3. Hibridizarea lingvistică în contextul actual este determinată de factori multipli: globalizarea economică, expansiunea organizațiilor multinaționale, digitalizarea comunicării, accesul extins la tehnologii și, recent, influența crescândă a inteligenței artificiale în procesarea și generarea limbajului. Acești factori acționează sinergic, accelerând ritmul transformărilor lingvistice într-o măsură fără precedent în istoria limbii române.

4. Schematizarea, ca fenomen distinct, dar interconectat cu hibridizarea, reprezintă răspunsul limbajului la constrângerile și posibilitățile mediului digital. Oralitatea digitală, condensarea informației, multimodalitatea comunicării și convenționalizarea practicilor specifice fiecărei platforme creează un peisaj lingvistic complex, în care normele tradiționale sunt constant negociate și redefinite.

5. Procesul de hibridizare și schematizare lingvistică, prin natura sa complexă, reflectă o realitate dinamică a interacțiunii dintre limbi sub influența globalizării și a schimbărilor socio-culturale. În timp ce există riscul pierderii unor trăsături distinctive ale limbii române, fenomenul

oferă, de asemenea, oportunități de îmbogățire și adaptare. O astfel de viziune echilibrată ar putea fi esențială pentru a înțelege cum se transformă limbajul în societățile contemporane și pentru a dezvolta strategii potrivite de gestionare a acestor transformări în sistemele educaționale și în comunitățile profesionale.

2. FENOMENUL HIBRIDIZĂRII ȘI AL SCHEMATIZĂRII ÎN LIMBA ROMÂNĂ: PROCESE ȘI MANIFESTĂRI ACTUALE

Dacă în capitolul precedent am stabilit fundamentele teoretice ale hibridizării și schematizării lingvistice, în prezentul capitol ne propunem să analizăm manifestările concrete ale acestor fenomene în limbajul standard românesc contemporan, cu accent deosebit pe contextul Republicii Moldova. Analiza noastră pornește de la premisa că procesele de hibridizare nu pot fi analizate în afara contextului sociolingvistic specific, care presupune factori precum: acceptarea lingvistică, prestigiul limbilor de contact, multilingvismul populației și transformările tehnologice rapide.

Structura capitolului reflectă un progres de la mecanismele cognitive și sociale ale acceptării lingvistice (2.1) către prestigiul lingvistic și modul în care se construiește identitatea în mediul profesional prin markerii lingvistici (2.2-2.3), rolul tehnologiilor digitale și al inteligenței artificiale în modelarea normelor lingvistice (2.4.1), pentru a încheia cu o analiză a manifestărilor hibridizării în diverse stiluri funcționale, cu accent pe comunicarea corporativă din Republica Moldova (2.4.2). Această abordare permite înțelegerea hibridizării nu ca un fenomen izolat, ci ca un proces complex, determinat de factori psihologici, sociali, culturali și tehnologici care interacționează în contextul globalizării și al digitalizării comunicării.

Întrucât Republica Moldova are experiența bilingvismului din perioada sovietică, în mare parte impusă de factorii politici, economici și culturali, împrumutul dintr-o limbă dominantă devine tot mai facil de acceptat, inclusiv în cazul limbii engleze. Rezistența lingvistică este mai mică datorită și anglicizării limbii române de peste Prut, care și până în prezent reprezintă un model de exprimare, în special, pentru reprezentanții din sferele politice și mass-media.

Fiind utilizat astăzi tot mai mult în diverse scopuri, precum social, politic și economic, mediul online este preferat de unele instituții oficiale, care utilizează platformele de comunicare cu publicul, adaptând registrele de comunicare la așteptările majorității.

Utilizatorii rețelelor de socializare și ai platformelor de media sunt în mare parte reprezentanții generațiilor mai tinere, convențional numite Generația Y (născuți în perioada anilor 1979-1995) și Generația Z (născuți în perioada anilor 1996-2015) [1]. Prin răspândirea și distribuția mesajelor în comunitățile virtuale, utilizatorii contribuie la adaptarea limbajului și la modificarea acestuia atât la nivel de structură, cât și la nivel de conținut. Ulterior regăsim utilizarea simbolisticii caracteristice doar pentru mesajele de pe rețelele de socializare, în unele mesaje în exprimarea orală a oficialilor către populație, facilitând astfel răspândirea limbajului și printre reprezentanții altor generații. O tendință de hibridizare a limbajului românesc cu unii termeni din

limba engleză este atestată și în discuțiile populației nevorbitoare de limba engleză sau care posedă cunoștințe minime, limbajul fiind extins cu modele preluate din mediul online prin publicitate, discursuri ori declarații politice [64, p.128].

2.1. Acceptarea lingvistică: factori cognitivi, sociali și emoționali

Procesul de hibridizare lingvistică nu se poate manifesta fără acceptarea, implicită sau explicită, din partea comunității vorbitorilor. Acceptarea lingvistică reprezintă un mecanism social și cognitiv complex prin care inovațiile lingvistice, fie că este vorba de împrumuturi lexicale, calchieri sintactice sau comutare de cod, trec din statutul de devieri de la normă în cel de variante acceptabile sau chiar preferate în anumite contexte de comunicare.

Examinând gradul de hibridizare în diverse grupuri demografice, descoperim variații semnificative determinate de vârstă, mediu și expunere la influențe externe. Generațiile mai tinere au mai multe șanse să folosească limbajul hibridizat cu elemente de schematizare, în timp ce generațiile mai mature sunt mai predispuse să folosească formele tradiționale ale limbii române. Această diferențiere generațională nu este surprinzătoare, corespunzând teoriilor despre achiziția limbajului și comutare de cod (*language acquisition* și *code-switching*), care subliniază că flexibilitatea lingvistică este mai pronunțată în rândul vorbitorilor care au fost expuși de timpuriu la contexte multilingve.

Gradul de hibridizare a limbii române depinde și de factori geografici și culturali. În localitățile urbane din Republica Moldova, limba română este influențată de limba engleză într-un grad mai mare decât în localitățile rurale, în care încă se mai vorbește pe larg un limbaj influențat de limba rusă. Această diferențiere urban – rural reflectă nu doar accesul diferențiat la educație și tehnologie, ci și orientările culturale și valorile asociate cu diferitele limbi în contact.

Conform teoriei lui Teun van Dijk cu referire la analiza discursului, conținutul este strâns legat de context și de percepția noastră despre realitate, la fel și despre percepția celorlalți asupra realității [154 p. 358]. Respectiv, alegerea lingvistică pe care o facem în momentul comunicării va fi determinată de mediul în care ne aflăm, de modalitatea de exprimare și de ceea ce credem că grupul căruia ne adresăm cunoaște și acceptă ca fiind adecvat contextului comunicațional [63, p.64].

Adesea, în discuțiile din mediul profesional, pe lângă preluarea termenilor specializați așa cum au fost auziți în limba rusă în perioada comunistă, au fost preluate și construcții lingvistice întregi, în primul rând din cauza limitărilor impuse, fapte consemnate de lingviștii din Republica Moldova și din afară, cum ar fi Klaus Bochmann: „A fost anulată cunoașterea limbii române pentru funcționarii publici... chiar la trecerea frontierei de stat – întâlnești în mod frecvent rusofoni

monolingvi... rușii au creat și rețele de dependențe economice specifice: de ex., în sectorul bancar se vorbește preponderent în limba rusă.” [17 p. 59]. Însă, la finele anului 1989 intenția de tranzitare de la o limbă încărcată cu o multitudine de expresii din limba rusă la o limbă mai îngrijită a fost consolidată: „Chiar în comunicarea orală vorbitorii culti – bineînțeles, la început nu prea mulți la număr – au introdus forme de exprimare care ne permit să deducem în general existența unei intenții conștiente de a vorbi îngrijit, urmând modelul românesc” [17 p. 56]. În conversațiile curente se mai păstrează influențele din perioada „moldovenizării” limbii române, însă percepția socială se schimbă în timp: „Politica lingvistică din trecut a adus în prim-plan atât de multe elemente regionale, populare și arhaice deviante și a deschis calea atât de larg expansiunii lexelelor, frazeologismelor rusești, încât limba vorbită în prezent de oamenii mai puțin culti [...] este stigmatizată de către lingviști, critici, scriitori și alți intelectuali drept „degradată”, „denaturată”, „mișmaș lingvistic” etc.” [17 p. 57].

Mioara Avram costată că într-o perioadă de tranziție dinamica uzului depășește cadrul normei: „Perioada strict actuală, de după 1989, se caracterizează printr-o dinamică a uzului ieșită din comun, pe fondul unei libertăți vecine cu anarhia, și prin tendințe de contestare și modificare a normei. Dinamica uzului din ultima perioadă a fost studiată mai ales în sectorul vocabularului.” [8]. Tendința de schimbare a limbajului la hotar la periferia lingvisticii este identificabilă în corpus.

Silviu Berejan vorbește despre bilingvismul din statul sovietic ca fiind „de regulă unilateral”, impunând asimetrie structurală: „numai ei [vorbitorii de limbă română] au fost puși în situația de a deveni *bilingvi*”, în timp ce „vorbitorii de limbă rusă nici n-au încercat, cel puțin, să însușească vreuna din limbile naționale” [11 p. 8]. Academicianul subliniază că, în pofida împrumuturilor masive, folosite „fără asimilare fonetică, fonetismul original considerându-se mai prestigios” vorbirea românească din Basarabia și-a păstrat esența, deoarece „orice enunț real poate fi determinat ca aparținând cutărei sau cutărei limbi... după gramatica pe care se bazează legăturile dintre părțile componente ale enunțului, mai exact după formele morfologice aplicate unităților de limbă” [11 p. 10]. Consecința presiunii sistemice a limbii dominante a fost „dezechilibrarea mecanismelor sinergice de auto-organizare și autoreglare a vorbirii reprezentanților limbii române” [11 p. 17].

Tranziția la limba engleză este o consecință a utilizării în spațiul public a unui limbaj mai îngrijit și nuanțat. Accesul la sursele mass-media din România a stimulat preluarea unui limbaj cult, dar și a unui limbaj influențat de limba engleză. În contextul actual al influențelor lingvistice care marchează comunicarea contemporană, utilizarea expresiilor din alte limbi nu doar pentru a transmite o informație, ci și pentru a reda emoții complexe, devine tot mai frecventă. Acest fenomen este accentuat de creșterea interacțiunilor internaționale și de adoptarea limbii engleze ca

limbă de prestigiu în limbajul românesc de peste Prut. Fenomenul de tranziție poate fi observat în special în organizațiile multinaționale, în care limba engleză domină comunicarea internă și externă. Astfel, vorbitorii bilingvi care au preluat limba engleză ca a treia limbă, modifică construcțiile semantice în funcție de context, adesea înlocuind construcția preluată ad litteram din limba în care a fost auzită de vorbitorii nativi. Unele construcții vor conține și emoția redată în acel moment.

Această tendință este susținută de studii recente, care demonstrează că limba utilizată pentru exprimarea emoțiilor este influențată nu doar de competențele lingvistice ale vorbitorilor, ci și de contextul cultural și social în care aceștia operează, inclusiv limba nativă a vorbitorului. Unele expresii, spuse cu încărcătură emoțională în limba engleză (considerată limbă de lucru pentru unele comunități profesionale) și învățate în mod natural, fără efort, vor fi redade în limba engleză în circumstanțe similare [123 p. 3], chiar dacă în discuție sunt implicați doar vorbitori de limbă română.

Exemplificând acest fenomen, în cadrul unei ședințe săptămânale interne desfășurate cu o echipă de angajați tineri într-o organizație internațională, pentru a-și exprima emoția, auzim expresia „This is ridiculous!” mai degrabă decât „Aceasta e ridicol!”, considerând că varianta românească nu ar reda întreaga gamă de emoții și nici nu ar reflecta gravitatea situației. Alegerea limbii engleze nu este întâmplătoare; în aceste contexte, expresiile din limba engleză ar părea mai directe și mai expresive, oferind o gamă emoțională mai bogată decât traducerea lor literală în română. Pe de o parte, vorbitorii non-nativi preferă să își exprime ideile sau sentimentele într-o limbă străină, întrucât ar fi mai dificil să le articuleze în limba maternă din cauza încărcăturii emoționale, conform cercetării realizate de Alexandra Dylman: „Aceste [...] constatări și fenomenul general al unei încărcături emoționale mai mari în prima limbă comparativ cu cea de-a doua au fost explicate prin prisma distanței emoționale mai mari pe care vorbitorii bilingvi o resimt față de a doua limbă în raport cu limba maternă, distanță explicată prin contextul achiziției.” [50 p. 7].

Daniel Goleman concluzionează în cercetarea sa dedicată inteligenței emoționale că amintirile emoționale sunt stocate în amigdală ca „tipare fără cuvinte” (*wordless blueprints*), formate înainte ca limbajul să existe. Limba maternă este achiziționată în această perioadă de intensă încărcare afectivă, devenind profund ancorată în sistemul limbic (structură cerebrală responsabilă de procesarea emoțiilor, fără legătură etimologică cu termenul „limbă”/„lingvistic”). Când aceste emoții sunt reactivate, neocortexul, responsabil de limbaj, nu le poate procesa și nuanța lingvistic. O limbă străină, învățată mai târziu printr-un proces preponderent cognitiv, oferă distanța afectivă necesară articulării, ceea ce în limba maternă rămâne dificil de exprimat tocmai

din cauza supraîncărcării emoționale: „[...] înainte ca sugarii să aibă cuvinte pentru experiențele lor, atunci când aceste amintiri emoționale sunt activate mai târziu în viață, nu există un set corespunzător de idei articulate despre reacția care ne copleșește. Un motiv pentru care putem fi atât de descumpăniți de izbucnirile noastre emoționale este, prin urmare, că acestea datează adesea dintr-o perioadă timpurie a vieții noastre, când lucrurile erau greu de înțeles și încă nu aveam cuvinte pentru a înțelege pe deplin evenimentele. Putem avea sentimentele haotice, dar nu și cuvintele pentru amintirile care le-au format.” [72 p. 43].

Această observație este relevantă în context profesional, în care distanțarea emoțională, facilitată de utilizarea unei limbi străine, poate contribui la menținerea echilibrului profesional în situații tensionate. Pe de altă parte, conform ultimelor studii realizate de Lev-Ari și Keysar în 2010, utilizarea unei limbi străine poate reduce credibilitatea vorbitorilor, dacă este însoțită de un accent străin [99]. Ceea ce determină angajații non-nativi să comunice preponderent în limba engleză pentru a-și îmbunătăți abilitățile lingvistice.

Situația lingvistică a Republicii Moldova a generat forme specifice de diglosie documentate de cercetătorii autohtoni. Marta Istrati demonstrează că „termenul diglosie a devenit sinonimul inegalității funcțiilor și valorilor reprezentate de fiecare dintre limbile utilizate de aceeași comunitate” [82 p. 85] ceea ce implică, în cazul Republicii Moldova, o distribuție asimetrică a limbii române și a limbii ruse pe domenii de comunicare: „cea mai importantă trăsătură de natură sociolingvistică este complementaritatea funcțională a celor două variante – H (high – superior) și L (low – inferior) – care apar în diverse situații de comunicare” [82 p. 82], limba română dominând sfera educațională și instituțională, iar rusa persistând în comunicarea informală și în mediul corporativ moștenit din perioada sovietică. Această stratificare diglosică constituie contextul discursiv de fundal al hibridizării documentate în corpul prezentei cercetări: tranziția accelerată spre engleza corporativă nu elimină stratificarea anterioară, ci o suprapune cu un al treilea cod, generând una trilingvă funcțional asimetrică, specifică organizațiilor multinaționale din Republica Moldova. Marta Istrati menționa, în 2008, că aceste cazuri erau mai rare, preponderent întâlnite în familii în care părinții sunt aparținători la diverse comunități lingvistice și copiii merg la școli naționale: „Nu pot fi ignorate cazurile mai rare, dar interesante, de trilingvism completat de diglosie. Facem abstracție de competențele lingvistice în ceea ce privește limbile moderne, achiziționate prin instruire formală sau voluntară, chiar dacă acestea sunt utilizate curent datorită activității profesionale.” [83 p. 115].

Cu referire la mecanismul de adopție a elementelor rusești, Irina Condrea identifică două straturi distincte: „Pe de o parte, există vorbitori neavizați, cu un nivel redus de cunoștințe și care folosesc rusismele pentru obiecte, realități pe care le-au cunoscut prin intermediul limbii ruse și

ale căror denumiri nu le știu în limba română. Acesta este cazul când sunt folosite rusisme de tipul *cran* (robinet), *trubă* (țeavă), *zajigalka* (brichetă), *a tormozî* (a frâna), *a se znakomi* (a face cunoștință).” [33 p. 36]. Pe de altă parte, rusismele de argou adoptate conștient, căci „tinerii care adoptă cuvântul *tacika* nu fac acest lucru pentru că nu ar cunoaște cuvântul românesc *mașină* sau *automobil*, ci pentru că *tacika* este un argotism prin care vorbitorul își declină apartenența la un anumit grup și dorința de a epata, de a se deosebi de ceilalți vorbitori prin renunțarea la încorsetările limbajului oficial” [33 p. 36].

Acceptarea socială a hibridizării lingvistice nu este uniformă și depinde de contextul comunicării și percepția publică asupra legitimității alegerii lingvistice. Un exemplu relevant în acest sens îl constituie incidentul „Kenții” (КЕНТЫ – termen din argoul rusesc semnificând „prieteni apropiați”, „băieții din gașcă”) din Parlamentul Republicii Moldova din luna decembrie 2025 (conform articolelor apărute în presă, inclusiv pe pagina oficială a postului de televiziune Moldova1) [129]. Conversația a fost înregistrată fotografic de reporteri de pe laptopul unui deputat și distribuită public. Aceasta includea discuții de ordin personal în timpul ședinței parlamentare și utilizarea unui limbaj colocvial (*nicitojât* – de la rusescul уничтожить), generând o reacție mediatică majoră.

Acest caz ilustrează complexitatea acceptării lingvistice prin prisma mai multor factori simultan. Din perspectivă cognitivă, alegerea denumirii „Kenții” reflectă preferința vorbitorilor bilingvi pentru termeni din argoul rusesc cu o nuanță expresivă și o încărcătură afectivă, pe care alternativele limbii române („prieteni”, „colegii”) nu le pot reda cu aceeași intensitate. Conform teoriei lui Teun van Dijk, prin care se presupune că alegerea lexicală este determinată de context [171 p. 358], deputații au selectat un termen adecvat mediului perceput (grup privat între colegi de aceeași generație) și audiență (persoane care înțeleg conotațiile termenului din experiența comună post-sovietică).

Din perspectiva socială, reacția publică negativă demonstrează că acceptarea lingvistică operează pe diverse nivele: ceea ce este acceptat în comunitatea internă a vorbitorilor poate fi respins de comunitatea instituțională (Parlamentul ca spațiu formal) și de comunitatea națională (societatea sensibilă la simbolismul lingvistic). Presiunea normativă externă a determinat redenumirea imediată a grupului din „Kenții” în „Tineri PAS”, ilustrând cum judecata publică poate modifica comportamentul lingvistic [167]. Deputatul Maxim Potîrniche a venit cu scuze publice, declarând: „Regret acest fapt. Îmi cer iertare”. Aceasta deși justificarea sa inițială a fost: „Este o situație absolut normală. Toți suntem oameni și facem parte din anumite chaturi”, care reflecta percepția că alegerea era legitimă într-un context privat.

Din perspectivă emoțională, termenul „Kenții” servea ca marker⁷ identitar pentru un grup închis, creând un spațiu informal distinct de registrul formal al funcției publice. Spre deosebire de „Kenții” (controversat datorită conotațiilor argotice), cuvântul „nicitojât” nu a stârnit critici, sugerând că acceptarea depinde nu doar de originea termenului, ci și de funcția sa: inovațiile creative punctuale pentru expresivitate sunt tolerate, în timp ce markerii identitari permanenți din argoul unei limbi străine în context instituțional formal sunt respinși. În acest caz, este validă observația că hibridizarea este acceptată în comunicarea informală între reprezentanții aceleiași comunități, dar devine inadmisibilă când este expusă public în contexte instituționale în care simbolismul lingvistic și așteptările normative prevalează. Diferența față de utilizarea limbii engleze în mediul profesional TI, în care comutarea de cod este acceptată social datorită prestigiului limbii engleze, constă în faptul că argoul rusesc poartă încărcături politice și identitare sensibile în contextul spațiului nostru, transformând alegerea lingvistică dintr-o preferință expresivă într-o declarație simbolică interpretată politic.

2.1.1. Studiu comparativ: traiectorii în spațiul post-sovietic (Republica Moldova și Ucraina)

Complexitatea acceptării lingvistice dobândește o dimensiune comparativă relevantă atunci când fenomenul hibridizării din Republica Moldova este analizat în raport cu traiectoriile lingvistice ale altor spații post-sovietice. Cazul Ucrainei, cu precădere în urma invaziei ruse din februarie 2022, oferă teren de comparație pentru a înțelege mecanismele prin care comunitățile lingvistice negociază identitatea, prestigiul și funcționalitatea în condiții de presiune socioculturală acută. Spre deosebire de adaptarea lingvistică funcțională din Republica Moldova, motivată de aspectul funcțional, în Ucraina tranziția este accelerată și motivată identitar.

În Republica Moldova organizațiile multinaționale reprezintă medii lingvistice unice, în care cerințele comunicării profesionale se intersectează cu practicile lingvistice locale. Aceste organizații funcționează, de obicei, ca zone de contact lingvistic unde limba română interacționează activ cu limba engleză (ca lingua franca corporativă dominantă) și ocazional cu alte limbi (preponderent limba rusă, dar și cu limba franceză, germană, italiană ș.a.), în funcție de structurile de proprietate corporativă și de parteneriat [65, p. 228].

Situația lingvistică din Republica Moldova împărtășește moștenirea istorică a altor state post-sovietice care au experiența tranzițiilor de la medii lingvistice dominate de limba rusă către

⁷ În sociolingvistică termenul *marker*, care este preluat din limba engleză și înregistrat în DOOM 3 cu sens morfologic și biologic, desemnează în prezenta lucrare, orice trăsătură lingvistică prin care un vorbitor semnalează apartenența sa la un grup social, profesional sau identitar (William Labov în 1972 [94 pp. 178, 297-298]).

contexte profesionale multilingve. Înțelegerea acestor paralele oferă un context mai larg pentru analiza tiparelor contemporane de hibridizare a limbii române.

Moștenirea sovietică și efectele lingvistice persistente. În perioada sovietică, limba rusă funcționa ca limbă de comunicare interetnică în toate republicile sovietice, inclusiv în Republica Moldova (pe atunci Republica Sovietică Socialistă Moldovenească). Acest fapt a creat efecte lingvistice de durată:

- limbaj administrativ: limba rusă domina guvernul, educația și comunicarea profesională;
- prestigiu social: rusa era asociată cu mobilitatea socială și avansarea profesională;
- transmitere inter-generațională: multe familii au adoptat rusa ca limbă de comunicare în familie;
- dominare culturală: mass-media rusească, literatura și produsele culturale se bucurau de un statut privilegiat.

Această moștenire persistă în Republica Moldova contemporană, unde o parte semnificativă a populației folosește încă limba rusă în conversațiile zilnice, inclusiv în contexte profesionale, deși numărul persoanelor care vorbesc în rusă a scăzut substanțial de la independență încoace (vezi: *Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj*, Tabelul 7.3).

Evenimentele recente din Ucraina oferă paralele instructive pentru înțelegerea tranzițiilor lingvistice la scară mai largă. În urma invaziei ruse în februarie, 2022, Ucraina a trecut printr-o schimbare accelerată de la utilizarea limbii ruse către limba ucraineană în toate domeniile, inclusiv comunicarea profesională. Invazia a amplificat utilizarea Surzhyk-ului, un amestec între rusă și ucraineană [88] [65, pp. 228-233].

Cercetările efectuate din 2020 până în 2022 de către Daniel Racek et al. [147] au documentat, pe baza postărilor de pe rețelele sociale, că utilizarea limbii ucrainene a crescut rapid până în decembrie 2022, în timp ce consumul online de conținut în limba ucraineană a crescut după invazia rusă. Autorii concluzionează că alegerea limbii pe care o vorbim este „în mod înăscut politică” și un vehicul pentru identitatea culturală.

Lingvistul ucrainean Volodymyr Kulyk [93] a documentat un „fenomen nou al dependenței predominante de limba ucraineană la locul de muncă și în alte comunicări publice de către mulți oameni care obișnuiau să vorbească predominant în limba rusă și încă o păstrează ca limbă principală de uz familial”, un tipar remarcabil de similar alegerii specifice contextului, observată în datele sondajului nostru românesc, unde respondenții confirmă că, într-un context profesional, unde engleza este limba principală, limba română este folosită pentru clarificări și pentru comunicarea informală [60].

Integrarea României în Uniunea Europeană și orientarea ulterioară a Republicii Moldova către structurile europene au accelerat contactul dintre limba română și alte limbi europene, în special engleza ca lingua franca a afacerilor și tehnologiei internaționale. Această situație de contact lingvistic creează fenomenul de hibridizare lingvistică, integrarea sistematică a elementelor dintr-o limbă (de obicei, terminologia tehnică și profesională engleză) în cadrul gramatical și structural al „limbii-gazdă” (româna).

Spre deosebire de situațiile istorice de contact lingvistic care s-au desfășurat pe parcursul mai multor secole, hibridizarea contemporană a limbajului profesional are loc cu o viteză fără precedent, determinată de inovația tehnologică, de platformele de comunicare digitală și de cerințele operaționale ale corporațiilor multinaționale.

Așa cum Euromaidanul din 2014 și invazia rusă din 2022 din Ucraina au accelerat schimbările lingvistice [93], aderarea României la UE (2007) și orientarea europeană a Republicii Moldova au catalizat tranziții de la influența rusă către lingua franca vest-europeană (engleza) în contexte profesionale.

Raportul SCEEUS [100] documentează modul în care 80% dintre ucraineni au fost de acord până în decembrie 2022 că „limba ucraineană ar trebui să fie principala în toate sferele de comunicare”, în creștere cu 20 de puncte procentuale față de 2017.

Cercetările savanților ucraineni au constatat că schimbarea lingvistică a avut loc mai rapid în sferele publice/profesionale decât în comunicarea privată, potrivit exact cu constatarea noastră că aproximativ 40% dintre specialiștii români mențin o atitudine pragmatică față de anglicisme în comunicarea zilnică, acceptându-le, în același timp, în domeniul profesional.

Analiza lui Darria Orobchuk asupra influencerilor de pe rețelele sociale ucrainene a relevat modul în care personalitățile media gestionează această compartimentare prin „reflecții în interacțiunile cu societatea, familia, prietenii și publicul” [133]. În Ucraina, schimbarea lingvistică a rezultat în principal din „alegeri individuale” mai degrabă decât din directive formale [100]. Sondajul nostru relevă în mod similar că aproximativ 70% din influența lingvistică românească provine din rețelele sociale de la locul de muncă mai degrabă decât din politicile instituționale, susținând modelele de schimbare bazate pe „alegerea individuală”.

Alte publicații subliniază, de asemenea, schimbarea de la o lingua franca la ucraineană în principal din motive politice, întărind astfel identitatea culturală [53]. Unii cercetători se referă la modul în care „mulți ucraineni care în mod normal ar fi folosit rusa ca limbă maternă au început, în schimb, să vorbească doar în ucraineană” ca parte a schimbării culturale voluntare [134].

Cercetările pe rețelele sociale ucrainene de către Racek et al. [147] au documentat că generațiile mai tinere au condus tranzițiile lingvistice, în timp ce vorbitorii mai în vârstă au arătat

adaptare treptată, în paralel cu constatările noastre despre efecte generaționale modeste mediate de experiența profesională. Analiza lor longitudinală a oferit validare statistică pentru tiparele legate de vârstă, observate în tranzițiile lingvistice post-sovietice.

Ucraina a dezvoltat „neo-surzhyk”, un hibrid ucrainean-rus care servește drept „o etapă tranzitorie în conversia lingvistică, o etapă intermediară în procesul de trecere la ucraineană de la rusă” [109]. Aceasta a reflectat constatarea noastră că mai mult de 40% [60 p. 705] dintre specialiștii români preferă hibridizarea moderată ca strategie de adaptare stabilă, având o motivare diferită; utilizarea unui limbaj de tranziție ca „instrument de protest cultural și politic”. În paralel, vorbitorii de limbă română fac tranziția de la un limbaj influențat de limba rusă în domeniul profesional, la unul încărcat de termeni din limba engleză mai mult în scopuri funcționale. În comunicarea profesională, în special în industria auto, limba rusă a fost (și este încă folosită în unele zone) ca limbă care a furnizat cei mai mulți termeni.

În contextul politic ucrainean actual, limba rusă, analizând generic, reprezintă „limba *dușmanului* și un simbol al ocupației rusești”, făcând alegerea limbii în mod explicit politică și legată de supraviețuirea națională. Așa cum a declarat un cetățean ucrainean, citat în raportul National Public Radio (NPR, o organizație americană de radiodifuziune publică cu sediul la Washington): „Este o chestiune de existență a noastră... De aceea toată lumea trebuie să depună un efort pentru a construi o fundație națională. Și limba este acea fundație națională” [2].

Din perspectivă emoțională, schimbarea lingvistică este descrisă ca „o chestiune de existență” cu asociații emoționale puternice care leagă limba rusă de traumă și amenințare [100].

În Republica Moldova, pentru cetățenii moldoveni, în special pentru tânăra generație, limba engleză reprezintă o oportunitate economică și avansare profesională mai degrabă decât o impunere colonială, creând structuri motivaționale fundamentale diferite. Astfel, acceptarea limbii engleze ca lingua franca, în afara vieții profesionale și a contextului virtual, a fost mai ușoară.

Conform sondajului nostru [60], schimbarea către un limbaj anglicizat, a fost menționat că se întâmplă din motivații pragmatice mai curând decât emoționale, cu peste 30% citând lacunele terminologice versus aproximativ 20% citând prestigiul, sugerând adaptare funcțională și nu o criză de identitate.

Între anii 2022 și 2023, 14% dintre ucraineni au abandonat limba rusă, 91% vorbind ucraineană zilnic până în august 2023 [173], reprezentând o tranziție rapidă, aproape completă.

În Republica Moldova, cu referință la datele noastre, respondenții au raportat o adaptare treptată, parțială, menținând structurile gramaticale românești, încorporând, în același timp, în mod selectiv terminologia engleză, un echilibru sustenabil mai degrabă decât o înlocuire en-gros.

Limba ucraineană și limba rusă ar trebui să împartă o inteligibilitate reciprocă substanțială ca limbi slave de est înrudite, facilitând schimbarea rapidă. Așa cum notează Svidomi, „ucrainenii îi înțeleg pe polonezi, bulgari și croați. Cu toate acestea, vorbitorii nativi din Rusia adesea nici măcar nu înțeleg ucraineana”, evidențiind o inteligibilitate reciprocă asimetrică [173].

Limba română (limbă romanică) și limba engleză (limbă germanică) au o inteligibilitate mutuală minimă, având bariere structurale la schimbarea completă de cod și favorizând strategiile de hibridizare moderată. Cu toate acestea, moștenirea lexicală latină din ambele limbi face ca tânăra generație de vorbitori de română să se adapteze mai ușor la engleză, mai degrabă decât la limba rusă, în special în tranziția la o scriere diferită, implicând alfabetul chirilic.

Legea din 2019 a guvernului ucrainean, Cu privire la asigurarea funcționării limbii ucrainene ca limbă de stat, a impus utilizarea limbii ucrainene în sferile publice, creând un cadru legal pentru schimbarea lingvistică. Legea impune ucraineana în educație, știință, cultură, media, publicitate și servicii pentru clienți [100].

În unele organizații multinaționale din Republica Moldova, în unele organizații funcționează sunt politici lingvistice orientate pe adoptarea limbii engleze ca limbă de comunicare corporativă. Totuși, conform sondajului, hibridizarea apare organic din cerințele profesionale și influența globală mai puțin din directive instituționale. În unele organizații asemenea politici sunt absente, iar anglicizarea limbajului are loc sub influența proceselor de lucru.

Convergența observației etnografice a datelor cantitative din sondaj și a analizei comparative cu schimbarea lingvistică post-2022 din Ucraina au scos la iveală o distincție fundamentală între acceptarea lingvistică determinată de necesitate și cea determinată de identitate.

În timp ce profesioniștii ucraineni au abandonat rapid rusa (în primul an al invaziei) din cauza presiunilor politice existențiale [93], vorbitorii de română au menținut o hibridizare moderată stabilă, determinată în principal de lacunele terminologice (34%).

Ambele cazuri au confirmat rețelele sociale de la locul de muncă ca mecanisme primare de schimbare, validând modelele de transformare de jos în sus mai degrabă decât invers [94].

Distincția și separarea lingvistică este funcțională pentru ucraineni, care au păstrat limba rusă în conversații private, adoptând limba ucraineană profesional, reflectând abordarea precaută personală a specialiștilor români, în ciuda acceptării la locul de muncă.

Acest lucru demonstrează capacitatea umană universală de a menține registre lingvistice multiple, folosind construcțiile lingvistice native, care sunt adaptate și schimbate cu fiecare generație, dar păstrând o bază solidă a gramaticii native, în cadrul facultății lingvistice înnăscute, susține Steven Pinker cu trimitere la Noam Chomsky: „Afirmația lui Chomsky că, privite din perspectiva unui marțian, toate ființele umane vorbesc o singură limbă se întemeiază pe

descoperirea că același mecanism de manipulare a simbolurilor, fără excepție, stă la baza tuturor limbilor lumii.” (*Chomsky's claim that from a Martian's-eye-view all humans speak a single language is based on the discovery that the same symbol-manipulating machinery, without exception, underlies the world's languages.*) [141 p. 235]. Afirmatie cu care Pinker este în acord, în ceea ce privește gramatica universală ca fundament înăscut, dincolo de diversitatea superficială a limbilor.

Atât cazul ucrainean, cât și cel al Republicii Moldova au demonstrat că vorbitorii au abilitatea de a naviga între alegerile lingvistice în ciuda constrângerilor structurale [13]. Vorbitorii ucraineni au ales conștient limba ucraineană în locul limbii ruse în ciuda deceniilor de socializare lingvistică [93]. Vorbitorii români dezvoltă conștient competențe hibride, echilibrând eficiența cu conservarea identității.

Dincolo de paralelele istorice, corporațiile multinaționale au creat medii lingvistice unice caracterizate prin mai mulți factori structurali:

Comunicarea are loc pe verticală (între nivelurile de management) și pe orizontală (între colegi), cu așteptări lingvistice diferite la fiecare nivel. Managementul senior utilizează adesea în mediile profesionale predominant limba engleză datorită cerințelor de raportare internațională, în timp ce majoritatea personalului poate menține o comunicare mai centrată pe română, creând o stratificare lingvistică în cadrul organizațiilor.

Diferite funcții corporative au prezentat grade variate de hibridizare lingvistică. Departamentele tehnice (TI, inginerie) au arătat o integrare ridicată a terminologiei engleze datorită naturii muncii lor, în timp ce departamentele de resurse umane și juridice pot menține româna mai standardizată din cauza cerințelor de reglementare și a nevoilor de sensibilitate culturală locală.

Vorbitorii trebuie să schimbe codul între comunicarea internațională (întâlniri cu echipe globale, raportare corporativă) și comunicarea locală (coordonarea echipei, interacțiuni cu clienții), dezvoltând competențe sofisticate specifice domeniului, făcând acceptarea termenilor englezi extrem de funcțională.

Comunicarea corporativă are loc din ce în ce mai mult prin platforme digitale (email, Microsoft Teams, videoconferințe), care facilitează comunicarea atât în timp real, cât și în mod asincron, adesea cu instrumente de asistență lingvistică bazate pe IA, care influențează alegerile lingvistice în moduri distincte de comunicarea tradițională față în față sau scrisă.

Propunem câteva exemple de adaptare morfologică la structura gramaticală românească (conjugări, marcaje de caz) aplicată elementelor lexicale engleze, ce confirmă tiparele de hibridizare moderată:

Am făcut un meeting cu stakeholderii pentru a discuta requirementurile (Am avut o întâlnire cu părțile interesate pentru a discuta cerințele). (vezi *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI, Exemplul 2*)

Trebuie să facem deploy la noua versiune după testing (Trebuie să implementăm noua versiune după testare). (vezi *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI, Exemplul 1*)

Am trimis un e-mail cu update-ul la project timeline (Am trimis un e-mail cu actualizarea calendarului proiectului). (vezi *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI, Exemplul 4*)

Aceste exemple demonstrează menținerea structurii gramaticale românești cu integrarea selectivă a vocabularului tehnic internațional.

Comparând traiectoriile de schimbare lingvistică, se conturează două modele distincte: pe de o parte, modelul de înlocuire rapidă, ilustrat de cazul Ucrainei, unde criza politică a declanșat o schimbare accelerată spre limba națională, formele hibride tranzitorii dispărând treptat; pe de altă parte, modelul de hibridizare stabilă, specific Republicii Moldova, unde adaptarea graduală și specifică fiecărui domeniu a menținut integritatea structurală a limbii materne, încorporând terminologia internațională într-un echilibru, mai mult sau mai puțin benefic limbii române.

Comparația cu limba ucraineană este deosebit de instructivă atunci când este contextualizată în raport cu tranzițiile lingvistice post-sovietice mai largi. Documentarea lui Volodymyr Kulyk [93] a adoptării rapide a limbii ucrainene (91% utilizare zilnică până în 2023) în urma invaziei ruse din 2022, combinată cu analiza rețelelor sociale a lui Daniel Racek et al. [147]. Ambele cazuri, totuși, validează mecanismele de schimbare de jos în sus ale lui William Labov [94] și principiile de diferențiere a domeniului ale lui Joshua Fishman [56], sugerând că acestea au reprezentat tipare lingvistice universale operative în diverse contexte politico-economice. Comparația a extins cadrul lingvisticii globalizării al lui Jan Blommaert [14] prin distingerea contextelor coloniale/post-conflict (Ucraina) de contextele de integrare economică (Republica Moldova). Comparația cu limba ucraineană a scos la iveală unele perspective teoretice aplicabile contextelor profesionale românești. Comunitățile lingvistice care se confruntă cu schimbări de la lingua franca anterioare pot avea traiectorii diferite:

Modelul de înlocuire rapidă în limba ucraineană:

- criza politică, care a declanșat o schimbare rapidă, cuprinzătoare către limba națională;
- forme hibride tranzitorii care dispar în timp;
- motivație bazată pe identitate și supraviețuire națională;
- schimbare accelerată de jos în jos prin politici lingvistice.

Modelul de hibridizare stabilă a limbii române în Republica Moldova:

- adaptare treptată, specifică domeniului;
- menținerea integrității structurale a primei limbi;
- încorporare a terminologiei internaționale ca echilibru sustenabil;
- schimbare organică de jos în sus prin necesitate profesională.

Atât cazul limbii ucrainene, cât și cel al limbii române din Republica Moldova au demonstrat competența vorbitorului în navigarea alegerilor lingvistice, în ciuda constrângerilor structurale [13].

În Ucraina vorbitorii au ales conștient ucraineana în locul rusei, în ciuda deceniilor de socializare lingvistică, determinați de identitate națională și rezistență politică.

În Moldova vorbitorii dezvoltă conștient competențe hibride, echilibrând eficiența cu conservarea identității, determinați de cerințe economice și profesionale.

Harta traiectoriilor lingvistice: un model al tranziției post-sovietice

Pentru a sintetiza analiza comparativă, propunem un model vizual printr-o *hartă a traiectoriilor lingvistice*. Alfred Korzybski avertiza, cu referire la utilizarea corectă a reprezentărilor vizuale ale unei hărți, în lucrarea sa „Science and Sanity... General Semantics” (*Știință și judecată sănătoasă... semantica generală*), că „o hartă nu este teritoriul pe care îl reprezintă, dar, dacă este corectă, are o structură similară cu aceea a teritoriului, ceea ce explică utilitatea sa” [90 p. 58]. Tocmai în acest spirit epistemologic propunem modelul de față: nu ca o reprezentare exhaustivă a realității lingvistice a spațiului post-sovietic, ci ca o structură analogică utilă. Modelul reprezintă spațiul lingvistic al unei comunități profesionale sub, în care cele trei vârfuri corespund celor trei limbi aflate în contact: limba națională (română sau ucraineană), limba rusă și limba engleză. Poziția unei comunități în interiorul triunghiului reflectă proporția relativă a celor trei limbi în viața sa profesională: cu cât punctul este mai aproape de un vârf, cu atât acea limbă este mai prezentă; cu cât este mai aproape de centru, cu atât echilibrul între cele trei limbi este mai mare.

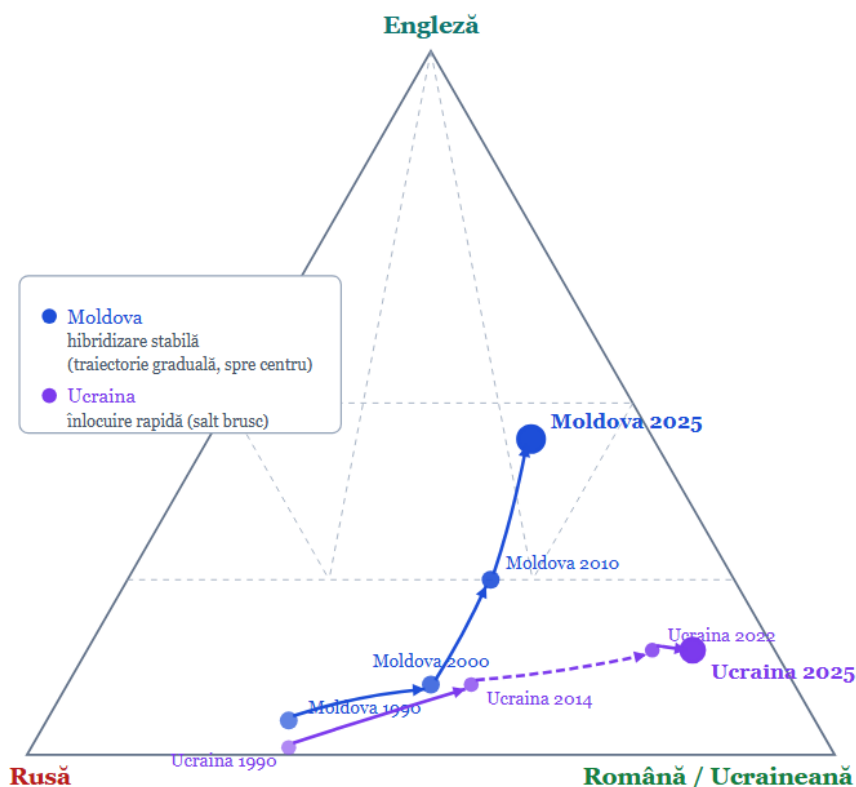

Figura 1: Harta traiectoriilor lingvistice (elaborată de autoare)

Deplasarea punctului de-a lungul timpului traversează o traiectorie lingvistică, o poveste vizuală a modului în care comunitatea și-a schimbat practicile lingvistice în ultimele trei decenii. Reprezentarea pe un triunghi, o formă de vizualizare des utilizată în științele naturale pentru a reda compoziția unor amestecuri din trei componente, s-ar potrivi pentru a reda dinamica lingvistică a spațiului post-sovietic, în care trei limbi coexistă și concurează în proporții variabile.

Traiectoria Republicii Moldova se prezintă ca o deplasare graduală, diagonală, dinspre colțul limbii ruse (unde se afla în 1990, ca moștenire a perioadei sovietice) spre centrul triunghiului. Această mișcare reflectă trei procese simultane: consolidarea limbii române ca limbă dominantă în spațiul public, persistența limbii ruse în registrele emoționale și informale (așa cum au arătat-o observațiile etnografice prezentate în Capitolul 3) și intrarea masivă a limbii engleze prin intermediul companiilor multinaționale și al tehnologiei digitale. Direcția spre centru sugerează un echilibru trilingv emergent, nu o dominanță a uneia dintre limbi, ci o coexistență strategică în care fiecare limbă servește funcții comunicative distincte. Traiectoria Ucrainei arată fundamental diferit. Până în 2013, ea este similară cu cea a Republicii Moldova, o deplasare lentă dinspre rusă spre limba națională. Dar evenimentele din 2014 (Euromaidan) și mai ales din 2022 (invazia rusă) produc salturi bruște, deplasând comunitatea lingvistică rapid spre colțul limbii ucrainene. Limba rusă nu este înlocuită gradual, ci respinsă deliberat, care devine în cuvintele

cercetătorilor ucraineni citați în secțiunile anterioare, „limba dușmanului” [2]. Traectoria Ucrainei nu este diagonală, ci una centrifugă, fără a se îndrepta spre centru, ceea ce ar reprezenta un echilibru.

Ambele cazuri validează perspectiva teoretică că vorbitorii nu sunt receptori pasivi ai schimbării lingvistice, ci agenți activi care negociază între constrângeri structurale și obiective comunicaționale. (vezi: *Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj*)

2.2. Prestigiul lingvistic și alegerea cognitivă

Preluarea termenilor dintr-o altă limbă, adaptarea cuvintelor străine la norme lingvistice a limbii materne, comutare de cod, amestecul a două sau mai multe limbi într-un singur enunț sunt manifestări ale fenomenului de hibridizare a limbajului standard. Deși utilizarea cuvintelor străine în limbajul standard este considerată o încălcare a normelor lingvistice, totuși există un anumit nivel de acceptare a cuvintelor din limba engleză, în special datorită utilizării frecvente (*job, workshop, team building, online, offline, soft, cash, link, fake* etc.). Unele cuvinte sunt preluate odată cu apariția tehnologiilor, altele – dintr-o comoditate a exprimării, aplicațiile de comunicare rapidă devenind tot mai accesibile datorită și funcțiilor incorporate de traducerea instantanee dintr-o limbă în alta [64, p.129].

Alegerea lingvistică pe care o face vorbitorul nu este doar una conștientă, aceasta va depinde și de alți factori extralingvistici, precum cultura, momentul comunicării, cunoștințele pe care le avem despre subiectul discutat, inclusiv alegerea psihologică. Motivarea de a adapta limbajul, cu amestecul termenilor și a comutării de cod, nu mai este doar necesitatea de a comunica, precum a fost în perioada colonizării și a expansiunii teritoriale; ar putea fi, în primul rând, comoditatea și influența socială. Motivarea actuală de adaptare a limbajului este o alegere conștientă dictată de mediul și momentul comunicării și intenția pe care o are vorbitorul, susține Viorica Marian: „Limba maternă are un impact emoțional mai puternic. De aceea, unii vorbitori multilingvi preferă să utilizeze o limbă non-nativă: atunci simt nevoia unei distanțe emoționale. Utilizarea unei alte limbi nu creează vulcani din *Star Trek*, lipsiți de emoție, însă poate oferi o detașare emoțională mai mare față de asocierile intense din limba maternă” [107 p. 30] [66, p. 140].

În grupuri de interes pe rețelele sociale, care nu țin cont de vârstă, ci mai mult de interesul care îi unește pe utilizatori, la fel sunt utilizate expresii care, printr-un acord tacit, vor fi acceptate și preluate în formă de joacă sau pentru a facilita căutările ulterioare ale informației.

Exemple din grupuri sociale de pe platforma Facebook:

- „Ultimul long run înainte de Chisinau Big Hearts Marathon 2022. Apa în Nistru verificată, încă se poate de scăldat! 🌊🏊‍♂️” [61, pp. 196-197].

Mesajul combină termeni din limba română cu anglicisme (*long run*), reflectând influența limbajului sportiv internațional asupra comunicării cotidiene. De asemenea, construcția „încă se poate de scăldat” evidențiază o trăsătură specifică a limbii vorbite în Republica Moldova, și anume un calc după structura rusească „еще можно купаться”, forma corectă, standard fiind „încă ne mai putem scălda”. (vezi: *Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*, Exemplul 8)

- *Hello comunitate creativa de Hristi. Am mai multe posturi tehnice pentru care recrutez, în special programatori. Este clar că acești profesioniști sunt bombardati zilnic pe LinkedIn cu oferte astfel încât nu mai pierd timpul să citească mesajul, este foarte greu să ajungi la ei (cea mai rapidă variantă ar fi printr-o recomandare directă din câte am văzut). Totuși, ce alte metode ați descoperit să funcționeze astfel încât să starniți interesul acestor candidați? Cineva îmi spunea de mesaje video personalizate - mi se pare destul de solicitant ca și timp alocat - dacă țineți să zicem un pool de.. 20-30 profile. (“Hey, Alexandru! am găsit profilul tău și se potrivește perfect cu rolul pentru care recrutez acum!”...etc.). Putem să facem puțin brainstorming și să ne ajutăm reciproc? Va multumesc celor care îmi doresc să se implice, camarazilor de suferință! :)”*

Textul propus este un extras dintr-o postare din comunitatea specialiștilor de resurse umane, de pe platforma socială Facebook. În text sunt utilizate expresii hibride, caracteristice comunicării profesionale contemporane în mediul digital din Republica Moldova, combinând baza lexicală românească cu împrumuturi masive din limba engleză (neadaptate morfologic: *pool*, *brainstorming*) și utilizarea terminologiei profesionale anglicizate (*țineți*, *HRisti*), reflectând influența domeniului TI și practicile de recrutare internațională asupra limbajului de specialitate. Din perspectiva registrului stilistic, discursul oscilează între formalismul profesional (prezentarea problemei de recrutare, solicitarea de soluții) și caracterul informal al comunicării pe rețelele sociale (salutul colocvial „Hello”, expresia „camarazilor de suferință”, utilizarea emoji-urilor), ilustrând tendința de a da note informale comunicării profesionale pe platformele sociale și de a adapta stilul la comunitatea specifică de practică, de ex: „comunitate creativă de HRisti” (vezi: *Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*, Exemplul 4).

Companiile își largesc modalitatea de promovare prin adaptarea mesajelor: „mai avansează pe calea #agile, iar primele echipe de front runneri au fost deja create, urmând timp de o lună să fie implicate în traininguri intensive alături de experți și coach internaționali, iar din

luna mai – să porceadă la activitatea nemijlocită în stil agile. De ce agile?... „Lumea se schimbă cu o viteză amețitoare și e firesc să ne schimbăm și noi pentru a fi competitivi nu doar astăzi, dar și în viitor. Pornind de la cele mai bune practici internaționale, am luat decizia de a implementa agile în maib. Băncile de succes din lume au implementat deja sau sunt în proces de implementare a agile, schimbând formatul tradițional în unul modern, inovator, care permite să răspundem rapid și proactiv așteptărilor clienților noștri și să păstrăm ritmul cu dezvoltările pieței. Ponderea creditelor și a altor produse maib contractate online este în continuă creștere...” Textul ilustrează fenomenul hibridizării lingvistice în comunicarea corporativă din sectorul bancar moldovenesc prin adoptarea masivă a terminologiei anglofone de specialitate (*agile, front runneri, traininguri, coach*), care funcționează ca markeri ai modernizării organizaționale și ai adaptării la standardele internaționale, în timp ce structura sintactică și lexicul de bază rămân preponderent românești, creând astfel un cod hibrid specific domeniului tehnologic-financiar cu elemente ale limbajului managerial contemporan (metafore ale vitezei și transformării, terminologia agilității), reflectând adaptarea stilului comunicării instituționale la valorile culturii organizaționale moderne centrate pe inovare, flexibilitate și orientare către client (vezi *Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*, Exemplul 10; pentru analiza morfologică a termenilor *front runneri* (desinența la plural „-i”, gen masculin atribuit) și *traininguri* (desinența la plural „-uri”, gen neutru) vezi *Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj*, Tabelul 7.7).

Influența unei limbi cu prestigiu lingvistic, datorită trecerii în spațiul virtual al activității organizațiilor private și al instituțiilor de învățământ, a facilitat acceptarea diverselor forme de comunicare mai mult din comoditate decât din lipsă de cunoștințe.

Investițiile atrase din afara țării contribuie la crearea unei culturi și a unei noi forme de comunicare diferite de limbajul formal. Organizațiile cu capital străin sunt influențate de cultura și de limbajul profesional al mediului din care sunt atrase investițiile. Limba de comunicare în asemenea organizații este limba engleză, chiar dacă majoritatea angajaților fac parte din alte culturi.

Observăm, în special în mediul online, preluarea unui limbaj străin chiar și de organizațiile locale. Inovațiile din domeniul tehnic, competiția privind atragerea de resurse de pe piața locală și internațională schimbă modalitatea de comunicare oficială a companiilor. De exemplu, BC „Moldova-Agroindbank” S.A., o bancă locală, declară că a adoptat formatul de lucru *agile* (pronunție engleză, cu accent pe prima silabă /'ædʒaɪl/). În asemenea medii, specialiștii au *meetinguri* în loc de „ședințe”, au *call-uri* în loc de „apeluri”, au *deadline-uri* și nu „termene”,

stand-up-uri în loc de „ședințe scurte de sincronizare”, în pofida faptului că specialiștii acestei organizații sunt angajați din Republica Moldova [64, p. 130].

Utilizarea pe larg a rețelelor de socializare, migrarea presei din format tipar în format online au contribuit substanțial la modificarea limbajului standard. Posibilitatea de a interacționa cu autorul unui text public a schimbat mult modalitatea de a scrie. La un text scris într-un limbaj standard, autorul textului ar putea să răspundă comentariilor într-un limbaj informal, în funcție de context.

O sursă interminabilă de modificare a limbajului standard este mediul online, care extinde, pe măsura dezvoltării canalelor de comunicare, formele de transformare a limbajului. Unele expresii, care la început erau utilizate cu scop de a reduce din costurile de comunicare în scris prin mesaje, au devenit atât de utilizate, încât sunt percepute ca normă în comunicarea online. Modificările pe care le fac utilizatorii în textele din mediul online sau în mesajele de comunicare rapidă sunt adesea o formă de joacă.

Cele mai frecvente forme de schematizare a limbajului din mediul online au drept scop înlocuirea/imitarea comunicării informale și transmiterea emoțiilor prin intermediul unor semne (emoticoane), ca să redea atitudinea emitentului odată cu mesajul scris. O mare parte din limbajul schematizat este importat din limba engleză sau trece prin schematizare după modelul limbii engleze [170 p. 71]. Au fost create și dicționare sau liste cu prescurtările din mesaje atât din limba engleză, cât și din limba română pentru a conveni la aceeași utilizare și percepție [163]. (vezi: *Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*, *Anexa 3: Hibridizarea lingvistică a Generației Z în conversații private* și *Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate*)

Analiza corpusului și a surselor complementare a permis identificarea a **patru mecanisme distincte de schematizare**, documentate sistematic în *Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate*, cu aplicare diferențiată în funcție de originea materialului lingvistic și de gradul de asimilare în uzul românesc.

Primul mecanism, acronimizarea autohtonă, constă în reducerea unei sintagme românești la inițialele componentelor sale: *BFT* (baftă), *VTM* (vorbit mai târziu), *AFC* (am făcut), *LCF* (lasă că fac) — forme care reproduc structural tiparul abrevierilor engleze, aplicat însă materialului lexical românesc (vezi: *Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate*, Lista 1).

Al doilea mecanism, trunchierea fonetică, se produce prin eliminarea vocalelor sau a silabelor finale ale cuvântului simplu: *sal* (salut), *bn* (bine), *pt* (pentru), *vb* (vorbit), o practică consolidată în contextul SMS, unde limitările tehnice ale ecranului au impus compresia grafică ca necesitate funcțională.

Cel de-al treilea mecanism, transferul de cod schematizat, presupune preluarea integrală a abrevierii engleze cu reconvertire semantică parțială în română: *FYI* (pentru informarea ta), *IMHO* (*in my humble opinion* — după umila mea părere), *TL; DR* (*too long; didn't read* — prea lung; nu am citit), semne convenționale bilingve activate indiferent de limba enunțului-cadru, specifice cu precădere registrului corporativ și comunicării între generații (vezi: *Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate*, Lista 2).

Al patrulea mecanism, cel mai avansat din punct de vedere semiotic, este logogramarea, substituirea unui segment fonetic sau morfemic printr-un simbol grafic non-alfabetic: *GR8* (great), *B4* (before), *4U* (for you) în varianta engleză asimilată (vezi: *Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate*, Lista 3), respectiv — *mâ1* (mâine), *S1mpl* (simplu), *fr8* (frate), *4treb* (țiar trebui) în varianta autohtonă (vezi: *Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate*, Lista 4). Aceasta din urmă reprezintă o inovație schematică specifică spațiului românesc digital: vorbitorul nu preia un semn gata constituit din engleză, ci transferă mecanismul de producere a logogramei și îl aplică lexicului românesc, generând forme neatestate în oricare dintre sistemele-sursă. Din perspectiva Indicelui de Intensitate a Hibridizării (IIH), elementele din Lista 4 ating nivelul maxim de fuziune: structura fonetică este românească, sistemul de codificare este englez, iar rezultatul grafic este emergent, propriu exclusiv acestei comunități de vorbitori.

2.3. Identitatea profesională și markerii lingvistici

Această tendință este consolidată și de influențele culturale, și de dinamica de grup. În organizațiile multinaționale, limba engleză devine nu doar un instrument de comunicare, ci și un marker de apartenență la un anumit mediu profesional. Adoptarea expresiilor din engleză este, în acest sens, o strategie prin care angajații își afirmă identitatea profesională și se integrează într-o cultură organizațională formată la nivelul ierarhic superior.

În plus, utilizarea expresiilor din limba engleză ar putea fi percepută ca un semn de competență lingvistică și de familiaritate cu normele internaționale, oferind astfel avantaje în contextul comunicării interculturale [57 p. 89]. Deși diferite limbi și culturi împărtășesc multe cuvinte care exprimă emoții (ceea ce ar putea explica o parte din consistența observată între culturi), semnificația acestor cuvinte poate totuși varia [50 p. 6]. Astfel, mulți tineri nevorbitori de limbă rusă au tendința de a utiliza expresii argotice și jargoane în limba rusă, fără a înțelege pe deplin sensul lexical al acestora. La fel sunt preluate și expresiile colocviale din limba engleză, care devin markeri ai apartenenței la anumite grupuri sociale sau profesionale.

Pe teritoriul Republicii Moldova, limba rusă, care a avut o influență semnificativă în secolul al XX-lea, continuă să joace un rol important în exprimarea emoțiilor, în special în rândul

generațiilor mai în vârstă, care au învățat această limbă în copilărie. Astfel, în anumite situații cu încărcătură emoțională mare, cum ar fi exprimarea frustrărilor sau a furiei, limba rusă poate fi preferată ca urmare a asocierii cu experiențele emoționale din trecut.

Potrivit unor cercetători din domeniul psiholingvisticii, limbajul emoțional este adesea legat de prima limbă achiziționată, iar această limbă este cea care se activează instinctiv în momente de intensitate emoțională [135 pp. 2012-2014]. Cu toate acestea, influențele rusești asupra limbii române sunt acum completate de preluări din engleză, creând un peisaj lingvistic stratificat și complex.

Termenii argotici și expresiile colocviale din limba engleză, cum ar fi *cool*, *awesome* sau *fail*, au pătruns adânc în limbajul cotidian al tinerilor vorbitori de română, fiind adesea folosite într-un mod hibrid, adaptate limbii române, devenind, astfel, parte integrantă a comunicării de zi cu zi. Fenomenul reflectă nu doar influența mass-mediei globalizate și a internetului, ci și dorința tinerilor de a adopta un limbaj care să fie perceput ca modern și cosmopolit [40 pp. 156-157].

Unele studii recente, axate pe procesele evolutive de transformare ale limbii române, puternic influențate de limba engleză, constată că limba română continuă să rămână și sub influența limbii ruse, în special pentru generațiile înaintate în vârstă, aceasta a fost achiziționată în anii copilăriei sau într-o perioadă timpurie, respectiv, utilizarea acesteia este mai frecventă în situațiile cu un nivel emoțional înalt, precum ar fi în exprimarea trăirilor emoționale sau cu scop umoristic. Alegerea limbii într-un anumit context, în funcție de cultură și de starea de spirit, se poate datora și sensului expresiilor pe care îl împărtășesc oamenii care vin din aceeași cultură.

Articolele referitoare la domeniul sociolingvistic (Moldovanu Gh., Petraru A.), analizând limbajul standard românesc din Republica Moldova și din România, scot în evidență modalitatea în care bilingvismul afectează o comunitate sau o colectivitate. Unele studii sugerează că împrumutul este mutual dintr-o limbă în alta [2, p.370].

Limba română din Republica Moldova a opus mai puțină rezistență la influența limbii engleze, de aceea sunt prezente multe împrumuturi din această limbă (*job*, *feedback*, *freelancer*, *meeting*), calchieri semantice („a fixa o problemă” – cu sensul de „a rezolva”), expresii hibride („a fi în call” – cu sensul de a fi într-o conferință telefonică, „a schipui o cerință” – de la englezescul „to skip”, cu sensul de „a sări peste/a ignora”, „a da reject” – cu sensul de „a refuza”) [63, p. 65].

Comutarea de cod, precum și îmbinarea limbii române cu engleza revin în atenția lingviștilor odată cu preluarea unor tipare de comunicare în mediul academic, în cel școlar și profesional. De asemenea, un impact major în ce privește hibridizarea limbajului l-a avut și marketingul produselor de larg consum, în special al produselor electronice, al căror mesaj este

adesea intraductibil. Pentru a reda conținutul lor, au fost făcute modificări, adesea în detrimentul clarității limbii române.

Diversitatea acestor împrumuturi și mecanisme diverse prin care au pătruns în uzul vorbitorilor de română din Republica Moldova reflectă stratificarea istorică a procesului de hibridizare. O analiză sistematică a corpusului de termeni hibridizați identificați în comunicarea profesională digitală (prezentată în detaliu în Anexa 4 a prezentei lucrări) relevă două straturi distincte de acumulare lexicală, corespunzând unor momente istorice de ruptură socioculturală.

Primul strat cuprinde termenii intrați în limbajul românesc ca moștenire a regimului sovietic, structurați, la rândul lor, în două subcategorii. Prima o constituie termenii din domenii profesionale concrete, precum automobilistic, contabilitate, medicină, tehnologie informatică timpurie, care au fost preluați în perioada în care limba rusă era limbă dominantă și condiție obligatorie pentru avansarea socială și profesională [24 p. 89]. A doua subcategorie, mai puțin vizibilă, dar la fel de persistentă, o reprezintă termenii și expresiile cu funcție emoțională, preluați din argoul și vorbirea colocvială rusă și integrați în structura gramaticală a limbii române prin mecanisme productive: substantivele primesc articol enclitic (*lohul, ciuvacul*), verbelor li se atribuie terminații ale conjugării a IV-a (*a se pricoli, a se abijî, a se zăvodi*), iar adjectivele și adverbele sunt introduse nemodificate în expresii românești (*cliovîi, crutoi, classno*). Fenomenul rusismelor în limba română vorbită în Republica Moldova a fost documentat sistematic de Irina Condrea în lucrările sale dedicate oralității, în special în articolul „Argoul basarabean în stradă și în presă” [33] și în studiul „Rusismele: un element specific al oralității basarabene” [34], în care autoarea analizează mecanismele de adaptare gramaticală a elementelor argotice preluate din limba rusă, integrarea verbelor în conjugarea a IV-a, articularea enclitică a substantivelor și inserția nemodificată a adjectivei și a adverbilor, demonstrând că adoptarea acestor forme nu reflectă o carență lingvistică, ci constituie o strategie identitară conștientă de diferențiere și afiliere la grup.

Caracterul funcțional al împrumuturilor este explicat de Silviu Berejan prin mecanismul „ieșirii din impasul comunicativ”, în absența accesului la sursele culturale românești, echivalentele rusești pentru noțiunile noi „soluționau problemele ce apăreau în comunicare, pătrunzând neforțat în vorbirea curentă a moldovenilor” [11 p. 13]. Spre deosebire de jargonul analizat de Irina Condrea, care implică o achiziție afectivă și identitară, Silviu Berejan descrie un strat de rusisme *funcționale*, preluate din necesitate pragmatică strictă, în absența terminologiei românești standardizate. Mioara Avram menționează că „dinamica uzului individual (a idiolectului cuiva) poate fi convergentă sau divergentă în raport cu dinamica uzului colectiv sau/și a normei” [8].

Acești termeni persistă în uzul vorbitorilor nu pentru că exprimă realități profesionale fără echivalent, ci pentru că au fost achiziționați în contexte cu încărcătură afectivă, din copilărie, din

grupurile de prieteni, situații de intensitate emoțională și se activează instinctiv tocmai în acele circumstanțe, confirmând observația psiholingvistică potrivit căreia prima limbă achiziționată rămâne codul privilegiat în momente de emoție intensă [ref. 81, pp. 2012-2014].

Al doilea strat, cronologic ulterior și cantitativ dominant în comunicarea profesională contemporană, cuprinde termenii intrați în uz sub influența schimbărilor tehnologice și a globalizării, preponderent din limba engleză: termeni din domeniul profesional-organizațional (*agile, onboarding, screening, coaching, leadership*, unii atestați deja în DOOM 3), termeni din domeniul tehnologiilor informației (*mouse, soft, PC*, cu varianta colocvială *pisiuri*) și termeni din domeniul comercial și al consumului (*hand-made, coffee-break, brunch, planning, market*, cu dublul sens de piață și segment de consumatori). Este de remarcat în acest context observația Mioarei Avram că unele dintre aceste „noutăți lingvistice” sunt doar aparente, „reprezentând noutăți directe numai față de perioada comunistă, dar fiind de fapt reactivări ale unor elemente care au avut curs în perioada interbelică” [8]. Cu alte cuvinte, contactul dintre română și engleză nu este un fenomen exclusiv al globalizării post-1990, ci unul întrerupt de regimul sovietic și reluat, în mod accelerat, de noile realități economice și tehnologice. Această structurare nu este doar un inventar lexical, ci o hartă a presiunilor sociale și istorice care au modelat repertoriul lingvistic al vorbitorului român din Republica Moldova: dacă primul strat reflectă o hibridizare impusă instituțional și sedimentată afectiv, cel de-al doilea reflectă o hibridizare adoptată voluntar, motivată funcțional și susținută de prestigiul global al limbii engleze în mediile profesionale digitale contemporane.

Totuși, acest proces de hibridizare, pe lângă efectele potențial negative asupra limbajului standard descrise de unii specialiști în sociolingvistică, reprezintă o „fotografie” a limbilor aflate în dinamică și adaptare constantă la noile realități sociale și culturale. Hibridizarea ar putea reprezenta și o formă de îmbogățire lingvistică, prin care vorbitorii își extind repertoriul expresiv și devin capabili să facă tranziție mai ușor de la un registru la altul în contexte lingvistice diferite. În plus, utilizarea expresiilor din mai multe limbi ar putea facilita comunicarea interculturală și să contribuie la o mai bună înțelegere a diversității culturale, conform concluziilor lingvistului Bernard Spolsky, în lucrarea „Language Policy” din 2004 [161, pp. 110-112].

Utilizarea limbii engleze și a altor limbi în exprimarea emoțiilor și a ideilor complexe reflectă nu doar influențele globale asupra limbii române, ci și dinamica internă a identității lingvistice a vorbitorilor. Deși există riscuri legate de pierderea unor nuanțe culturale și semantice, procesul de hibridizare poate fi perceput și ca o oportunitate de inovare lingvistică și de adaptare la noile realități globale. Rămâne esențial ca educația lingvistică să promoveze un echilibru între

păstrarea identității culturale și acceptarea influențelor externe, astfel încât limba română să continue să evolueze fără a-și pierde esența [150 p. 34].

Unii tineri născuți după anii '90, anii independenței, în pofida faptului că nu vorbesc limba rusă sau o vorbesc foarte puțin, au preluat expresii rusești și le utilizează fie adaptate în mediul online, fie ca expresii de bază în discuțiile în care sunt prezenți doar reprezentanți ai aceleiași generații (la fel, nevorbitori de limbă rusă).

Schematizarea în mediul profesional digital se manifestă printr-o tensiune constantă între necesitatea menținerii profesionalismului și tendința către informalitate specifică comunicării digitale. Mesajele de lucru pe platformele de mesagerie instantanee combină adesea terminologia profesională cu elemente de oralitate digitală, creând un registru hibrid caracteristic acestui context. Schematizarea limbajului standard în mediul profesional reflectă tendințele actuale de adaptare și uniformizare a comunicării, în special în contexte multilingve. În lucrare evidențiem modele de alternare lingvistică, în care utilizatorii trec cu ușurință de la română la rusă și engleză în funcție de contextul și publicul țintă, demonstrând o competență multilingvă esențială pentru eficiența comunicării în medii profesionale diverse. În plus, instrumentele de comunicare digitală (e-mailuri, mesaje instant, videoconferințe) au impus limba engleză ca limbă principală de comunicare internă datorită necesității de a folosi un limbaj comun care să faciliteze schimbul clar și rapid de informații. (vezi: *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI*, Exemplele 1-7 și *Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate*)

Factorii psiholingvistici joacă, de asemenea, un rol important în această schematizare a limbajului, utilizatorii preferând adesea engleza pentru vocabularul tehnic accesibil și pentru neutralitatea sa percepută la nivel global, minimizând efortul mental de schimbare a limbii. Implicațiile sociolingvistice ale acestei schimbări subliniază impactul asupra identității și expresiei culturale, punând întrebări legate de conservarea limbilor native și a patrimoniului cultural.

Pe lângă terminologia de specialitate utilizată în mediul profesional, limbajul standard este modelat și de construcții lexicale hibride, influențate de limba oficială de comunicare în cadrul organizațiilor multinaționale. Unele profesii au propriile expresii, acronime, prescurtări, jargoane pentru a asigura claritate și acuratețe, precum ar fi în cazul controlorilor de trafic aerian, în care terminologia specifică este esențială [22].

Pe lângă terminologia de specialitate utilizată în mediul profesional, limbajul standard este modelat și de construcții lexicale hibride, influențate de limba oficială de comunicare în cadrul organizațiilor multinaționale. În unele situații utilizarea excesivă a unui limbaj schematizat poate duce la confuzii sau la marcarea nesiguranței ori a dorinței de a obține un anumit statut profesional („Aștept raportul EOD.” (*end of the day*) / „Aștept raportul până la sfârșitul zilei.”). Unii specialiști

din domeniul afacerilor fac apel la o utilizare echilibrată a limbajului pentru a evita efectele negative ale utilizării „romglezei” în mod specific (Hai, că suntem în *hurry!* – Hai că ne grăbim!; Până acum a fost *great!* – Până acum a fost minunat!), fiind conștienți de context, să utilizăm un limbaj clar și să evităm alterarea limbii [151].

Deși adesea perceput negativ, fiind considerat inutil și dificil de înțeles, limbajul profesional continuă să fie răspândit în multe arii, deși scopul inițial al utilizării era de a spori eficiența și productivitatea. Odată cu infiltrarea termenilor profesionali din limba engleză sunt preluate și abrevieri (*diff* – *different* în loc de „diferite/variate”, *thnx* – *thanks* în loc de „mulțumesc”), acronime (*FYI* – *for your information* în loc de „vă aducem la cunoștință”), reprezentări grafice, logograme (& – *and* în loc de „și”, *2day* – *today* în loc de „astăzi”) (vezi: *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI și Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*), utilizarea unui singur cuvânt în locul a mai multor cuvinte, evitarea părților secundare de propoziție și a semnelor de punctuație, imitând comunicarea digitală, specifică platformelor sociale. [39 p. 44] Toate aceste forme de simplificare și expunere grafică reprezintă o formă de schematizare a limbajului standard.

În discuțiile online, pe forumuri, rețele sociale sau mesagerii cele mai frecvente sunt acronimele și abrevierile din limba engleză, dar după același model vorbitorii simplifică și cuvintele din limba română.

În ultimele două decenii această transformare digitală a generat modificări semnificative în utilizarea limbajului organizațional, acestea putând fi analizate prin prisma evoluției tehnologiilor de comunicare și a schimbărilor lingvistice asociate. Menționăm, în continuare, etapele acestei evoluții.

Tabelul 1.4 Evoluția tehnologiilor și transformarea limbajului profesional

 SMS	 E-mail, pagini web oficiale	 Facebook, LinkedIn, Tweeter ș.a.	 Instagram, mesagerie instant
Textul este adaptat la ecranul primelor telefoane mobile cu taste.	Corespondența oficială profesională trece de la scrisorile formale la mesajele electronice.	Apar comunități profesionale pe platforme sociale în mediul online și sunt create pagini oficiale în scop comercial.	Corespondența oficială este în continuare formală, dar acceptă inovații într-un stil concis.
Sunt întocmite dicționare și ghiduri de utilizare a semnelor cu sfaturi pentru utilizare	Întreprinderile multinaționale adoptă limba engleză ca limbă de comunicare, excepție fac	Sunt elaborate dicționare interne pentru adoptarea limbajului, sfaturi de utilizare a	Diversificarea și inovarea este influențată de tânăra generație care vorbește tot mai mult limba engleză și preferă

	întreprinderile care au finanțare din statele fostei URSS (<i>Unifun</i> , <i>Simpals</i> ș.a.), limba de comunicare – rusa	terminologiei profesionale și informale.	să comunice prin intermediul mesageriei instant, apelând la mesajele formale doar în cazuri excepționale.
Cele mai utilizate expresii sunt prescurtări cu eliminarea vocalelor, utilizarea semnelor de punctuație pentru redarea emoțiilor, eliminarea semnelor de punctuație.	Limbajul se modifică în funcție de industrie și trece de la stilul administrativ la unul mai concis și tehnic. Tranziția de la limba rusă la limba engleză: <i>пятиминутка</i> devine <i>meeting</i> .	Limbajul profesional devine tot mai informal. Sub influența domeniilor TI, marketing, vânzări limbajul profesional se diversifică: <i>target</i> , <i>demo</i> , <i>stand-up</i> .	Apariția textelor <i>instagramabile</i> cu utilizarea semnelor specifice #, @ (<i>Slay</i> , <i>fab</i> , <i>GOAT</i>)

Etapa SMS și comunicarea mobilă primară (2000 – 2010). Prima etapă de digitalizare a comunicării profesionale este marcată de apariția tehnologiei SMS pe telefoanele mobile cu taste și ecrane de dimensiuni reduse. Această perioadă se caracterizează prin adaptarea necesară a textului la limitările tehnologice ale dispozitivelor, ceea ce a generat practici lingvistice distinctiv: prescurtări prin eliminarea vocalelor, utilizarea semnelor de punctuație pentru redarea emoțiilor și eliminarea semnelor de punctuație convenționale în scopul economisirii spațiului. Cu toate acestea, în mediul profesional formal, corespondența oficială rămânea predominant ancorată în tradițiile scrisorii formale clasice, tehnologia SMS fiind utilizată preponderent în comunicarea personală sau informală.

Mediu profesional: comunicare predominant prin scrisori formale tradiționale

Etapa e-mail și web corporativ (2005 – 2012). Dezvoltarea infrastructurii internetului și generalizarea utilizării poștei electronice au marcat o tranziție fundamentală de la scrisorile formale tradiționale la mesajele electronice în comunicarea profesională. Această perioadă se caracterizează prin menținerea formalismului stilistic, însă cu acceptarea treptată a inovațiilor care au condus la un stil mai concis comparativ cu corespondența tradițională pe suport de hârtie. Organizațiile au răspuns acestei transformări prin elaborarea dicționarelor și a ghidurilor de utilizare destinate să standardizeze practicile de comunicare electronică.

Un fenomen semnificativ al acestei etape îl constituie adoptarea limbii engleze ca limbă de comunicare în întreprinderile multinaționale din Republica Moldova, cu excepția notabilă a întreprinderilor finanțate din statele fostei URSS (precum *Unifun* și *Simpals*), unde limba rusă a continuat să fie dominantă. Această perioadă a fost marcată de tranziții terminologice semnificative, exemplificate prin înlocuirea termenului rusesc „пятиминутка” cu echivalentul englezesc „meeting”, reflectând o reorientare lingvistică mai amplă de la moștenirea sovietică către standardele corporative occidentale. Limbajul profesional a trecut de la stilul administrativ

caracteristic structurilor birocratice către unul mai concis și tehnic, adaptat ritmului accelerat al comunicării electronice. În mediul profesional este adoptată limba engleză ca limbă de comunicare în întreprinderile multinaționale, excepție fiind întreprinderile cu finanțare din fostul spațiu sovietic (*Unifun, Simpals*) – limba rusă.

Perioada rețelelor sociale profesionale (2010 – 2015). Apariția și dezvoltarea platformelor de social media profesionale (Facebook, LinkedIn, Twitter) au introdus noi dimensiuni ale comunicării organizaționale. Această etapă se caracterizează prin emergența comunităților profesionale în mediul online și crearea paginilor oficiale corporative în scopuri comerciale și de brand. Corespondența oficială, deși își menține caracterul formal, devine tot mai deschisă la inovații stilistice și lingvistice.

Organizațiile au răspuns complexității crescânde a peisajului lingvistic prin elaborarea dicționarelor interne destinate adoptării limbajului și prin furnizarea de recomandări privind utilizarea terminologiei profesionale și informale. Sub influența sectoarelor dinamice precum tehnologia informației, marketingul și vânzările, limbajul profesional s-a diversificat considerabil, integrând termeni precum *target*, *demo* și *stand-up*. Această perioadă marchează începutul unui proces de informalizare progresivă a limbajului profesional, tendință ce va deveni și mai accentuată în etapa următoare.

Perioada Instagram și mesagerie instant (2015 – prezent). Perioada actuală este dominată de platformele vizuale precum Instagram și de aplicațiile de mesagerie instantanee (WhatsApp, Telegram, Messenger), care au transformat fundamental practicile de comunicare profesională. Această etapă se caracterizează prin apariția textelor „instagramabile”, ce utilizează semnele distinctive ale platformei (#, @), și prin introducerea expresiilor din limba engleză specifice culturii digitale (*slay*, *fab*, *GOAT*).

Un aspect determinant al acestei perioade îl constituie influența crescândă a tinerei generații de specialiști, care vorbește tot mai frecvent limba engleză și preferă comunicarea prin intermediul mesageriei instant, apelând la mesajele formale doar în situații excepționale. Această schimbare pe generații accelerează procesul de diversificare și inovare lingvistică în mediul profesional, accentuând tendința de informalizare și adoptare a stilurilor de comunicare mai directe și mai concise.

Analiza diacronică a comunicării profesionale în mediul digital relevă mai multe tendințe majore. Din perspectivă lingvistică, se observă o tranziție clară de la limba rusă, moștenire a perioadei sovietice, către limba engleză în mediul corporativ internațional din Republica Moldova. Din punct de vedere stilistic, schimbarea lingvistică parcurge un traseu de la formal și administrativ către concis și tehnic, ajungând în prezent la un stil predominant informal și interactiv.

Această transformare reflectă o adaptare de la generațiile obișnuite cu formalismul structurilor sovietice la generațiile native digitale, cu preferințe marcate pentru comunicarea instantanee și informală. Rezultatul este un fenomen complex de hibridizare lingvistică, în care elementele din diferite limbi, stiluri și registre se combină în funcție de context, industrie și platformă de comunicare, configurând un peisaj lingvistic profesional dinamic și în continuă transformare.

2.4. Impactul inteligenței artificiale asupra limbii române actuale

Expunerea populației la tehnologiile noi, în special la cele care au la bază mecanisme de inteligență artificială cu acces rapid la resursele globale, care până de curând erau accesibile doar în instituții autorizate, precum biblioteci sau centre de cercetare, a stimulat modificarea modului de comunicare și viteza cu care limbajul standard acceptă modificări.

Accesul la platforme de inteligență artificială precum ChatGPT sau LaMDA a generat opinii divergente din partea specialiștilor. Pe de o parte, există temeri că utilizarea pe larg a acestor platforme ar putea diminua calitatea învățământului și gândirea critică, pe de altă parte, utilizarea acestor platforme în diferite limbi ar putea contribui la păstrarea limbajului standard prin utilizarea corectă a termenilor și respectarea normelor gramaticale. Aceste platforme sunt antrenate să genereze răspunsuri în cele mai vorbite limbi ale lumii, prin prelucrarea unui volum mare de date și generarea de limbaj natural [61, pp. 192-193]. Yuval Harari, renumit om de știință, este unul dintre oponenții utilizării necontrolate și nereglementate a acestor platforme, remarcând că acestea rămân să fie tentante în special pentru capacitatea și viteza de procesare a datelor: „Calculatoarele posedă o capacitate remarcabilă de a analiza, manipula și genera limbaj, fie că este vorba de cuvinte, sunete, imagini sau simboluri de cod. Pe măsură ce scriu aceste rânduri, calculatoarele pot crea povești, compune muzică, genera imagini, produce videoclipuri și chiar pot scrie propriul lor cod. Dobândind un asemenea control asupra limbajului, calculatoarele pun mâna pe cheia universală care deschide porțile tuturor instituțiilor noastre, de la bănci la temple.” [76 p. 208].

Inteligența artificială poate fi definită drept „automatizare bazată pe asocieri”, atunci când calculatoarele automatizează generarea răspunsului pe baza asocierilor din date, se produc două schimbări fundamentale: de la captarea datelor la detectarea tiparelor și de la furnizarea accesului la resurse la automatizarea deciziilor [26 p. 1]. Modelele mari de limbaj (Large Language Models – LLM) sunt antrenate preponderent pe texte formale: documente oficiale, legislație, media, gramatici normative și au tendința de a „corecta” utilizatorul prin sugerarea ortografiei standard, restructurarea enunțurilor și înlocuirea anglicismelor cu echivalentele lor din limba de bază: „Un model lingvistic este o formă de învățare automată care prezice cuvintele ce urmează. Mai formal,

un model lingvistic atribuie o probabilitate fiecărui cuvânt posibil următor sau, în mod echivalent, oferă o distribuție de probabilitate asupra cuvintelor posibile următoare. Modelele lingvistice pot, de asemenea, atribui o probabilitate unei propoziții întregi.” [86 p. 38].

Unele experimente realizate cu utilizarea platformei la testările elevilor de liceu [52] au demonstrat că profesorii nu puteau distinge un text generat de aceste platforme de unul scris de elevi. Am putea să presupunem că aceste platforme pot contribui la păstrarea normelor și a lexicului limbii române, fiind alimentate cu date de utilizatori și de resursele cibernetice. De exemplu, platforma ChatGPT generează texte în cele mai vorbite limbi ale lumii, inclusiv în limba română. Informația care era inaccesibilă din cauza unei bariere lingvistice a devenit un bun public odată cu utilizarea sistemelor cu inteligență artificială [61, p.193].

Platformele cu inteligență artificială, asistenții virtuali și platformele de generare automatizată, precum ChatGPT, influențează nu doar cursul dezvoltării tehnologiilor informaționale și a procesării informației, ci și a cercetării și a modalității de învățare și exprimare, întrucât această resursă generează texte coerente după adresarea unei întrebări sau realizează o analiză a unui text scris anterior [160 p. 12]. Această observație este confirmată și de raportul Departamentului de Educație al Statelor Unite, care subliniază că modelele AI „nu posedă același simț al contextului pe care îl au oamenii, răspunzând frecvent în moduri nefirești sau incorecte” [26 p. 19]. Cu alte cuvinte, deși platformele de generare a textului reproduc normele lingvistice formale, ele nu pot capta registrul colocvial, hibridizat și schematizat specific comunităților profesionale digitale, ori aceste elemente de creativitate lingvistică, sunt cele mai frecvente în mediul online. Însă, cu cât sunt „antrenate” mai mult pe un limbaj natural, cu atât mai fidel vor reproduce formele naturale ale limbajului: „Ceea ce a făcut posibilă revoluția modernă a procesării limbajului natural este faptul că modelele lingvistice de mari dimensiuni pot asimila cunoștințe despre limbă, context și lume pur și simplu prin antrenarea repetată de a prezice cuvântul următor, pe baza contextului, dintr-un corpus de texte de dimensiuni foarte mari.” [86 p. 148] [61, pp. 193-195].

În același timp, unii cercetători din domeniul lingvisticii susțin că textele care vor fi generate de inteligența artificială se vor deosebi oricum de cele scrise de om datorită caracteristicilor de naturalețe marcate de spontaneitate și de caracter informal [42 p. 118]. Accesul liber la tehnologiile cu imitarea limbajului uman, care generează rapid un răspuns similar celui generat de om, după părerea unor analiști, ar putea schimba modul de învățare și chiar ar duce la o degradare a învățării și a cercetării.

Renumitul lingvist Noam Chomsky a scris de curând într-un articol pentru New York Times despre diferența dintre inteligența artificială și modul în care oamenii gândesc și utilizează

limbajul. În articolul său, lingvistul s-a referit la instrumentul renumit și cel mai utilizat, Chat GPT. Acesta este accesibil publicului larg și reprezintă un mecanism de generare a unui text ca urmare a analizei unui volum mare de informație, a identificării unor șabloane și a aproximării răspunsului celui mai potrivit. Ceea ce cunoaștem deja din lingvistică și filosofie despre rațiunea umană e că aceasta va produce un număr infinit de idei cu puterea limbajului, având acces la informație finită. Ceea ce fac acum tehnologiile bazate pe inteligență artificială și învățare automată, după părerea savantului, este o încercare de a introduce un concept defectuos despre cum funcționează limba și cunoașterea. Mentea umană generează idei având informație limitată, încercând să formeze o părere bazată pe cunoaștere, în timp ce inteligența artificială are nevoie de date infinite pentru a genera un răspuns finit [28].

Într-un interviu lingvistul a explicat de ce platformele de modelare a limbajului uman cu utilizarea inteligenței artificiale nu reprezintă, pentru moment, un interes intelectual. Acestea funcționează prin colectare de date și prin prelucrarea rapidă a lor. Acest proces nu poate să ne spună nimic despre limbaj și cogniție, nu are nicio legătură cu limbajul și nici cu filosofia. „Este un plagiat. Cu cât mai bun devine, cu atât mai rău este. Se adună terabytes (trilioane de unități de informație) care nu spun nimic despre limbajul uman. Nu are nicio valoare științifică. Deși aceste aplicații sunt foarte utile, noi folosim aceste aplicații ca să ne ajute să comunicăm. Este un sistem care adună un număr astronomic de date și, în fond, este o formă de plagiat” [175].

Cursul evolutiv al limbajului nu va putea fi prezis de un robot sau de un dispozitiv digital și nici dictat de un set de reguli impuse de om. Ceea ce definește evoluția limbajului și gradul de acceptare în lingvistică este înțelegerea neconvențională între indivizii unei comunități asupra utilizării unor cuvinte [158].

Ceea ce urmărim în acest moment, în special în limbajul tinerilor și în limbajul profesional, este acea preluare a termenilor din limba engleză, chiar cu adaptarea acestora la sintactica limbii române (*am multe meetinguri, i-am dat reject*), fără a avea la bază doar necesitatea de comunicare. Andrei Pleșu descrie fenomenul limbajului corporativ, o hibridizare a limbii române cu limba engleză, oferind o viziune critică din spațiul cultural românesc: „În America, motivația unor asemenea „reforme” de vocabular este, cum spuneam, de ordin ideologic. La noi însă, are loc o „revoluție” fără legătură cu vreo doctrină „liberală”. E doar un fel de modă *cool*, preluată din jargonul corporatist. Nu e, prin urmare, vina americanilor! E vina băieților și fetelor „de firmă” de la noi” [144]. Toți cunosc termenii în limba maternă precum „ședință” sau „a răspuns negativ”/„a respinge”, dar preferă o terminologie străină, aceasta fiind considerată „la modă” (în *trend*) sau marcând apartenența la o comunitate profesională specifică.

Ai putea sa imi dai un raspuns de reject pentru un candidat care a aplicat la jobul de developer?

Sigur, iata un exemplu de raspuns de respingere pentru un candidat care a aplicat pentru un job de dezvoltator:

Figura 2: Extras din utilizarea platformei Chat GPT la data de 14 aprilie 2023

Transcrierea textului:

Utilizator: Ai putea sa imi dai un raspuns de reject pentru un candidat care a aplicat la jobul de developer?

Chat GPT: Sigur, iata un exemplu de raspuns de respingere pentru un candidat care a aplicat pentru un job de dezvoltator:

Termenii folosiți de utilizator (intenționat) sunt anglicisme frecvent întâlnite în limbajul profesional corporativ. Platforma de generare a textului a înlocuit în răspuns limbajul hibridizat cu echivalentul românesc. ChatGPT (și alte modele LLM) sunt antrenate pe texte formale, inclusiv documente oficiale, legislație, media, dicționare, gramatici normative, literatură artistică și de specialitate. În funcție de stilul de comunicare al utilizatorului, aceste platforme fac interpelare la resurse educaționale, manuale sau articole academice. Respectiv, aceste modele au tendința de a „corecta” utilizatorul prin ortografie standard (corectarea greșelilor), sugestia de utilizare a unei gramatici normative (restructurarea enunțurilor) și utilizarea unui vocabular formal (înlocuirea anglicismelor cu echivalentele românești).

Unele expresii nu au fost traduse, precum „a aplica pentru un job”, care în limbajul standard înseamnă „a candida pentru un post/loc de muncă”. În DEX-ul din 2009, „a aplica” are următoarele sensuri: 1. A pune un lucru pe (sau peste) altul pentru a le fixa, a le uni, a face din ele un corp comun, 2. A pune ceva în practică. Datorită utilizării frecvente cu sensul de „a depune”, verbul „a aplica” va fi acceptat și în DEX, precum a fost cuvântul „job”.

Aceste modele ar putea fi problematice, pe de o parte, din punct de vedere lingvistic, întrucât modifică realitatea; pe de altă parte, fiind programate să îndeplinească funcția de „asistent profesional”, capătă o utilizare vastă, în special în domeniul profesional TI.

Transformarea textului reprezintă un decalaj între practica lingvistică reală din companiile TI din Moldova și textul generat de Chat GPT. Specialiștii folosesc termeni precum *developer*, *reject* în contexte formale. Acești termeni sunt naturalizați în limbajul corporativ din spațiul românesc, fiind universalii în industrie. Nu există nicio presiune socială pentru înlocuirea lor cu

dezvoltator și *respingere*. Chat GPT face o presupunere a ceea ce este corect lingvistic și înlocuiește termenii, ceea ce nu reflectă uzul real.

Observația prezentată anterior, în care am făcut solicitare platformei ChatGPT, iar aceasta a generat un text cu înlocuirea unor termeni din limbajul standard, a ridicat semne de întrebare cum ar genera un text platforma dacă ar fi *antrenată* pe texte hibridizate. Am realizat un experiment (pe care îl vom numi Experiment-Oglindă), în care i-am prezentat platformei texte autentice din corpusul nostru de comunicare corporativă și am observat cum le transformă. Termenul de „oglină” surprinde esența experimentului; cerem limbii artificiale să reflecte limba vie a specialiștilor, iar în reflexia pe care o primim înapoi putem citi și transformarea tehnologiei în raport cu hibridizarea.

Am selectat câteva texte de observație etnografică (prezentate în *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI*), reprezentative pentru diverse nivele de hibridizare și fiecare text a fost prezentat platformei ChatGPT (versiunea GPT-4) cu două solicitări:

1. Prima solicitare a fost: „Rescrie următorul text într-un mod profesional și clar, păstrând sensul original”. Această solicitare nu menționează hibridizarea și nu cere explicit standardizarea, lasă platforma să caute și să decidă ce înseamnă „profesional și clar”. Răspunsul în această situație reflectă „norma” limbii române profesionale.

2. A doua a fost orientată spre standardizare: „Rescrie următorul text în limba română standard, înlocuind termenii străini cu echivalenți românești acolo unde este posibil”. Această solicitare testează capacitatea platformei de a realiza traducere intralingvistică, din româna hibridizată în limbaj standard.

Rezultatele au fost semnificative. În cazul primei solicitări (cea neutră), platforma a menținut o parte din împrumuturile lexicale consacrate (*meeting, feedback, deadline*), dar a înlocuit formele morfologic adaptate (*deployim* a devenit „implementăm”, *forcastăm* a devenit „prognoză”, *handluește* a devenit „gestionează”). Cu alte cuvinte, IA a acceptat împrumuturile care au intrat deja în norma percepută, dar a corectat adaptările morfologice mai recente, pe care le-a tratat ca abateri de la normă. Aceste rezultate indică modul în care platforma reproduce exact dinamica dintre normă și uz, distingând între elementele care au fost deja asimilate de normă și cele care rămân la nivelul uzului individual.

În cazul celei de-a doua solicitări, de normalizare, platforma a înlocuit aproape toate elementele hibride cu echivalente românești: *am făcut un meeting cu stakeholderii pentru a discuta requirementurile* a devenit „am organizat o întâlnire cu părțile interesate pentru a discuta cerințele”. Această transformare demonstrează că platforma dispune de resursele lexicale necesare

pentru a exprima întregul conținut în româna standard, ceea ce confirmă, indirect, că hibridizarea din comunicarea profesională nu se datorează unei lipse de echivalente românești, ci unor alegeri pragmatice și identitare ale vorbitorilor, așa cum am argumentat în secțiunile anterioare.

Cel mai interesant rezultat a fost obținut în cazul textelor trilingve (română – engleză – rusă), precum dialogul de la Capitolul 3, secțiunea „Practici de comutare de cod și translingvism”. Platforma a întâmpinat dificultăți vizibile în procesarea mesajelor care amestecau cele trei limbi într-o singură secvență, producând ocazional traduceri incomplete sau inconsistente. Acest rezultat este la fel de valoros, întrucât demonstrează că translingvismul practicat de specialiștii moldoveni, acel amestec între limbi, pe care Ofelia Garcia îl numește „translingvism”, este o competență umană care depășește, cel puțin deocamdată, capacitățile inteligenței artificiale.

2.4.1. Mecanisme de influență tehnologică asupra normelor

Cele mai utilizate instrumente pe bază de inteligență artificială și de învățare automatizată sunt platformele de corectare automată și asistență lingvistică, care contribuie substanțial la alimentarea cu date a platformelor. Aceste date sunt stocate, iar la procesarea lor se face o selecție automatizată cu scopul identificării formelor celor mai utilizate, acestea fiind considerate norme. Dezvoltarea accelerată a instrumentelor respective de recunoaștere și imitare a limbajului uman introduce modificări semnificative în relația tradițională dintre sistemul lingvistic și uzul cotidian al limbii române.

Utilizarea platformelor cu inteligență artificială, care se bazează pe mecanisme de procesare a limbajului natural (NLP – *Natural Language Processing*), este parte integrantă a unei largi varietăți de instrumente pe care le integrăm în viața de zi cu zi (*site-uri* cu *Chat-boturi* integrate, rețelele de socializare care utilizează datele pentru a face sugestii de căutare bazate pe preferințele utilizatorului sau mesajele pe care le scrie, formulare completate pe anumite platforme oficiale și altele) fără a observa, ceea ce a contribuit la extinderea funcționalului: „Utilizarea modelelor lingvistice de mari dimensiuni în generarea de text a extins considerabil domeniul procesării limbajului natural, care era axat, în mod tradițional, pe algoritmi de analiză și înțelegere a textului mai degrabă decât pe generarea acestuia” [86 p. 149].

Fundamentele teoretice ale modelelor lingvistice computaționale, construite pe principiul că limbajul poate fi formalizat, cuantificat probabilistic și procesat algoritmic, demonstrează că structurile lingvistice sunt sisteme dinamice, dependente de context și de corpusul de date, în continuă actualizare și îmbogățire. Platformele de comunicare organizațională constituie corpusuri vii din care modelele lingvistice, fie computaționale, fie sociale, extrag și reproduc tipare noi, validând fenomenele schematizării și hibridizării.

Odată cu extinderea cunoștințelor dincolo de aulele universitare, de clasele școlare și centrele de învățare formală, instrumentele care au integrate mecanisme de învățare automatizată și procesare a limbajului natural au devenit tot mai populare. În special în perioada pandemică, când cursurile profesorilor de la universități și școli au devenit în mod rapid accesibile în mediul online, a sporit utilizarea mecanismelor care procesează limbajul natural la nivel semantic, sintactic și gramatical. La un timp foarte scurt au apărut și lucrări care analizează oportunitățile de utilizare a acestor instrumente, precum lucrarea „Limba română în era digitală / The Romanian Language in the Digital Age” de Diana Trandabăț, Elena Irimia, Verginia Barbu Mititelu ș.a.: „Un alt domeniu în care cercetătorii din UAIC (Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) au fost implicați este e-learning, prin încorporarea instrumentelor multilingve de tehnologie a limbajului și tehnici de semantică web pentru îmbunătățirea regăsirii de materiale de învățare.” [168 p. 31], într-un articol privind contextul extinderii spre instruire și învățare și mediul online.

Instrumentele care operează pe baza procesării limbajului natural (NLP) sunt dezvoltate după principiul colectării datelor nestructurate, apoi analizarea și structurarea după o logică [164]. Odată cu sporirea utilizării platformelor care se alimentează cu aceste date se îmbunătățește calitatea rezultatului, fie că acesta reprezintă un text scris, o traducere sau acuratețea cu care transmite rezultatul unei căutări făcute de utilizator. Acum toți utilizatorii au acces la cursuri fie gratuite, fie plătite. Cu cât sunt mai multe accesări care se fac într-un anumit limbaj, cu atât mai mult sporesc șansele unui rezultat calitativ. Mecanismele de procesare a limbajului natural au devenit tot mai utilizate cu scop de învățare: „Există oportunități uriașe de piață în sectorul educației și al divertismentului pentru integrarea tehnologiei limbajului în jocuri, site-uri de patrimoniu cultural, oferte „edutainment” (educație prin divertisment), medii de simulare sau programe de formare. Serviciile mobile de informații, software-ul pentru învățarea limbilor străine asistată de calculator, mediile e-learning, instrumentele de autoevaluare și cele de detectare a plagiatului sunt doar câteva exemple de zone ale aplicațiilor în care tehnologia limbajului poate juca un rol important” [168 p. 8]. Inovațiile tehnologice au rezultat în sporirea necesității de noi abilități în domeniul lingvisticii și în special al lingvisticii computerizate.

La rândul ei, lingvistica computerizată face apel la o serie de abilități de care are nevoie specialistul în lingvistică. În afara cunoștințelor de bază, gramatică, sintaxă și semantică, mai sunt necesare cunoștințe în domeniul sociolingvisticii, al psiholingvisticii, al analizei datelor, precum și cunoștințe generale în limbaje de programare. În unele surse de specialitate se remarcă faptul că limbajul de programare Python s-a impus drept instrument predilect în lingvistica computerizată, fiind limbajul în care sunt dezvoltate, în mare parte, instrumentele de traducere, recunoaștere a textului și procesare a limbajului natural.

2.4.2. Amplificarea impactului în context profesional

Instrumentele de corectare automată și asistență lingvistică, precum corectoarele gramaticale, traducătoarele automate și asistenții virtuali, intervin direct în procesul de producere și editare a textului. Specialiști din domeniu, precum David Crystal [39 pp. 75-76] evidențiază că aceste tehnologii nu doar corectează erori, ci influențează activ alegerile lingvistice ale utilizatorilor, creând ceea ce el numește „o nouă normă tehnologică mediată”.

În mod special, platformele pe bază de inteligență artificială fac referință la resursele cu cea mai frecventă utilizare, astfel, modificările în relația sistem-uz se manifestă prin:

1. Standardizarea formelor lingvistice la utilizarea instrumentelor pe bază de inteligență artificială, ce tind să favorizeze formele standard ale limbii și se creează o presiune spre uniformizare lingvistică, unele texte generate de aceste platforme chiar fiind lipsite de coerență semantică în favoarea păstrării uniformității formale [44 p. 116] (GPT-3, Copilot sau Gemini), iar ca rezultat variațiile regionale și stilistice pot fi diminuate.

2. Accelerarea schimbărilor lingvistice prin adoptarea rapidă a unor termeni și structuri noi, precum ar fi termenii tehnici cu o extindere a sensului acestora prin modificarea șabloanelor sintactice sub influența traducerilor automate [174] și apariția unor forme hibride specifice comunicării asistate de IA.

În prezent limba română trece prin transformări semnificative la multiple niveluri structurale. Irina Condrea menționează, în studiile sale despre bilingvism și multilingvism în Republica Moldova, că aceste schimbări sunt deosebit de vizibile odată cu orientarea spre Uniunea Europeană și, în mod special, a unei deschideri către țările care au la bază protejarea diversității lingvistice [32]. Colaborările interculturale au contribuit semnificativ la crearea interferențelor lingvistice, care sunt amplificate de tehnologiile noi.

La nivel lexical, asistăm la trei procese majore: standardizarea terminologiei tehnice, adaptarea împrumuturilor la sistemul morfologic românesc și crearea de neologisme specifice erei digitale. Viorica Molea, în analiza referitoare la oralitatea digitală, subliniază că aceste procese sunt accelerate de comunicarea digitală, care facilitează adoptarea și standardizarea noilor termeni. De asemenea, transformările la nivel sintactic presupun simplificarea structurilor complexe și adoptarea unor forme sintactice influențate de limba engleză [118].

În context profesional, observăm că impactul inteligenței artificiale asupra normelor lingvistice este amplificat de trei factori principali: necesitatea standardizării comunicării corporative, presiunea eficientizării proceselor comunicaționale și globalizarea practicilor profesionale sub influența organizațiilor cu investiții din țările economic dezvoltate. Pentru organizațiile multinaționale sunt beneficii precum facilitarea comunicării interlingvistice și

standardizarea terminologiei profesionale, însă apar efectele uniformizării excesive a limbajului și ale pierderii nuanțelor stilistice.

Influența asupra normelor limbii române se manifestă la multiple niveluri.

La nivel lexical observăm:

- introducerea și standardizarea terminologiei tehnice (*cloud computing, big data, internet of things* sau *IOT, firewall, UX/UI*);
- împrumuturile adaptate la sistemul morfologic românesc (*browser/browsere, server/serve, mouse-uri*) în principal prin atașarea desinențelor;
- crearea de neologisme pentru concepte specifice erei digitale, precum *emoticon, postare* – adaptate din englezescul *emoji* și *post*;
- transferul cuvintelor precum *selfie, reel, tweet*, adaptate similar după necesitate, care extind terminologia și vocabularul limbii române.

La nivel sintactic, observăm următoarele:

- simplificarea structurilor sintactice, o caracteristică a mesageriei instantanee [39];
- adoptarea formelor sintactice influențate de limba engleză (*following patterns* / respectarea pattern-urilor, *to click* / a da click, *to follow* / a da follow, *to forward* / a face forward) integrate în sintaxa românească;
- modificările în structura propozițiilor, în special sub influența traducerilor automatizate (*Face sens?* – trad. *Does it make any sense?*).

Nivelul pragmatic este marcat de:

- schimbările în registrul comunicării profesionale prin trecerea la un nivel mai concis și direct în context digital;
- formele tradiționale de adresare înlocuite cu expresii informale și rapide, reflectând formele de comunicare din limba engleză (*Cheers, Hey*);
- comunicarea mediată de IA care necesită ajustări ale strategiilor de politețe pentru a menține eficiența și claritatea (*Bună Ioana*, – schimbarea punctuației după modelul comunicării din corespondența în limba engleză, chiar și din cea oficială).

În mediul profesional, impactul inteligenței artificiale asupra normelor lingvistice este amplificat de trei factori principali: necesitatea standardizării comunicării corporative, presiunea eficientizării proceselor comunicaționale și globalizarea practicilor profesionale sub influența organizațiilor cu investiții din țările economic dezvoltate [22].

Pentru organizațiile multinaționale există beneficii precum facilitarea comunicării interculturale și standardizarea terminologiei profesionale, însă apar și efecte ale uniformizării excesive a limbajului și ale pierderii nuanțelor stilistice.

Ronald Langacker [97 p. 18] menționează că asemenea transformări reflectă capacitatea limbii de a se adapta la noile realități de comunicare, fără a-și pierde coerența sistemică. Această perspectivă coincide cu viziunea coșeriană asupra dinamicii lingvistice. Johannes Kabatek [87] vine cu argumentul că aceste transformări nu reprezintă o amenințare la adresa identității lingvistice, ci, mai curând, o extindere a posibilităților expresive ale limbii. Această perspectivă permite înțelegerea rolului IA ca un catalizator în transformarea naturală a limbii mai degrabă decât ca un factor perturbator.

Drept consecință, procesul de adaptare a normelor lingvistice constă în facilitarea comunicării interculturale, utilă în special pentru vorbitorii de limbi diferite, precum și în standardizarea terminologiei profesionale și în eficientizarea procesului de scriere și editare. La utilizarea instrumentelor bazate pe IA, algoritmi fac referire la sursele cele mai accesate, riscând o uniformizare excesivă a limbajului, cu potențiala pierdere a nuanțelor stilistice, și dependența de algoritmi în procesul de comunicare.

Concluzionând, relevăm că schematizarea limbajului în comunicarea digitală este un proces dinamic și multidimensional, determinat de o varietate de factori lingvistici, sociali, psihologici și tehnologici. În cazul Republicii Moldova, acest fenomen este accentuat de multilingvismul care caracterizează societatea, precum și de influența crescândă a limbii engleze, în special în mediile profesionale și digitale.

Rezultatele analizei teoretice subliniază importanța unei monitorizări continue a acestor transformări pentru a evalua în ce măsură acestea afectează limba română standard și comunicarea la nivel social și profesional. O atenție sporită se cere asupra modului în care anglicismele și limbajul tehnic influențează structura și utilizarea limbii, cu scopul de a găsi un echilibru între adaptarea la noile cerințe de comunicare globală și păstrarea identității lingvistice.

În același timp, schematizarea limbajului nu este lipsită de consecințe. Pe de o parte, facilitează o comunicare mai rapidă și mai accesibilă, adaptată ritmului accelerat al vieții online. Pe de altă parte, riscă să erodeze standardele lingvistice și să contribuie la o uniformizare a limbajului, afectând diversitatea și stilul îngrijit al limbajului românesc standard. Această analiză oferă oportunități de reflecție asupra direcției în care evoluează limbajul și necesitatea adoptării unor strategii care să sprijine diversitatea lingvistică, fără a compromite claritatea și eficiența comunicării în era digitală.

În concluzie, influența limbii engleze și a tehnologiilor digitale asupra limbii române este un fenomen complex, care reflectă schimbările din societatea digitală și care necesită o atenție echilibrată pentru a păstra integritatea și vitalitatea limbajului nostru în era globalizării și a transformării digitale.

Cercetările privind hibridizarea și schematizarea limbajului standard în spațiul românesc și, în particular, în Republica Moldova, au cunoscut o dezvoltare treptată, reflectând creșterea interesului pentru aceste fenomene în contextul globalizării și digitalizării comunicării.

Studiile sociolingvistice realizate de Gheorghe Moldovanu [116], Coman Lupu [103], Viorica Molea [119] și alții evidențiază că bilingvismul și hibridizarea limbajului au efecte majore asupra comunităților lingvistice, nu doar din perspectivă lingvistică, ci și din cea identitară. În acest sens, este important ca hibridizarea să fie analizată nu doar ca o simplă influență externă, ci ca un fenomen complex, care implică multiple dimensiuni culturale, sociale și politice.

Cercetările lui Joshua Fishman asupra limbilor minoritare au arătat că adoptarea masivă a împrumuturilor din limbi dominante poate duce la erodarea nuanțelor culturale și semantice din limba maternă [81]. Acest fenomen este de detectabil și în cazul limbii române, în care utilizarea masivă a termenilor englezești ar putea duce la o simplificare excesivă a limbii și la pierderea unor expresivități unice și de alterare a identității, riscuri care merită atenție academică.

Pe parcursul cercetării am identificat unele lacune în literatura de specialitate existentă:

- lipsa studiilor empirice sistematice asupra hibridizării în mediul profesional din organizațiile multinaționale din Republica Moldova, care să cuantifice și să analizeze în practicile lingvistice ale angajaților din TI;
- absența unor cercetări asupra schematizării limbajului în comunicarea digitală în limba română, cu accent specific pe platformele sociale și pe diferențele generaționale în adoptarea acestor practici;
- necesitatea unui cadru teoretic integrat care să analizeze în mod conjunct hibridizarea și schematizarea ca fenomene interconectate;
- lipsa de date empirice privind percepția vorbitorilor asupra acestor transformări lingvistice și asupra atitudinilor lor față de normele lingvistice în schimbare;
- absența studiilor longitudinale care să urmărească transformarea acestor fenomene în timp și să măsoare impactul lor asupra normelor lingvistice.

Prezenta cercetare urmărește să contribuie la completarea literaturii investigația empirică prezentată în capitolele ulterioare ale tezei, oferind date concrete despre manifestarea hibridizării și schematizării în comunicarea contemporană din Republica Moldova.

2.5. Concluzii la Capitolul 2

1. Analiza manifestărilor hibridizării în limbajul standard românesc contemporan relevă complexitatea și multidimensionalitatea acestui fenomen. Acceptarea lingvistică nu este un proces uniform, ci unul stratificat, determinat de factori demografici, geografici, psihologici și sociali.

Generațiile mai tinere manifestă o flexibilitate lingvistică mai mare, adoptând expresii hibride atât din limba engleză, cât și, surprinzător, din limba rusă, chiar dacă nu o vorbesc fluent.

2. Dimensiunea emoțională a alegerilor lingvistice s-a dovedit a fi un factor important în înțelegerea de ce anumite expresii din limbi străine sunt preferate în contexte cu încărcătură emoțională înaltă, fie că este vorba de mediul profesional, fie de interacțiunile sociale informale, limba engleză funcționând ca instrument de comunicare și ca marker al identității profesionale și al apartenenței la comunități globale în același timp.

3. Analiza comparativă cu Ucraina, care a moștenit un context de comunicare dominat de limba rusă, a scos la iveală că alegerile lingvistice contemporane au parcursuri divergente pe baza contextelor sociopolitice: Republica Moldova – cu hibridizare stabilă determinată de necesitate, rezultând din lacunele terminologice ca motivație primară pentru încorporarea terminologiei engleze în comunicarea profesională. Anterior lipsa terminologiei tehnice era acoperită prin recursul la limba rusă, ca rezultat al strategiilor sovietice. Acum, acceptarea limbii engleze este un rezultat al strategiilor economice, alinierea la o piață globalizată. Această cale a menținut integritatea gramaticală românească, extinzând selectiv resursele lexicale pentru a satisface cerințele comunicative funcționale. Ucraina – înlocuirea limbii ruse este determinată de identitate și constituie rezistență politică explicită împotriva moștenirii sovietice.

4. Influența inteligenței artificiale asupra limbajului actual se manifestă pe multiple niveluri: de la standardizarea terminologiei tehnice până la modificarea structurilor sintactice sub influența traducerilor automate. Perspectiva lui Noam Chomsky asupra limitărilor fundamentale ale IA în înțelegerea limbajului uman oferă un cadru critic pentru evaluarea impactului pe termen lung al acestor tehnologii. În timp ce platformele de IA pot contribui la menținerea unor norme gramaticale, ele riscă să uniformizeze excesiv limbajul, eliminând variațiile regionale și stilistice care constituie bogăția unei limbi vii.

5. Prestigiul lingvistic al limbii engleze în era globalizării, combinat cu influența investițiilor străine și a companiilor multinaționale, a creat un context favorabil pentru acceptarea și răspândirea expresiilor hibride. Mediul online funcționează ca un laborator lingvistic continuu, în care inovațiile lingvistice sunt testate, adoptate sau respinse într-un ritm fără precedent.

6. Prin experimentul realizat pe corpusul din teză (Experimentul-Oglindă) din secțiunea 2.4 cu utilizare IA, am căutat să verificăm dacă inteligența artificială este un agent neutru în raport cu hibridizarea lingvistică. Platformele de generare a textului reproduc, în mod implicit, acceptă împrumuturile care au fost deja asimilate de norma limbii profesionale, dar „corectează” adaptările morfologice mai recente, pe care le tratează ca abateri. Această constatare are implicații directe pentru transformarea limbajului profesional în Republica Moldova, pe măsură ce instrumentele cu

IA devin parte integrantă a comunicării corporative, ele pot funcționa ca un mecanism de normare lingvistică, încetinind hibridizarea acolo unde ea nu s-a consolidat, dar legitimând-o acolo unde deja s-a stabilizat.

3. COMUNICAREA CORPORATIVĂ ÎN COMPANIILE MULTINAȚIONALE DIN REPUBLICA MOLDOVA: STUDIU DE CAZ

Dacă în capitolele anterioare am stabilit fundamentele teoretice ale hibridizării și schematizării (Capitolul 1) și am analizat factorii contemporani care influențează aceste procese (Capitolul 2), în acest capitol ne propunem să investigăm manifestările exacte ale acestor fenomene în contextul organizațional specific al Republicii Moldova. Analiza noastră se concentrează asupra companiilor multinaționale din sectorul IT, care ar putea reprezenta un laborator lingvistic pentru studiul transformărilor limbajului sub influența factorilor multipli: globalizare, digitalizare, multilingvism și politici lingvistice corporative.

În acest capitol ne propunem să analizăm în profunzime comunicarea corporativă în Republica Moldova, oferind o perspectivă empirică asupra modului în care procesele teoretice discutate anterior se manifestă concret în mediul organizațional multinațional.

Structura capitolului urmărește o progresie de la contextul istoric și peisajul lingvistic post-sovietic care stabilește premisele discursului și cadrului social al fenomenului (3.1), spre analiza practicilor concrete de hibridizare și schematizare în mediul corporativ cu accent pe comutarea de cod, translingvism și mediere tehnologică și, în final, către investigarea empirică a corpusului de comunicare digitală din companiile studiate (3.2), care furnizează dovezile lingvistice directe ale modelelor de hibridizare identificate.

Baza empirică a capitolului o constituie observațiile sistematice efectuate în perioada 2019 – 2024 asupra canalelor de comunicare ale companiilor multinaționale care activează în Moldova, analiza unui corpus de texte comunicaționale (mesaje, anunțuri, postări pe rețele sociale) și studii de caz ale unor companii precum Endava, Amdaris, Pentalog, Orange Systems și Key IVR [60].

În ultimul deceniu, Republica Moldova a cunoscut o creștere remarcabilă în sectorul corporativ multinațional, cu companii de tehnologie, majoritatea dintre ele rezidente ale Moldova IT Park [80], care și-au stabilit centre operaționale în Chișinău, Cahul și Bălți, orașe cu cel mai mare număr de tineri care studiază. Aceste companii utilizează activ platforme precum LinkedIn și bloguri corporative pentru a-și evidenția operațiunile din țară, prezentând talentul local și subliniind integrarea lor în sistemul corporativ global.

De exemplu, companiile mari de tehnologie (precum Endava, Amdaris, Pentalog, Stefanini, Orange Systems) promovează frecvent specialiștii din biroul de la Chișinău, punând în prim-plan realizările echipei moldovenești. De obicei, folosind canalele lor de social media pentru a promova *hackathoane* (evenimente tehnice orientate spre susținerea inovațiilor) locale și inițiative de implicare comunitară, aceste companii cultivă o cultură de colaborare și inovație, într-

un limbaj care reflectă mediul intern multinațional și ajustarea la noile tendințe de la locul de muncă.

Peisajul lingvistic corporativ din Republica Moldova este un mediu complicat și complex, modelat de moșteniri istorice și influențe globale contemporane. De la obținerea independenței față de Uniunea Sovietică în 1991, limba română standard din Republica Moldova a continuat să reflecte decenii de influență rusă. Acest fenomen reflectă ceea ce Aneta Pavlenko [136] descrie ca o „piață lingvistică post-sovietică”, caracterizată prin terminologie distinctivă, modele sintactice și practici de comutare de cod, care pătrund în comunicarea profesională din organizațiile locale.

Companiile multinaționale care intră în Moldova întâlnesc un mediu lingvistic cu mai multe straturi. Limba română standard este încă influențată de elemente ruse în diverse domenii profesionale, creând ierarhii lingvistice complexe. Aceste dinamici au o influență semnificativă asupra fluxurilor de comunicare corporativă în cadrul întreprinderilor multinaționale, așa cum a fost stabilit de sociolingviști precum Rebecca Piekkari [137 p. 435], care a explorat efectele stratificării lingvistice asupra comunicării organizaționale.

Introducerea limbii engleze ca limbă corporativă de către companiile străine, în special în sectorul tehnologic în expansiune, adaugă un alt strat de complexitate acestui peisaj lingvistic. Tsedal B. Neeley [124] a remarcat că adoptarea limbii engleze ca lingua franca în corporațiile multinaționale, creează așa-numitele „interfețe lingvistice”, unde practicile lingvistice locale se intersectează cu modelele de comunicare corporativă importate din oficiile de conducere.

În cercetarea sa cuprinzătoare asupra transformării organizațiilor multinaționale prin adoptarea unei limbi comune, Tsedal Neeley descrie cum politicile lingvistice modelează cultura organizațională și identitățile angajaților în lucrarea sa „Global Business Speaks English: Why You Need a Language Strategy Now” [125]. Prin cercetarea sa comprehensivă asupra companiilor precum gigantul japonez de comerț digital Rakuten, cercetătoarea ilustrează modul prin care mandatele lingvistice transformă dinamica comunicării interne și creează noi categorii de „expatriați lingvistici” în cadrul organizațiilor [126].

Cadrul teoretic pentru înțelegerea diverselor modele de strategie lingvistică corporativă este oferit de Floor Van den Born și Vesa Peltokorpi, care identifică trei orientări strategice posibile: etnocentrică, prin impunerea limbii sediului central tuturor filialelor; policentrică, ce presupune utilizarea limbilor locale în fiecare subsidiară, și geocentrică, prin adoptarea unei limbi comune de lucru, de regulă, engleza ca *lingua franca* corporativă. Autorii constată că, indiferent de modelul adoptat formal, „hibridizarea tinde să apară inevitabil, din cauza condițiilor contextuale ale țărilor-gazdă” [172 p. 97]. Companiile din corpusul prezentei cercetări urmează predominant orientarea geocentrică prin adoptarea limbii engleze ca limbă de lucru și practicile lingvistice

autentice documentate în corpus, demonstrează că hibridizarea trilingvă este inevitabilă, determinată de condițiile contextuale, moștenirea diglosică română – rusă, presiunea normativă a limbii engleze corporative și practicile informale ale echipelor locale.

Pe parcursul a șapte ani (2019 – 2025) au fost făcute observații sistematice asupra canalelor de comunicare ale multinaționalelor care își desfășoară activitatea în Republica Moldova, documentând alegerile lingvistice și modelele de comunicare în timpul întâlnirilor formale, al interacțiunilor informale și al schimburilor digitale. Concomitent a fost analizat un corpus de texte, inclusiv mesaje, anunțuri, note de întâlnire și schimburi pe platforme digitale.

Din motive de confidențialitate, în exemplele furnizate nu vor fi menționate numele companiei, numele persoanelor, sau detalii tehnice, care reprezintă secret comercial, în unele cazuri, vor fi înlocuite cu titluri generice la necesitate. Mesajele publice, postările de pe rețelele sociale, care reflectă modelele interne de comunicare, vor fi însoțite de linkuri către resurse online.

Strategiile de comunicare corporativă din aceste organizații presupun utilizarea limbii engleze în mod predominant, cu incorporarea strategică de elemente multilingve pentru recrutare și comunicarea cu angajații. În timp ce site-urile web ale companiilor dau preferință, în general, limbii engleze ca limbă primară, conținutul de pe rețelele sociale este, ocazional, în română pentru a atrage auditoriul local. Această abordare bilingvă reflectă o înțelegere nuanțată a contextelor de comunicare atât globale, cât și locale.

Influența conducerii străine este deosebit de evidentă în articularea valorilor corporative și a declarațiilor de afaceri, care adoptă adesea stiluri de comunicare de occidentale. Managerii expatriați și cei care colaborează la distanță joacă un rol important în modelarea protocoalelor de comunicare, combinând practicile consacrate de la sediile centrale cu nuanțele culturale locale. Conducerea lor stabilește tonul pentru dinamica comunicării interne, echilibrând canalele formale și informale și prioritizând competența în limba engleză în politicile lingvistice.

De asemenea, și deciziile lor privind utilizarea platformelor și fluxul de informații contribuie la crearea unor culturi organizaționale unice de comunicare care reflectă standardele globale, unele dintre ele adaptându-se la contextul local.

3.1. Manifestări ale hibridizării în comunicarea corporativă: studii de caz

Modul de exprimare al vorbitorilor în domeniul profesional reprezintă un element indispensabil personalității lor, inclusiv poziționarea socială și atitudinea. Cu această conștientizare, specialiștii în comunicare, responsabili pentru promovarea companiilor TI pe piață, folosesc deliberat terminologia engleză pentru a atrage auditoriul interesat să lucreze în medii orientate global. Aceste practici lingvistice evidențiază un fenomen mai amplu din peisajul

corporativ al Moldovei, și anume apariția a ceea ce unii cercetători au numit „company-speak” sau variante specifice ale limbajului corporativ. Conform lui Buckley et al. [23 p. 158] și Janssens și Steyaert [85 pp. 1-17], *company-speak* implică amestecarea diverselor limbi pentru a produce un argou distinct, care servește drept cadru pentru codificare, înțelegere și interacțiune în organizații multilingve.

La fel și anunțurile de angajare sau materialele promoționale ale organizațiilor aleg un limbaj care ar atrage un anumit segment de candidați.

„Productivitatea personalului nu a avut de suferit în condițiile în care el a fost mutat din oficiu – acasă, pentru angajații care au nevoie de un PC... VPN și conexiune la Internet. Toate ședințele, scrum-urile au loc online prin intermediul Microsoft Teams...”

*„Departamentul HR desfășoară sesiuni Magic (o ședință la care se evaluează motivația și starea de bine a angajatului în diferite direcții: **employee engagement, employee commitment, learning & development, pay & benefits**) și sesiunea One to One (o ședință spontană care poate fi convocată de angajat sau de HR, la care poate fi abordat orice subiect). Magic-ul e o ședință mai formală, iar One to One-ul e o ședință de suflet.”* Sursa: platforma de știri *diez.md* [73]. Tipare similare de hibridizare terminologică în comunicarea din domeniul resurselor umane, în mediul corporativ sunt documentate și în corpusul propriu al cercetării (*Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*, Exemplele 4, 9 și 10).

Majoritatea termenilor sunt incluși fără nicio traducere, dar sunt adaptați la codul lingvistic românesc. Pentru a reflecta comunicarea internă multinațională, în loc de terminologia românească „implicarea angajaților”, „angajamentul angajaților”, „învățare și dezvoltare”, „salarizare și beneficii” și „ședință individuală”, se folosește terminologia engleză fără nicio adaptare (așa cum este utilizată în text). Aceste practici sunt implementate în conformitate cu standardele și recomandările internaționale [62, p. 482].

Acest fenomen devine deosebit de pronunțat în sectorul tehnologiilor informaționale din Republica Moldova, unde integrarea terminologiei engleze în comunicarea românească și rusă creează un sistem lingvistic unic care facilitează discursul tehnic, precum și semnalează apartenența la comunitățile profesionale globale.

Modelele de interferență lingvistică la locul de muncă multinațional în Republica Moldova prezintă un studiu de caz în comunicarea corporativă care confirmă teoriile unor cercetători despre tranziția lingvistică influențată social.

Limba română folosită în contexte profesionale în Republica Moldova prezintă adesea ceea ce Kathryn Woolard numește „bivalență” [153 p. 612], adică elemente care aparțin simultan mai multor sisteme lingvistice. Terminologia tehnică reprezintă o zonă-cheie în care această

interferență este evidentă, mulți profesioniști moldoveni fiind educați cu vocabular tehnic de limbă rusă, care nu are echivalent direct în limba română. Acest lucru este încă valabil pentru companiile din industria auto.

În companiile TI și în unele companii din industria bancară care au investiții externe, la ședințele/întrunile desfășurate în principal în română sunt utilizați frecvent termeni tehnici din engleză, creând un vocabular hibrid specializat pe care Jan Blommaert [15 pp. 6-8] îi identifică drept o „scară sociolingvistică” specifică contextului profesional local.

Acest fenomen devine și mai complicat când engleza intră în ecuație ca limbă corporativă obligatorie de comunicare internă. Louhiala-Salminen și Kankaanranta [101], în lucrarea lor „Language as an issue in international internal communication: English or local language? If English, what English?” (Limba ca problemă în comunicarea internațională: Engleza sau limba locală? Dacă engleza, atunci care engleză?), au documentat modul în care angajații din medii multiculturale dezvoltă ceea ce numesc ei „Engleza ca Lingua Franca de Afaceri” (BELF), care, în cazul Republicii Moldova, funcționează alături de practicile hibride existente româno-ruse, precum am exemplificat și în capitolele anterioare.

Comunicarea zilnică la locul de muncă implică adesea o practică sofisticată de comutare de cod, care presupune că personalul poate discuta specificații tehnice în engleză, trece la limba rusă pentru concepte tehnice specifice și folosește limba română pentru comunicarea interpersonală și explicațiile nuanțate.

Acest translingvism (translanguaging), așa cum l-ar descrie Ofelia García și Li Wei [67], nu este aleatoriu, ci urmează norme sociolingvistice implicite înțelese de specialiștii moldoveni, dar adesea opace pentru managerii străini și personalul expatriat. Ofelia García definește translingvismul ca pe un proces complex prin care bilingvii își utilizează repertoriul lingvistic complet pentru eficiența comunicării mai degrabă decât ar trece la registre diferite sau la un alt sistem lingvistic distinct [68]. În mediul corporativ al Republicii Moldova, acest translingvism creează un spațiu unic de comunicare în care granițele lingvistice devin fluide și dinamice.

Deciziile conducerii privind politicile de comunicare internă trebuie să activeze în această realitate complexă, în care dispozițiile administrative simple pentru comunicarea „doar în engleză” nu reușesc adesea să recunoască valoarea cognitivă și culturală incorporată în aceste practici multilingve. Așa cum a demonstrat Jo Angouri [6], în contexte post-sovietice similare locurile de muncă multinaționale cele mai eficiente recunosc și valorifică strategic aceste interfețe lingvistice, fără să încerce să le elimine prin politici lingvistice stricte.

Studiile recente oferă cadre valoroase pentru înțelegerea acestor practici complexe, în special, prin distincția dintre comutarea de cod și translingvism (translanguaging). În timp ce

comutarea de cod se referă la alternarea limbilor în episoade specifice de comunicare și este guvernată de reguli gramaticale și de interacțiune [176], translingvismul reprezintă o abordare mai integrată, prin care vorbitorii apelează la întregul lor repertoriu lingvistic ca resursă unificată, conform Ofeliei Garcia și lui Ricardo Otheguy [69].

În mediul corporativ al Republicii Moldova, ambele practici sunt evidente, comutarea de cod fiind adesea folosită strategic în mediul formal, iar translingvismul apărând mai natural în comunicările informale.

Transformarea digitală rapidă a peisajului de afaceri al Republicii Moldova a introdus dimensiuni noi în practicile de comunicare corporativă. Cu infrastructura tehnică puternică a țării și penetrarea internetului de mare viteză, companiile multinaționale au fost rapide în adoptarea platformelor avansate de comunicare digitală, creând spații de lucru virtuale care transcend granițele geografice. Aceste tehnologii au devenit deosebit de esențiale în timpul perturbărilor globale precum pandemia COVID-19, care a accelerat trecerea la aranjamentele de muncă la distanță.

Instrumentele de comunicare digitală nu doar facilitează schimbul practic de informații, ci servesc și ca spații pentru negocierea culturală și lingvistică. Platformele de colaborare precum Microsoft Teams, Slack și software-ul specializat de management de proiect permit comunicarea în timp real peste diferite zone de timp și medii lingvistice. Aceste platforme oferă adesea capacități de traducere încorporate, influențând și mai mult interacțiunea complexă dintre limbi în setările corporative.

Cercetarea „Leading across language barriers: Managing language-induced emotions in multinational teams” de Tenzer și Pudelko [165] a demonstrat că spațiile de comunicare digitală pot atât să atenueze, cât și să intensifice barierele lingvistice în echipele multinaționale. În timp ce aceste platforme oferă soluții tehnice pentru traducere și comunicare interlingvistică, ele creează și bariere legate de nuanțe, context cultural și interpretarea mesajelor peste granițele lingvistice.

În companiile TI multilingve ale Republicii Moldova aceste spații digitale devin adesea spații specifice în care apar practici hibride noi de limbaj, combinând elemente de engleză tehnică, română și rusă în configurații unice.

Utilizarea extinsă a instrumentelor de comunicare digitală a contribuit și la dezvoltarea a ceea ce Janssens și Steyaert numesc „practici de translingvism” [85], care presupun că vorbitorii polilingvi își desfășoară strategic resursele lingvistice pe baza necesităților și a contextelor de comunicare. Aceste practici sunt evidente pe platformele de mesagerie instantanee și canalele de comunicare digitală informală, unde granițele lingvistice devin fluide, iar claritatea mesajului are prioritate față de corectitudinea gramaticală. Propunem un exemplu dintr-o conversație între

membrii echipei într-o companie multinațională moldovenească pe canalul Microsoft Teams, pusă la dispoziție cu condiția păstrării confidențialității și a secretului comercial:

Manager de proiect (engleză) / *Project Manager*: „*We need to fix the API integration issue before tomorrow's demo.*” – („Trebuie să rezolvăm problema de integrare cu API până la ședința de mâine”).

Programator 1 (română cu termeni englezi) / *Dev 1*: „*Am verificat deja connection-ul, dar problema pare să fie la level-ul de authentication.*”

Programator 2 (amestecând toate trei limbi) / *Dev 2*: „*Yep, и я тоже заметил. Может нужно поменять token expiration settings? @Developer1, eu pot să ajut, dacă trebuie.*”

Conducătorul echipei (rezumat strategic în engleză) / *Team Lead*: „*OK, so we've identified it's an authentication token issue. @Developer1 can you update the settings and test? Let's sync again in 2 hours*”. („Am identificat problema, este autentificarea cu token. – către unul dintre programatori – Ai putea să actualizezi setările și să testezi? Hai să ne sincronizăm în 2 ore.”)

Programator 1 (română informală) / *Dev 1*: „*Perfect, îmi ia maxim o oră, @Developer 2, îți scriu.*”

Acest schimb scoate în evidență câteva elemente de translingvistică:

- schimbarea strategică de limbă pe baza audienței (engleză pentru directive formale, română pentru explicații detaliate);
- împrumutul vocabularului tehnic (*connection, level, authentication, token*) indiferent de limba de bază a frazei;
- code-meshingul, în care rusa, româna și engleza se amestecă natural în cadrul unor enunțuri unice;
- adaptarea contextuală, în care claritatea mesajului (obținerea soluției tehnice) prevalează în raport cu menținerea granițelor lingvistice.

Participanții la dialog își mobilizează resursele multilingve pentru a obține o eficiență comunicativă maximă, ilustrând utilizarea strategică a platformelor digitale, care devin spații de inovație lingvistică.

Liderii străini din companiile multinaționale care lucrează în Republica Moldova exercită o influență semnificativă asupra protocoalelor de comunicare corporativă, stabilind adesea engleza ca limbă primară pentru documentația oficială și întâlnirile executive, permițând, în același timp, grade variate de practici multilingve în operațiunile zilnice. Conform cercetării lui Tsedal Neeley [127] asupra mandatelor lingvistice, astfel de decizii creează ierarhii de comunicare care definesc modelele de transmitere a cunoștințelor și colaborarea în întreaga organizație.

Stilul de conducere al managerilor expatriați afectează semnificativ fluxul de informații, liderii mai activi încurajând comunicarea multidirecțională, în timp ce abordările directive tind să creeze structuri informaționale mai rigide, de sus în jos, așa cum a fost documentat de Helene Tenzer și Markus Pudelko [165] în studiul lor asupra barierelor lingvistice din echipele multinaționale.

Managerii de nivel mediu din companiile multinaționale, cu o ierarhie complexă, apar adesea ca mediatori culturali și lingvistici cruciali, funcționând ca ceea ce Rebecca Marschan-Piekkari et al. numesc „noduri lingvistice” [137], care facilitează comunicarea dintre conducerea străină și angajații locali. Acești intermediari se angajează frecvent în ceea ce Maddy Janssens și Chris Steyaert numesc „practici de translingvism”, oscilând între engleză, română și rusă pentru a asigura claritatea mesajului și corespunderea culturală.

Structurile de luare a deciziilor din companiile multinaționale influențează direct modelele de comunicare, structurile centralizate, necesitând, de obicei, procese de traducere mai formalizate, în timp ce abordările descentralizate permit mai multă flexibilitate lingvistică la niveluri locale, așa cum a observat Anne-Wil Harzing și Alan Feely în studiul lor asupra managementului lingvistic în companiile multinaționale [55].

Mirjaliisa Charles a descoperit că atunci când managementul senior dă dovadă de adaptabilitate lingvistică, aceasta reduce semnificativ din ceea ce ea numește „dinamici de putere induse lingvistice” în întreaga ierarhie organizațională [27]. Cu toate acestea, deciziile de comunicare corporativă reflectă adesea mișcările sociale și de putere mai mult decât eficiența operațională, alegerile lingvistice servind la menținerea ierarhiilor de statut între sediile centrale și filialele locale.

Liderii din comunitățile multinaționale cei mai eficienți în context local dezvoltă ceea ce Mary Brannen și Yves Doz numesc „conștientizare lingvistică” [20], recunoscând modul prin care protocoalele de comunicare afectează cultura organizațională și incluziunea angajaților.

Conform cercetării lui Angouri asupra „Realității Multilingve a Locului de Muncă Multinațional” [6], contextele de comunicare formală creează adesea ceea ce ea numește „performanțe ale identității profesionale”, care presupun că angajații își demonstrează apartenența corporativă prin alegerile lingvistice. Acest fenomen este deosebit de evident în sectorul TI al Republicii Moldova, în care vorbitorii trebuie să facă alegerea între registre lingvistice multiple în funcție de contextul comunicării și de participanții implicați.

3.1.1. Comunicarea formală versus informală

Canalele de comunicare formală din companiile multinaționale din Republica Moldova aderă de obicei strict la politicile lingvistice corporative, engleza dominând e-mailurile oficiale, rapoartele și prezentările. În timpul întâlnirilor formale cu clienții la companiile multinaționale (precum Endava, Key IVR, Amdaris), prezentările sunt livrate în engleză indiferent de mediul lingvistic al prezentatorilor, deși sesiunile de întrebări și răspunsuri pot implica mai multă flexibilitate lingvistică.

În contrast cu canalele de comunicare formală, comunicarea informală la locul de muncă relevă ceea ce Jan Blommaert numește, în cartea sa „The Sociolinguistics of Globalization” [15], „realitatea sociolingvistică” din spatele politicii lingvistice. Conversațiile de la pauzele de cafea dintre colegi din biroul din Chișinău au loc, de obicei, în română, frecvent, cu termeni din limba rusă pentru concepte tehnice, creând ceea ce lingviștii numesc „code-meshing”.

Un manager de proiect dintr-o companie de tehnologie cu sediul în Chișinău a descris cum membrii echipei pot discuta o problemă tehnică în română, trecând la terminologia tehnică specifică în engleză, pot explica un proces amestecând termeni sau analogii ruse și pot documenta soluția în engleză, totul în cadrul aceleiași conversații. Un asemenea caz este documentat în *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI*, în cadrul corpusului de conversații analizate.

Acest fenomen este descris de Ofelia García et al. drept „practici de translingvism” în lucrarea „Bilingual Community Education and Multilingualism: Beyond Heritage Languages in a Global City” [70], în care profesioniștii multilingvi își utilizează strategic resursele lingvistice pe baza contextului și a necesităților comunicative.

Canalele de comunicare informală precum *Slack* sau *Microsoft Teams* prezintă cel mai înalt grad de hibridizare lingvistică, cu mesaje transmise constant în cele trei limbi, adesea în cadrul aceluiași fir de conversație.

Infrastructura tehnologică ce asigură comunicarea în organizațiile multinaționale a evoluat rapid și odată cu aceasta s-au diversificat și platformele de comunicare oficială, generând noi oportunități și dificultăți pentru comunitățile multilingvistice. Interacțiunile dintre angajații cu origini lingvistice diferite sunt facilitate de platformele digitale, care au devenit mai sofisticate odată cu implementarea răspândită a IA.

Aceste tehnologii introduc ceea ce cercetătorii Barner-Rasmussen și Björkman [9] numesc „noduri lingvistice virtuale”, având în vedere spațiile digitale în care limbile se intersectează și se transformă prin intervenție tehnologică.

În organizațiile profesionale, și nu doar, aceste tehnologii au căpătat o importanță sporită în timpul pandemiei COVID-19, când munca la distanță a creat o dependență mai mare de canalele de comunicare digitală. Multe organizații și-au accelerat adoptarea platformelor de colaborare cu capacități de traducere integrată, servicii de transcriere automată și interfețe multilingve.

Aceste instrumente creează ceea ce Andersen și Rasmussen [4] numesc „acomodare lingvistică mediată tehnologic”, în care sistemele digitale ajută la depășirea decalajelor lingvistice care altfel ar putea împiedica colaborarea.

Unele cercetări indică faptul că soluțiile tehnologice pentru barierele lingvistice vin cu propriile lor limitări [166]. Traducerea automată, deși din ce în ce mai sofisticată, încă întâmpină dificultăți cu terminologia specifică industriei, cu nuanțele culturale și cu practicile lingvistice hibride comune în mediile de lucru multilingve.

Organizațiile care declară că au un grad înalt de eficiență adoptă ceea ce Charles Mirjaliisa [27] descrie drept o „abordare mixtă” a suportului lingvistic tehnologic, combinând instrumentele automate cu implicarea umană. Această abordare recunoaște atât beneficiile de eficiență ale medierii tehnologice, cât și rolul de neînlocuit al înțelegerii umane în orientarea în medii multilingve complexe.

Unul dintre aspectele cele mai vizibile ale hibridizării lingvistice din companiile multinaționale ale Republicii Moldova este împrumutul lexical, încorporarea cuvintelor dintr-o limbă în alta. În context corporativ, terminologia engleză tehnică și de afaceri este adoptată frecvent în discursul românesc și rusesc, creând ceea ce Bhatia Tej și Ritchie William [12] numesc „bilingvism specializat”.

Acest proces este deosebit de evident în companiile axate pe tehnologie, unde termeni precum *deadline*, *meeting*, *feedback update*, *sprint*, *standup* și „*feature*” apar frecvent în conversațiile românești sau rusești. (vezi: *Anexa 1, Exemplele 1-15*)

Cercetarea profesorului Anatol Ciobanu [29] „Situația glotică după cincisprezece ani de independență” asupra practicilor lingvistice în contexte post-sovietice indică faptul că aceste împrumuturi servesc atât funcții practice, cât și sociale. Din punct de vedere practic, ele umplu golurile terminologice în care echivalentele native fie nu există, fie nu au sensul tehnic precis necesar în contexte specializate. Din punct de vedere social, aceste împrumuturi semnalează apartenența la comunitățile profesionale globale și demonstrează familiarizarea cu practicile din diverse culturi specifice.

Ceea ce face cazul Republicii Moldova interesant este modul în care acești termeni împrumutați suferă adaptarea morfologică pentru a se potrivi structurilor gramaticale ale limbii române și ruse. Calchierile (traducerile literale ale expresiilor) sunt de asemenea comune, precum

„a lua o decizie” (to take a decision) în română, reflectând direct structura engleză mai degrabă decât folosind expresii românești mai tradiționale, „a decide”.

Aceste forme hibride reprezintă ceea ce Jan Blommaert [15] numește „creativitate sociolingvistică” sau adaptarea strategică a resurselor lingvistice pentru a satisface necesitățile de comunicare în medii multilingve.

3.1.2. Practici de comutare de cod și translingvism

Comunicarea corporativă din companiile multinaționale din Republica Moldova prezintă modele sofisticate de comutare de cod și translingvism care depășesc împrumutul lexical. Comutarea de cod, alternarea limbilor în cadrul unei conversații, urmează modele specifice în funcție de contextul comunicării, participanți și subiect.

În contexte formale precum întâlnirile consiliului de administrație, comutarea de cod tinde să fie mai limitată și strategică, adesea folosită pentru a clarifica puncte complexe sau pentru a include participanți cu competențe lingvistice diferite. În contexte informale, devine mai fluidă și spontană, reflectând ceea ce MacSwan Jeff descrie ca „translingvism neobservat” (*unmarked translanguaging*), practici polilingvistice care se simt naturale, nefiind observate de participanții la actul comunicativ [104].

Cercetarea asupra translingvismului Ofeliei Garcia și Li Wei oferă un cadru util pentru înțelegerea acestor practici. Spre deosebire de viziunile tradiționale care tratează limbile ca sisteme separate, teoria translingvismului recunoaște că indivizii multilingvi apelează la întregul lor repertoriu lingvistic ca resursă integrată.

În mediul corporativ al Moldovei, translingvismul se manifestă în cadrul diverselor întâlniri în care participanții pot să formuleze un concept în engleză, să dezvolte subiectul în română, să adreseze întrebări în rusă și să concluzioneze în engleză, totul în cadrul aceleiași discuții.

Aceste practici creează ceea ce Janssens și Steyaert (în *Re-considering language within a cosmopolitan understanding: Toward a multilingual franca approach in international business studies* – „Reconsiderarea limbii dintr-o perspectivă cosmopolită: [1] Despre o abordare multilingvă ca lingua franca în studiile de afaceri internaționale”) numesc „franca multilingvă”, sisteme hibride de comunicare care facilitează înțelegerea dincolo de hotarele lingvistice prin desfășurarea strategică a elementelor din multiple limbi. Departate de a reprezenta confuzie lingvistică sau incompetență, aceste practici demonstrează conștientizare metalingvistică sofisticată și adaptabilitate comunicativă.

Canalele de comunicare digitală au devenit spații de inovație lingvistică în special în companiile multinaționale din Republica Moldova. Platformele de comunicare internă și sistemele de mesagerie creează spații în care comunicarea scrisă devine conversațională și mai puțin formală, facilitând forme noi de hibridizare lingvistică. În acest context, o versiune simplificată a englezei se concentrează pe claritate și eficiență mai mult decât pe corectitudinea gramaticală.

Cercetarea lui Lønsmann Dorte asupra comunicării digitale la locul de muncă multilingv indică faptul că aceste canale facilitează și practici multilingve creative [102], precum folosirea emojiurilor, abrevierile care funcționează peste limbi și dezvoltarea jargonului specific companiei care transcende granițele lingvistice.

În companiile TI multinaționale, aceste spații digitale devin adesea laboratoare lingvistice în care apar expresii hibride noi și se răspândesc în întreaga organizație. Daniela Bogdan notează că dinamica jargonului modern se observă și în discursul actual, în special din domeniul TI, bancar și cosmetic și funcționează ca mecanism de eficientizare comunicativă, iar anglicismele sunt departe de a „altera” limba română: „Avantajele anglicismelor? Nu au determinat o *alterare* a limbii române, ci, dimpotrivă, au contribuit la o permanentă înnoire și reconstrucție, la nuanțarea ei semantică și stilistică, la modernizarea lexicului” [18 p. 237]. Această constatare este relevantă pentru corpul prezentei cercetări, constatarea anglicismelor tehnice (*deployment*, *sprint*), care sunt adoptate nu pentru prestigiu, ci din necesitate pragmatică sau din absența echivalentelor în limba română. În acest context autoarea notează: „Alături de jargonul informaticii, cel bancar, al medicilor, cel cosmetic, folosit în publicitate, pune lexicul specializat în relație directă cu cel comun și evidențiază capacitatea românei actuale de a se îmbogăți nu numai prin împrumuturi, ci și prin stimularea creativității lexicale” [18 pg. 230-231].

În spațiul Republicii Moldova tendința de anglicizare a limbajului profesional a fost documentată și analizată în contextul structurilor organizaționale și se înscrie într-o dinamică de lungă durată a receptivității limbii române de angajații acestor structuri. Stela Burbulea constată că „mediul lor de muncă a generat un limbaj specific care include o serie de exagerări, făcând discursul destul de dificil: *Dacă am dealuit un contract, facem un meeting cu clientul, debriefăm în awareness fără a uita să linkuim niște proiecte mai vechi. Când simțim că stafful e nemulțumit, îl incentivăm, pentru că politica noastră corporate este de retaining people. Iar la ceas de sărbătoare, organizăm un event*” [25 p. 216].

Ritmul rapid al comunicării digitale promovează și ceea ce Androutsopoulos Jannis numește „multilinguism în rețea” [5], practici lingvistice fluide modelate de posibilitățile și constrângerile platformelor digitale. Aceste practici sunt evidente în instrumentele de management de proiect și în platforma de colaborare, în care eficiența și claritatea au prioritate față de puritatea

lingvistică, conducând la dezvoltarea vocabulelor tehnice hibride care facilitează colaborarea între echipe.

Propunem un exemplu dintr-un chat intern de mesagerie instantanee:

Titlul canalului: *#project updates channel*

Quality Assurance Tester: Bug fixed ✓ dar mai am 2 edge cases de testat. ETA: EOD

Frontend Dev: "Thx! Merge conflict resolved 🤖 Push готов, можете начинать pull latest version"

Project Manager: Great job team! 🚀 Daily standup moved to 10AM. Agenda: sprint review + retrospectiva

Backend Dev: Roger that 🙌 Btw, новый feature branch push-am, needs code review asap

Team Lead: CR done. Minor issues in comments. Fix & we're gtg for prod deploy 🚀

Acest schimb demonstrează mai multe fenomene:

1. Inovația lingvistică:

- Abrevierile hibride: *CR* (Code Review), *EOD* (End of Day), *gtg* (good to go), care sunt utilizate în toate trei limbile;

- Jargonul de companie: *push-ul* (inflexiuni românești aplicate termenului tehnic englezesc);

- Code-meshingul trilingv: amestecarea limbii engleze, române și ruse în cadrul mesajelor singulare.

2. Posibilitățile platformei digitale:

- Emojiul ca limbaj universal: ✓🤖🚀🙌🚀 transmit emoții și un statut peste barierele lingvistice;

- Engleza simplificată: scurtături gramaticale („Fix & we're gtg”), care avantajează viteza față de corectitudine;

- Hibridizarea vocabularului tehnic: „merge conflict”, „sprint review”, „code review” devin terminologie comună indiferent de limba propoziției (vezi: *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI*, Exemple 1-5 și *Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj*, Tabelul 7.8, pentru analiza funcțiilor de comunicare).

3. Multilingvismul în rețea:

- Convențiile specifice platformei: canalele creează micro-comunități cu propriile norme lingvistice;

- Eficiența temporală: schimburi rapide în care „Thx!” înlocuiește expresiile formale de recunoștință;

- Colaborarea între echipe: termenii tehnici, precum „branch”, „deploy”, „prod”, devin punți lingvistice care permit comunicarea naturală a fluxului de lucru.

Acest spațiu digital funcționează ca un „laborator lingvistic” în care comunicarea orientată spre eficiență creează expresii hibride noi, care apoi se răspândesc la întâlnirile față în față și în documentația formală, ilustrând cum platformele digitale conduc inovația lingvistică în mediile multinaționale.

Mediul multilingv al companiilor multinaționale din Moldova este marcat atât de dificultăți, cât și de oportunități la transferul de cunoștințe și la învățarea organizațională. Cercetarea lingviștilor Marschan-Piekkari Rebecca, Welch Denis și Welch Lawrence indică faptul că diferențele lingvistice pot crea bariere semnificative pentru împărtășirea cunoștințelor între unitățile organizaționale [108], în special când e vorba de cunoștințele tacite care necesită comunicare nuanțată. În contextul Republicii Moldova, în care experiența tehnică este transferată adesea în trei limbi (română, rusă și engleză), aceste dificultăți de comunicare sunt observate, în special de managerii locali.

Cu toate acestea, practicile de translingvistică care apar în aceste domenii pot facilita și forme unice de transfer de cunoștințe. Așa cum a fost argumentat în lucrarea menționată mai devreme pe tema translingvismului a Ofeliei Garcia [67], trecerea de la o limbă la alta (translingvismul) permite indivizilor să apeleze la întregul lor repertoriu lingvistic pentru a exprima idei complexe, îmbunătățind și, potențial, îmbogățind comunicarea.

În sectorul TI al Moldovei, capacitatea de a așterna între limbi permite specialiștilor să valorifice concepte tehnice care pot fi mai dezvoltate într-o limbă sau în alta, creând oportunități pentru îmbogățirea cunoștințelor interlingvistice.

Organizațiile cu procese eficiente adoptă ceea ce Neeley Tsedal numește „managementul cunoștințelor cu specific lingvistic (language sensitive)” [127], abordări care recunosc limba ca factor critic în învățarea organizațională și dezvoltă strategii pentru a depăși barierele lingvistice. Aceste strategii pot include crearea de depozite de cunoștințe multilingve, stabilirea rolurilor de mediere lingvistică în cadrul echipelor și cultivarea unei culturi care valorifică diversitatea lingvistică ca pe o resursă pentru extinderea afacerilor.

Politicile și practicile lingvistice influențează procesul de selecție, recrutare, angajare și cultură corporativă în organizațiile multinaționale. Cercetarea lui Tenzer Helen și Pudenko Markus [165] demonstrează că mandatele lingvistice pot crea o distanță psihologică între angajați și organizație, în special atunci când le cer specialiștilor să comunice, în special, în alte limbi. Această tensiune este evidentă în companiile multinaționale din Republica Moldova, în care cerințele de limbă engleză intră uneori în conflict cu confortul și încrederea angajaților în limbile lor native.

În același timp, abordările gândite ale multilingvismului pot îmbunătăți angajarea și pot consolida cultura corporativă. Așa cum argumentează Lønsmann Dorte, permisiunea utilizării limbilor locale alături de engleza corporativă creează un mediu mai incluziv, în care angajații simt că identitățile lor lingvistice sunt respectate [102].

Unele organizații multinaționale din Republica Moldova au adoptat ceea ce Feely Alan și Harzing Anne numesc „multilingvism selectiv” [55], menținând engleza ca limbă corporativă primară, în timp ce încorporează strategic limbile locale în zone precum activitățile de team-building, evenimentele sociale și angajarea comunității.

Această abordare de a păstra echilibrul între specificul local și cerințele globale este menționată și în concluziile lui Neeley Tsedal asupra „managementului identității duale” în organizațiile multinaționale [124], necesitatea ca angajații să mențină atât identitățile corporative globale, cât și identitățile culturale locale. Companiile care au politici lingvistice și culturale flexibile dau dovadă de echilibru, tind să promoveze implicarea mai mare a angajaților și să creeze culturi corporative mai coezive, creând ceea ce Brannen Mary și Doz Yves numesc „organizații adaptabile cultural” care integrează standardele globale cu practicile locale [20].

Mediul corporativ multilingv din Republica Moldova prezintă și oportunități strategice pentru companiile care caută să se integreze în rețelele de afaceri globale. Cercetarea lui Louhiala-Salminen Leena și Kankaanranta Anne indică faptul că organizațiile cu abordări sofisticate ale multilingvismului dezvoltă adesea capacități îmbunătățite pentru comunicarea inter-culturală și adaptarea piețelor internaționale [101]. Ceea ce își dorește piața Republicii Moldova să facă în prezent este să extindă posibilitățile de investiții și de atragere a fondurilor europene pentru dezvoltarea sectorului TI.

Capacitățile de operare multilingvistică pot crea un „avantaj competitiv lingvistic,” după Brannen și Mughan [21], ceea ce presupune capacitatea de a valorifica abilitățile lingvistice pentru a accesa piețele globale complexe mai eficient decât concurenții.

În contextul Republicii Moldova, acest avantaj este evident în sectoarele TI și de afaceri „process outsourcing” (externalizare a proceselor), în care amestecul de abilități lingvistice europene, familiarizarea culturală cu practicile de afaceri atât estice, cât și occidentale, precum și costurile operaționale relativ mici, creează valoare adăugată atractivă pentru clienții internaționali.

Companiile care valorifică strategic capacitățile multilingve ale angajaților lor mai curând decât să impună politici monolingve rigide tind să dezvolte competențe interculturale mai puternice și abordări mai flexibile pentru angajarea pieței globale.

Așa cum argumentează Neeley Tsedal în cercetarea sa asupra organizațiilor globale [124], cele mai eficiente organizații percep limba nu ca pe un simplu instrument de comunicare, ci ca pe

o resursă strategică care modelează capacitățile organizaționale și poziționarea pe piață. Peisajul lingvistic unic al Republicii Moldova oferă companiilor oportunități distinctive de a dezvolta capacitatea de a alterna și a valorifica multiple limbi în moduri strategice care îmbunătățesc performanța organizațională în contexte globale.

Înlocuirea comunicării față în față în domeniul educației, cercetării și în domeniul profesional a diversificat canalele de comunicare, precum și utilizarea tot mai mare a comunicării online în ultimii ani, a dus la schimbări semnificative în modul de exprimare. Aceste schimbări au implicații importante pentru studiul transformării limbii.

Comunicarea online, de exemplu, a devenit o sursă majoră de date pentru studiul schimbării limbii datorită utilizării și accesibilității pe scară largă. Cu miliarde de oameni din întreaga lume care folosesc internetul pentru comunicare este posibil să observăm și să documentăm schimbările în utilizarea limbii în timp real. În plus, comunicarea online este caracterizată printr-un set unic de trăsături, cum ar fi anonimatul, caracterul informal și îmbinarea diverselor stiluri de scriere într-un singur text, care pot duce la inovații lingvistice și la noi forme de utilizare a limbii.

În mod similar, comunicarea profesională oferă o sursă importantă de date pentru studiul schimbării lingvistice. Limbajul folosit în contexte profesionale, cum ar fi cel de afaceri, bancar, tehnologii informaționale sau academic, este adesea supus unor norme și convenții specifice, care pot influența modul în care evoluează limbajul. În plus, cerințele comunicării profesionale, cum ar fi nevoia de precizie și claritate, pot conduce la dezvoltarea de noi forme și structuri lingvistice.

Într-un anunț profesional din mediul online, de pe platforma de socializare Facebook, pagina *Tech Women Moldova*, a comunității femeilor din domeniul TI, sunt utilizați termeni care atrag atenția publicului: „Salut, dragi prieteni! În această zi de vineri finisăm ciclul de video despre Ambasadoarele Tech Women 2023 și astăzi dorim să o prezentăm pe Iulia Palii, Scrum Master în cadrul companiei Pentalog... Fără un background tehnic, dar, fiind tentată de industria IT, Iulia a urmat cursuri, a citit și învățat independent din surse de încredere, iar după un program de Internship încheiat cu succes a înțeles pe deplin că IT-ul este pentru ea, chiar dacă drumul spre acesta a început ca o întâmplare frumoasă. ...#techwomen #ambassadors2023 #pentateam #pentalog” [59, p. 112].

Titluri de evenimente publice și de profesii sunt scrise în limba engleză, sunt utilizate emoticoane, ceea ce îndepărtează textul de stilul oficial administrativ.

Analizăm fenomenul hibridizării în textul respectiv:

1. *Scrum Master* este un termen frecvent utilizat, un anglicism specific industriei tehnologiilor informaționale și managementului de proiecte, care se referă la persoana responsabilă de facilitarea activității operaționale a echipei numite în limbajul profesional *Scrum team* într-un

proiect. Nu există un corespondent direct în limba română, iar termenul este folosit exact ca în engleză. Chiar și structura *Scrum Master* în cadrul companiei Pentalog” respectă construcția originală din engleză, fără a fi adaptată la limba română. În cea mai recentă versiune a Clasificatorului ocupațiilor din Republica Moldova [30], termenul de *Scrum master* a fost introdus la categoria specialiștilor din domeniul TI și i-a fost atribuit un cod oficial.

2. *Background tehnic*: un exemplu de hibridizare a unui termen din limba engleză cu unul din limba română, cuvântul „background” (fundal, experiență anterioară) fiind preluat fără a fi adaptat și apare într-o construcție mixtă alături de un adjectiv românesc, „tehnic”. În limba română, există variantele „experiență tehnică” sau „pregătire tehnică”, dar “background” este preferat datorită utilizării sale largi în limbajul profesional și în cel academic.

3. Industria *IT*: termenul *IT* (Information Technology) este un anglicism foarte frecvent în limbajul tehnologic și de afaceri din România și din Republica Moldova. Este un împrumut lingvistic neadaptat, folosit în mod uzual, deși ar putea fi înlocuit cu „tehnologia informației” sau acronimul „TI”. Totuși, *IT* este mai eficient și recunoscut pe scară largă.

4. *Internship*: este un termen englezesc folosit fără adaptare în limba română pentru a desemna un program de practică sau de stagiu. Deși termenul românesc „stagiu” există, „internship” este preferat în special în mediile de afaceri și tehnologii informaționale, fiind considerat mai modern și mai specific contextului internațional.

5. Hashtagurile (semnul diez): *techwomen*, *ambassadors2023*, *pentateam* și *pentalog* reprezintă un mix între nume proprii și termeni din engleză, cum ar fi *tech* (scurt pentru *tehnologie*) și *team* (echipă). Aceste semne convenționale specifice comunicărilor pentru rețelele de socializare (*hashtaguri*) sunt, totodată, exemple de limbaj digital folosite și în programare, în care utilizarea cuvintelor englezești este predominantă și contribuie la integrarea limbii engleze în limbajul digital românesc. Termenii analizați (*IT*, *internship*, *background*) figurează în inventarul sistematic al împrumuturilor cu grad ridicat de asimilare în uzul profesional românesc din Republica Moldova (vezi: *Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj*, Tabelul 7.5).

Hibridizarea limbajului în acest text este evidentă, cu multiple împrumuturi din engleză, care apar fie neadaptate, fie în construcții mixte cu termeni românești. Utilizarea termenilor din engleză reflectă globalizarea și influența masivă a limbajului tehnologic și corporatist asupra limbii române, mai ales în domenii precum TI-ul, engleza fiind limba dominantă.

În același timp, hibridizarea termenilor (de exemplu, *background tehnic* sau *Scrum Master*) indică o adaptare treptată a limbii române la noile realități economice și tehnologice, dar pune semne de întrebare legate de impactul pe termen lung asupra păstrării identității lingvistice.

În textele **anunțurilor de angajare** sunt folosiți termeni în limba engleză specifici industriei, deși se adresează publicului vorbitor de limbă română. Anunțurile de angajare de pe rețeaua de socializare *Facebook*, în special în comunitățile profesionale, adesea este utilizată terminologie din limba engleză: „*Salutare, tuturor! Sunt în căutarea unei persoane... din cadrul dep. HR (recrutare, employer branding, admin, puțină legislație, procese de performance management etc.)... clientul nostru fiind în industria IT... Aștept cu mult drag CV-urile sau întrebările, fie în PM, fie la... O zi cu soare, să avem ☺!*” (vezi: *Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*, Exemplul 11)

Textul este încărcat cu termeni specifici domeniului resurse umane:

1. *HR*: acronimul provine din engleză, desemnând „Human Resources” (Resurse Umane). În contextul limbajului profesional românesc, acesta este un termen foarte frecvent și este folosit ca atare, fără adaptări, chiar dacă în limba română există echivalentul „resurse umane”. Acest termen a devenit parte integrantă a limbajului de afaceri și corporatist din piața din România și din Republica Moldova (fiind înlocuit cu cel din perioada sovietică de „cadre”/кадры).

2. *Employer branding* este un alt anglicism neadaptat folosit frecvent în mediul de resurse umane și comunicare corporativă. În limba română nu există un termen echivalent clar care să desemneze procesul de construire a imaginii de angajator, astfel încât termenul din engleză este preluat direct. Acest fenomen reflectă influența limbajului de afaceri global asupra limbii române, mai ales în domenii în care engleza este lingua franca.

3. Sintagma *performance management* este un exemplu de împrumut, fiind o combinație între un cuvânt englezesc *performance* și un termen deja adaptat în limba română *management*, acesta, la rândul său, fiind un anglicism adoptat (DEX '98). Această expresie este utilizată în limbajul corporativ și managerial pentru a desemna procesele de evaluare și îmbunătățire a performanței angajaților. În loc de a folosi termeni precum „gestiunea performanței”, „performance management” este preferat datorită prestigiului și circulației globale a acestui tip de expresii.

4. Acronimul *PM* vine din engleză și semnifică *private message* (mesaj privat) în contextul respectiv. În limbajul digital și în comunicarea online *PM* este un termen uzual pentru a indica discuțiile în privat, mai ales pe platformele de socializare și în e-mailuri. Acest termen reflectă integrarea englezismelor în limbajul de zi cu zi al utilizatorilor de platforme online.

5. Acronimul *IT* (Information Technology), precum am prezentat anterior și în alte exemple, este un împrumut din engleză foarte frecvent utilizat și preferat datorită răspândirii globale.

Așadar, într-un text, altădată scris într-un stil formal administrativ, sunt observați atât termeni de specialitate hibridizați, cât și construcții specifice unei comunicări informale din mediul digital.

Termenii împrumutați: *performance management* și *employer branding*, reprezintă exemple clare de hibridizare a limbajului, în care elementele lexicale englezești sunt integrate în construcții românești. Acești termeni nu sunt adaptați fonetic sau gramatical, ci sunt preluați exact așa cum apar în engleză, fiind folosiți în contexte profesionale specifice. La fel *PM* este un acronim din limba engleză integrat în limbajul digital românesc, reflectând internaționalizarea limbajului comunicării pe rețelele sociale și în mediul de afaceri.

Structura de adresare informală (textul începe cu o formulă de salut prietenoasă, „Salutare, tuturor!”), este specifică stilului relaxat al comunicării digitale, folosită pentru a transmite un mesaj unui public larg, într-un mod personalizat și neoficial. Această formulă este comună pe rețelele sociale și în e-mailuri, ilustrând tendința de simplificare a interacțiunilor în mediul online.

Utilizarea abrevierilor și acronimelor (*HR*, *PM* sau *IT*) este tipică pentru comunicarea digitală, care solicită concizie și rapiditate în transmiterea mesajului. Aceste abrevieri sunt preluate din engleză și nu sunt adaptate în niciun fel, fiind folosite așa cum sunt recunoscute internațional.

Emoticoane: textul include un emoticon (😊), care este frecvent utilizat în mediul online pentru a adăuga o notă prietenoasă și emoțională mesajului. Acest tip de simboluri sunt specifice comunicării digitale și contribuie la construirea unei interacțiuni informale și mai familiare.

În Republica Moldova, limba română, care din cauze istorice obiective s-a aflat sub influența limbii ruse, acum este influențată de limba engleză, astfel într-un singur enunț vorbitorul trece de la limba rusă la limba engleză, tot enunțul respectând structura gramaticală a limbii române.

În general, hibridizarea în limbaj este un proces dinamic și creativ, care poate duce la crearea de noi forme de limbaj și de comunicare. Ea reflectă diversitatea și complexitatea comunicării umane, precum și modurile în care limbajul se poate adapta și schimba în timp. Multe expresii hibride din mediul profesional și din mediul virtual sunt efemere și sunt doar o expresie a realității într-un mediu restrâns.

Forma oral – scrisă de comunicare, sau o formă hibridă, este orientată spre rapiditatea transmiterii mesajului [120 pg. 73-75] și nu are drept preocupare de bază respectarea normelor, scopul fiind transmiterea unui mesaj către un anumit grup sau destinatar într-o formă perceptibilă de toți printr-o înțelegere neconvențională.

Cercetările realizate de Penelope Eckert și Sally McConnell-Ginet [51 p. 53] despre genurile și stilurile de comunicare managerială sau ale lui Lesley Milroy și Matthew Gordon

despre probleme de sociolingvistică [113 p. 96], care abordează variațiile lingvistice în diferite clase sociale, subliniază faptul că stilurile de comunicare managerială contribuie la variația limbajului.

Managerii servesc adesea drept modele lingvistice, iar alegerile lor de limbaj, inclusiv vocabularul, tiparele de vorbire și stilurile discursive, influențează comportamentul lingvistic al angajaților, acest fenomen fiind adânc înrădăcinat în firea umană. Conform renumitului profesor de la Stanford, Robert Sapolsky, în cartea sa „Behave” [152 p. 433], noi îi urmăm pe cei care manifestă mai multă putere decât noi, nu neapărat putere fizică, inclusiv pe cei care ne sunt superiori din punct de vedere social.

În acest mod, învățăm încă din copilărie să ne adaptăm și să ne conformăm unei identități sociale. Din perspectiva lui, puterea fizică a oamenilor s-a transformat în putere socială. Cei aflați într-o poziție superioară în ierarhie decid modul în care ceilalți interacționează și comunică. Prin alegerile noastre lingvistice și tiparele de limbaj ne poziționăm într-o anumită comunitate culturală și ne creăm identitatea lingvistică. Aceasta este determinată de frecvența cu care folosim anumite construcții lingvistice și de varietate a vocabularului.

Managerii dețin adesea poziții de autoritate și acționează ca **modele lingvistice** în cadrul organizațiilor. Studiile din sociolingvistică, precum cele realizate de William Labov [94 p. 37], scot la suprafață modalitatea prin care limbajul poate servi drept marker al statutului social și al identității.

Drept studii de caz sunt luate grupurile etnice portugheze și indiene din New York City, analizate pe parcursul mai multor generații. Rezultatele arată că primele două generații nu comunicau prea mult din cauza lipsei de încredere în abilitățile lingvistice și abia a treia generație de vorbitori de engleză a devenit mai vocală, integrându-se în viața socială nu doar ca muncitori de rând sau zilieri, ci și în comerț, apoi ca funcționari municipali.

Acest fapt subliniază că, pe măsură ce încrederea în abilitățile lor de comunicare în limba a doua creștea, șansele de a ocupa o poziție ierarhică mai înaltă în societate creșteau și ele. Prin urmare, limbajul folosit de manageri poate fi perceput ca prestigios sau autoritar, în special dacă managerii dau dovadă de abilități de comunicare eficientă, influențându-i pe angajați să adopte forme lingvistice similare pentru a se alinia la statutul perceput.

Cercetătorul francez Pierre Bourdieu (apud. Rosemary Salomone) utilizează conceptul de „piață lingvistică” (language market) pentru a indica faptul că noi, ca utilizatori, alegem ce statut să acordăm unei limbi pe baza unor criterii legate de statutul social și economic al țării [150 p. 337].

Unele **alegeri lexicale, registre de comunicare** sau chiar accente pot deveni predominante în anumite contexte organizaționale datorită influenței comunicării manageriale. Managerii introduc sau sporesc frecvența unor anumite terminologii, expresii sau fraze în comunicarea de zi cu zi. Aceste alegeri pot reflecta cultura organizațională, valorile sau domeniile profesionale specifice. Angajații tind să imite sau să adopte aceste preferințe lexicale, integrându-le în propria lor comunicare la locul de muncă. În timp, aceste lexeme devin parte a repertoriului lingvistic comun între ei. Ele stabilesc frecvent tonul și nivelul de formalitate a comunicării în cadrul organizației, atât în formă verbală, cât și în cea scrisă.

Managerii pot utiliza registre de vorbire specifice sau niveluri de formalitate în funcție de context, audiență sau de scopul comunicării. Angajații, observând și adaptându-se la comunicarea managerială, își pot adapta propriile registre de vorbire și nivelurile de formalitate după modelul unui nivel ierarhic superior. Această convergență rezultă într-un model consistent de comunicare în context organizațional.

Acest fenomen este relevant, în special, în mediul organizațiilor multinaționale, unde vorbitorii de limbă română folosesc, în discuțiile cu colegii, mai multe expresii idiomatice atunci când managerul face la fel. Angajații, colegi din aceeași echipă de proiect, vor utiliza tiparul de comunicare, deși sunt mai tentați să se adapteze la cuvinte de origine latină. Un exemplu este documentat în corpusul de conversații în Exemplele 1 și 5 din *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI*, schimbarea de cod spre engleză inițiată de managerul de echipă (aici *Team Lead*) este urmată sistematic de reorientarea lingvistică a membrilor echipei.

Drept exemple pot servi următoarele:

1. Vorbitorul nativ de limbă engleză preferă să spună: „*He comes across* (expresie idiomatică pentru a fi perceput) as more aggressive in communication” („El este perceput ca fiind mai agresiv în comunicare”) Iar vorbitorul de limbă română, în traducere va spune: „*He is perceived as more aggressive in communication*”. Va da preferință termenului cu origini comune latine „to perceive” (a percepe).

2. Vorbitorul nativ de engleză va spune: „*I got into the room*” („Eu am intrat în cameră”), iar vorbitorul de limbă română va spune: „*I entered the room*”, utilizând verbul cu aceeași etimologie latină „to enter” – „a intra”.

Deși mai rar întâlnit, totuși atestăm și fenomenul preluării accentului. Unul dintre cele mai reprezentative exemple din cadrul activității mele profesionale de specialist pe resurse umane a fost al unui candidat rus care a colaborat cu o organizație franceză, dar limba oficială de comunicare era engleza. Fără să fi studiat limba franceză, fiind angajat la acea companie, care presta servicii pentru francezi, după doi ani de întâlniri virtuale și corespondență electronică,

candidatul a preluat accentul vorbitorilor de franceză în comunicarea în limba engleză, în special în cadrul discuțiilor tehnice.

Unele tipare specifice de pronunție pot influența, de asemenea, angajații. În special în mediile multiculturale, anumite tipare de vorbire sau accente folosite de manageri pot fi percepute ca prestigioase sau autoritare. Angajații pot adopta, conștient sau inconștient, elemente din aceste accente sau tipare de pronunție pentru a se alinia la normele lingvistice stabilite de comunicare managerială.

În domeniile specializate managerii folosesc adesea un jargon sau un limbaj tehnic legat de industria sau profesia lor. Acest vocabular profesional devine parte a discursului organizațional și indică un nivel ridicat de experiență profesională și, astfel, un statut social superior în cadrul comunității profesionale.

Angajații, în încercarea de a se integra în mediul organizațional, pot încorpora și adapta acest limbaj specializat în propria lor comunicare, facilitând astfel o comunicare mai clară și mai eficientă în cadrul organizației. Acest lucru este valabil chiar și atunci când comunicarea implică vorbitori a două sau mai multe limbi.

Grila de observare a intensității hibridizării

Pentru a depăși limitele descrierilor calitative și a oferi un instrument reutilizabil de analiză, propunem o grilă de observare a intensității hibridizării, fundamentată pe distincția coșeriană dintre sistem, normă și uz. Pornind de la observația că hibridizarea nu afectează limba în mod uniform, ci pătrunde la nivele diferite de profunzime, grila distinge trei categorii de elemente hibride, fiecare corespunzând unui nivel al activității lingvistice.

Prima categorie o constituie împrumuturile lexicale simple, cel mai frecvent din limba engleză, și înserate în discursul românesc fără nicio adaptare gramaticală. Exemple întâlnite frecvent în corpusul nostru, precum *meeting*, *deadline*, *feedback*, *sprint*, *update*. Aceste elemente se încadrează la nivelul **uzului**, ele reprezintă alegeri individuale ale vorbitorului care nu modifică structura limbii.

A doua categorie cuprinde adaptările morfologice, situații în care elementul străin este integrat în structura gramaticală a limbii române prin adăugarea de desinențe, articole enclitice sau conjugări (*stakeholderi*, *deployim*, *requirementurile*), fiind integrate la nivelul **normei**. Morfologic limba română „permite” integrarea elementului străin, ceea ce Eugeniu Coșeriu ar descrie ca o extindere a normei, fără modificarea sistemului.

A treia categorie, cea mai profundă, este comutarea de cod (code-switching), momentul în care vorbitorul abandonează temporar sistemul lingvistic românesc și trece complet într-un alt sistem (englez sau rus), pentru a se întoarce ulterior. Cele mai multe exemple sunt prezentate în

dialogurile de pe platformele cu mesagerie instantanee din Anexe (vezi *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI* și *Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale*) la fel și la secțiunea „Practici de comutare de cod și translingvism”. Aceste treceri se integrează la nivelul **sistemului**, vorbitorul trece de la un sistem la altul, iar fiecare comutare presupune o alegere cognitivă între două sau mai trei gramatici simultan.

Cele trei categorii nu au aceeași „greutate” lingvistică: un împrumut lexical simplu afectează doar vocabularul, o adaptare morfologică afectează structura, iar comutarea implică tranziția între sisteme întregi. Această diferență de profunzime ne permite să sintetizăm observația într-un indicator, pe care îl numim *Indicele de intensitate a hibridizării (IIH)*.

$$IIH = (\alpha * N_{lex} + \beta * N_{morf} + \gamma * N_{cs}) / N_{total}$$

Unde N_{lex} reprezintă numărul de împrumuturi lexicale, N_{morf} numărul de adaptări morfologice, N_{cs} numărul de comutări de cod, iar N_{total} numărul unităților lexicale din text.

Semn	Semnificație	Explicație	Nivel
Nlex	număr de împrumuturi lexicale	cuvinte străine neadaptate	uz
Nmorf	număr adaptări morfologice	cuvinte străine cu adaptări (desinențe, conjugări)	normă
Ncs	număr comutări cod (code switching)	schimb de cod, tranziția la altă limbă	sistem
Ntotal	număr total de cuvinte	din același text	

Coeficienții de ponderare reflectă ierarhia coșeriană: $\alpha = 1,0$ pentru împrumuturile lexicale (nivelul uzului), $\beta = 1,5$ pentru adaptările morfologice (nivelul normei) și $\gamma = 2,0$ pentru comutările de cod (nivelul sistemului). Cu cât un element hibrid afectează un nivel mai profund al limbii, cu atât „cântărește” mai mult în indice.

Aplicarea grilei presupune încadrarea lexemelor dintr-un text în una dintre cele trei categorii, în funcție de nivelul la care se încadrează. Proporția elementelor hibride față de totalul unităților lexicale, ponderea cu coeficienții propuși, oferă o imagine atât a intensității hibridizării, cât și a profunzimii nivelului.

Ilustrăm funcționarea grilei pe texte din corpusul nostru din *Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI*, Exemplul 1.

Avem critical bug în prod. User-ii raportează că checkout flow-ul crashuiește la payment step. Error rate e la 23% în ultimele 30 min.

Din totalul de 21 lexeme, împrumuturi lexicale sunt 7 și 3 sunt împrumuturi adaptate morfologic. Indicele IIH = $(7 * 1,0 + 3 * 1,5) / 21 = 0,55$, ceea ce indică spre un nivel de hibridizare dominant.

Cu cât scorul (IIH) este mai mare, cu atât mai intens este hibridizat textul. Formula ne ajută să calculăm *cum*, iar pentru a plasa într-un grad anume, propunem următoarea grilă.

IIH	Grad de hibridizare	Semnificație
sub 0,05	Minim	Text predominant în româna standard; împrumuturile sunt izolate
0,06-0,15	Ușor	Se observă termeni străini, dar structura românească domină
0,16-0,30	Moderat	Hibridizare vizibilă, tipică comunicării profesionale curente
0,31-0,50	Intens	Text perceptibil hibrid; un vorbitor din afara domeniului ar avea dificultăți
peste 0,51	Dominant	Elementele hibride domină; româna funcționează ca structură gramaticală de suport

Deși în exemplul nostru scorul indică un IIH dominant, structura gramaticală a propoziției rămâne integral românească: verbele „avem” și „raportează”, prepozițiile și topica sunt păstrate și sunt forme standard ale limbii române. Hibridizarea domină vocabularul, dar sistemul gramatical rămâne intact.

3.1.3. Studiul de caz Rakuten: politicile lingvistice globale

De cele mai multe ori, alegerea limbii într-o organizație este impusă de manageri, în funcție de planurile și de modelul de afaceri. Dacă investitorii provin dintr-o țară vorbitoare de italiană, este foarte probabil ca recrutarea să se concentreze pe candidații care vorbesc italiană, iar limba politicilor și a regulilor interne să fie, de asemenea, italiana.

În ultima perioadă, țările care recrutează la nivel internațional sau care au un nivel ridicat de import de forță de muncă adoptă limba engleză ca limbă oficială și interculturală, indiferent de originea investitorilor și a fondatorilor. Motivele sunt cât se poate de evidente. Engleza a devenit limba principală de comunicare internațională în corporațiile multinaționale. Ea servește drept teren comun pentru angajații din diverse medii lingvistice, facilitând o colaborare mai fluidă și eliminând barierele lingvistice.

Pentru a minimiza riscurile și a valorifica avantajele, Hiroshi Mikitani, directorul general (CEO – Chief Executive Officer) al companiei japoneze de tehnologie Rakuten, a emis în 2010 o politică prin care engleza a devenit prima limbă vorbită în toate reprezentanțele și filialele companiei. Toți angajații aveau la dispoziție doi ani pentru a învăța engleza și a promova un test, pentru a-și păstra locul de muncă.

Având în vedere că exista pericolul de a fi disponibilizați, toți angajații au început să studieze engleza și, pentru a-și spori șansele, au fost îndemnați să folosească engleza chiar și în comunicarea internă cu colegii, care erau vorbitori de limbă japoneză. Salariile lor erau, de asemenea, legate de nivelul de abilitate lingvistică în engleză [127 p. 18].

Nu toți angajații au acceptat această schimbare și au considerat că este dificil să vorbească într-o limbă străină cu persoanele vorbitoare de limbă japoneză. Aceștia au comparat disconfortul emoțional cu „scrisul cu mâna stângă atunci când ești dreptaci”.

Cazul a fost studiat de Tsedal Neeley, profesor universitar la Harvard Business School, care și-a concentrat cercetarea pe impactul limbii în corporațiile multinaționale și a oferit strategii pentru o comunicare eficientă prin înlăturarea barierelor lingvistice și culturale. Neeley subliniază că abilitățile lingvistice nu sunt doar un instrument de comunicare, ci și un atu strategic pentru corporațiile multinaționale: „Limba poate afecta fiecare aspect al vieții organizaționale globale. Dacă liderii pot integra eficient schimbările lingvistice, vor deschide oportunități nebănuite pentru a valorifica talente anterior neutilizate în rândul forței de muncă și pentru a crește capacitatea companiei de a maximiza ceea ce este, prea adesea, o promisiune neîmplinită a globalizării” [127 p. 12]. Fluența lingvistică permite o colaborare, negociere și înțelegere eficientă într-un mediu tot mai globalizat [66, p. 140].

Cercetarea sa explorează modul în care competența lingvistică influențează performanța în cadrul organizațiilor multinaționale. Una dintre concluziile referitoare la avantajele bilingvismului ar fi că dinamica productivității este strâns legată de nivelul de competență lingvistică în limba maternă a persoanelor cu putere de decizie: „Angajații care nu pot vorbi engleza se simt inferiori. La ședințe, nu-și pot articula opiniile. Am văzut opinii acceptate doar pentru că au fost exprimate într-o engleză bună, nu pentru că opinia era valoroasă.” [127 p. 51]. Eficiența comunicării în limba maternă a managementului sau a clientului contribuie la creșterea productivității, a inovației și a consolidării relațiilor, observă autoarea, în baza interviurilor cu reprezentanții managementului. Pe de altă parte, noile reguli impuse în cadrul organizației au afectat semnificativ utilizarea limbii japoneze la locul de muncă. Hiroshi Mikitani spera că, pe lângă o limbă nouă, angajații japonezi vor adopta și o mentalitate, o cultură vest-europeană la nivelul abilităților lingvistice în engleză [127 p. 33], ceea ce ar fi contribuit la o eficiență a proceselor implementate.

Potrivit unor cercetători contemporani, precum Lera Boroditsky [19], Guy Deutscher și Viorica Marian [107], limba poate influența modul în care gândim și percepem lumea. Conceptul se bazează pe ideea relativității lingvistice a cercetătorilor Eduard Sapir și a lui Benjamin Lee Whorf, care susțin că vorbitorul vede lumea prin prisma construcției lingvistice primare a limbii sale materne [46 pp. 144-145].

Guy Deutscher face o analiză detaliată a acestui concept în cartea sa „Through the Language Glass”, în care aduce exemple din filozofia și literatura antică, demonstrând că apa era descrisă ca fiind întunecată și verde, în timp ce noi o percepem ca fiind albastră [46 pp. 17-18]. Lera Boroditsky scrie despre sensibilitatea vorbitorilor de limbă rusă în distingerea între „albastru deschis” – „goluboy” (голубой) și „albastru închis” – „siniy” (синий) [19].

Și în cartea Vioricăi Marian sunt aduse rezultatele unei cercetări de laborator, cu scanarea mișcărilor oculare ale participanților, vorbitori nativi de diferite limbi. La plasarea pe ecran a imaginilor cu diverse obiecte fără vreo legătură logică între ele, unica legătură ar fi fost asemănarea denumirilor acestor obiecte în limba maternă. Aceștia asociau și prioritizau lucrurile care puteau fi asociate fonetic în limba maternă [107 p. 37].

În același mod în care vorbitorii de limbă rusă menționează nuanța culorii albastre atunci când vorbesc în engleză, vorbitorii de japoneză de la Rakuten, după doi ani de politică de utilizare exclusivă a limbii engleze, au început să adapteze engleza la identitatea lor culturală. Cu toate acestea, limba lor maternă a fost mai afectată prin împrumuturi lingvistice și extinderea vocabularului.

Unele cuvinte au fost împrumutate din limba engleză și transcrise cu caractere japoneze, cum ar fi „アイスクリーム” (aisu kuriimu – ice cream – înghețată), „インフルエンサ” (infuruensaa – influencer), „リモートワーク” (rimooto waaku – remote work – lucru la distanță) și „オンライン” (onrain – online) [66, pp. 140-141], cu pronunția limbii gazdă.

Infuzia de termeni englezi a extins vocabularul japonez, în special în domenii precum tehnologiile informaționale, marketingul, administrarea afacerii și cultura populară (muzica pop, discuțiile din mediul digital, filmele și desenele animate japoneze). Influența engleză a dus la modificări în pronunția japoneză, în special în cazul cuvintelor împrumutate. Adaptarea fonetică a sunetelor engleze la fonologia japoneză a modificat unele modele de pronunție a cuvintelor materne [62, p.495].

Engleza a influențat, de asemenea, structurile propozițiilor și stilurile de comunicare în japoneză. Traducerea directă a propozițiilor sau a modelelor de gândire din engleză în japoneză a dus la schimbări în sintaxă și gramatică. De asemenea, corespondența oficială era acceptată doar în engleză, chiar dacă atât expeditorul, cât și destinatarul erau vorbitori de japoneză. Mai mult decât atât, comportamentul cultural al japonezilor de a adăuga mai multe persoane în mesajele electronice a pus presiune pe acuratețea gramaticală a comunicării în scris. Astfel, persoane din culturi diferite au fost incluse în același mesaj electronic și toate au adoptat stilul japonez de comunicare, aplicând în același timp sintaxa engleză.

În analiza sa, Tsedal Neeley a subliniat că, deși abilitatea de a vorbi limba engleză este adesea percepută ca una valoroasă pentru persoanele din organizații multinaționale și este studiată și aplicată ca limbă globală, japoneza rămâne o limbă distinctă și rezistentă. Din corespondența și documentația internă, au fost identificate anumite modele specifice culturii japoneze: stilul de redactare cu argumente suplimentare atunci când trebuiau luate decizii importante, modul de adresare mai formal decât al vorbitorilor de limbă engleză și, în unele cazuri, cuvinte japoneze care au fost adaptate în engleză.

Adoptarea elementelor limbii engleze a avut loc în special în domenii specifice, iar vorbitorii de japoneză păstrează un atașament puternic față de limba lor maternă și identitatea culturală. Adoptarea acestor cuvinte împrumutate din engleză în lexicul japonez reflectă influența tendințelor globale, a progreselor tehnologice și a schimbărilor în stilul de viață și cultura muncii.

Coexistența împrumuturilor din engleză și păstrarea elementelor de bază ale limbii japoneze ilustrează peisajul lingvistic complex și în continuă transformare nu doar în Japonia, ci și la nivel global.

Deși factorii istorici au creat o forță de muncă prin care majoritatea specialiștilor din Republica Moldova posedă grade variate de competență în cele trei limbi vorbite, română, rusă și engleză, cu diferențe semnificative în fiecare generație, multe companii multinaționale, în special din sectorul tehnologiilor informaționale, stabilesc engleza ca limbă corporativă oficială pentru documentație, raportare și comunicarea cu clienții, urmând tendințele globale.

În sediul unei companii multinaționale din Chișinău, de exemplu, contractele de muncă sunt redactate în engleză, în timp ce alte în companii rezidente MITP, contractele sunt bilingve (engleză și română), versiunea engleză având prioritate în cazul disputelor, reflectând ceea ce Brannen și Mughan [21] numesc, în studiul lor asupra anglicizării companiilor multinaționale, „practici de standardizare lingvistică”. Politicile lingvistice corporative indică, de obicei, care limbă ar trebui folosită în diferite contexte de comunicare, engleza dominând în prezentările din sala de consiliu, în rapoartele pentru acționari și în cadrul întâlnirilor internaționale cu clienții. Cu toate acestea, politicile respective, adesea, nu reușesc să țină cont de complexitatea locurilor de muncă multilingve.

Implementarea politicilor variază semnificativ între companii, unele dintre ele cu echipă managerială mai extinsă adoptând o abordare mai flexibilă care recunoaște oficial atât engleza, cât și româna în comunicările interne, în timp ce companiile care au contracte și colaborări doar în afara țării mențin politici mai stricte doar în engleză pentru toată documentația scrisă. În reprezentanțele din Republica Moldova managementul întâmpină frecvent dificultăți legate de niveluri variate de competență, în special printre specialiștii tehnici educați în instituții în limbă

rusă, așa cum a fost notat de Aneta Pavlenko [136] în cercetarea sa asupra politicilor lingvistice post-sovietice.

Conform managerilor resurse umane de la mai multe organizații multinaționale cu sediul la Chișinău, studierea limbii engleze reprezintă una dintre cele mai mari investiții de educație corporativă, reflectând ceea ce Rebecca Marschan-Piekkari et al. numesc, în studiul lor „Language: The Forgotten Factor in Multinational Management” [137], „decizii de investiție lingvistică”. Această investiție în educație lingvistică reflectă o recunoaștere crescândă a ceea ce Feely și Harzing numesc „bariere lingvistice”, care pot împiedica transferul de cunoștințe și eficiența organizațională. Companiile cu strategii lingvistice tratează competența lingvistică ca pe un activ strategic, nu doar ca un instrument de comunicare, integrând capacitățile lingvistice în cadrul lor mai larg de management al talentelor și crearea unor rezerve de personal. Această abordare se regăsește și în cercetarea lui Louhiala-Salminen și Kankaanranta [101], care prezintă percepția competenței lingvistice drept capacitatea angajaților de a contribui la cunoștințele organizaționale și de a participa la procesele de luare a deciziilor.

3.2. Politici lingvistice și promovarea colaborării în companiile multinaționale

În contextul din ce în ce mai globalizat al corporațiilor din domeniul tehnologiei, o limbă comună de comunicare joacă un rol esențial în îmbunătățirea colaborării și eficienței între angajați. Politicile lingvistice din cadrul acestor companii urmăresc adesea să creeze un mediu de lucru incluziv, contribuind în același timp la extinderea globală, având în vedere și interesele financiare și economice.

Analiza comparativă a cazurilor Rakuten, o companie japoneză, și Endava, o companie britanică cu 5.000 de angajați și birouri pe trei continente, care și-au început activitatea în Republica Moldova, ilustrează strategiile și implicațiile acestor politici [62, pp. 484-485].

Politica „English-only” adoptată de Rakuten în 2010, conform declarațiilor fondatorului companiei, Hiroshi Mikitani, a avut scopul de a crea o limbă comună pentru comunicarea internă, chiar și în Japonia, rupându-se astfel de cultura corporativă tradițională japoneză. Decizia a subliniat utilizarea limbii engleze ca limbă principală pentru ședințe, documentație și interacțiuni, adresând obiectivele de extindere globală ale companiei.

Această măsură a avut drept scop facilitarea colaborării între echipe diverse din diferite țări, simplificând comunicarea în cadrul organizației și asigurând că expații vor aduce cu ei mentalitatea occidentală. Cu toate acestea, după doi ani, cultura a influențat și limba, așa cum a concluzionat Tsedal Neeley.

Politica „English-only” din cadrul unei filiale din Chișinău a unei companii multinaționale este motivată prin standardizarea pentru o comunicare eficientă. Angajaților li se recomandă să utilizeze limba engleză în toată corespondența și procedurile interne chiar și atunci când se adresează colegilor care au aceeași limbă maternă, alta decât engleza [62, pp. 495-496].

Se recomandă utilizarea limbii engleze și în comunicarea oficială internă între vorbitorii de limbă română. Scopul este de a asigura o înțelegere comună în cazul în care este necesară implicarea unor persoane din regiuni diferite în corespondență. Un alt obiectiv este să ajute angajații să exerseze limba engleză și să-și îmbunătățească abilitățile de comunicare.

Drept rezultat, această limbă este folosită în echipe din locații diferite de către persoane din generații și medii culturale diverse. Este doar un mic pas de la transferul modelelor de comunicare din mediul profesional în viața socială.

În cartea sa, „The Rise of English”, Rosemary Salomone analizează traseul parcurs de limba engleză în ultimele decenii, cum a ajuns să fie utilizată pe scară largă la nivel global și cum a devenit „lingua franca” în educație și știință [150 p. 166], suferind adaptări locale. Totodată, ea evidențiază contribuția semnificativă a acestei limbi la formarea identității culturale și sociale, sugerând, după ani de cercetare, că acest prestigiu este conferit de oameni prin alegerea de a o folosi în cultură, afaceri, educație și știință și a spori vizibilitatea într-o lume tot mai competitivă. Autoarea subliniază, însă, că această predominanță a limbii engleze poate fi, de asemenea, o sursă de inechitate și conflict pe diferite continente. În concluzie, Rosemary Salomone susține că factorii care au contribuit la răspândirea și popularitatea limbii engleze includ colonialismul, globalizarea, internaționalizarea, tehnologia și influența culturală americană.

Se analizează de asemenea, dacă engleza poate răspunde diverselor interese ale populației mondiale, autoarea avertizând că vorbitorii monolingvi de engleză sunt dezavantajați și expuși riscului de izolare într-o lume multilingvă. Totodată, populațiile sunt preocupate de păstrarea culturii și identității lor lingvistice.

3.2.1. Percepții și atitudini față de hibridizarea limbajului în mediul multinațional

După analiza reperelor teoretice privind poziția și percepția limbii engleze la nivel global, ne propunem în continuare să examinăm dimensiunea empirică a fenomenului de hibridizare, prin analiza atitudinilor și practicilor lingvistice ale specialiștilor vorbitori de limbă română [60, pp. 699-709].

Această abordare empirică completează perspectiva calitativă oferită de studiile de caz anterioare, furnizând date cantitative despre preferințele lingvistice, despre motivațiile adoptării termenilor străini și factorii care influențează alegerile comunicaționale în contexte profesionale

multinaționale. Analiza se bazează pe un sondaj realizat în septembrie 2025, cu participarea a 103 respondenți profesioniști din organizații multinaționale, predominant din Republica Moldova, precum și cu unii respondenți din România.

Întrucât problema centrală de cercetare pe care o abordează studiul nostru se referă la modul în care specialiștii vorbitori de limba română fac uz de abilitățile lingvistice în context profesional, menținerea identității lingvistice și culturale este la fel de importantă precum și satisfacerea cerințelor practice de comunicare ale locurilor de muncă globalizate. Această abilitate se manifestă în alegerile comunicaționale zilnice: stabilirea momentului potrivit utilizării termenilor românești versus celor utilizați internațional; stabilirea echilibrului între eficiența procesului și a autenticității lingvistice; identificarea factorilor care influențează aceste alegeri în diferite contexte profesionale, niveluri ierarhice și comunități generaționale.

Contextul specific al hibridizării limbajului profesional în cadrul organizațional, în care vorbitorii posedă o competență lingvistică înaltă în limba lor nativă, dar integrează sistematic elemente străine din motive funcționale, rămâne insuficient explorat, în special în cazul limbii române vorbite în Republica Moldova, unde atenția academică asupra practicilor lingvistice profesionale se concentrează mai mult pe influența limbii ruse ca moștenire istorică din perioada Uniunii Sovietice.

În plus, rolul tehnologiilor de comunicare digitală și al instrumentelor cu IA în modelarea alegerilor lingvistice reprezintă o dimensiune emergentă pe care cadrele teoretice existente nu au abordat-o pe deplin. Pe măsură ce specialiștii se bazează din ce în ce mai mult pe instrumente de traducere, de autocorecție și asistență lingvistică bazate pe IA, înțelegerea modului în care aceste tehnologii influențează normele lingvistice devine deosebit de importantă pentru prezicerea tiparelor viitoare de evoluție a limbii.

Acest studiu extinde teoria dinamică a limbajului a lui Eugeniu Coșeriu, aplicând cadrul său conceptual, în special distincțiile dintre facultatea de limbaj, *langue* și *parole*, precum și între normă, sistem și uz, la contextele profesionale digitale contemporane. Studiul testează dacă teoria coșeriană, dezvoltată la mijlocul secolului al XX-lea, menține puterea explicativă pentru fenomenele lingvistice din secolul al XXI-lea, care implică comunicarea mediată tehnologic și contactul lingvistic accelerat.

Documentarea lingvistică: studiul oferă documentare empirică a practicilor lingvistice actuale în rândul vorbitorilor de limba română în contexte profesionale, contribuind la înregistrarea istorică a modului în care limba română se adaptează la provocările comunicaționale contemporane. Cu 103 respondenți în sondaj, reprezentând profesioniști din companii multinaționale din Republica Moldova și România, în mare parte din industria IT, dar

nelimitându-se la aceasta, la diferite niveluri ierarhice și din trei grupe de vârstă diferite, această cercetare își propune să ofere un set de date reprezentative despre utilizarea limbii române profesionale în prezent.

Înțelegerea modului în care specialiștii gestionează hibridizarea lingvistică are implicații directe pentru:

1. *politicile de comunicare organizațională* în companiile multinaționale, care activează în România și Republica Moldova;
2. *curriculum de educație lingvistică*, care pregătesc studenții pentru medii profesionale globalizate;
3. *industriile de traducere și adaptare*, care dezvoltă resurse în limba română pentru contexte profesionale;
4. *dezvoltarea politicilor lingvistice*, care echilibrează preocupările de conservare cu nevoile practice de comunicare.

La nivel cultural, limba reprezintă un element fundamental al identității culturale. Înțelegerea modului în care vorbitorii de limba română își mențin identitatea lingvistică în timp ce se adaptează la cerințele comunicării globale descoperă subiecte mai largi despre conservarea culturală într-o lume interconectată. Constatările ar putea contribui la discuțiile politice despre modul în care comunitățile lingvistice mici și mijlocii pot prospera în contexte economice globalizate fără a sacrifica distincția culturală.

Prin combinarea analizei lingvistice teoretice cu metodologia sondajului cantitativ, studiul abordează integral analiza schimbărilor lingvistice, pentru a face legătura între cadrele teoretice și observarea empirică a comportamentului real al vorbitorilor.

Obiectivele primare ale studiului sunt:

1. Documentarea și analiza tiparelor de hibridizare lingvistică în rândul angajaților vorbitori de limba română în contexte organizaționale multinaționale, identificând tipurile, frecvența și contextele de utilizare a limbajului hibrid.
2. Examinarea relației dintre factorii sociali (vârstă, poziție ierarhică, sector) și preferințele de hibridizare lingvistică, testând ipoteze despre diferențele între generații și efectele contextului profesional asupra alegerilor lingvistice.
3. Investigarea atitudinilor conștiente ale angajaților față de hibridizarea lingvistică, explorând dimensiunile ideologice ale alegerilor lingvistice și înțelegând modul în care vorbitorii conceptualizează relația dintre eficiență și autenticitate.

Obiectivele secundare includ:

1. Identificarea motivațiilor și a influențelor care stau la baza împrumuturilor lingvistice în contexte profesionale, distingând între adoptarea terminologiei străine determinată de necesitate și cea determinată de prestigiu.

2. Explorarea rolului tehnologiilor digitale și a instrumentelor cu IA în modelarea normelor lingvistice și influențarea proceselor de hibridizare în comunicarea profesională.

3. Elaborarea unor recomandări bazate pe dovezi pentru politicile de comunicare organizațională, programele de educație lingvistică și strategiile de conservare lingvistică care pun în balanță necesitățile practice și cele de identitate culturală.

Cadrul teoretic al lui Eugeniu Coșeriu oferă lentila fundamentală pentru analiza hibridizării lingvistice în contexte profesionale. Distincțiile conceptuale ale lui Coșeriu dintre limbaj, limbă și vorbire, oferă instrumente esențiale pentru înțelegerea modului în care vorbitorii navighează între terminologia românească și cea internațională.

Distincția lui Coșeriu dintre normă, sistem și uz este relevantă în contextele profesionale în care vorbitorii trebuie să adapteze sistemului și normelor limbajul, terminologia, expresiile uzuale specifice domeniului etc.

Vorbitorii negociază activ între cerințele de eficiență și conservare a identității culturale, demonstrând faptul că elementele străine nu sunt acceptate în mod pasiv. Precum menționează Johannes Kabatek, în analiza sa referitoare la studiul lui Eugeniu Coșeriu, acest cadru conceptualizează limba ca un „sistem în continuă evoluție”, în care vorbitorii manifestă creativitate în limitele constrângerilor structurale: „Pentru Coșeriu, schimbarea lingvistică ilustrează una dintre caracteristicile esențiale ale limbii: creativitatea vorbitorilor, care determină un continuu proces de schimbare a limbii.” (*For Coseriu, language change shows one of the essential characteristics of language: the creativity of speakers that leads to a constant becoming of the language*) [87 p. 162]. Această perspectivă permite înțelegerea hibridizării limbajului profesional nu ca degradare lingvistică, ci ca pe o formă de creativitate adaptabilă, care răspunde noilor necesități de comunicare: „... când cineva învață o a doua limbă, discrepanța dintre regula sistematică și realizarea tradițională devine deosebit de vizibilă. [...] Când o întreagă comunitate adoptă o limbă străină, flexibilitatea sistemului va fi probabil exploatată la maximum. Același lucru este valabil și pentru latura fonică a limbii: fonemele vor fi pronunțate diferit de către vorbitorii străini, însă atât timp cât acestea se mențin în limitele fonemului, sistemul nu are de suferit.” [87 p. 78].

Metodologia sociolingvistică a lui William Labov oferă perspective asupra modului în care variația lingvistică corelează cu factori sociali precum ierarhia profesională, sectorul industrial și apartenența generațională. Conceptul său de variabile lingvistice ajută la explicarea de ce anumite

contexte profesionale promovează tipuri specifice de hibridizare, în timp ce altele mențin tipare de comunicare mai standardizate [94].

Analiza lui Labov privind rețelele sociale și influența lor asupra alegerilor lingvistice evidențiază modul în care relațiile profesionale modelează strategiile de comunicare. În organizațiile multinaționale, rețelele profesionale dense cu colegi internaționali pot accelera adoptarea de noi forme, în timp ce rețelele dominate de colegi și management național pot menține tipare lingvistice mai tradiționale.

Teoria contactului lingvistic a lui Uriel Weinreich oferă concepte fundamentale pentru analiza schimbării lingvistice într-un context specific. Analiza sa asupra mecanismelor de interferență, împrumut și comutarea de cod ne ajută să descoperim modul în care vorbitorii unei anumite limbi integrează alta în limba nativă, în special atunci când ne concentrăm asupra terminologiei profesionale specifice: „Odată ce s-a produs o identificare interlingvistică între semantemele a două limbi aflate în contact, vorbitorul bilingv poate interpreta două semne, ale căror semanteme, sau semnificate, le-a identificat drept echivalente, ca un semn compus, cu un singur semnificat și doi semnificanți, câte unul în fiecare limbă. În loc să trateze englezescul *book* și rusescul *kniga* ca două semne distincte, el le poate percepe ca un semn compus.” [178 p. 9].

Conceptul lui Weinreich de bilingvism compus versus bilingvism coordonat ajută la explicarea diferitelor strategii pe care le folosesc angajații din organizații multinaționale. Vorbitorii care dezvoltă o competență coordonată mențin sisteme lingvistice distincte pentru scopuri diferite, în timp ce vorbitorii care utilizează registre complexe și sunt expuși diferitor forme de limbaj, ar putea integra elemente mai extinse în toate contextele: „Mulți vorbitori bilingvi sunt obișnuiți să abordeze anumite subiecte exclusiv într-una dintre limbile lor sau să utilizeze o singură limbă în situații determinate; o tranziție bruscă la cealaltă limbă deschide calea interferenței.” [178 p. 81].

Jan Blommaert propune un context pentru înțelegerea hibridizării lingvistice ca parte a transformărilor economice și sociale mai largi [14], conceptul său de multilingvism trunchiat sugerând că profesioniștii dezvoltă competențe specializate în domenii lingvistice specifice mai degrabă decât competențe bilingve complete.

Analiza sa asupra inegalității lingvistice și a ierarhiei limbilor luminează dinamica puterii care stă la baza alegerilor lingvistice profesionale, explicând de ce terminologia engleză are adesea prioritate chiar și atunci când există echivalente românești. Prestigiul lingvistic este unul dintre motivele pentru care profesioniștii folosesc termeni hibridi sau schimbă și adaptează în mod deliberat cuvinte engleze, integrându-le în limba nativă.

Abordarea cognitivă a limbajului a lui Langacker oferă perspective asupra modului în care vorbitorii organizează mental resursele lingvistice hibride [97]. Conceptul său de integrare conceptuală explică modul în care profesioniștii dezvoltă strategii cognitive pentru gestionarea simultană a mai multe sisteme lingvistice.

Analiza sa referitoare la gramatica bazată pe uz sugerează că utilizarea profesională frecventă a formelor hibride poate duce la consolidarea lor cognitivă, influențând o competență lingvistică mai largă dincolo de contextele profesionale. Conform constatărilor noastre, majoritatea respondenților au declarat că utilizează vorbirea anglicizată și în afara muncii.

Analiza cuprinzătoare a lui David Crystal privind impactul comunicării digitale asupra limbajului oferă un material esențial pentru înțelegerea proceselor contemporane de hibridizare pentru limba scrisă și transferul structurilor din vorbire în mesajele scrise [39].

Documentarea sa asupra modului în care platformele digitale accelerează inovația lingvistică și facilitează contactul interlingvistic ajută la explicarea ritmului rapid al schimbării limbajului profesional. Conceptul de *netspeak* ca varietate lingvistică nouă oferă un cadru pentru înțelegerea modului în care comunicarea profesională digitală dezvoltă caracteristici distincte care îmbină trăsături scrise și orale, încorporând terminologie internațională.

Studiul utilizează o abordare de tip sondaj secțional, combinând elemente cantitative și calitative pentru a capta atât tiparele obiective de utilizare a limbajului, cât și atitudinile subiective față de hibridizarea lingvistică.

Tipul cercetării: sondaj descriptiv-analitic cu elemente de explorare.

Perioada de colectare a datelor: septembrie 2025.

Platforma utilizată: Google Forms, cu păstrarea anonimatului.

Colectarea datelor: LinkedIn (rețea profesională), prin anunț public și Facebook (rețea socială), prin abordare individualizată și comunități de specialitate.

Limba sondajului: română (prezentarea rezultatelor tradusă în engleză pentru articolul publicat).

Mărimea eșantionului: 103 respondenți

Criterii de eligibilitate:

- angajați în organizații multinaționale cu operațiuni semnificative în Republica Moldova;
- unii respondenți din companii românești cu operațiuni internaționale;
- vorbitori nativi de limba română;
- comunicare profesională în context multilingv.

Caracteristici demografice

Distribuție pe *niveluri ierarhice*:

- specialiști: 42 de respondenți (40,8%) – cel mai mare grup;
- consultanți: 24 de respondenți (23,3%);
- manageri de nivel mediu: 31 de respondenți (30,1%);
- manageri de nivel superior: 6 respondenți (5,8%).

Reprezentare pe *industrii*:

- tehnologia informației (IT): 71 de respondenți (68,9%) – cel mai mare sector;
- financiar/bancar: 18 respondenți (17,5%);
- vânzări: 4 respondenți (3,9%);
- telecomunicații: 4 respondenți (3,9%);
- altele: 6 respondenți (5,8%).

Distribuție pe *grupuri de vârstă*:

- 28 – 40 de ani (Milenarii/Generația Y): 61 de respondenți (59,2%) – cel mai mare grup;
- 41 – 54 de ani (Generația X): 29 de respondenți (28,2%);
- sub 27 de ani (Generația Z): 13 respondenți (12,6%).

Structura chestionarului pe secțiuni:

Secțiunea 1: Date demografice și profesionale

- nivelul ierarhic în organizație;
- sectorul industrial;
- grupa de vârstă.

Secțiunea 2: Preferințe de comunicare

- stilul de management preferat/aplicat;
- forma de comunicare preferată la locul de muncă;
- influențe asupra stilului de comunicare.

Secțiunea 3: Atitudini față de hibridizare

- motivații pentru utilizarea terminologiei străine;
- atitudini față de anglicisme în comunicarea zilnică;
- percepții despre impactul hibridizării.

Tipuri de întrebări:

- întrebări cu răspuns unic;
- întrebări cu răspunsuri multiple (pentru motivații);

- scala atitudinilor.

Limitări ale eșantionului: cu 103 respondenți, deși suficienți pentru o analiză statistică semnificativă, eșantionul nu poate pretinde o reprezentativitate completă a tuturor profesioniștilor vorbitori de limba română. Reprezentarea sectorului tehnologic, pentru studiul respectiv, este mai mare decât în populația încadrată în câmpul muncii în general, reflectând concentrarea operațiunilor multinaționale în această industrie.

Limitări ale datelor auto-declarative: studiul se bazează pe atitudini și preferințe din declarațiile individuale, mai degrabă decât pe observarea directă a comportamentului comunicațional. Deși datele sondajului relevă atitudini conștiente, acestea ar putea să nu surprindă pe deplin tiparele lingvistice inconștiente sau discrepanța dintre preferințele raportate și practica efectivă.

Cadru temporal: datele captează atitudini și practici actuale din septembrie 2025, oferind o „fotografie” de moment a tiparelor contemporane, care poate servi ca punct de referință pentru cercetări viitoare, dar nu urmăresc schimbări longitudinale.

Cadru geografic: cercetarea acoperă în principal contexte profesionale urbane, unde se concentrează organizațiile multinaționale. Contextele rurale și organizațiile interne cu contact internațional minim cad în afara studiului.

3.2.2. Studiul empiric și analiza rezultatelor

Eșantionul de 103 respondenți oferă o reprezentare diversificată a profesioniștilor din organizații multinaționale, cu participare puternică din partea specialiștilor și consultanților, asigurând perspective diverse asupra practicilor de comunicare.

Distribuția ierarhică indică cel mai mare grup, care este format din specialiști (40,8%), urmați de manageri de nivel mediu (30,1%) și consultanți (23,3%). Managerii de nivel superior reprezintă 5,8% din eșantion. Această distribuție asigură reprezentativitatea a trei grupuri distincte la toate nivelurile organizaționale, permițând analiza diferențelor în practicile comunicaționale în funcție de poziția ierarhică.

Care este nivelul dumneavoastră de responsabilitate ierarhică din cadrul organizației?

103 răspunsuri

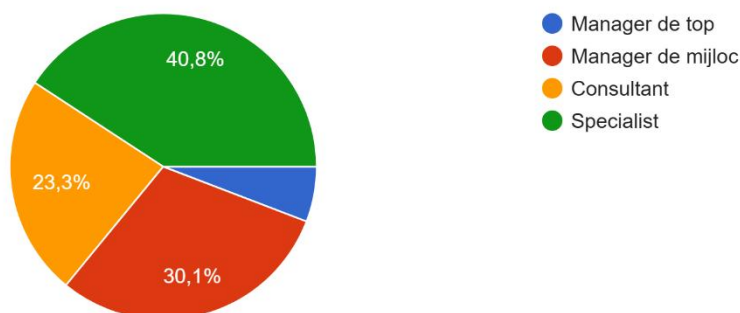

Figura 3: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea „Care este nivelul dumneavoastră de responsabilitate ierarhică din cadrul organizației?”

Reprezentarea pe industrii demonstrează o predominanță a sectorului TI (68,9%), urmat de sectorul financiar/bancar (17,5%). Sectoarele de vânzări și telecomunicații reprezintă, fiecare, 3,9%, iar alte industrii – 5,8%. Deși există o concentrare în TI, o analiză mai echilibrată a industriilor comparativ cu studiile anterioare oferă perspective asupra modului în care hibridizarea lingvistică apare în mai multe sectoare.

Din ce industrie face parte organizația în care activați?

103 răspunsuri

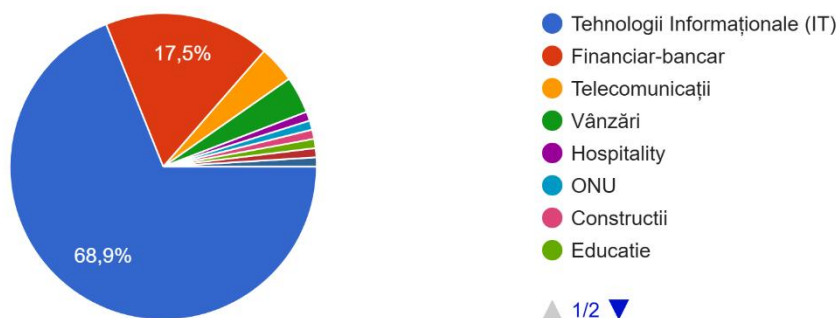

Figura 4: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre industria organizației

Distribuția pe grupuri de vârstă arată o distribuție pe generații, permițând analiza semnificativă a preferințelor de comunicare legate de vârstă și a atitudinilor față de inovația lingvistică. Milenarii/Generația Y (28 – 40 ani) reprezintă cel mai mare grup, cu 59,2%, urmați de Generația X (41 – 54 ani), cu 28,2%, și Generația Z (sub 27 ani), cu 12,6%.

Care este grupul de vârstă din care faceți parte?

103 răspunsuri

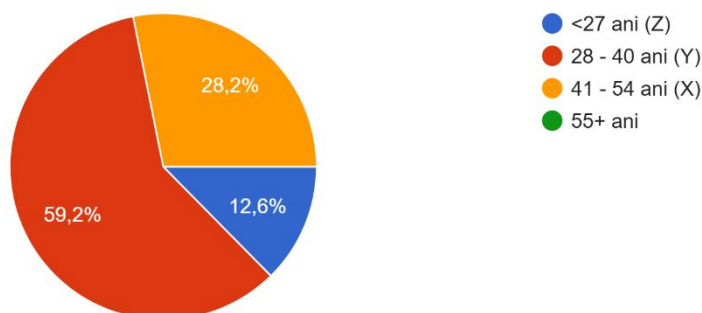

Figura 5: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre grupul de vârstă

Analiza preferințelor de stil managerial relevă informații importante despre cultura organizațională și deschiderea către inovație lingvistică.

Distribuția tipurilor de management:

- leadership transformațional: 57 de respondenți (55,3%) – tipul care pune accent pe delegarea treptată a sarcinilor, luarea deciziilor în grup și aprecierea individualizată;
- leadership tranzacțional: 43 de respondenți (41,7%) – tipul care se concentrează pe clarificarea așteptărilor, pe monitorizarea proceselor și aprecierea rezultatelor;
- laissez-faire/altele: 3 respondenți (2,9%) – abordare directivă minimă sau tipuri mixte.

Care este stilul de management pe care îl aplicați (dacă sunteți manager) sau îl apreciați?

103 răspunsuri

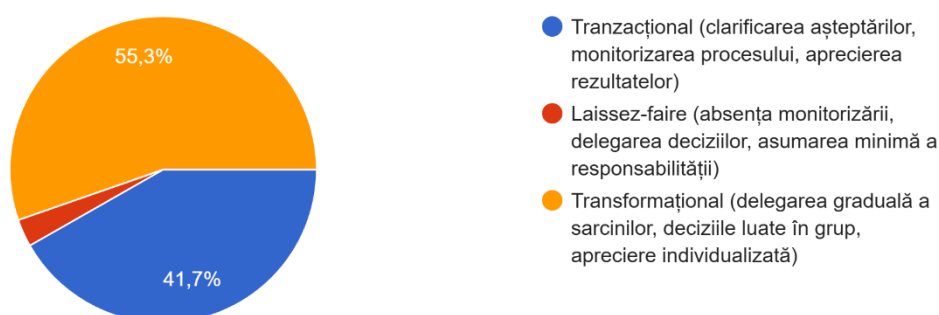

Figura 6: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre tipul de management

Constatare-cheie: preferința puternică pentru *leadership*-ul transformațional persistă în eșantionul mai mare, sugerând culturi de lucru care apreciază colaborarea și inovația, creând medii propice pentru adaptarea și experimentarea lingvistică. Există o corelație între tipul de

management și influența în comunicare. Stilurile de conducere cu preferințe de colaborare corelează cu o mai mare deschidere vizând inovația și experimentul lingvistic.

Analiza preferințelor de comunicare profesională relevă următoarea distribuție:

comunicare moderat hibridizată: 54 de respondenți (52,5%)⁸ – utilizare a terminologiei profesionale engleze, adaptate la structura gramaticală românească;

comunicare standardizată: 21 de respondenți (20,4%) – utilizare predominantă a terminologiei românești cu termeni tehnici adaptați și/sau traduși;

comunicare intens hibridizată: 27 de respondenți (26,2%) – schimbare frecventă de cod între limbi.

Ce model de comunicare preferați la locul de muncă? Selectați din opțiunile de mai jos.

103 răspunsuri

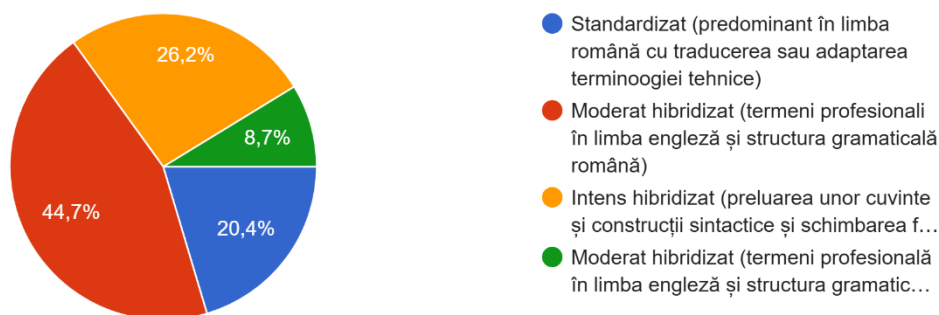

Figura 7: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre modelul preferat de comunicare la locul de muncă

Perspectivă-cheie: cel mai mare segment (aproximativ 52%) preferă hibridizarea moderată, ceea ce relevă preferințe mai echilibrate între modelele de comunicare, sugerând abordări diverse ale comunicării profesionale în cadrul organizațiilor românești. Există un segment semnificativ care preferă o formă lingvistică hibridizată, menținând totuși structura gramaticală românească.

Această constatare este sugestivă pentru înțelegerea strategiei lingvistice a specialiștilor, care nu adoptă pur și simplu engleza și nici nu resping terminologia internațională, ci negociază activ o cale de mijloc care le permite să comunice eficient în contexte internaționale, menținând în același timp identitatea lingvistică românească.

Analiza **motivațiilor** pentru adoptarea termenilor străini (întrebare care acceptă răspunsuri multiple) a fost o întrebare cu posibilitate de selecție multiplă și opțiune de a adăuga răspunsul propriu, care indică următoarea ierarhie:

⁸ 46 de respondenți (44,7%) la care se adaugă 8 (7,8%) răspunsuri după corectarea unei erori de scriere.

Echipe multinaționale: 74 de respondenți (71,6%) – comunicarea cu grupuri lingvistice diverse, ceea ce duce la necesitatea unei terminologii comune în echipele internaționale. Acesta este principalul factor care determină hibridizarea lingvistică.

Eficiența și precizia comunicării: 65 de respondenți (63,1%) – utilizarea terminologiei internaționale stabilite și evitarea explicațiilor lungi sau a neînțelegerilor potențiale.

Absența termenilor echivalenți în română: 47 de respondenți (45,6%) – prevalentă în domeniile tehnice și specializate precum IT și telecomunicații.

Prestigiu și credibilitate profesională: 33 de respondenți (32%) – utilizarea terminologiei originale pentru recunoaștere profesională, precum și pentru alinierea la standardele și practicile internaționale.

Eficiența timpului și a resurselor: 26 de respondenți (25,2%) – eficientizarea proceselor de comunicare, reducerea costurilor de traducere

Care este motivul ce stă la baza preluării termenilor dintr-o altă limbă?

103 răspunsuri

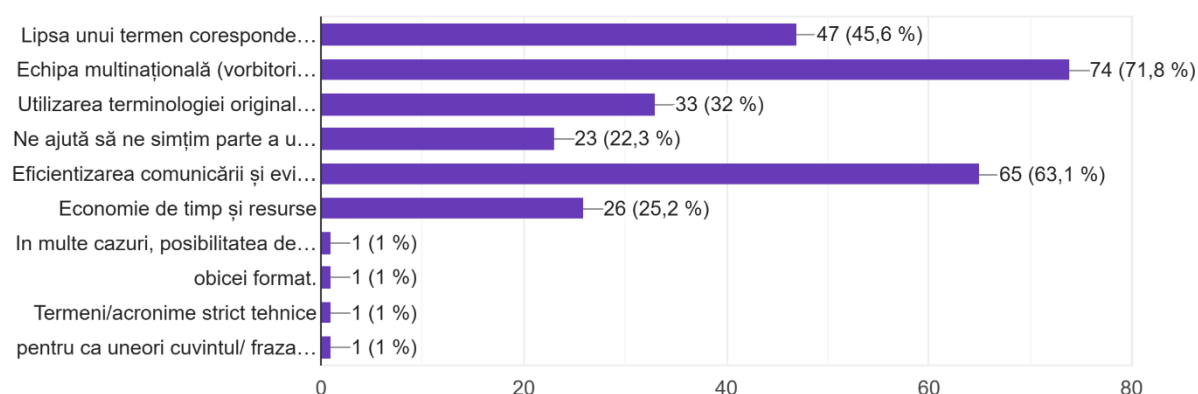

Figura 8: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre motivare

Constatăre-cheie: eșantionul mai mare confirmă că necesitatea practică (echipele multinaționale și eficiența comunicării) este principalul motor, urmată de absența echivalentelor românești, sugerând motivații pragmatice mai degrabă decât motivații bazate pe prestigiu. Acest lucru contrazice așteptările că hibridizarea este în principal determinată de dorința de a părea „la modă” sau „sofisticat” – angajații o folosesc pentru că este funcțional necesară în mediile lor de lucru multilingve.

Sondajul extins relevă **influențe** diverse asupra tiparelor de comunicare profesională:

- alegere personală/fără influență externă: 28 de respondenți (27,8%) – alegere lingvistică individuală sau rezistență conștientă la presiunile lingvistice externe;

- colegi experimentați în domeniu: 30 de respondenți (29,1%) – experiența în domeniu determină alegerile lingvistice, mentoratul profesional influențează adaptarea comunicării;
- colegi internaționali/vorbitori nativi de engleză: 21 de respondenți (20,4%) – influență lingvistică directă de la vorbitori nativi în comunicarea zilnică și în tranziția cunoștințelor, ceea ce duce la adaptarea la normele de comunicare ale echipelor internaționale;
- manageri direcți/supervizori: 7 respondenți (6,8%) – influență ierarhică asupra standardelor de comunicare, în special în cazul managerilor vorbitori nativi, care pot contribui și la transmiterea culturii organizaționale de comunicare;
- colegi din generația tânără: 7 respondenți (6,8%) – influență în echipele cu specialiști preponderent tineri.

Cine vă influențează cel mai mult stilul de comunicare?

103 răspunsuri

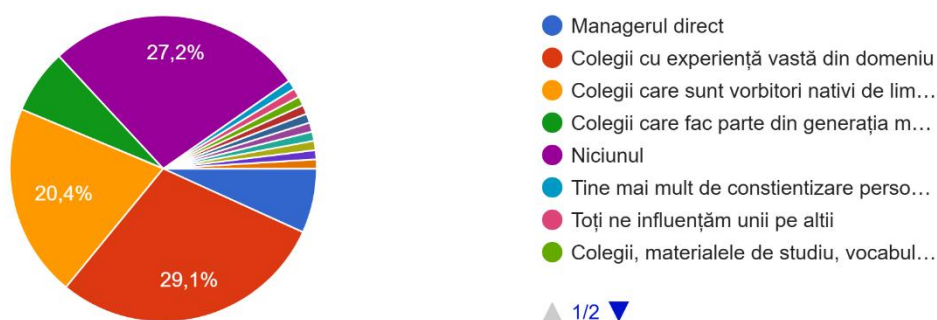

Figura 9: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre influențe

Constatare-cheie: eșantionul mai mare indică faptul că experiența profesională și relațiile ierarhice sunt cele mai puternice influențe mai curând decât presiunea colegilor sau factorii culturali externi. Alegerea personală are un scor ridicat (27,8%), sugerând că mulți specialiști iau decizii lingvistice conștiente și deliberate, mai puțin adoptare pasivă a normelor externe.

Sondajul relevă o **atitudine** în general pozitivă față de utilizarea anglicismelor în afara contextelor profesionale:

- atitudine pozitivă/de acceptare: 52 de respondenți (50,5%) se declară ca fiind adaptați la utilizarea limbajului anglicizat în afara locului de muncă, percepend anglicismele ca schimbare naturală a limbii;
- abordare moderată/precaută: 34 de respondenți (33%) preferă să limiteze anglicismele în comunicarea zilnică, efort conștient de a menține puritatea limbii române în contexte personale;
- atitudine negativă/rezistentă: ~3 respondenți (2,9%) au o preferință sporită pentru menținerea purității lingvistice românești, exprimând îngrijorare cu privire la degradarea limbii;

- altele: ~14 respondenți (13,6%) indică recunoașterea contextelor adecvate pentru amestecul lingvistic, distingerea între comunicarea profesională și personală, flexibilitate în alegerile lingvistice.

Ce atitudine aveți față de utilizarea anglicismelor în limbajul standard în comunicarea zilnică?

103 răspunsuri

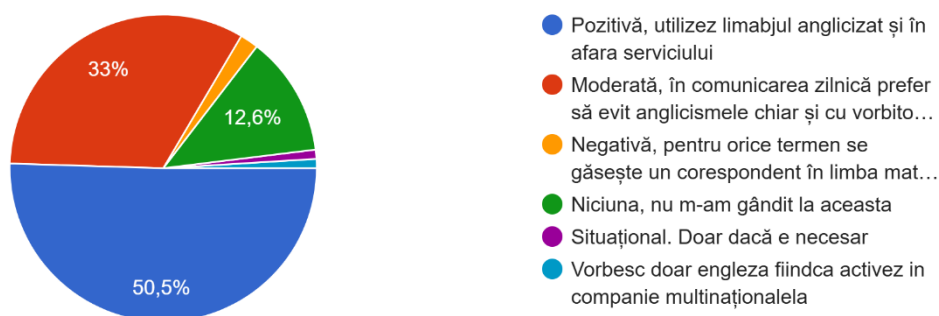

Figura 10: Extras din imaginea de ansamblu la întrebarea despre atitudinea față de utilizarea anglicismelor

Constatare-cheie: eșantionul mai mare arată o abordare echilibrată, dar precaută, majoritatea respondenților fiind conștienți de alegerile lingvistice, acceptând în același timp un anumit grad de anglicizare ca inevitabil în comunicarea contemporană. Este semnificativ faptul că peste jumătate din respondenți (50,5%) raportează o atitudine pozitivă, sugerând că hibridizarea lingvistică a devenit o parte normalizată a identității lor lingvistice, nu doar o necesitate profesională.

Sondajul extins cu 103 respondenți relevă o abordare sofisticată și pragmatică a utilizării limbajului în mediile profesionale. Respondenții demonstrează o alegere strategică a limbajului, luând decizii conștiente despre momentul folosirii comunicării hibride versus celei standardizate.

Există o înțelegere clară a alegerilor lingvistice adecvate pentru diferite situații profesionale, care contribuie la menținerea structurii lingvistice românești, adoptând, în același timp, terminologia internațională în mod selectiv. Această strategie lingvistică nu reprezintă un abandon al identității lingvistice, ci mai degrabă o adaptare strategică care le permite angajaților să funcționeze eficient în medii multilingve, păstrându-și, în același timp, identitatea culturală.

Reprezentarea generațională mai echilibrată relevă câteva perspective importante:

- milenarii (59,2%): lideri în preferințele de hibridizare moderată, indică o adaptare la inovația lingvistică, menținând, în același timp, integritatea structurală;

- generația X (28,2%): mai degrabă ar prefera comunicarea standardizată, dar arată flexibilitate în contexte profesionale;

- generația Z (12,6%): care se adaptează cel mai bine la hibridizarea intensă, sugerând tendințe către un amestec lingvistic crescut.

Datele sugerează o tendință continuă spre hibridizarea moderată ca model dominant de comunicare profesională. Cu toate acestea, este important să menționăm că toate grupurile de vârstă demonstrează o abordare strategică a utilizării limbajului, sugerând conservarea culturală alături de adaptare. Însă tendința generației tinere de a adopta anglicismele și de a integra forme noi de comunicare sugerează o probabilă intensificare a acestui fenomen, cel puțin în sectorul TI.

Reprezentarea extinsă a industriilor relevă că hibridizarea lingvistică nu este limitată la sectoarele tehnologice. Colaborarea în echipele multinaționale este principala sursă de schimbare lingvistică. Sectoarele financiar și de vânzări arată tipare diferite de adoptare a terminologiei, incluzând terminologia de afaceri și structurile lingvistice care reprezintă procesul.

Sectorul TI, deși predominant în eșantion (68,9%), nu este singurul care raportează experiența unei hibridizări intense. Sectoarele financiar-bancar (17,5%) și telecomunicații (3,9%) prezintă, de asemenea, grade semnificative de hibridizare, confirmând că aceasta este o tendință socio-economică mai largă, nu un fenomen specific unui sector.

Preferința persistentă pentru leadership-ul transformațional (55,3%) corelează cu deschiderea către inovația și experimentarea lingvistică, ceea ce ne ajută să facem următoarea concluzie; cu cât stilurile de comunicare au un contact mai intens, cu atât profesioniștii sunt mai deschiși către medii lingvistice diverse.

Organizațiile cu tipuri de management transformațional tind să creeze medii în care profesioniștii se simt mai confortabil experimentând forme lingvistice hibride, în timp ce mediile cu leadership tranzacțional pot menține practici comunicaționale mai standardizate.

Dovezile empirice aduse vin în susținerea conceptului de evoluție a limbajului al lui Eugeniu Coșeriu („...schimbarea lingvistică se află la îndemâna oricărui vorbitor, căci ea aparține experienței curente asupra limbajului. Limbajul nu este ceva făcut dintr-o singură dată, ci este ceva care se face, mai bine zis este o continuă facere...” [35 p. 57]), care este impusă de vorbitor. Cerințele locului de muncă influențează alegerile lingvistice, păstrând, în același timp, identitatea culturală, iar profesioniștii gestionează activ hibridizarea lingvistică – chiar dacă sunt influențe externe, acestea nu sunt acceptate pasiv.

Distincția lui Coșeriu dintre sistem, normă și vorbire este validată empiric:

- *sistemul* (structura gramaticală românească) rămâne intact;
- *norma* (tiparele stabilite de comunicarea profesională) se adaptează la contextul multinațional;
- *vorbirea* (implementarea efectivă) arată creativitate și flexibilitate strategică.

Validarea teoriei coșeriene: studiul oferă dovezi empirice pentru teoria dinamicii limbajului, care menține puterea explicativă în contextele contemporane de comunicare digitală și globalizare accelerată. Respondenții dau dovadă exact tipul de manifestare creativă în cadrul constrângerilor structurale pe care l-a demonstrat Eugeniu Coșeriu.

Extinderea teoriei contactului lingvistic: constatările sugerează că teoriile tradiționale ale contactului lingvistic trebuie extinse pentru a lua în considerare contextele profesionale digitale, în care contactul nu este geografic, ci virtual și mediat tehnologic.

Multilingvismul strategic: conceptul de „multilingvism trunchiat” al lui Jan Blommaert este validat, angajații dezvoltă competențe specializate în domenii lingvistice specifice, nu neapărat adoptarea unui bilingvism complet, acest lucru reprezentând o strategie eficientă de gestionare a resurselor cognitive.

Politici lingvistice flexibile: recomandabil pentru organizații ar fi să dezvolte ghiduri lingvistice care echilibrează necesitățile de comunicare internațională cu conservarea culturală. Politicile rigide „doar în engleză” nu reflectă realitatea complexă a comunicării profesionale multilingve.

Recunoașterea hibridizării ca abilitate: pentru entitățile organizaționale ar fi bine să recunoască capacitatea de adaptare eficientă la sisteme lingvistice multiple ca o competență profesională valoroasă, cu respectarea normelor lingvistice.

Formarea în comunicare interculturală: programele de dezvoltare profesională ar trebui să includă formarea în gestionarea strategică a resurselor lingvistice multiple, inclusiv discuții despre diferențe culturale, pe lângă instruire în limba engleză.

Pregătirea pentru medii multilingve: educația lingvistică ar trebui să pregătească vorbitorii pentru gestionarea sofisticată a mediilor profesionale multilingve pe lângă competența în limbi individuale separate.

Dezvoltarea conștiinței metalingvistice: programele educaționale ar trebui să dezvolte capacitatea studenților de a lua decizii lingvistice conștiente și strategice, înțelegând când și de ce să folosească diferite resurse lingvistice.

Echilibrarea conservării cu adaptarea: eforturile de conservare lingvistică ar trebui să țină cont de necesitățile actuale de comunicare profesională, cu scopul de a păstra patrimoniul cultural lingvistic și de a evita izolarea lingvistică pe sectoare.

Politici realiste și flexibile: politicile lingvistice naționale ar trebui să recunoască realitatea comunicării profesionale globalizate și să dezvolte strategii care permit adaptarea, menținând în același timp identitatea culturală.

Sprijin pentru dezvoltarea terminologiei: investiții în dezvoltarea materialelor dedicate terminologiei românești pentru domenii tehnice emergente, dar cu recunoașterea că unele domenii vor folosi inevitabil terminologia internațională.

Monitorizarea schimbărilor lingvistice: necesitatea monitorizării continue a practicilor lingvistice profesionale pentru a informa deciziile politice bazate pe dovezi.

Analiza bazată pe sondajul cu 103 profesioniști vorbitori de limba română din organizații multinaționale oferă dovezi empirice substanțiale despre natura hibridizării lingvistice în contexte profesionale contemporane.

Constatări principale:

1. Specialiștii preferă abordări echilibrate care combină terminologia engleză cu structurile gramaticale românești, sugerând o adaptare lingvistică sofisticată mai degrabă decât adoptarea sau respingerea totală a elementelor străine.

2. Utilitatea practică (echipe multinaționale, absența echivalentelor românești) este motivul principal pentru împrumuturi, indicând alegeri lingvistice determinate mai curând de necesitate decât de prestigiu.

3. Colegii experimentați, vorbitorii nativi și managerii direcți sunt influențele primare, sugerând mediul în care cultura organizațională determină adaptarea lingvistică mai mult decât presiunea culturală externă.

4. Deși specialiștii tineri sunt mai dispuși să accepte hibridizarea, toate grupele de vârstă demonstrează o abordare strategică a utilizării limbajului, sugerând conservarea culturală alături de adaptare.

5. Reprezentarea intersectorială confirmă că hibridizarea lingvistică se extinde dincolo de industriile tehnologice, indicând tendințe socio-economice mai largi mai degrabă decât fenomene specifice unui sector.

Problema științifică soluționată a constatat în prezentarea unui cadru analitic al cercetării al limbajului actual, prin observații din interior, documentare și analiză empirică a comunităților profesionale a vorbitorilor de limbă română din echipele multinaționale din Republica Moldova, precum și analiza comparativă a factorilor schimbărilor lingvistice pe studii de caz. S-a demonstrat că hibridizarea trilingvă (română – rusă – engleză) operează la nivelul normei și al uzului, fără a compromite sistemul gramatical al limbii române, vorbitorii de limbă română având motivare pragmatică.

Validare teoretică:

Dovezile empirice susțin puternic modelul dinamic al evoluției limbajului lui Coșeriu prin agenția vorbitorului. Cerințele locului de muncă influențează semnificativ alegerile lingvistice,

păstrând în același timp identitatea culturală. Profesioniștii gestionează activ hibridizarea lingvistică, mai degrabă decât ar accepta pasiv influențele externe.

Perspective practice:

Constatările demonstrează că hibridizarea lingvistică în contextele profesionale reprezintă competență adaptivă mai mult decât pierdere culturală, susținând cadre care pun accent pe agenția vorbitorului în evoluția limbajului.

Vorbitorii de limba română din Moldova din organizațiile multinaționale demonstrează competențe lingvistice complexe, adaptându-se strategic la cerințele comunicării internaționale și navigând de la limba influențată de rusă, menținând, în același timp, identitatea lingvistică structurală și culturală. Această abordare echilibrată presupune o adaptare la presiunile globalizării mai degrabă decât capitulare lingvistică.

Datele noastre sugerează că, în contexte profesionale, limba română urmează un model de hibridizare stabilă mai mult decât o traiectorie de înlocuire, hibridizarea moderată reprezentând echilibrul mai degrabă decât faza de tranziție.

Prima ipoteză s-a referit la hibridizarea moderată a limbajului standard în mediul social actual, în mare parte determinată de comunitățile profesionale care depășesc comunicarea specifică acestora.

Mai mult de 40% dintre respondenți au preferat hibridizarea moderată, menținând structurile gramaticale românești, încorporând terminologia tehnică engleză, depășind semnificativ distribuția aleatorie. Aceasta a validat predicția lui Eugeniu Coșeriu [36], că vorbitorii păstrează integritatea sistemică, adaptând tiparele de utilizare, cadrul său teoretic fiind extins din mijlocul secolului al XX-lea în contexte profesionale digitale din secolul al XXI-lea.

Constatarea anulează îngrijorarea lui David Crystal [39] cu privire la convergența lingvistică totală în mediile digitale, revelând, în schimb, strategii sofisticate de compartimentare.

A doua ipoteză s-a referit la hibridizarea determinată de necesitate, care a obținut, de asemenea, o confirmare empirică, 71% dintre respondenți indicând mediul multinațional ca motivație primară pentru împrumuturi, în comparație cu doar 32%, care invocă motive de prestigiu.

Din cauza limitărilor sondajului, nu am găsit suficient sprijin pentru constatarea lui Bambi Schieffelin et al. [153], care pune accent asupra prestigiului lingvistic ca motor principal. Constatarea noastră a sugerat că mediile profesionale activează într-o dinamică lingvistică diferită de contextele comunitare mai largi.

Rezultatul obținut este în concordanță mai mult cu modelele de împrumut funcțional ale lui Uriel Weinreich [178] și susține observațiile lui Naomi Baron [10] despre adaptarea pragmatică în contexte de comunicare digitală.

Rezultatul a infirmat presupunerile că nativii digitali acceptă inevitabil inovația lingvistică în totalitate, revelând, în schimb, adaptarea treptată după categoriile de vârstă, mediată de expunerea comunitară.

Constatările studiului au convergențe și extind cercetările anterioare în multiple domenii. Preferința pentru hibridizarea moderată se suprapune cu predicțiile Modelului Cadrului Limbajului Matrice al lui Myers-Scotton [123], că vorbitorii mențin controlul gramatical într-o limbă (româna), inserând elemente lexicale din alta (engleza) mai degrabă decât s-ar angaja în comutarea completă de cod.

Cu toate acestea, rezultatele noastre au relevat o stabilitate mai mare în acest tipar decât anticiparea modelului lui Myers-Scotton. Hibridizarea moderată a părut să reprezinte mai mult un echilibru decât o fază tranzitorie, astfel fiind recomandată revizuirea modelelor care tratează formele hibride drept inherent instabile.

3.3. Concluzii la Capitolul 3

1. Examinarea comunicării corporative din cadrul companiilor multinaționale care activează în Republica Moldova relevă o interacțiune complexă între uniformizare la nivel global și adaptare lingvistică locală. Comunicarea corporativă eficientă în acest context apare nu prin politici lingvistice rigide, ci prin multilingvism strategic care recunoaște peisajul lingvistic post-sovietic unic.

2. Mediul trilingv (română, rusă și engleză) scoate la suprafață atât blocaje în comunicare, cât și oportunități pentru organizații. Deciziile conducerii privind protocoalele de comunicare influențează semnificativ cultura organizațională, alegerile lingvistice individuale, procesul de integrare și instruire a angajaților.

3. Companiile care privesc multilingvismul ca pe o oportunitate, extrag avantajele prin ajustarea strategiilor interne, astfel încât, managerii de nivel mediu să joace rolul de mediatori lingvistici, care facilitează fluxul de informații între sediile globale și operațiunile locale prin practici de translingvism.

4. Diviziunea lingvistică formal – informal este pronunțată în contextul multinațional al Republicii Moldova, engleza dominând canalele oficiale, în timp ce un amestec dinamic de limbi caracterizează interacțiunile zilnice. Această flexibilitate lingvistică reprezintă o adaptare pragmatică care îmbunătățește eficiența comunicativă în contexte tehnice și sociale complexe.

5. Așa cum demonstrează cercetarea lui Neeley Tsedal, organizațiile care integrează strategic practicile de comunicare formală și informală creează rețele de informații mai robuste și culturi organizaționale mai puternice. Astfel, la nivel global, organizațiile includ tot mai mult printre prioritățile lor de dezvoltare asigurarea unui mediu de comunicare eficient prin integrarea unor strategii lingvistice, demonstrând un interes în creștere față de studiul limbajului.

6. Instrumentele de comunicare digitală au accelerat transformarea lingvistică în setările corporative, creând spații noi pentru inovația lingvistică, în care angajații își desfășoară strategic resursele multilingve. Mediarea tehnologică a comunicării, prin platforme de colaborare, instrumente de traducere și spații de lucru digitale, adaugă o altă dimensiune la practicile lingvistice din companiile multinaționale, facilitând comunicarea interlingvistică și introducând complexități noi în fluxul de informații și în transferul de cunoștințe.

7. Grila de observare a intensității hibridizării, propusă în prezentul capitol și fundamentată pe distincția coșeriană dintre sistem, normă și uz, oferă un instrument reutilizabil de analiză. Indicele de Intensitate a Hibridizării (IIH), derivat din această grilă, permite clasificarea textelor pe nivele de hibridizare și observarea unui tipar consistent, în special pentru analiza comunicării profesionale din companiile multinaționale, unde sistemul gramatical românesc rămâne intact, norma se adaptează selectiv prin integrarea morfologică a împrumuturilor, iar uzul reflectă o creativitate strategică a vorbitorilor care utilizează resurse lingvistice multiple. Acest tipar confirmă viziunea coșeriană a creativității limbii.

8. Pe măsură ce Moldova își continuă integrarea în rețelele de afaceri globale, companiile multinaționale adoptă un limbaj anglicizat, atât sub influența proceselor de lucru care au fost adoptate, cât și sub influența managementului străin. Limbajul din cadrul organizațiilor, deși mai îngrijit, este totuși influențat de reminiscențele post-sovietice. Comunicarea corporativă din Republica Moldova reflectă o îmbinare între standardizarea globală și realitățile lingvistice locale. Vorbitorii de limba română din Moldova din organizațiile multinaționale dau dovadă de competență lingvistică sofisticată, adaptându-se strategic la cerințele comunicării internaționale, păstrând elementele lingvistice locale.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În urma cercetării efectuate asupra fenomenelor hibridizării și schematizării limbajului din mediul digital și cel profesional, în special din organizațiile multinaționale din Republica Moldova, am reușit să validăm ipoteza că hibridizarea și schematizarea limbajului românesc în mediul digital și al organizațiilor multinaționale din Republica Moldova sunt fenomene moderate (*Ipoteza 1*), care se manifestă prin menținerea structurilor gramaticale sintactice românești, iar terminologia tehnică tinde să fie adaptată, dacă structura gramaticală permite aceasta (validate prin exemple din corpusul anexelor și rezultatele sondajului).

Schimbările în limbaj sunt determinate preponderent de motivare pragmatică individuală (*Ipoteza 2*). Vorbitorii nu adoptă pasiv forme hibride sub presiunea externă a globalizării, ci le selectează și le integrează activ în funcție de intențiile de comunicare, motivație pragmatică și cognitivă, și poziționare identitară profesională.

Prin analiza rezultatelor sondajului, a textelor din corespondența internă și a textelor din mediul online, am reușit să validăm parțial *a treia ipoteză* cu referire la atitudinea față de hibridizarea și schematizarea în funcție de generație. Am identificat că unii reprezentanți ai generației mai experimentate (generația milenarilor), odată cu expunerea la mediul internațional, își adaptează limbajul fără efort, schimbând registrele în cadrul aceleiași conversații în aceeași măsură ca și reprezentanții generației mai tinere.

Obiectivele propuse la începutul cercetării au fost realizate prin îmbinarea metodelor de analiză etnografică și empirică cu un cadru teoretic interdisciplinar, valorificând literatura de specialitate din limbile engleză, română și rusă, cu scopul de a extinde înțelegerea fenomenelor identificate și în alte contexte lingvistice, culturale și regionale, ceea ce a dus la următoarele rezultate:

1. Analiza fundamentelor teoretice ale hibridizării și schematizării lingvistice din perspectiva interdisciplinară

Examinarea unui volum extins de surse din domeniile stilisticii, analizei discursului, sociolingvisticii, psiholingvisticii și lingvisticii cognitive a permis construirea unui cadru teoretic integrat, necesar investigației empirice. Analiza comparativă a contribuțiilor autorilor consacrați, precum Eugeniu Coșeriu, Noam Chomsky, William Labov, Jan Blommaert și ale cercetătorilor contemporani, cum ar fi Steven Pinker, John McWhorter, Guy Deutscher, Carol Myers-Scotton, David Crystal a demonstrat că teoria coșeriană a dinamicii limbajului își păstrează puterea explicativă în contexte de comunicare digitală globalizată, cu condiția adaptării la dimensiunea tehnologică a medierii discursive. Constatările confirmă că vorbitorii adoptă o formă de

creativitate lingvistică în cadrul constrângerilor structurale ale limbii materne fără a compromite sistemul lingvistic fundamental.

2. Identificarea și caracterizarea manifestărilor concrete ale hibridizării în limba română contemporană, cu accent pe domeniul profesional și tehnologic

Colectarea și analiza unui corpus din cadrul organizațiilor locale cu echipe multinaționale a permis documentarea sistemică a tipurilor de hibridizare prezente în comunicarea digitală și cea profesională. Au fost identificate și clasificate: împrumuturi lexicale directe (*meeting, deadline, feedback*), adaptări morfologice (*a deploia, meetinguri, a forcasta*), calcuri sintactice, inserții pragmatice și strategii de comutare de cod (*code-switching*) de pe platformele digitale de colaborare (*MS Teams, Slack*) și din informațiile publice de pe rețelele de socializare. Cercetarea oferă o taxonomie empirică a formelor de hibridizare și schematizare observate, demonstrând că acestea nu sunt strategii sistematice de comunicare, ci sunt adoptate în funcție de context, interlocutor, domeniu de specialitate și platformă de comunicare.

3. Examinarea factorilor determinanți ai hibridizării și schematizării lingvistice în context contemporan, inclusiv influența IA

Analiza factorilor determinanți care influențează alegerea între variante hibride și cele ale unui limbaj standard a scos în evidență că fenomenele de hibridizare și schematizare sunt determinate de motivație dublă; una pragmatică și cognitivă și cea de a doua – de prestigiu social și de integrare culturală. Datele empirice arată că 72,1% dintre respondenți citează contextul multinațional drept factor determinant, 62,5% invocă eficiența comunicării, iar 45,2% menționează absența echivalentelor, față de 31,7% care indică prestigiul social. Totodată, cercetarea a documentat rolul platformelor digitale și al instrumentelor bazate pe bază de IA în accelerarea și normarea formelor hibride, identificând medierea tehnologică a proceselor discursive ca un factor emergent, insuficient studiat în literatura de specialitate din Republica Moldova.

4. Analiza empirică a atitudinilor, a preferințelor și a practicilor lingvistice ale specialiștilor din organizații multinaționale

4.1. Sondajul cu reprezentare intersectorială [TI (68,9%), financiar-bancar (17,5%), telecomunicații (3,9%) și alte sectoare (9,7%)], realizat printre angajații din organizațiile multinaționale, a furnizat prima bază statistică privind practicile lingvistice ale vorbitorilor de română din medii multinaționale din Republica Moldova. Colectarea datelor statistice de vârstă, nivel ierarhic și domeniu de activitate a confirmat că expunerea timpurie la tehnologiile digitale și la comunicarea globală influențează semnificativ atitudinile față de hibridizare, generațiile mai tinere manifestând o acceptare mai ridicată a formelor hibride.

4.2. Sondajul realizat, observațiile și textele acumulate au servit drept bază pentru a concluziona că hibridizarea nu este uniformă, ci adaptată domeniului profesional: terminologia tehnică TI, vocabularul financiar-bancar și jargonul organizațional prezintă grade și tipuri distincte de hibridizare și schematizare, reflectând necesități funcționale specifice fiecărui sector.

5. Formarea unei perspective comparative prin analiza paralelelor și diferențelor dintre experiența hibridizării lingvistice în Republica Moldova și Ucraina

Studiul comparativ al traiectoriilor de schimbare lingvistică în cele două spații post-sovietice a dus la identificarea a două modele distincte; modelul Republicii Moldova se caracterizează printr-o tranziție stabilă și continuă, determinată de factori economico-pragmatici, în care hibridizarea cu engleza coexistă cu influențele reziduale ale limbii ruse, și modelul ucrainean, care se caracterizează printr-o înlocuire rapidă, impulsionată de factori politico-identitari, cu precădere după 2022, care a accelerat abandonul formelor rusești și adoptarea unor norme lingvistice noi. Această comparație demonstrează că motivația de bază a alegerilor lingvistice, pragmatică versus identitară, determină în mod decisiv ritmul, direcția și intensitatea proceselor de schimbare a limbajului la nivelul unei comunități.

6. Formularea unor recomandări fundamentate empiric pentru politicile lingvistice naționale, strategiile de comunicare și programele de educație lingvistică

Sinteza datelor, colectate prin sondaj și analiza corpusului lingvistic, au permis formularea unor recomandări formulate pe trei niveluri complementare. Pentru organizațiile cu echipe multinaționale, cercetarea pledează pentru strategii lingvistice care recunosc și valorifică formele de comunicare și limbaj moderate adoptate organic de angajați, în locul politicilor monolingve rigide. Pentru sistemul educațional, rezultatele argumentează orientarea spre dezvoltarea competențelor metalingvistice și a managementului strategic al resurselor lingvistice multiple, fără a reduce din importanța și valoarea prescriptivismului normativ. Pentru factorii de decizie în materie de politici lingvistice naționale, cercetarea susține abordări realiste, care recunosc legitimitatea nevoilor comunicaționale profesionale și orientează eforturile spre dezvoltarea terminologiei românești în domenii tehnice emergente, echilibrând astfel obiectivele de conservare a identității culturale cu cerințele practice ale comunicării în economii globalizate.

7. Distincția dintre hibridizarea impusă și adoptarea voluntară, ca factor ce explică gradul de acceptare

Cercetarea a evidențiat că motivarea vorbitorului reprezintă un factor determinant în adoptarea formelor hibride, fiind necesar să se distingă între hibridizarea impusă, ca rezultat al politicilor lingvistice instituționale sau al deciziilor manageriale (precum în studiul de caz Rakuten) și hibridizarea adoptată voluntar, motivată funcțional și pragmatic de către vorbitorul

însuși. Datele sondajului confirmă această distincție. Respondenții raportează o alegere lingvistică individuală, independentă de presiuni externe, uneori chiar ca formă de rezistență conștientă la normele impuse, în timp ce restul atribuie alegerile lor factorilor de relație interpersonală (mentori, colegi, manageri). Aceeași dualitate se regăsește în împrumuturile istorice identificate în corpus; hibridizarea din perioada sovietică a fost preponderent impusă instituțional și sedimentată afectiv, în timp ce hibridizarea contemporană cu limba engleză este, în mare parte, adoptată voluntar, motivată de eficiență comunicatională și de prestigiul profesional. Constatarea sugerează că succesul politicilor lingvistice organizaționale sau naționale depinde de gradul în care acestea recunosc motivarea cognitivă, afectivă și de identitate lingvistică a vorbitorului.

8. Instrumentele cu inteligență artificială ca factor emergent de normare a hibridizării

Prin experimentul Oglindă, realizat pe corpusul cercetării (subcapitolul 2.4), am urmărit să verificăm dacă instrumentele de generare a textului cu IA acționează ca un agent neutru în raport cu hibridizarea limbajului profesional. Rezultatele arată că platformele de generare a textului nu sunt neutre: acestea acceptă implicit împrumuturile deja asimilate în norma limbii, dar înlocuiesc adaptările morfologice mai recente, pe care le tratează drept abateri de la normă. Pe măsură ce instrumentele cu IA devin parte a comunicării corporative, pot funcționa ca un mecanism informal de normare lingvistică, încetinind procesul de hibridizare acolo unde nu s-a consolidat deocamdată, însă ar putea să legitimeze și să accelereze adoptarea în cazul uzului mai frecvent. Acest factor este studiat insuficient în literatura de specialitate din Republica Moldova și deschide o direcție distinctă pentru a înțelege modul în care tehnologia mediază, nu doar reflectă, schimbarea lingvistică.

9. Validarea parțială a ipotezei privind diferențele generaționale în acceptarea hibridizării și schematizării

Datele empirice confirmă diferențe calitative între generații: cei care au experiența activității profesionale în perioada sovietică vor recurge la un model de hibridizare trilingv și vor accepta anglicismele atât profesionale, cât și construcții ale limbajului standard. Contrar așteptărilor inițiale, cercetarea a identificat că unii reprezentanți ai generației milenarilor, odată expuși constant la mediul internațional, își adaptează limbajul fără efort vizibil, alternând registrele în cadrul aceleiași conversații într-o măsură comparabilă cu reprezentanții Generației Z. Această constatare sugerează că expunerea susținută la comunicarea profesională multilingvă poate estompa, în timp, diferențele generaționale așteptate.

În pofida încercărilor de a păstra neutralitatea, pe parcursul cercetării, considerăm necesar să precizăm că am urmărit să reflectăm hibridizarea și schematizarea limbajului astfel cum au fost surprinse în corpusul analizat, fără a da o conotație pozitivă acestor fenomene. Acestea au fost

documentate în diversitatea lor reală, de la forme funcționale, determinate de lacune terminologice autentice, până la forme care reflectă mai degrabă o nevoie de afiliere și de etalare a apartenenței la o comunitate profesională. Această din urmă categorie de vorbitori (a limbii „corporateze”) includ în conversație forme create artificial, nu din necesitate comunicațională, ci din considerente de prestigiu și de modă organizațională. Față de acest tip de hibridizare, considerăm că limbajul corporativ merită o atenție specifică și o monitorizare sistematică. Spre deosebire de variația lingvistică informală, care se autoreglează organic în comunitate, comunicarea profesională formală operează în contexte în care erorile lingvistice pot antrena riscuri reale, atât de natură financiară, cât și de imagine instituțională. A recunoaște legitimitatea funcțională a hibridizării moderate nu înseamnă, prin urmare, a renunța la standardele de claritate și precizie pe care comunicarea de afaceri le presupune.

Fără a pretinde la exhaustivitate în teza noastră, propunem următoarele **recomandări** structurate pe aspecte de aplicabilitate:

- Pentru cercetarea viitoare recomandăm aprofundarea studiului interdisciplinar, psiholingvistic și cognitiv, al multilingvismului profesional, prin cercetări longitudinale (5 – 10 ani) care să monitorizeze evoluția atitudinilor lingvistice, impactul integrării tot mai extinse a instrumentelor de inteligență artificială în comunicarea corporativă, precum și gradul de transmitere a formelor hibride între generații.

- Organizațiilor multinaționale recomandăm ajustarea politicilor lingvistice interne astfel încât să recunoască și să valorifice formele de comunicare adoptate organic de angajați și să includă în programe de instruire, aspecte interculturale adaptate pe diverse nivele ierarhice și prin integrarea competențelor de comunicare, pe registre adaptate local. Abilitățile de comunicare să fie incluse printre criteriile de evaluare a performanței și pregătirii manageriale.

- Pentru a asigura generațiile tinere cu o pregătire temeinică pentru piața muncii, recomandăm introducerea la nivel liceal și universitar, a unor module dedicate normelor comunicării profesionale, precum și integrarea sistematică, în predarea disciplinelor tehnice, financiare și ingineresti, a terminologiei de afaceri și IT în limba română, cu scopul formării competențelor metalingvistice.

- Factorilor de decizie în politici lingvistice – adoptarea unor abordări realiste și flexibile, care să recunoască legitimitatea necesităților de comunicare profesională și să orienteze eforturile instituționale spre dezvoltarea terminologiei românești în domenii tehnice emergente (IA, blockchain, biotehnologie), pe baza monitorizării continue și bazate pe dovezi empirice a practicilor lingvistice reale.

- Pentru instituțiile de cercetare lingvistică – dezvoltarea unor parteneriate cu sectorul privat pentru elaborarea unor resurse educaționale pentru comunicarea profesională, precum și realizarea unor studii periodice care să documenteze transformarea limbajului pe sectoare de activitate.

BIBLIOGRAFIE

1. ABOIM, S., VASCONCELOS, P. From political to social generations: A critical reappraisal of Mannheim's classical approach. În: *European Journal of Social Theory*. 2013, vol. 17, nr. 2, pp. 165-183. ISSN: 1368-4310.
2. AFANASIEV, I. et al. Ukraine agonizes over Russian culture and language in its social fabric [online]. *National Public Radio, npr.org*. 06.02.2022. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://www.npr.org/2022/06/02/1101712731/russia-invasion-ukraine-russian-language-culture-identity>.
3. AKANDE, A. T. Is Nigerian Pidgin English English? În: *Linguistics & Semiotics*. 2010, vol. 18. DOI: 10.1515/dig.2010.001. pp. 3-22. ISSN: 0942-4040.
4. ANDRESEN, H., RASMUSSEN, E. S. The role of language skills in corporate communication. În: *Corporate Communications: An International Journal*. 2004, nr. 12, pp. 231-242. ISSN: 1356-3289.
5. ANDROUTSOPOULOS, J. Networked multilingualism: Some language practices on Facebook and their implications. În: *International Journal of Bilingualism*. 2013, vol. 19, nr. 12, pp. 185-205. ISSN: 1367-0069.
6. ANGOURI, J. Multilingualism in the workplace: Language practices in multilingual contexts. În: *Multilingua*. 2014, vol. 33, nr. 1-2, pp. 1-9. DOI: 10.1515/MULTI-2014-0001. ISSN: 0167-8507.
7. AUER, P. Language mixing and language fusion: when bilingual talk becomes monolingual. În: BESTERS-DILGER, J. et al. (ed.) *Congruence in Contact-Induced Language Change*. Berlin: De Gruyter, 2014. pp. 294-334. ISBN: 978-3-11-033834-8.
8. AVRAM, M. Considerații asupra dinamicii limbii și asupra studierii ei în româna actuală. În: *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*. Actele colocviului Catedrei de Limba Română, 27-28 noiembrie 2002. Vol. II. București: Editura Universității din București, 2003. ISBN 973-575-825-3.
9. BARNER-RASMUSSEN, W., BJÖRKMAN, I. Surmounting Interunit Barriers Factors Associated with Interunit Communication Intensity in the Multinational Corporation. În: *International Studies of Management and Organization*. 2005, vol. 35, nr. 1, pp. 28-46. ISSN: 1558-0911.
10. BARON, N. *How We Read Now. Strategic Choices for Print, Screen, and Audio*. New York: Oxford University Press, 2021. ISBN: 978-0-19-008409-7.
11. BEREJAN, S. Degradarea vorbirii orale într-un stat în care funcționează paralel două limbi oficiale. În: *Akademios*. 2012, vol. 3, nr. 26, pp. 8-18. CZU: 811.135.1(478).
12. BHATIA, T. K., RITCHIE, W. C. *The Handbook of Bilingualism and Multilingualism*. West Sussex: Wiley-Blackwell, 2013. ISBN: 978-1-4443-3490-6.
13. BILANIUK, L. Linguistic Conversion in Ukraine. În: *Journal of Soviet and Post-Soviet Politics and Society*. 2020, vol. 6, pp. 59-82.
14. BLOMMAERT, J. *The Sociolinguistics of Globalization*. New York: Cambridge University Press, 2010. 230 p. ISBN: 978-0-521-71023-7.
15. BLOMMAERT, J. *Ethnography, Superdiversity and Linguistic Landscapes*. Bristol: Short Run Press, 2013. ISBN: 978-1-78309-039-6.

16. BLOOMFIELD, L. *Language*. Londra: Holt, Rinehart and Winston, 1933. ISBN: 0044000162.
17. BOCHMANN, K. *Cum sunt trăite și percepute limbile. Despre istoria limbilor ca istorie socială*. Chișinău: Cartier, 2020. ISBN: 978-9975-86-431-8.
18. BOGDAN, D. Jargonul modern și publicitatea. În: *Analele Universității «Dunărea De Jos»*. 2017, vol. 17, nr. 1, pp. 230-238. ISSN: 1844-9476.
19. BORODITSKY, L. How Does Language Shape the Way We Think? [online]. *Edge.org*. 11.06.2009. [citat 15.05.2025]. Disponibil: https://www.edge.org/conversation/lera_boroditsky-how-does-our-language-shape-the-way-we-think.
20. BRANNEN, M. Y., DOZ, Y. L. The Languages of Strategic Agility: Trapped in your Jargon or Lost in Translation? În: *California Management Review*. 2012, vol. 54, nr. 3. ISSN: 0008-1256.
21. BRANNEN, M. Y., MUGHAN, T. *Language in International Business*. Switzerland: Springer International Publishing, 2017. ISBN: 978-3-319-42744-7.
22. BROWN, Z. C., ANICICH, E., GALINSKY, A. D. Does Your Office Have a Jargon Problem? [online]. *Harvard Business Review*. 2021. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://hbr.org/2021/03/do-you-have-a-jargon-problem>.
23. BUCKLEY, P. J. et al. Language and Social Knowledge in Foreign-Knowledge Transfer to China. În: *International Studies of Management & Organization*. 2005, vol. 35, nr. 1, pp. 47-65. ISSN: 0020-8825.
24. BULIBAS, A. B. Republica Moldova între bilingvism armonios și conflict lingvistic. În: *Slovo*. 2024, nr. 03, pp. 87-94.
25. BURBULEA, S. Anglicismele în limba română. În: *Studia Universitatis*. 2007, vol. 4, pp. 216-218. ISSN 1857-209X.
26. CARDONA, M. A., RODRÍGUEZ, R. J., ISHMAEL, K. *Artificial Intelligence and the Future of Teaching and Learning. Learning* [online]. Washington: U.S. Department of Education, 2023. [citat 05.08.2025]. Disponibil: <https://www.ed.gov/sites/ed/files/documents/ai-report/ai-report.pdf>.
27. CHARLES, M. Language Matters in Global Communication: Article Based on ORA Lecture. În: *International Journal of Business Communication*. 2007, vol. 44, nr. 3, pp. 260-282. ISSN: 2329-4884.
28. CHOMSKY, N., ROBERTS, I., WATUMULL, J. Noam Chomsky: The False Promise of ChatGPT [online]. *New York Times*. 08.03.2023. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://www.nytimes.com/2023/03/08/opinion/noam-chomsky-chatgpt-ai.html>.
29. CIOBANU, A. Situația glotică după 15 ani de independență. În: *Akados*. 2013, vol. 26, nr. 3. ISSN 2587-3687.
30. Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-2021), aprobat prin Ordinul Ministerului Muncii și Protecției Sociale nr. 11 din 12.11.2021. [citat 03.04.2024] Disponibil: <https://social.gov.md/comunicare/comunicate/a-fost-aprobat-noul-clasificator-al-ocupatiilor-din-republica-moldova-corm-006-2021/>.
31. CONDREA, I. *Sociolingvistica. Suport de curs*. Chișinău: Facultatea de Litere, USM, 2018.

32. CONDREA, I. Bilingvism și/sau multilingvism în Republica Moldova. În: *Integrare prin cercetare și inovare*. Chișinău: Științe umanistice, 2014, pp. 70-72. ISBN: 978-9975-71-568-3.
33. CONDREA, I. Argoul basarabean în stradă și în presă. În: *Limba Română*. 2007, nr. 1-3. ISSN: 0235-9111.
34. CONDREA, I. Rusismele: un element specific al oralității basarabene. În: *Limba Română*. 2021, vol. 261, nr. 1, pp. 63-66. ISSN 0235-9111.
35. COȘERIU, E. *Sincronie, diacronie și istorie. Problema schimbării lingvistice*. București: Editura enciclopedică, 1997. ISBN: 973-45-0203-4.
36. COȘERIU, E. *Istoria filozofiei limbajului. De la începuturi până la Rousseau*. București: Humanitas, 2011. 520 p. ISBN: 978-973-50-2961-6.
37. CRYSTAL, D. *Language Death*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 208 p. ISBN: 978-0-521-65321-3.
38. CRYSTAL, D. *A Dictionary of Language*. Second Edition. Chicago: University of Chicago Press, 2001. 390 p. ISBN: 978-0-226-12203-8.
39. CRYSTAL, D. *Internet Linguistics: A Student Guide*. New York: Routledge, 2011. 192 p. ISBN: 978-0-415-60268-6.
40. CRYSTAL, D. *English as a Global Language*. New York: Cambridge University Press, 2003. 228 p. ISBN: 978-0-521-53032-3.
41. CRYSTAL, D. *Txtng: The Gr8 Db8*. New York: Oxford University Press, 2009. 256 p. ISBN: 978-0-19-957133-8.
42. CRYSTAL, D. *Let's Talk*. Oxford: Oxford University Press, 2020. ISBN: 978-0-19-885069-4
43. DADA, S. A. Language Contact and Lexical Hybridization: The Yorùbá-English Example [online]. *Scribd.com*. 02.06.2017. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://www.scribd.com/document/338556326/>.
44. DALE, R. GPT-3: What's it good for? În: *Natural Language Engineering*. 2021, vol. 27, nr. 1, pp. 113-118. ISSN: 1351-3249.
45. DEUTSCHER, G. *The Unfolding of Language: An Evolutionary Tour of Mankind's Greatest Invention*. New York: Henry Holt and Company, 2006. ISBN: 0805080120.
46. DEUTSCHER, G. *Through the Language Glass. Why the World Looks Different in Other Languages*. London: Penguin Random House, 2010. 320 p. ISBN: 978-0-8050-8195-4.
47. Dicționarul angajatului priceput: Acronime, slanguri [online]. *delucru.md*. 2024. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://www.delucru.md/articles/dictionarul-angajatului-priceput-acronime-slanguri-si-expresii-utilizate-in-companiile-de-top-pe-care-trebuie-sa-le-cunosti>.
48. DOSPINESCU, V. Eugeniu Coșeriu și lingvistica textului. În: *Limba română*. 2008, nr. 5-6
49. DRACHE, S. Cum să vorbești ROMGLEZA! Ghid de corporatist | Vlog #3 [online]. *YouTube*. 07.02.2016. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=UzDRDtcPgY8>.
50. DYLMAN, A. S., CHAMPOUX-LARSSON, M. F., ZAKRISSON, I. Culture, Language and Emotion. În: *Online Readings in Psychology and Culture*. 2020, Iunie, pp. 1-16.
51. ECKERT, P., MCCONNELL-GINET, S. *Language and Gender*. New York: Cambridge University Press, 2003. 366 p. ISBN: 978-0-521-65426-5.

52. euronews.ro. Experiment #TheCube: Ce notă ia Chat GPT-4 la simularea Evaluării Naționale la limba română? [online]. *Euro News România*. 22.03.2023. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://www.euronews.ro/articole/experiment-the-cube-ce-nota-ia-chat-gpt-4-la-simularea-evaluarii-nationale-la-lim>.
53. Europa Liberă. Va pieri după ce eu nu voi mai fi: Limba rusă pierde teren în Ucraina pe timp de război [online]. *Radio Europa Liberă Moldova*. 21.05.2023. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://moldova.europalibera.org/a/va-pieri-dupa-ce-eu-nu-voi-mai-fi-utilizarea-limbii-ruse-pierde-teren-in-ucraina-pe-timp-de-razboi/32420139.html>.
54. EVANS, V. *The Emoji Code*. New York: Picador, 2017. 256 p. ISBN: 978-1-250-12906-2.
55. FEELY, A. J., HARZING, A. W. Language Management in Multinational Companies [online]. 2002. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://harzing.info/download/langman.pdf>.
56. FISHMAN, J. Domains and the Relationship between Micro- and Macrosociolinguistics. În: GUMPERZ, J. J., HYMES, D. (ed.) *Directions in Sociolinguistics. The Ethnography of Communication*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1972, pp. 435-453. ISBN: 978-0-03-077745-5.
57. FONTAINE, J. J., SCHERER, K., SORIANO, C. *Components of Emotional Meaning: A Sourcebook*. Oxford: Oxford University Press, 2013. 672 p. ISBN: 978-0-19-959274-6.
58. GALBEN, I. *Digital Communication and Language Hybridization: Exploring the Impact of Technology on Language Change in the Republic of Moldova*. În: *Philologia*. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2024, vol. 322, nr. 1, pp. 107–117. ISSN 1857-4300. DOI: [10.52505/1857-4300.2024.1\(322\).10](https://doi.org/10.52505/1857-4300.2024.1(322).10)
59. GALBEN, I. *Hibridizarea limbajului standard: accepție și definire*. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe Umanistice*. Chișinău: USM, 2023, nr. 10 (180), pp. 108–115. ISSN 1811-2668; ISSN-L 2345-1009. DOI: [10.59295/sum10\(180\)2023_13](https://doi.org/10.59295/sum10(180)2023_13)
60. GALBEN, I. Professional Communication in Multinational Contexts: Theoretical Foundations and Empirical Analysis from Romanian Speaking Professionals. În: *Journal of Romanian Literary Studies*. 2025, vol. 42, pp. 699-709.
61. GALBEN, I. *Tendințe de acceptare lingvistică și impactul acestora în limbajul standard*. Comunicare. În: materialele Conferinței Științifice Internaționale Hibrid „Noi tendințe în predarea limbajelor de specialitate în contextul racordării învățământului la cerințele pieței muncii”, 28-29 aprilie 2023. Chișinău: USM, 2023. DOI: 10.5281/zenodo.10081783. CZU: [81`271:004](https://ibn.idsi.md/en/cautare?find=81%60271%3A004); Disponibil: <https://ibn.idsi.md/en/cautare?find=81%60271%3A004>
62. GALBEN, I. *The Corporate Communication of Multinational Companies: A Sociolinguistic Analysis of Multilingual Practices in Moldova*. Publicație. În: *Technology, Language and Literature in Contemporary Educational Contexts: Zbornik radova / coord. Ivana Ivanić, Elena Platon, Ludmila Braniște*. Novi Sad: Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, 2025. ISBN 978-86-6065-937-0.
Disponibil: <https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2025/978-86-6065-937-0>
63. GALBEN, I. *Tranziția de la „rusificare” la „anglicizarea” limbii române*. Comunicare. În: materialele Conferinței Științifice Naționale cu Participare Internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, 10–11 noiembrie 2022. Chișinău: USM, 2022, pp. 64–66. CZU: [811.135.1`373.613](https://ibn.idsi.md/ro/cautare?find=811.135.1%60373.613). Disponibil: <https://ibn.idsi.md/ro/cautare?find=811.135.1%60373.613>

64. **GALBEN, I.** *Unele cauze ale deraierilor în limbajul standard românesc actual.* Comunicare. În materialele Conferinței Naționale „Metodologii contemporane de cercetare și evaluare. Științe umaniste”, 22-23 aprilie 2021. Chișinău, pp. 127-133. CZU: [\[811.135.1'276:373.613=111\]:316.77](#)
Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/154987
65. **GALBEN, I., MOLEA, V.** *Dynamics of Communication in the Current Social Context: The Language Choice in Moldova and Ukraine.* În: Journal of Social Sciences. Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 2025, vol. 8, nr. 4, pp. 227–236. ISSN 2587-3490. DOI: [10.52326/jss.utm.2025.8\(4\).15](#)
66. **GALBEN, I., MOLEA, V.** *Identitatea lingvistică și impactul culturii organizaționale corporative.* În: Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe Umanistice. Chișinău: USM, 2023, nr. 10 (180), pp. 138–143. ISSN 1811-2668; ISSN-L 2345-1009. DOI: [10.59295/sum10\(180\)2023_18](#)
67. **GARCIA, O., WEI, L.** *Translanguaging.* New York: Palgrave Macmillan, 2014. 165 p. ISBN: 978-1-137-38575-8.
68. **GARCIA, O.** Problematizing linguistic integration of migrants: the role of translanguaging and language teachers. În: BEACO, J. et al. (ed.) *The Linguistic Integration of Adult Migrants.* Berlin: De Gruyter Mouton, 2017. pp. 11-26. ISBN: 978-3-11-047747-4.
69. **GARCIA, O., OTHEGUY, R.** Plurilingualism and translanguaging: commonalities and divergences. În: *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism.* 2019, vol. 23, nr. 1, pp. 17-35.
70. **GARCIA, O., ZAKHARIA, Z., OTCU, B.** *Bilingual Community Education and Multilingualism: Beyond Heritage Languages in a Global City.* Bristol: Multilingual Matters, 2012. ISBN: 978-1-84769-799-8.
71. **GILROY, P.** Between Afro-centrism and Euro-centrism: Youth culture and the problem of Hybridity. În: *Young. Nordic Journal of Youth Research.* 1993, vol. 1, nr. 2. DOI: 10.1177/110330889300100201. pp. 2-12. ISSN: 1103-3088.
72. **GOLEMAN, D.** *Emotional Intelligence.* New York: Bantam Dell, 2006. 352 p. ISBN: 978-0-553-80491-1.
73. **GUTU, L.** Cum lucrează angajații companiei Amdaris [online]. *Diez.md.* 04.04.2020. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://diez.md/2020/04/04/desemnarea-angajatului-lunii-si-chaturide-sustinere-morala-si-psihologica-cum-lucreaza-angajatii-companiei-amdaris-in-carantina/>.
74. **GUȚU ROMALO, V.** Evoluția limbii române în Republica Moldova. În: *Limba română, revistă de știință și cultură.* 2003, nr. 6-10.
75. **HALLIDAY, M. A.** The Design of Language: Finding Your Way Around. În: *The Bloomsbury Handbook of Systemic Functional Linguistics.* London: Bloomsbury Academic, 2009, pp. 15-41. ISBN: 978-0-8264-9447-4.
76. **HARARI, Y. N.** *Nexus. A Brief History of Information Networks from the Stone Age to AI.* New York: Random House, 2024. ISBN 9780593736814.
77. **HARRIS, R.** Development and Hybridity Made Concrete in the Colonies. În: *Environment and Planning A: Economy and Space.* 2008, vol. 40, nr. 1, pp. 15-36. ISSN: 0308-518X.

78. HELD, D. et al. *Global Transformations. Politics, Economics and Culture*. Cambridge: Polity Press, 1999. 544 p. ISBN: 978-0-7456-1499-1.
79. HERRING, S., STEIN, D., VIRTANEN, T. Introduction to the pragmatics of computer-mediated communication [online]. *ResearchGate*. 2013. [citat 15.05.2025]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/285190771_Introduction_to_the_pragmatics_of_comp_uter-mediated_communication.
80. Hipo.ro. Primul e-PARK din Europa: Moldova Innovation Technology Park (MITP) [online]. *Hipo.ro*. 2024. [citat 15.05.2025]. Disponibil: [https://www.hipo.ro/locuri-de-munca/vizualizareArticol/3845/Primul-e-PARK-din-Europa:-Moldova-Innovation-Technology-Park-\(MITP\)](https://www.hipo.ro/locuri-de-munca/vizualizareArticol/3845/Primul-e-PARK-din-Europa:-Moldova-Innovation-Technology-Park-(MITP)).
81. HORNBERGER, N. H. Joshua A. Fishman: a scholar of unfathomable influence [online]. *De Gruyter*. 10.12.2016. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/ijsl-2016-0043/html>.
82. ISTRATI, M. Diglosia și bilingvismul: concepte de bază. În: *Limba Română*. 2007, vol. 4-6. ISSN 0235-9111.
83. ISTRATI, M. Forme ale diglosiei în Republica Moldova. În: *Studia Universitatis Moldaviae*. 2013, vol. 6, nr. 16, pp. 113-116. ISSN 1857-209X.
84. JAKOBSON, R. *Language in Literature*. Ed. POMORSKA, K., RUDY, S. London: The Belknap Press of Harvard University Press, 1987. ISBN 978-0-674-51027-3.
85. JANSSENS, M., STEYAERT, C. Re-considering language within a cosmopolitan understanding: Toward a multilingual franca approach in international business studies. În: *Journal of International Business Studies*. 2014, vol. 45, nr. 5, pp. 623-639. ISSN: 0047-2506.
86. JURAFSKY, D., MARTIN, J. H. *Speech and Language Processing*. Stanford, 2025. An Introduction to Natural Language Processing, Computational Linguistics, and Speech Recognition with Language Models. [online]. [citat 12.09.2025]. Disponibil: <https://web.stanford.edu/~jurafsky/slp3/>.
87. KABATEK, J. *Eugenio Coseriu. Beyond Structuralism*. Berlin/Boston: Walter de Gruyter GmbH, 2023. 338 p. ISBN: 978-3-11-071615-3.
88. KAPRANOV, Y. et al. Surzhyk as a Transitional Stage from Russian to Ukrainian: The perspective of Ukrainian Migrants and War Refugees in Finland. În: *Languages*. 2025, vol. 10(10), nr. 254, pp. 1-20. ISSN: 2226-471X.
89. KELLY, D., MEDEIROS, A. *Language Debates*. London: John Murray Press, 2021. 352 p. ISBN: 978-1-529-37225-0.
90. KORZYBSKI, A. *Science and Sanity: An Introduction to Non-Aristotelian Systems and General Semantics*. Lakeville: The International Non-Aristotelian Library, 1933. 798 p.
91. KRAIDY, M. M. Hybridity in Cultural Globalization. În: *Communication Theory*. 2002, vol. 12, nr. 3, pp. 316-339. ISSN: 1050-3293.
92. KTUNAR, D., ETEROVIC, I. Kant's Notion of Schema and its Basis in Linguistic Analysis [online]. *ResearchGate*. 12.04.2018. [citat 15.05.2025]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/328877167_Kant's_Notion_of_Schema_and_its_Basis_in_Linguistic_Analysis.
93. KULYK, V. Language shift in time of war: the abandonment of Russian in Ukraine. În: *Post-Soviet Affairs*. 2024, vol. 40, nr. 3, pp. 159-174. ISSN: 1060-586X.

94. LABOV, W. *Sociolinguistic Patterns*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1978. 344 p. ISBN: 978-0-8122-1052-1.
95. LABOV, W. *The Social Stratification of English in New York City*. Second Edition. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. 498 p. ISBN: 978-0-521-52805-4.
96. LAKOFF, G., JOHNSON, M. *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press, 2003. ISBN: 0-226-46801-1.
97. LANGACKER, R. W. *Cognitive Grammar*. New York: Oxford University Press, 2008. 562 p. ISBN: 978-0-19-533196-7.
98. LEDERER, J. Texts, Tweets, Twitch, TikTok: Computer-Mediated Communication as an Inclusive Gateway to Linguistics. În: HUDLEY, A. C., MALLINSON, C., BUCHOLTZ, M. (ed.) *Inclusion in Linguistics*. Oxford: Oxford University Press, 2024, cap. 13, pp. 275-290. ISBN: 978-0-19-775530-3.
99. LEV-ARI, S., KEYSAR, B. Why don't we believe non-native speakers? The influence of accent on credibility. În: *Journal of Experimental Social Psychology*. 2010, Noiembrie, pp. 1093-1096. ISSN: 0022-1031.
100. LONNGREN, T., ROSEN, T., YURCENCO, O. *Scorched by War: A Report on the Current Language Situation in Ukraine*. [online]. Stockholm: Stockholm Center for Eastern European Studies (SCEEUS Report Series on Ukrainian Domestic Affairs, nr. 11), 2023. [citat 12.12.2024]. Disponibil: <https://sceeu.se/en/publications/scorched-by-war-a-report-on-the-current-language-situation-in-ukraine/>.
101. LOUHIALA-SALMINEN, L., KANKAANRANTA, A. Language as an issue in international internal communication: English or local language? If English, what English? [online]. *ResearchGate*. Iunie 2012. [citat 15.05.2025].
Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/257181680_Language_as_an_issue_in_international_internal_communication_English_or_local_language_If_English_what_English.
102. LØNSMANN, D. Linguistic diversity in the international workplace: Language ideologies and processes of exclusion. În: *Multilingua*. 2014, vol. 33, nr. 1-2, pp. 89-116. ISSN: 0167-8507.
103. LUPU, C. Limba română actuală, între ebuliție și hibridizarea normei literare [online]. *Academia.edu*. 2023. [citat 15.05.2025].
Disponibil: https://www.academia.edu/123790932/Limba_rom%C3%A2n%C4%83_actual%C4%83_%C3%AEntre_ebuli%C8%9Bie_%C8%99i_hibridizarea_normei_literare.
104. MACSWAN, J. A Multilingual Perspective on Translanguaging. În: *American Educational Research Journal*. 2017, vol. 54, nr. 1. pp. 167-201. ISSN: 0002-8312.
105. MAIDEN, M. et al. *The Oxford History of Romanian Morphology*. Oxford: Oxford University Press, 2021. 496 p. ISBN: 978-0-19-882948-5.
106. MANNHEIM, K. *Essays on the Sociology of Knowledge*. Londra: Routledge & Kegan Paul Ltd, 1952. ISBN: 9780415436489.
107. MARIAN, V. *The Power of Language: How the Codes We Use to Think Transform Our Mind*. New York: Penguin Random House, 2023. 288 p. ISBN: 978-0-593-18707-4.
108. MARSCHAN-PIEKKARI, R., WELCH, D., WELCH, L. Language: The Forgotten Factor in Multinational Management. În: *European Management Journal*. 1997, vol. 15, nr. 5, pp. 591-597. ISSN: 0263-2373.

109. MAXWELL, O., KUDRIAVTSEVA, N., SKUBII, I. Reclaiming Surzhyk: Ukraine's Linguistic Decolonisation [online]. *E-International Relations*. 18.03.2024. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://www.e-ir.info/2024/03/18/reclaiming-surzhyk-ukraines-linguistic-decolonisation/>
110. MCWHORTER, J. *The Power of Babel*. New York: Harper Perennial, 2003. ISBN: 006052085-X.
111. MCWHORTER, J. *Word on the Street. Debunking the Myth of «Pure» Standard English*. New York: Basic Books, 1998. ISBN: 978-0-306-45994-8.
112. MIHALCHINA, A. Trebuie sau nu traduse în continuare legile în limba rusă? Ce cred autoritățile, experții și Consiliul Europei [online]. *NewsMaker*. 07.12.2023. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://newsmaker.md/ro/trebuie-sau-nu-traduse-in-continuare-legile-din-moldova-in-limba-rusa-ce-cred-autoritatile-expertii-si-consiliul-europei/>.
113. MILROY, L., GORDON, M. *Sociolinguistics. Methods and Interpretation*. Oxford: Blackwell Publishing, 2003. 280 p. ISBN: 978-0-631-22225-5.
114. MITROFAN, A. S., FUIOR, L. Influența limbii franceze asupra limbii române literare (perspectivă diacronică). În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Umanistice)*. 2012, pp. 69-73. ISSN: 1811-2668.
115. Moldova, Parlamentul Republicii. *Legea nr. 52 pentru implementarea considerentelor unor hotărâri ale Curții Constituționale*. Chișinău: Monitorul Oficial nr. 97-99, art. 150. 24.03.2023.
116. MOLDOVANU, G. Sociolingvistica în etapa actuală: Achiziții și perspective. În: *Revista de lingvistică și știință literară*. 2008, pp. 96-100.
117. MOLEA, V. Potențialul cognitiv-expresiv al împrumuturilor recente. În: *Studia Universitatis Moldaviae*. 2024, vol. 10, pp. 123-127. CZU: 81`373.45. ISSN: 1811-2668.
118. MOLEA, V. O nouă formă de comunicare în spațiul virtual: oralitatea digitală [online]. *Limba Română, revistă de știință și cultură*. 2017. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=3443>.
119. MOLEA, V. Oralitatea digitală – o formă hibridă între limbajul oral și cel scris sau o altfel de oralitate [online]. *AcademiaRomână-is.ro*. 2017. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <http://alil.academiaromana-is.ro/wp-content/uploads/2019/03/VIORICA-MOLEA-Oralitatea-digital%C4%83.pdf>.
120. MOLEA, V. *Oralitatea în textul publicistic actual românesc*. Chișinău: Prut Internațional, 2016. 252 p.
121. MUFWENE, S. S. Linguistic Hybridization in the Emergence of Creoles. În: *The Cambridge Journal of Postcolonial Literary Inquiry*. 2022, pp. 74-89. ISSN: 2052-2614.
122. MyJob. Ghid de supraviețuire: Romgleza sau Corporateza, limba vorbită în corporații [online]. *MyJob.ro*. 2021. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://www.myjob.ro/recrutare-personal/ghid-de-supravietuire-romgleza-sau-corporateza-limba-vorbita-in-corporatii.html>.
123. MYERS-SCOTTON, C. *Multiple Voices, An Introduction to Bilingualism*. Malden: Wiley-Blackwell, 2005. 480 p. ISBN: 978-0-631-21937-8.
124. NEELEY, T. Language Matters: Status Loss and Achieved Status Distinctions in Global Organizations. În: *Organization Science*. 2013, vol. 24, nr. 2, pp. 476-497. ISSN: 1047-7039.

125. NEELEY, T. Global Business Speaks English: Why You Need a Language Strategy Now. În: *Harvard Business Review*. 2012, vol. 90, nr. 5. pp. 116-124. ISSN: 0017-8012.
126. NEELEY, T., KAPLAN, R. S. What's Your Language Strategy? În: *Harvard Business Review*. 2014, vol. 92, nr. 9. pp. 70-76. ISSN: 0017-8012.
127. NEELEY, T. *The Language of Global Success*. New Jersey: Princeton University Press, 2017. 188 p. ISBN: 978-0-691-17537-9.
128. NENIȚESCU, C. D. *Chimie organică*. Ed. 7. Vol. 1. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1974. p. 68.
129. NIGAI, B. Chatul „Kentii”, surprins în plenul Parlamentului. Explicațiile deputaților PAS [online]. *MI Moldova*. 30.12.2025. [citat 15.01.2026]. Disponibil: <https://moldova1.md/p/65517/chatul-kentii--surprins-in-plenul-parlamentului-explicatiile-deputatilor-pas>.
130. NICULESCU, I. Conversații în romgleză. Cum se vorbește în multinaționale și cum afectează limba română [online]. *Adevărul.ro*. 04.02.2015. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://adevarul.ro/stiri-interne/educatie/conversatii-in-romgleza-cum-se-vorbeste-in-1597956.html>.
131. OGLINDĂ, E. Ioan Lobiuc: Contactele dintre limbi. În: *Limba Română*. 2002, vol. 1-3. ISSN: 0235-9111.
132. Online Etymology Dictionary [online]. *etymonline.com*. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://www.etymonline.com/word/hybrid>.
133. OROBCHUK, D. Charting language shift through Ukraine's social media actors. În: *Canadian Slavonic Papers*. 2024, vol. 66, nr. 3-4. ISSN: 0008-5006.
134. OSYPENKO, O. Many Russian speakers in Ukraine have switched language – but changing perceptions may be much harder [online]. *The Conversation*. 06.12.2025. [citat 15.01.2026]. Disponibil: <https://theconversation.com/many-russian-speakers-in-ukraine-have-switched-language-but-changing-perceptions-may-be-much-harder-257765>.
135. PAVLENKO, A. *Thinking and Speaking in Two Languages*. Bristol: Multilingual Matters, 2011. 280 p. ISBN: 978-1-84769-336-5.
136. PAVLENKO, A. Multilingualism in Post-Soviet Countries: Language Revival, Language Removal, and Sociolinguistic Theory. În: *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*. 2008, vol. 11, nr. 3-4, pp. 275-314. ISSN: 1367-0050.
137. PIEKKARI, R. In the shadow: the impact of language on structure, power and communication in the multinational. În: *International Business Review*. 1999, pp. 421-440. ISSN: 0969-5931.
138. PINKER, S. *Linguistics as a Window to Understanding the Brain* | Big Think [online]. YouTube. Big Think. 10.06.2012. [citat 15.05.2022]. Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=Q-B_ONJIEcE.
139. PINKER, S. *The Sense of Style*. Londra: Penguin Random House UK, 2014. ISBN: 9780241957714.
140. PINKER, S. *The Stuff of Thought. Language as a Window into Human Nature*. London: Penguin Books, 2007. 499 p. ISBN: 978-0-7139-9741-5.
141. PINKER, S. *The Language Instinct: How the Mind Creates Language*. Londra: Penguin Random House UK, 2015. 528 p. ISBN: 978-0-14-198077-5.

142. PINKER, S. Pinker: We don't know the limits of AI [online]. *YouTube*. Quest Means Business. 17.02.2023. [citat 15.05.2025].
Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=bf_ipRNr5qo
143. PLANTIN, C. Schematization [online]. *Dictionnaire de l'argumentation*. 2021. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://icar.cnrs.fr/dictionnaire-de-largumentation/>.
144. PLEȘU, A. Noua limbă de tinichea. În: *Revista 22* [online]. București, 29 mai 2017 [citat 12 iulie 2026]. Disponibil: <https://revista22.ro/opinii/andrei-plesu/noua-limba-de-tinichea>
145. POPLACK, S. Code Switching: Linguistic [online]. *Academia.edu*. 2015. [citat 15.05.2025]. Disponibil: https://www.academia.edu/84318769/Code_Switching_Linguistic.
146. PROZOR-BARBALAT, L. Influența limbii engleze asupra limbii române și a limbii franceze [online]. *Journal of Social Science*. 27.07.2018. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://jss.utm.md/wp-content/uploads/sites/21/2018/12/08.-THE-INFLUENCE-OF-ENGLISH-LANGUAGE-ON-THE-ROMANIAN-AND-FRENCH-LANGUAGES-L.-P.-Barbat.pdf>.
147. RACEK, D. et al. The Russian war in Ukraine increased Ukrainian language use on social media. În: *Communications Psychology*. 2024, vol. 1.
148. Reddit Romania (comunitate online r/Romania). De ce sunt mulți români care vorbesc romgleza? [online]. *Reddit.com*. 2022. [citat 15.05.2025]. Disponibil: https://www.reddit.com/r/Romania/comments/vw8e82/de_ce_sunt_mul%C8%9Bi_romani_care_vorbesc_romgleza/
149. RIVLINA, A. *Englishization of Russian and Bilingual Lexical Variation*. Moscova: National Research University Higher School of Economics, 2013. [online]. Moscova: National Research University Higher School of Economics, 2013. [citat 15.05.2022].
Disponibil: <https://www.hse.ru/data/2013/12/26/1341501337/05LNG2013.pdf>.
150. SALOMONE, R. *Rise of English. Global Politics and the Power of Language*. New York: Oxford University Press, 2022. ISBN 978-0-19-062561-0.
151. SANDU, M. Moare limba română, so what? Romgleza, din ce în ce mai răspândită [online]. *Alphanews*. 01.12.2020. [citat 15.05.2025].
Disponibil: <https://alephnews.ro/cultura/moare-limba-romana-so-what-romgleza-din-ce-in-ce-mai-raspandita/>.
152. SAPOLSKY, R. M. *Behave. The Ultimate Biology of Humans at Our Best and Worst*. New York: Penguin Press, 2017. 800 p. ISBN: 978-1-59420-507-1.
153. SCHIEFFELIN, B. B., WOOLARD, K. A., KROSKRITY, P. V. *Language Ideologies: Practice and Theory*. Oxford: Oxford University Press, 1998. 338 p. ISBN: 978-0-19-510561-2.
154. SCHIFFRIN, D., TANNEN, D., HAMILTON, E. H. *The Handbook of Discourse Analysis*. Oxford: Blackwell Publishers, 2001. 851 p. ISBN: 978-0-631-20595-1.
155. SEEL, N. Schema(s). În: *Encyclopedia of the Sciences of Learning*. 2024, pp. 2933-2936. ISBN: 978-1-4419-1427-9.
156. SEIDLHOFER, B. Giving VOICE to English as a Lingua Franca. În: RUBDY, R., SARACENI, M. (ed.) *From International to Local English – and Back Again*. Bern: Peter Lang, 2010, pp. 147-163. ISBN: 978-3-0343-0011-7.
157. SEIDLHOFER, B., BREITENEDER, A., PITZL, M. English as a Lingua Franca in Europe: Challenges for Applied Linguistics. În: *Annual Review of Applied Linguistics*. 2006, pp. 3-34. ISSN: 0267-1905.

158. SHAPIRO, J. Language and Progress: A Conversation with Steven Pinker and John McWhorter [online]. *YouTube*. 08.12.2018. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=NeHW0MJSxMs>.
159. SHARIQ, M. Borrowing, Code Mixing and Hybridization of English Words in Communication among the Workers of Moradabad Brass Industry. În: *Interdisciplinary Journal of Linguistics*. 2013, vol. 6, pp. 223-232.
160. SKRABUT, S. *80 Ways to Use ChatGPT in the Classroom*. [s.l.]: Stan Skrabut, 2023. 132 p. ISBN: 979-8-9855537-6-5.
161. SPOLSKY, B. *Language Policy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 250 p. ISBN: 978-0-521-01175-4.
162. STIUCĂ, N. A. *Cercetarea etnologică de teren, astăzi (curs)*. București: Editura Universității București, 2007. 150 p.
163. Student pe net. Prescurtări în mesaje, chat și email: află ce înseamnă toate abrevierile folosite de tineri [online]. *Studentpenet.ro*. 2022. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://studentpenet.ro/prescurtari-mesaje-si-email-afla-ce-inseamna-toate-abrevierile-folosite-de-tineri/>.
164. SULLINS, B., Free The Data Academy. Top 10 Skills for Computational Linguistics [online]. *LinkedIn Learning*. 09.09.2022. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://www.linkedin.com/learning/top-10-skills-for-computational-linguistics/machine-translation>.
165. TENZER, H., PUDELKO, M. Leading across language barriers: Managing language-induced emotions in multinational teams. În: *The Leadership Quarterly*. 2015, vol. 26, pp. 606-625. ISSN: 1048-9843.
166. TENZER, H., TERJESEN, S., HARZING, A. Language in International Business: A Review and Agenda for Future Research. În: *Management International Review*. 2017, vol. 57, nr. 6, pp. 815-854. ISSN: 1861-8901.
167. Timpul.md. Chatul „Kenții”, redenumit în „Tineri PAS” [online]. *Timpul.md*. 15.01.2026. [citat 15.01.2026]. Disponibil: <https://timpul.md/?p=530429>.
168. TRANDABĂȚ, D. et al. *Limba română în era digitală*. Berlin: Springer, 2012. 93 p. ISBN: 978-3-642-30702-7.
169. TUFİȘ, Ș. Jan Blommaert: Ethnography, Superdiversity and Linguistic Landscapes: Chronicles of Complexity [online]. *Springer Link*. Februarie 2014. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10993-014-9317-z>.
170. UNGUREANU, E. Limba noastră cea on-line de toate zilele. În: *Akados*. 2010, Martie, pp. 70-75. ISSN: 1857-0461.
171. VAN DIJK, T. A. Discourse-Cognition-Society. Current State and Prospects of the Socio-Cognitive Approach to Discourse [online]. *Discourses.org*. 06.07.2014. [citat 15.05.2025]. Disponibil: <https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2014-Discourse-cognition-society.pdf>.
172. VAN DEN BORN, F., PELTOKORPI, V. Language policies and communication in multinational companies: Alignment with strategic orientation and human resource management practices. În: *Journal of Business Communication*. 2010, vol. 47, nr. 2, pp. 97-118. ISSN: 0021-9436.

173. VOVK, K. Ukrainian is not Russian: the difference between languages and the suppression of Ukrainian [online]. *Svidomi.in.ua*. 22.03.2024. [citat 15.05.2025].
Disponibil: <https://svidomi.in.ua/en/page/ukrainian-is-not-russian-the-difference-between-languages-and-the-suppression-of-ukrainian>.
174. WEBBER, B. et al. Experience Grounds Language. În: *Proceedings of the Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing (EMNLP)*. Online: Association for Computational Linguistics, 2020. pp. 8718-8735.
175. Webinars, Teacher Development. Noam Chomsky – Advances in AI: ChatGPT | Human Brain [online]. *YouTube*. Februarie 2023. [citat 15.05.2025].
Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=-NMR5JXp37k>.
176. WEI, L. Translanguaging as a Practical Theory of Language. În: *Applied Linguistics*. 2018, nr. 2, pp. 9-30. ISSN: 0142-6001.
177. WEI, L. Moment Analysis and translanguaging space: Discursive construction of identities by multilingual Chinese youth in Britain. În: *Journal of Pragmatics*. 2011, vol. 43, nr. 5. pp. 1222-1235. ISSN: 0378-2166.
178. WEINREICH, U. *Languages in Contact. Findings and Problems*. The Hague: Mouton & Co., 1966. 148 p. ISBN: 90-279-2689-1.
179. WILLEMS, K., MUNTEANU, C. *Eugenio Coseriu. Past, Present and Future*. Berlin: De Gruyter, 2021. e-ISBN (PDF) 978-3-11-071239-1.
180. ZAFIU, R. *Diversitatea stilistică în româna actuală* [online]. *Academia.edu*. 2001. [citat 15.05.2025]. DIVERSITATE_ STILISTICA ISBN: 973-575-579-3
Disponibil: https://www.academia.edu/31257653/Rodica_Zafiu_
181. ГУКИНА, Л. В. Явление схематизации в языковой репрезентации пространства [online]. *HSSB.elpub.ru*. 2022. [citat 15.05.2025].
Disponibil: <https://hssb.elpub.ru/jour/article/view/316/130>.
182. СААКОВ, В. Схематизация: преодоление границ, устанавливаемых мысли языком, знаком и знанием [online]. *Fondgp.ru*. Mai 2009. [citat 15.05.2025].
Disponibil: <https://www.fondgp.ru/old/lib/conferences/2009/notes/4.html>.

ANEXE

Anexa 1: Exemple de comunicare corporativă hibridizată în domeniul TI

Notă metodologică: Exemplele care urmează sunt reconstruite din conversațiile din cadrul organizațiilor multinaționale, ilustrând șabloanele de hibridizare lingvistică identificate în cercetarea noastră. Exemplele reflectă tipologiile, contextele și gradele de hibridizare dominante observate în mediul profesional TI și în alte organizații care adoptă procese de lucru după modele internaționale. Fiecare exemplu este analizat din perspectiva mecanismelor de hibridizare, a motivațiilor și a șabloanelor identificate în studiu.

Analiza fiecărui exemplu este prezentată succint, după următoarea structură: termenii tehnici și non-tehnici identificați din limba engleză (sau, după caz, rusă); tipologia de hibridizare dominantă; adaptările morfologice notabile (dacă există forme relevante); motivația predominantă a alegerii lingvistice; și o observație distinctivă, specifică fragmentului analizat. Observațiile valabile pentru întregul corpus (nu doar pentru un exemplu izolat) sunt sintetizate separat, la finalul fiecărei părți.

În exemplele prezentate termenii de origine străină sunt evidențiați în **bold**, în scopul facilitării identificării fenomenelor de schematizare și hibridizare.

Partea I: Comunicare tehnică

Exemplul 1: Conversație pe platforma MS Teams „Critical bug în producție”

Context: echipa de dezvoltare descoperă o eroare (*bug*) care afectează utilizatorii finali ai platformei. Eroarea necesită o rezolvare urgentă. Discuția între membrii echipei de dezvoltare a platformei se desfășoară prin intermediul unui canal dedicat cazurilor de urgență cu denumirea *#engineering-alerts*. Participanții la conversație vor fi prezentați cu titlurile funcțiilor pe care le îndeplinesc în cadrul organizației din motive de confidențialitate.

Vom utiliza termenii de ierarhizare care au fost standardizați după tipologia celor din limba engleză: junior, middle și senior: *Senior Dev* (programator senior), *Mid Dev* (programator de nivel mediu), *QA Engineer* (inginer de asigurare a calității), *DeOps* (inginer pe dezvoltare și implementare operațiuni). Generația din care fac parte majoritatea sunt între 27 și 40 ani (milnenari) cu un reprezentant al generației mai tinere Z (QA).

Conversația: SD: *@channel URGENT! Avem critical bug în prod. User-ii raportează că checkout flow-ul crashuiește la payment step. Error rate e la 23% în ultimele 30 min.*

MD1: Am verificat **log**-urile pe platformă (denumirea anonimizată). Pare că e un **issue** cu **interogation-ul** la **payment gateway**. **Stack trace-ul** arată că avem **null pointer exception** când procesăm **response-ul** de la platformă (anonim.).

MD2: Confirm. Am replicat **bug-ul** pe **staging**. **Triggeru** când **useru** selectează **saved card option** în loc de **new card**. Logic de **validation** nu **handlu**ează corect acel **edge case**.

.....
QA: **Staging deployment completed. Running tests... All green! Checkout flow** funcționează perfect cu toate **card types**. **Ready pentru prod**.

DO: **Deploying to production... Done. Monitoring dashboard-ul** arată că **error rate** a scăzut la 0.8%. **Success!**

SD: **Awesome job, team!** Post-mortem **meeting** mâine la 10 AM să discutăm **root cause** și cum prevenim **similar issues** în viitor. @QA adaugă **test coverage** pentru **edge casurile** astea.

Element	Conținut
Termeni tehnici	bug, production/prod, user, checkout, flow, crash, payment, staging, null, test scenarios, quick fix, hotfix, smoke testing, deploy, commit
Termeni non-tehnici	errors, issue, integration, response, option, handle, processing, monitoring, alerts, dashboard, heads up, action plan, updates, root cause
Tipologie	Mixare de cod; integrare pragmatică a terminologiei engleze; împrumuturi adaptate morfologic
Adaptare morfologică	<i>crashuiește</i> — crash- (engl.) + -ește (pers. III sg., ind. prez., conj. IV)
Motivație	Funcțională — eficiență, absența echivalentelor (<i>keep me posted, heads up, awesome job</i>)
Observație distinctivă	Densitate foarte ridicată (~40 termeni/15 enunțuri); alternanță rapidă fără ezitare sau clarificări; absența echivalentelor românești chiar și pentru termeni non-tehnici (<i>bug</i> vs <i>eroare</i> , <i>deploy</i> vs <i>implementare</i>)

Exemplul 2: Revizuire a codului (Code Review)

Context: dezvoltatorul junior (Junior Dev/JD) care a îndeplinit sarcina denumită în limbaj tehnic „pull request” (solicitare de revizuire și aprobare a codului) primește un feedback de la dezvoltatorul senior (Senior Dev/SD) prin intermediul canalului de comunicare GitHub, la care mai participă și managerul tehnic al echipei.

Conversația: JD: **Hey team, am creat PR pentru new feature, user authentication refactoring**. Am implementat toate **requirements-urile** din **ticket-ul** (numarul ticketului **JIRA**). *Please review când aveți timp*.

SD: **Thanks pentru PR!** Am făcut **first pass prin code**. Câteva **comments**:

1. În **AuthService.js** linia 45 - ar trebui să folosim **async/await** în loc de **promise chains**. E mai **readable** și ușor **debug**.

2. *Validation logic* din *validateUser()* *method* ar trebui mutat într-un *separate validator class*. *Keep functions small și single responsibility*.

3. Nu văd *unit tests* pentru *new authentication flow*. *Coverage* a scăzut la 76%. Trebuie să ajungem la minim 80% conform *engineering standards*.

4. *Error messages* sunt *hardcoded*. Ar trebui externalizat într-un *constants file* pentru *internationalization support* în viitor.

JD: *Goobd points! Am făcut update-urile:*

.....

JD: *Fixed! Am creat test-config.js cu toate timeout constants. Anything else sau e ready to go?*

SD: *Code looks good to me! Approved. @TL poți să faci final review?*

TL: *Approved! Merging to develop branch. Good job, @JD! Next time încearcă să split-uești PRile mai mari în smaller chunks - e mai ușor de făcut review.*

JD: *Noted! Thanks pentru detailed feedback, lesson learned. :D*

Element	Conținut
Termeni tehnici	PR, pull request, feature, code, async/await, promise chains, debug, validator class, test-config, hardcoded, test suite, re-pushed, clean code, timeouts
Termeni non-tehnici	single responsibility, requirements, ticket, comments, engineering standards, externalized, update, smaller chunks, constants files, coverage, detailed feedback, review, approved
Tipologie	Mixare de cod; terminologie tehnică standardizată; calc semantic (<i>am făcut first pass</i>)
Adaptare morfologică	<i>PR-ul</i> (acronim + art. hot. -l); <i>splituiești</i> (split- + -iești); <i>testuri</i> (test + -uri, pl. neutru nearticulat)
Motivație	Funcțională, terminologie tehnică standardizată internațional; mai puțin despre eficiență, mai mult despre adaptare deja consacrată
Observație distinctivă	~50 termeni/12 enunțuri; participanți din 2 generații (Gen Z - 22 ani, milenari 34-40 ani) — confirmă predispoziția generației tinere spre hibridizare prin emoticoane și acronime.

Exemplul 3: e-mail – *Incident Report* către echipă

Context: inginerul DevOps trimite prin email raport post-mortem după incidentul din producție. În destinatari sunt grupuri predefinite de utilizatori Engineering Team cu subiectul „Technical Incident Post-Mortem”. Majoritatea destinatarilor sunt specialiști tehnici cu experiența mediu și avansată.

E-mail:

Subject: Post-Mortem: Production Outage - 15 Martie 2024

To: engineering-team@company.com

From: devops@company.com

Bună ziua echipă,

Vă trimit **detailed post-mortem** pentru **production incidentu** de ieri, 15 martie, între orele 14:30-16:45 (UTC+2).

INCIDENT SUMMARY:

Pe 15 martie la 14:30, **monitoring systemu** a detectat **complete outage** la **production environment**. **Applicationu** era **inaccessible** pentru toți **usersii** timp de 2 ore și 15 minute. **Estimated impact:** (număr) **affected users**, potential **revenue loss** de aproximativ (suma).

ROOT CAUSE:

After thorough investigation, am identificat că **root cause-ul** a fost **database connection pool exhaustion** cauzată de **memory leak** într-un recent deployed **microservice**. **Service-ul** **payment-processor-v2** **not released database connections properly** după processing, resulting în **gradual exhaustion of available connections in pool**.

TIMELINE OF EVENTS:

- 14:30 - **Monitoring alerts triggered** pentru **high database connection count**
- 14:35 – Am notificat **on-call engineer** și **started investigation**
- 14:45 - **Confirmed production outage**, **escalated** la **senior team**
- 15:00 - **Identified suspicious service: payment-processor-v2** deployed cu 2 ore înainte

-
- 16:45 - **Full service restored**, **monitoring confirmed stability**

IMMEDIATE ACTIONS TAKEN:

.....

ROOT CAUSE ANALYSIS:

Code review-ul post-incident a scos la iveală că în **new version (v2.0.1)**, **dev team** folosește **blocking I/O operations** în **async context** fără **proper connection cleanup** în **finally block**. **Unit tests** nu au prins **issue-ul** pentru că **test database configuration** avea **unlimited connections**, **masking problem**.

CORRECTIVE ACTIONS (COMPLETED):

1. **Fixed memory leak**
2. **Enhanced unit tests cu connection pool limits simulate production constraints**

-
1. **Implementing circuit breaker pattern** pentru **database connections** (ETA: 2 săptămâni)
 2. **Setting up staging environment cu production-like resource constraints** (ETA: 1 lună)

.....

LESSONS LEARNED:

.....

Toate **action items-urile** au **assigned owners** și **deadlines trackuite** în **JIRA board-ul nostru** (link JIRA project).

Pentru întrebări sau **clarifications**, please **reply all** sau **schedule 1:1** cu mine.

Best regards,

Nume Prenume

DevOps Engineer

Element	Conținut
Termeni tehnici	production, incident monitoring, deployed, monitoring alerts, rollback, blocking I/O operations, async context, unit tests, test database, automated, staging environment, pool, microservice, exhaustion, connection, triggered, on-call engineer, pipeline, circuit breaker pattern
Termeni non-tehnici	affected users, post-mortem, potential loss, suspicious, potential revenue, investigation, root cause, estimated impact, high count, initiated, previous, stable version, decision, completed, gradual recovery, cleanup, resource constraints, schedule, diagnostic tools, reply all, board, deadlines
Tipologie	Mixare de cod în document formal tehnic; terminologie IT standardizată; structură de raport formal, cadru sintactic românesc
Adaptare morfologică	<i>users-ii</i> (subst. engl. + art. hot. pl.); <i>deployed/released</i> (participii engleze nemodificate); <i>track-uite</i> (track- + -uite, part. trecut)
Motivație	Funcțională (raportare tehnică standardizată); eficiență; normă profesională internațională
Observație distinctivă	~70 termeni/400 cuvinte; structurare cu secțiuni convenționale (SUMMARY, ROOT CAUSE, TIMELINE); emoticoane în context formal (✅, 📢) — indiciu de normalizare a hibridizării chiar și în comunicarea formală (generația milenarilor)

Exemplul 4: Ședință zilnică (*Daily Standup Meeting*)

Context: ședințe zilnice ale echipei de dezvoltare (numită în context profesional *Scrum*), în care fiecare membru raportează progresul pe sarcinile primite de la managerul echipei. Canalul de comunicare este prin platforma MS Teams prin video conferință cu înregistrare. La conversație participă membrii unei echipe formată din Scrum master (SM), dezvoltator 1 (D1), dezvoltator 2 (D2), dezvoltator 3 (D3), designer UI/UX (UI). Canalul de comunicare se numește „Management / Agile Ceremonies”, denumire preluată din limba engleză, ce reflectă practicile internaționale din domeniul TI. La conversație participă reprezentanți ai generației milenarilor și Z.

Conversația: SM: *Good morning team! Să începem daily standup-ul. Reminder: keep it short, max 2 min per person. @D1 you're first, what did you work on yesterday și ce planifici pentru azi?*

D1: *Yesterday am finalizat integration-ul cu third-party API pentru shipping calculations. Totul e merged în develop branch, automated tests passed. Today plănuiesc să încep implementation-ul pentru discount codes feature din sprint backlog-ul nostru. Blockers: aștept design specs de la @UI pentru checkout page redesign.*

UI: *Noted! Am upload-at mockup-urile pe Figma ieri seară, dar am uitat să notify team-ul. Link-ul e în channel. Poți să dai check și să dai feedback dacă ceva nu e clar?*

D1: Perfect, mulțumesc! No **other blockers** din partea mea.

SM: **Great! @D2, your turn.**

D2: Ieri am lucrat pe **bug fixing** pentru **reported issues** din **QA testing-ul** de săptămâna trecută. Am **closed 7 tickets** din 10. **Remaining 3** sunt **edge cases** mai complexe, **estimated time** e încă 1-2 zile pentru fiecare, am nevoie de **knowledge transfer** de la cineva care a lucrat pe acel module în trecut.

SM: **@D3**, tu ai lucrat pe acel modul anul trecut, poți să faci **pair programming session** cu **@D2** după **standup**?

D3: **Sure, no problem! Bookuim 1 oră după meeting.**

SM: **Awesome. @D3**, și tu ce **updates** ai?

D3: **Yesterday started work** pe **user profile management feature**. Am **implemented backend API endpoints** pentru **CRUD operations (Create, Read, Update, Delete)**.

SM: Perfect. **@UI**, your update?

UI: Am avut **productive day** ieri. Am finisat **design-urile** pentru toate **screens** din **current sprint**. Am organizat **design review session** cu **Product Owner**, feedback-ul a fost **mostly positive**. Doar **minor tweaks requested** pentru **color scheme** pe **mobile version**.

SM: Ok, can you **ping** Marketing după **meeting** să expedieze **approval-ul**? Avem **deadline-ul** de **sprint** la sfârșitul săptămânii.

UI: **Will do!**

SM: **Great updates, everyone! Sprint progress** e on track. **Quick reminder: tomorrow** avem **sprint review** cu **stakeholders** la 14:00. **Please ensure** că toate **completed features** sunt **deployed** pe **staging environment** pentru **demo**. Any questions?

D2: **Quick question** - pentru bug-urile pe care nu le avem **finished** până mâine, le dăm **move** automat în **next sprint** sau trebuie să decidem în **sprint planning**?

SM: **Good question**. Discutăm în **retrospective meeting** vineri, **but generally**, dacă sunt **blocker-type bugs**, prioritizăm în **next sprint**. Altceva?

Toți: **No, all good!**

SM: Perfect! **Have a productive day, team! Meeting-ul is adjourned.**

Element	Conținut
Termeni tehnici	standup, API, shipping calculations, develop branch, automated tests, discount codes, sprint backlog, design specs, checkout page, mockups, bug fixing, QA, legacy code, pair programming, edge cases, backend API endpoints, CRUD, frontend integration, sprint review, staging environment, sprint planning, blocker-type bugs
Termeni non-tehnici	reminder, keep it short, yesterday, today, integration, redesign, channel, no other blockers, your turn, documentation, knowledge transfer, in progress, done, minor tweaks, deadline, will do, retrospective meeting, prioritize, all good, productive day
Tipologie	Mixare de cod cu terminologie Agile/Scrum standardizată global; expresii uzuale engleze menținute integral

Adaptare morfologică	<i>standup-ul, backlog-ul, testing-ul</i> (rădăcină engl. + -ul, neutru sg.); <i>bookuim</i> (book- + -uim, pers. I pl.)
Motivație	Funcțională (terminologie Agile fără echivalente); eficiență; normă profesională
Observație distinctivă	82 termeni/~350 cuvinte; grup mixt milenari + Gen Z cu intensitate similară — normele profesionale transcend diferențele generaționale.

Exemplu 5: Discuție între ingineri DevOps despre infrastructura TI

Context: Echipa de ingineri (DevOps) discută despre optimizarea infrastructurii TI și a extinderii raportării problemelor (scalability issues and infrastructure optimization). Canalul utilizat de comunicare este Slack de mesagerie instantanee cu denumirea de #devops-infrastructure. Participanții sunt colegi din aceeași organizație cu responsabilități similare și roluri similare de inginer dezvoltator operațiuni; DevOps Engineer 1 (DO1), DevOps Engineer 2 (DO2), Cloud Architect (CA), Backend Developer (BD) Domeniu: Technical - Infrastructure & DevOps.

Conversația: *DO1: @channel Am observat că load average-ul pe production servers a crescut cu 40% în ultima săptămână. CPU utilization e constant peste 80%. Suspectez că avem scalability issue. Trebuie să investigăm urgent.*

CA: checked CloudWatch metrics. Problema e că database query-urile durează în medie 3x mai mult decât acum o lună. Slow query log-ul arată că avem N+1 query problem în câteva endpoints. @BD poți să faci run la profiling pe aplicație?

DO1: Good idea, dar e temporary fix. Need to solve the root cause, nu doar să throw more resources at problem. @CA ce zici de database optimization? Maybe add indexes sau consider read replicas?

CA: Am făcut run EXPLAIN pe slow queries. Definitely need indexes pe câteva columns. Plus, câteva queries ar beneficia de query result caching. Propun:

BD: Profiling results are ready. Confirmed: top 5 endpoints care cauzau load issues:

-
 - @CA add indexes pe identified columns
 - Implement pagination peste tot unde lipsește
- Phase 3 (săptămâna viitoare):*
- Set up read replica

CA: Sounds like a solid plan! @DO1 aprob approach-ul?

DO1: Approved! @DO2 start Phase 1 acum. @BD prioritizează fix-urile, let's tackle /api/users/dashboard first - care generează most traffic. @CA coordonează cu DBA team pentru database changes. Status updates în acest channel daily.

DO2: Am triggeruit auto-scaling, new instances vor fi up în ~10 min. Config Redis cluster în paralel.

CA: Am făcut *schedule database maintenance window* pentru diseară 22:00-23:00 să adaug *indexes*. Va fi minimal downtime (~5 min). Notific *customer support team* să pregatească *communication* către *users* dacă e necesar.

BD: *Roger that. Branch-ing off* pentru *dashboard optimization*. *Target* e să reducem *queries* de la 47 la max 5 *prin eager loading* și *strategic caching*.

DOI: Perfect teamwork! *Let's crush these performance issues*. *Updates in 2 hours cu progress report*.

Element	Conținut
Termeni tehnici	load average, production servers, CPU utilization, CloudWatch, database queries, slow query log, N+1 query problem, endpoints, EC2 instances, auto-scaling, database optimization, composite indexes, Redis caching layer, master DB, query cache, Redis cluster, eager loading, strategic caching
Termeni non-tehnici	collect data, recent added, optimization, meanwhile, current setup, root cause, throw more resources, action plan, implement, comprehensive, pagination, communication, target, reduce, updates, approach, approve, prioritize, dashboard
Tipologie	Mixare de cod în context cloud/infrastructură; terminologie <i>cloud computing</i> , <i>database optimization</i>
Adaptare morfologică	<i>serverul</i> , <i>endpointurile</i> (subst. engl. + art. rom.); <i>fixuiește</i> (verb engl. + suf. rom. pers. III sg.)
Motivație	Funcțională (terminologie fără echivalent); eficiență din obișnuință; standarde de echipe internaționale
Observație distinctivă	>80 termeni/~400 cuvinte — cea mai mare densitate din Partea I; acronime specifice domeniului (EC2, AWS, CloudWatch) menținute integral

Sinteza Părții a I-a (comunicare tehnică): în toate cele 5 exemple, structura gramaticală rămâne integral românească indiferent de densitatea anglicismelor (40 — 82 termeni per fragment), iar motivația dominantă este funcțională, confirmând tiparul de hibridizare moderată descris în ipoteza 1.

Partea a II-a: Comunicare managerială

Exemplul 6: e-mail cu subiectul *Sprint Planning*

Context: managerul echipei de Scrum (Scrum Master) trimite agenda și obiectivele pentru următoarea ședință de planificare a procesului de lucru pe canalul oficial de comunicare prin e-mail corporativ către echipa de dezvoltare (development team).

Text e-mail:

Subject: Sprint 24 Planning Meeting – Agenda & Preparation Items

To: dev-team@company.com

CC: product-owner@company.com, tech-lead@company.com

From: scrum-master@company.com

Bună ziua echipă,

Săptămâna viitoare începem **Sprint 24** (18 martie – 31 martie, 2 săptămâni). **Sprint Planning meeting-ul** este **scheduled** pentru luni, 18 martie, ora 10:00-12:00 în sala de conferințe (și pe **Teams link** pentru **remote participants**).

SPRINT GOAL: **Deliver MVP (Minimum Viable Product)** pentru **Customer Portal redesign** cu **focus pe user authentication și profile management features**.

AGENDA:

Part 1: Review & Retrospective Previous Sprint (30 min)

- Ce am livrat în **Sprint 23?** (**Demo completed features**)
- Ce a mers bine?
- Ce trebuie îmbunătățit?
- **Action items** din **last retrospective** – **status update**

PREPARATION REQUIRED:

Vă rog să faceți **review** la următoarele înainte de **meeting**:

1. **Product Backlog** – familiarizați-vă cu **top priority items** (link: [Jira Board])

2. **Technical Specifications** – cititi **design docs** uploaded pe **Confluence**:

3. **Capacity Planning** – confirmați **availability** pentru **next 2 weeks**:

- **Notify** dacă aveți **commitments on other projects**

4. **Questions & Clarifications** – dacă aveți întrebări despre **user stories** sau **technical approach**, please post în **#sprint-24-planning Slack channel** până vineri **EOD (End of Day)**. **Product Owner** va răspunde și vom clarifica toate **concerns** și dacă mai sunt întrebări înainte de **meeting**.

REMOTE PARTICIPATION:

Pentru cei care participați remote, **Teams meeting link-ul** e: [Link]

Please test your audio/video setup înainte de **meeting** să evităm **technical difficulties**.

Looking forward to a productive planning session!

Dacă aveți **concerns** sau **suggestions** pentru agenda, **please reach out**.

Best regards,

M. I. (anonimizat)

Scrum Master

P.S.: **Coffee și snacks** vor fi **available** în **meeting room**. 😊

Element	Conținut
Termeni tehnici	sprint, MVP, customer portal, user authentication, sprint backlog, task breakdown, definition of done, Jira board, OAuth, API endpoints, Confluence, database schema, sprint metrics, velocity, story points, technical debt, code coverage

Termeni non-tehnici	planning meeting, sprint goal, deliver, retrospective, action items, status update, priorities, team capacity, estimation, risk assessment, calendar, deadline, productive planning session, best regards
Tipologie	Mixare de cod formală specifică TI; terminologie Agile/Scrum standardizată global; amestec termeni tehnici + management
Adaptare morfologică	<i>meetingul, sprintul</i> (subst. engl. + art. hot.); <i>faceți review</i> (în loc de utilizarea verbului „a revizui”)
Motivație	Funcțională (terminologie Agile fără echivalent), parțial adaptată la standarde internaționale
Observație distinctivă	~80 de termeni/600 de cuvinte; checklist cu notație []; acronime explicate în paranteze pentru colegii juniori (MVP, EOD); emoticon în post-scriptum pentru notă informală.

Exemplul 7: Conversație pe canalul Slack cu tema *Performance Review Discussion*

Context: managerul discută cu membrii echipei despre procesul de analiză a rezultatelor (performance review) la care participă managerul inginer (EM) și dezvoltatorul senior (SD).

Conversația

EM: *Hey, vreau să stabilim un 1:1 pentru performance review cycle-ul Q1. Ai disponibilitate săptămâna asta? Prefer să facem conversația înainte de official deadline pentru self-assessment submission.*

SD: *Sure! Joi după-amiază după 15:00 I'm free. Does it work for u?*

EM: *Perfect! Bucuiesc (booking) joi 15:30, small meeting room. In the meantime, poți să dai complete la self-assessment form din HR portal? Trebuie să o am cu cel puțin 24h înainte de meeting pentru review.*

SD: *Am început să lucrez pe el ieri. Am câteva întrebări, though. La secțiunea „Key Achievements” - includem și contributions la projects outside my direct team? De exemplu, am ajutat Sales Engineering team cu technical presentations pentru 3 clienți mari.*

EM: *Absolutely! Orice cross-functional collaboration e super valuable. Mention specific impact - de ex., dacă prezentările alea au ajutat la close deals sau au făcut improve la client satisfaction. Numbers matter - revenue generated, NPS scores, etc.*

SD: *Got it! Și la „Areas for Development” - cât de honest ar trebui să fiu? E awkward să scriu despre own weaknesses în self-assessment când știu că tu vei citi. 😊*

SD: *Makes sense. Ok, one more thing – „Goals for Next Quarter” section. Should I propose specific goals sau să așteptăm să discutăm in the meeting first?*

EM: *Propune draft goals, dar treat them as starting point pentru discuție. Vreau să mă asigur că goals are aligned cu team priorities și realistic given current capacity. Plus, poate vrei să pivotăm direction sau explore new areas - e ok să le avem în meeting.*

SD: *Perfect! Voi încheia self-assessment până mâine EOD și dau share cu tine. Anything else trebuie să pregătesc pentru meeting?*

EM: *Da, two more things:*

1. **Peer feedback** - am colectat feedback de la 5 colegi cu care ai colaborat **closely** (Nume ale colegilor). Voi **sharui summary** în **meeting**. E **overall very positive**, dar vreau să discutăm câteva **patterns observed**.

2. **Performance metrics** - am pregătit **dashboard**-ul cu **your key metrics**: **code quality** (review approval rate, bug count), **delivery** (story points completed, sprint commitment rate), **collaboration** (PR reviews provided, knowledge sharing sessions led). **Will walk through together**.

.....
SD: **Wow, sounds comprehensive! Honestly**, nici nu știam că **track**-uiți atâtea **metrics**. E puțin intimidating, dar **appreciate transparency**. În privința **compensation**, am făcut **research** pe **market rates** pentru **Senior Dev** role cu **my experience level**. Pot să aduc **data points** în discuție?

EM: **Definitely! Actually I encourage market research. Shows professionalism** și că tu știi **your worth**. Just be realistic - keep în mind company budget constraints și că **compensation** decisions need approval chain (**me** → **Director** → **HR**). Procesul poate să ia 2-4 săptămâni după discuție.

SD: **Understood. Ok, I'm feeling prepared now. Thanks for detailed guidance! Appreciate you take performance reviews seriously.**

EM: **It's important investment in your growth. One last tip: in meeting, focus mai mult on future** (goals, aspirations, development needs) decât pe **past** (achievements already documented). E mai **productiv use of our time together**.

SD: **Will do! See you joi 15:30. Looking forward to conversation.**

EM: **Same here!** 👍

Element	Conținut
Termeni tehnici	performance review cycle, Sales Engineering team, cross-functional collaboration, NPS scores, performance metrics, code quality, review approval rate, PR reviews
Termeni non-tehnici	self-assessment, HR portal, mentoring, career development, peer feedback, Key Achievements, Areas for Development, salary adjustment, compensation, professionalism
Tipologie	Mixare de cod (tehnice + management + HR); alternanță formal/informal, redând relația manager-angajat
Adaptare morfologică	<i>bucuiesc</i> (to book + suf. -esc); <i>pivotăm</i> (to pivot + suf. -ăm); <i>voi sharui</i> (to share + viitor); <i>trackuiți</i> (to track + suf. -iț+ desinența -i); <i>meetingul</i> , <i>teamul</i> , <i>deadline-ul</i> , <i>dashboardul</i> (subst. + art. hot.)
Motivație	Selectivă, legată de un proces deja implementat, nu o tendință stabilă
Observație distinctivă	Expresii colocviale engleze (<i>got it</i> , <i>makes sense</i> , <i>will do</i>) tipice generației milenarilor; 2 emoticoane

Exemplul 8: e-mail cu subiectul de raportare a progresului către manageri

Context: Managerul de proiect trimite un raport săptămânal către managementul senior prin e-mail corporativ.

E-mail:

Subject: Weekly Status Report - Mobile App Relaunch Project (Week 11)

To: topmanager@company.com, product-owner@company.md, head-engineers@company.com

CC: project-stakeholders@company.com

From: project-manager@company.com

Dear All,

Vă transmit weekly status report pentru Mobile App Relaunch Project, week 11 din 16 planned weeks.

EXECUTIVE SUMMARY

Overall Status: **YELLOW (At Risk)**

Proiectul avansează conform la planificării pe major areas, dar am identificat 2 critical risks care necesită immediate attention din partea voastră ca decision making factors.

Key Highlights:

- **Development progress: 68% complete (target: 65% - ahead of schedule)**
- **Design approval delayed cu 1 săptămână (blocker pentru 2 features)**
- **Third-party integration API instability (risk pentru launch date)**
- **User testing phase 1 completed successfully, positive feedback**

PROGRESS BY WORKSTREAM

1. FRONTEND DEVELOPMENT (Lead: Nume Prenume)

Status: **GREEN (On Track)**

-
- **Conduct cross-device compatibility testing (iOS & Android)**

2. BACKEND DEVELOPMENT (Lead: Nume Prenume)

Status: **GREEN (On Track)**

Complete this week:

.....

3. UX/UI DESIGN (Lead: Nume Prenume)

Status: **RED (Blocked)**

Issue: Design approval process de la Brand & Marketing team is delayed. Am trimis final designs pentru approval pe 1 martie, dar până acum nu am primit feedback. Acest delay blochează implementation pentru:

.....

Action Required: Need escalation către Marketing Director pentru expedite approval process. Fără approval până vineri, 15 martie, vom rata sprint commitment și potențial impact launch timeline.

4. QA & TESTING (Lead: Nume Prenume)

Status: **YELLOW (At Risk)**

Completed this week:

.....

5. DevOps & INFRASTRUCTURE (Lead: Nume Prenume)

Status: **GREEN (On Track)**

- Option B: Delay launch până Stripe confirmă rezolvarea problemei - potențial 1-2 week delay

- **Option C: Launch doar cu Braintree, remove Stripe** - pierdem preferred payment gateway

.....
• **Deadline:** Luni, 18 martie

Medium Risks:

• **App store review process uncertainty (Apple & Google)** - typical review time 1-7 days, dar poate dura mai mult

• **Resource availability** - 1 senior developer a luat vacanță în ultimele 2 săptămâni of project

.....
ACTION ITEMS FOR MANAGEMENT

1. **URGENT: Escalate design approval request towards Marketing Director (@Product Director)**

2. **DECISION NEEDED: Choose mitigation strategy pentru payment integration risk (@CTO + @Product Director)**

3. **INFO: Review UAT feedback report și decide pe any scope changes before launch** (link: [Confluence Document])

.....
Next weekly report: Vineri, 22 martie, 17:00

Pentru întrebări, clarificări sau **deep-dive sessions** pe orice **topic**, please reach out.

Happy to schedule dedicated discussions.

Best regards, Nume Prenume, Project Manager Mobile: +373 XXX XXX XX

Element	Conținut
Termeni tehnici	PostgreSQL, AWS RDS, Load testing, API documentation, Swagger, OpenAPI spec, Integration testing, Datadog integration, CI/CD
Termeni non-tehnici	Decision, Risk, Delay, Impact, Mitigation, Escalate, Action Owner, Deadline, BLOCKER, DEPENDENCIES, ACTION ITEMS, DECISION NEEDED
Tipologie	Mixare de cod într-un raport tehnic formal; terminologie de management de proiect + Agile
Adaptare morfologică	— (structură predominant nominală/acronime, fără verbe adaptate notabile)
Motivație	Funcțională, formatul standard al rapoartelor de risc/status internaționale
Observație distinctivă	Structură riguroasă de raport formal (secțiuni RED/BLOCKED etc.); destinatari majoritar Generația X (46-50 ani) + 3 milenari — hibridizare intensă păstrată chiar și în comunicarea către management senior.

Sinteza Părții a II-a (comunicare managerială): registrul rămâne formal în pofida densității înalte a anglicismelor; particularitatea acestei părți e amestecul terminologiei tehnice cu cea de management și resurse umane, absente în Partea a I-a.

Partea a III-a: Comunicarea informală

Exemplul 9: Conversație Slack – chat informal între colegi

Context: doi dezvoltatori discută despre tehnologii și planurile de weekend pe canalul de mesagerie instantă pe platforma *Slack*. Participanții (dezvoltator 1/D1 și dezvoltator 2/D2) sunt reprezentanți ai generației Z (22 de ani ambii).

Conversație:

D1: **Hey, ai văzut *OpenAI released GPT-5? Capabilities insane!*** 🤖

D2: **Da bro, am testat deja, pentru *code generation - literally wrote 200 lines of Python* în 5 minute. *Game changer!***

D1: **No way! *still skeptical* despre *AI replacing developers*. *Feel will always need human touch* pentru complex logic.**

D2: **True, dar *AI devine crazy good helper*. *Think of it ca super advanced autocomplete*. Eu personal am salvat *like 30% din timp această săptămână*. Mai mult timp for *actual problem solving, less time on boilerplate code*.**

.....
D1: **Cool! Poți să *sharuiești when ready?* *Would love să testez thiugh*. Eu am *hobby project - building Discord bot* pentru *gaming community-ul meu*. *Learning TypeScript in progress, e challenging dar fun*.**

D2: **For sure! Și nice re: *TypeScript*. *Steep learning curve initially, dar once you get it, coding experience becomes so much better*. *Type safety saves atâtea headaches*.**

D1: **Facts! Ok *shifting gears - ce faci în weekend?* Any plans sau *just chilling?***

D2: **Am planned hiking trip cu niște prieteni. *Weather forecast looks decent*. Tu?**

D1: **Nice! Eu *probably gaming marathon* 🎮 Am cumpărat *Elden Ring* pe *Steam sale*, trebuie să termin *before next DLC drops*. Plus *maybe some Netflix binge watching*.**

D2: **Haha classic developer weekend! 🤪 What shows *binge-uiești acum?***

.....
D1: **Looks sick! *Might pull trigger too*. *Current keyboard falling apart*** 🤖

D2: **Do it! E solid investment. You spend 8+ hours typing daily, worth să ai *quality gear*.**

D1: **True words! Ok bro, need finish acest PR before lunch. Catch you later!**

D2: **Sure man! Enjoy lunch când ajungi. Ping me dacă vrei review pe PR.**

D1: **Will do! Thanks!** 🙌

Element	Conținut
Termeni tehnici	code generation, Python, AI, autocomplete, boilerplate code, framework, React, SvelteKit, NextJS, Supabase, TypeScript, PR
Termeni non-tehnici	insane, bro, no way, crazy good, sounds interesting, basically, hobby project, steep (learning curve)
Tipologie	Mixare de cod informală, limbaj specific Generației Z (<i>bro, sick</i>); trecere bruscă de la română la engleză
Observație distinctivă	Conversație între colegi tineri, marcată de o densitate mare de expresii colocviale engleze, fără adaptare morfologică.

Exemplul 10: Discuție despre configurarea funcționării platformei de plăți online

Context: discuția se desfășoară pe canalul de comunicare instant MS Teams, în grupul de proiect la care participă specialiștii aceleiași echipe, angajați în soluționarea problemelor tehnice raportate de client: manager tehnic superior (*CTO*), manager dezvoltator (*Dev Lead*), manager de proiect (*Product Owner*), dezvoltator 1 (*MidDev1*), dezvoltator 2 (*MidDev2*). Toți sunt reprezentanți ai generației milenarilor (29-35 ani).

Conversație:

Product Owner: este vreun sens in 'From' in sending form?

*Agentii pun numere **custom** acolo, sau totusi lasam numai valoarea care e specificata in template?*

Product Owner: let's leave it there, but make it read-only 🤔 👍

CTO: was this one of the old requirements to have it editable?

.....
Mid Dev 1: it won't really look ok unless we autoPopulate it with the value from the template

Product Owner: ah) yeah, this must go by default))

.....
*DevLead: de ce e nevoie sa-l aratam? in afara de asta noi am putea sa nu avem **credentialele** de la email-ul ala daca **SMTP serverul** cere autentificare*

.....
Mid Dev 2: I've added "From" to the SMS dialog because I saw "from" in the modal that was supposed to send an sms. Poate el si nu trebuie sa fie acolo) la Email el nu-i

*DevLead: nu vad sensul ca **From** sa fie in oricare din optiuni. Valoarea asta ar trebui predefinita. Ce ar trebui sa se intample daca eu pun in **from** email-ul meu GMail sau numarul de la Orange MD 😊*

*[editat] referitor la **Default template**. Eu cred ca ar trebui sa renunțam la compoziția template-ului din config-uri. In lista de **templates** pentru un **tenant** in **onboarding** ar trebui creat un **template default**.*

*Ei ar trebui sa poată adaugă acel **template**-uri si sa marcheze unul din ele ca **default**. La orice moment de timp ar trebui sa existe măcar un **template default**. Adică ar trebui sa fie imposibil de șters **template-ul default***

*Mid Dev 2: Eu as face asta, cel puțin ca sa evităm o grămadă de **search**-uri in mai multe tabele + sa pastram regulile consistente la valorile care trebuie neapărat populate in **template** noi nu putem face asa **enforce** in **tblConfig_text***

*DevLead: o sa îți scoată mulți bani de pe Orange 😊 dar vad ca in ambele cazuri de **send** (sms/email) valoarea de from se ia din **Template** din baza de date, așa ca într-adevăr poate nu e sens sa fie arătat!*

*DevLead: De incercat se poate si cu email poate ar putea sa lucreze. Protocolul **SMTP** permite asta dacor ca email-ul va fi **flagged** ca **Spam/Phising** si nu va ajunge la destinatar*

*Product Owner: inainte noi vorbeam ca noi o sa avem posibilitate de a vedea **template** content. daca vorbim despre **how I'd like to see it once we finish working on this page***

.....
Product Owner: I vote for the last option ❤️

DevLead: same

Mid Dev 2: chestia e ca daca acum se construiesc din **configurii** din **tblConfig_text** - ele pot fi schimbate cu timpul si atunci “**default template**” creat prima data va avea valori vechi/gresite 🤖

DevLead: *that's likely the case*

CTO: *The old logic for the From (Email and Phoner) was that is editable for admin and read only for user.*

.....
As for the default template, we don't need to keep using the one from config text, we can configure one of the templates to be “default” as @DevLead mentioned, as long as we make sure we don't allow anyone to delete all template 👍 👍

Element	Conținut
Termeni tehnici	template, default, read-only, autoPopulate, SMS, SMTP server, modal, dropdown, onboarding, tblConfig_text
Expresii complete engleză	<i>let's leave it there, but make it read-only; I vote for the last option;</i> rezumatul final al conversației, integral în engleză
Tipologie	Comutare de cod completă (nu doar mixare) — schimbare totală de limbă pe secvențe întregi; adaptare morfologică pe inserții punctuale (<i>configuri, template-ului</i>)
Motivație	Funcțională (acronime tehnice); comutarea finală a managerului tehnic reprezintă un marker de prestigiu/autoritate (<i>I vote</i>)
Observație distinctivă	5 emoticoane cu funcție comunicativă clară (nu decorativă): 🤖 ezitare, 👍 aprobare, 😏 ironie, ❤️ entuziasm, 🤖 resemnare

Exemplul 11: Discuție tehnică trilingvă

Context: discuție între membrii aceleiași echipe tehnice despre validarea referințelor în configurații și definirea șabloanelor (*patterns*) pentru diferite tipuri de date pe platforma internă de comunicare MS Teams, chat asincron. Limba de comunicare este limba română cu comutare de cod între engleză și rusă.

Participanți: Product Owner (PO, manager de proiect pentru un produs tehnic), DevLead (manager dezvoltator), CTO (manager tehnic), MidDev1 (dezvoltator cu experiență de nivel mediu), MidDev2 (dezvoltator cu experiență de nivel mediu).

Transcrierea conversației:

Product Owner: [Link partajat] @MidDev2, unde noi avem **configs** pe **reference validation**? E în (**tblConfig fișier**) ceva cu **regex**?

.....

DevLead: @PO **какой скрипт мы используем?**
 Product Owner: *em, ok.. sau noi nu am facut validarea asa cum trebuie, sau eu nu inteleg cum asta lucreaza*

 aceste sunt pentru min and **max length** și ar trebui sa avem si **regex** pentru **reference format** din cate eu tine minte...
 DevLead: @PO **какой скрипт мы используем?**
 current ...первый когда у тебя будет чуть времени обсудим как нам лучше их **менеджить**...
 DevLead: probabil s-a pierdut sensul la **max reference number** ca fiind **max value** nu **max length** cand a fost implementata validarea.

 DevLead: **я правильно понимаю что agile_web_settings_string_pattern это шаблон для любых референсов текстового типа?**
 Product Owner: да
 DevLead: как **определить** если **agile_web_settings** а как **определить** если нужен **agile_web postCode_pattern** ?
 Product Owner: эм, я могу ошибаться, но у меня есть подозрение, что для **postcod** всегда использовался **agile_web_set** 🤔
 кстати, на счет **phone** может быть **Is_ [formula tehnică]**, а может быть **reference_type** (надо смотреть по коду 🤔)

 Product Owner: побудь нашим консультантом пожалуйста)
 DevLead: как **определить** если **agile_web_set** нужен понятно **Is_Ref** а как **определить** если **нуже... тут**)
 Mid Dev 3: **C# if (reference.FieldName.Contains) {exemplu de cod}**
 (это не я придумала) и там нужен **конфиг agile_web pattern**
 CTO: **Pls in the new version use only the type setting to determine the reference type**
 DevLead: **so no phone/post code references? Sau adăugam tipuri noi de valori in reference_type ?**
 CTO: Din cte vad aici ne mai trebuie doar încă una pentru **postcode**, **so we can add that**

 Product Owner: **Is this still necessary, or is it now outdated? [Link]**
 DevLead: Outdated. Se refera la aplicatia veche. Nu cred ca mai revenim la ea

Element	Conținut
Termeni tehnici	reference validation, configs, min/max length, regex, instance id, pattern, validation type
Tipologie	Comutare de cod simultană între trei limbi (fenomen rar în literatură). RO — EN (schimbare completă/răspuns direct); RO — RU (întrebări/răspunsuri scurte); RU-EN (termeni tehnici englezi în propoziții rusești)
Observație distinctivă	Fiecare participant are un profil lingvistic propriu: DevLead — rusă (sintaxă) + engleză (termeni) + română (explicații); PO — română (bază) + engleză (termeni) + rusă (răspunsuri scurte); CTO — engleză predominant + inserții române. Înțelegere reciprocă păstrată în pofida profilurilor diverse.

Exemplul 12: Conversație pe chat comun

Context: discuție despre implementarea paginii de formulare a stabilirii sarcinilor și închiderea sarcinilor pe canal de comunicare intern MS Teams (chat intern asincron) la care participă managerul de proiect (PO) și managerul dezvoltator (DevLead).

Transcrierea conversației:

Product Owner: [Imagine cu o captură de ecran] @DevLead ты меня немного опередил) templates page хотелось бы сделать в виде таблицы 🤔 [Link]

DevLead: wtf is this?) let's discuss this first 😄 2 👍

Product Owner: ok, let's stay after standup

Product Owner: [Include captură de ecran] task board cu 2 task-uri: @MidDev Max input length is 30, All information - To-do @MidDev (Number) Create Tenant Template - To-do @DevLead can these 2 be closed ?

DevLead: yup

Product Owner: @DevLead на счет документирования C2P 🤔 либо документируйте сразу по ходу переписывания, либо по завершению, смотрите как вам удобнее) главное не забудьте - наверное стоит для каждой страницы сделать отдельно sub-page и сделать что-то типо такого: Допустим Single Send - Список филдов которые могут быть на странице и взаимосвязь к каждому филду - конфигури для каждого из них - Data Flow - Once the link is generated, the X_data is inserted into the tables Y,Z, etc. Once the link is shared via email, ... 👍 👍

Product Owner: O sa lucrez eu la asta in timp ce scriu teste si fac clean-up ❤️ 👍

Element	Conținut
Termeni tehnici	templates page, task board, sub-page, clean-up, Data Flow, Single Send
Tipologie	Comutare de cod rapidă RU — RO — EN în aceeași conversație; rusa pentru explicații, engleza pentru structură tehnică, română pentru încheiere
Observație distinctivă	Emoticoane cu funcție socială (🤔 😄 ❤️ 👍); expresie colocvială wtf is this? — ton colegial, informal, orientat spre eficiență

Exemplul 13: Discuție informală în context profesional

Context: discuție despre verificarea versiunii aplicației, cu elucidarea problemelor tehnice de implementare și validare a versiunilor tehnice pe canalul de comunicare MS Teams (chat intern asincron). Participanții sunt ingineri de asigurare a calității, un dezvoltator și un manager de proiect.

Conversația include imagini cu capturi de ecran și link spre pagina cu detalii tehnice cu comutare de cod, detaliile de identificare au fost anonimizate.

Transcrierea conversației:

QA Engineer: *Can someone check the current version in AA on INT?*

Yesterday the version was = [numar] Today = [numar] Which is the correct one?

Product Owner: *this window is socially awkward)))) it needs something to lean on)*

Acuz verific - Damn css conflicts

QA Engineer: *Anyone?* 🤔

a fost o versiune temporara pentru un fix fara sa merge-um acolo login pages 🍌 🍌

QA Engineer: *ok, going to amend some bugs*

Mesaj formal

Please review/approve [Link] this is a commit that has disappeared from the original PR.

It contains some fixes

MidDev: *deploying @SeniorDev's fix and different stuff requested by PO on INT and ST* ❤️ 🍌 🍌

Mid Dev: *done*

Product Owner: *@MidDev валидация этого инпута сделана на нашей стороне?*

[Include captură de ecran]

MidDev: *ну front-end валидация – да - но после того, как делается submit, мы вызываем сторонний функционал, который валидирует этот код по-своему, а мы только показываем Message* 🍌 🍌

Product Owner: *какие правила у нас для front-end валидации? [DisplayErrorMessage] / [ErrorMessage] / [DataType]*

Product Owner: *I assume there should be a regex maybe...* 🤔 *@QA spune ca we allow spaces and hyphens, but do not allow dashes, for example*

[Răspuns într-o captură de ecran] - numai ce e built in in validarea de data type - so mai face si alta in parte de sign_in

Element	Conținut
Termeni tehnici	version, staging, tenant login pages, commit, PR, deploying, front-end валидация, regex, data type, validation
Tipologie	Comutare de cod rapidă între 3 limbi, cu roluri fixe: QA — predominant engleză; PO — mix română-rusă; Mid Dev — rusă pentru explicații tehnice detaliate
Observație distinctivă	Limba rusă ca limbă preferată pentru explicații tehnice complexe, nu doar pentru conversație socială.

Exemplul 14: Conversație individuală între specialist resurse umane și inginer

Context: discuția reprezintă un schimb de mesaje scurte între doi colegi din departamente diferite (resurse umane și testare) în perioade diferite de timp, în limba română cu unele inserții din limba engleză. Ambii interlocutori sunt reprezentanți ai generației milenarilor (34 și 40 ani).

Transcrierea conversației:

HR Manager: Buna! Ai 25 de zile de concediu neutilizat. Cand planifici cel puțin 2 săptămâni cel puțin?

QA Engineer: Salut, Buna intrebare, recent o aparut si la mine 😊 La moment nu sunt gata sa vin cu un raspuns 😊 Este vreun **deadline to keep in mind**?

HR Manager: **yep**. Ar fi de dorit ca pana la sfarsit de saptamana sa avem planificat in sistem. ce spui? **Is it doable?** 😊

QA Engineer: Eu anul acesta toata perioada de 25 de zile trebuie sa o utilizez?

HR Manager: Chiar daca nu il iei tot, el se va transfera pentru anul viitor. Doar ca apare intrebarea daca ai un **workload** suficient daca nu simti nevoia de concediu. 😊 **just kidding** 😊

QA Engineer: Incerc pin la sfirsitul saptaminii sa vin cu un raspuns (pentru acestea 2 saptamini) / Apropo, am inceput data **analyst curs**'ul

HR Manager: Câte sesiuni au fost?

QA Engineer: 3 pina ce, miine #4

HR Manager: Si cum ti se pare?

QA Engineer: Da, o ramas tot asa ca in **press release** 👍 Sunt chestii utile, **organizational** – ok. **Pace'ul** e cam sporit, asta e **main concern** / acolo si **SQL, SAP business objects, Power BI, Big Data**. nu inteleg cum planuiesc sa incadreze asta pina la sfirsitul anului)

HR Manager: **Good!** Deci este exhaustiv. Cate sesiuni de practica aveti?

QA Engineer: Se presupune ca toate sunt de practica. Adica la fiecare masa e laptop cu account setat / adica cu elemente practice, nu doar practica) / regimul e mai **challenging**. Se incepe la 18:00 -> prezenta fizica / de asta 2 ori pe saptamana eu incep lucru la 7:30 ca la 16:30 sa fiu liber

HR Manager: Si cat dureaza fiecare sesiune?

QA Engineer: 120 min

HR Manager: Buun! Cate sunt de tot?

QA Engineer: ~25-30 sesiuni, fiecare saptamina cite 2 sesiuni pina la sfirsitul anului

HR Manager: testele cu ce frecventa se fac?

QA Engineer: nu cred ca sint) Banuiesc ca este un test final dupa completarea cursului

HR Manager: ok, mai putin stres 😊 / Aveti si materiale? / **Btw**, ai fost recomandat sa livrezi o sesiune as a **Knowledge sharing**

QA Engineer: cine imi doreste asa bine? 😊 / asta de aceia ca nu am luat concediu? 😊

HR Manager: lasa vezi... Cat de bun e concediu 😊 😊 / **esp for maintaining your social space** 😊

31 Octombrie 2022

QA Engineer: Salut, **I didn't find my treat** 🍰 🙄

HR Manager: **Hope you enjoyed the treat** 😊

QA Engineer: **I did** 😊 **The treat is history now** 🙄

02 Noiembrie 2022

QA Engineer: Salut / FYI - am facut azi request in sistem pentru acelea 2 saptamini [Captură de ecran: „2 (mandatory) weeks Annual entitlement holidays 15 days between Mon 7 and Mon 21 Nov 2022”]

15 Septembrie 2023

HR Manager: Buna! Eu chiar ma astept ca tu vei face **quizul** 😊 / **no pressure** 😊

QA Engineer: eu am nimicit ceva placinte. / Dar multumesc pentru oferta de **lunch**. **Appreciated** 😊 / Ce tine de **lunch** - cred ca oricum nu va fi pierdut -> parca colega de obicei are grija de asta 😊

HR Manager: Care este diferenta intre placinte s pizza - filozofic vorbind.. :D

QA Engineer: sustinerea producatorului autotohton, evident 😊

HR Manager: Cred ca il iau acasa lunchul - nu se pierde - **u nas bezrashodnoie proizvodstvo** 😊 Nu am vazut nica strain in pizza moldoveneasca 😊 doar denumirea, si aceea adaptata „noi avem mai multe pite” 😊

QA Engineer: Noi suntem ceea ce mincam. / Deci, pizza e rotunda -> daca o maninc ma fac si mai rotund / Placinta e lunga si dreapta - deci, impact pozitiv pe figura 😊

25 Septembrie 2023

QA Engineer: Salut / am observat ca emailul cu bonus nu a venit de la colega ta pentru Septembrie - au intervenit ceva schimbari sau urmeaza sa il trimata?

HR Manager: Urmeaza / Astazi si maine specialistul nostru le va emite si le va distribui. Scuze, Buna! 😊

05 Octombrie 2023

HR Manager: Buna! Vad ca esti in discutie. Ai 2 minute dupa, ca sa discutam?

QA Engineer: Salut, **Yep**, revin dupa **standup** 👍 👍

HR Manager: super! Ma suni, te eog, cand poti

Element	Conținut
Termeni profesionali	deadline, workload, press release, data analyst, SQL, Power BI, Big Data, stand up
Expresii comutare cod	<i>challenging, treat, Is it doable?, FYI, just kidding, no pressure</i>
Rusă	<i>u nas bezrashodnoie proizvodstvo</i>
Tipologie	Comutare de cod strategică minimă (nu amestec intens); limba română >90% din discurs, engleza cu funcție socială (atenuare, umor), nu terminologică
Observație distinctivă	Aceiași vorbitori care în context tehnic fac <i>code-mixing</i> intens, aici practică <i>code-switching</i> minimal, ceea ce confirmă că hibridizarea e o alegere contextuală, nu o trăsătură fixă a vorbitorului. Comunicarea validează modelul de coexistență trilingvă stabilă.

Exemplul 15: Conversație informală

Context: conversația se desfășoară pe parcursul a două luni, între două colegi din departamente diferite pe chat intern pe platformă MS Teams, ambele colegi fac parte din generația milenarilor (29 și 38 ani).

Transcrierea conversației:

13 Noiembrie 2024

Mid Dev: Buna, m-a contactat numai ce un coleg de la fostul **job**, el cauta acum alte oportunități de lucru / El e **QA** care face manual si **automation QA** / A întrebat dacă avem poziții deschise. necesitate de **QA**

Specialist HR: Noi nu avem, da depinde cat de activ caută. / il caut pe **linkedin** / Bunuta pagina de profil, da' n-are poza.

Mid Dev: sa ii dau feedback? 😊

Specialist HR: eu as vrea sa am o discutie cu el. Da' sa vb cu **hiring manager** pentru inceput si cu managerul, sa imi spuna ce planuri au

Mid Dev: ok dar las asta pe tine

Specialist HR: Tu ai lucrat cu el? / pe proiect

Mid Dev: eu i-am zis ca o sa transmit informatia mai departe dar nu stiu daca este vre-o pozitie deschisa

Mid Dev: eu i-am zis ca o sa transmit informatia mai departe dar nu stiu daca este vre-o pozitie deschisa / Da, am lucrat cu el / El e **QA** bun / E destul de principal si isi face lucrul calitativ / daca nu il consideram bun, nici nu ti scriam

Specialist HR: Colega ta e traumatata de **Devul** nostru cu calitatea si principiile de lucru. Mai bine sa nu ii spui asta 😊

Mid Dev: **noted** / eu apreciez asta in **QA**, desi ma irita cateodata, da in asa **QA** am incredere

14 Noiembrie 2024

Mid Dev: sa imi zici cand o sa vrei sa ascult prezentarea ta

Specialist HR: Daaaaa. Chiar ar fi util. Dupa pranz am un **meet** cu managerul pentru aprobare. Da' pana la pranz lucrez cu candidatii. Pe la 12:00 e ok pentru tine? / stai / la 12:30

Mid Dev: **sounds as good as it gets!** 😊

Mid Dev: daca mai ai chestii de facut, eu o sa fug acum dupa niste treburi si imi arati prezentarea dupa amiaza

Specialist HR: Iti multumesc tare mult! Ochiul a fost foarte util 😊

Mid Dev: Cu cea mai mare placere! mi-a placut sa vad prezentarea ta si cred ca e o tema tare folositoare / o sa fie si inregistrare de la conferinta?

Specialist HR: Da, daca sa fie rusine, apoi sa ramana in istorie 😊

20 Noiembrie 2024

Mid Dev: Neata! **How is it going?**

Specialist HR: Buna! Merge bine. U?

Mid Dev: in clipa de fata savurez o cafea buna si ma motivez pentru lucru 😊

Specialist HR: cafeaua de acasa e buna tot timpul 😊

Mid Dev: Maine nu vii la birou? ca sa incepem ziua cu o cafea de oficiu 😊

Specialist HR: Te rog sa nu o iei ca de la **HR** 😊 dar ca de la o colega,

ok, noi si online am putea sa bem o cafea si actele le semnezi sapt viitoare 😊

Mid Dev: **hey sorry** 😊 / 😊 / pur si simplu eram in alt **call**

29 Noiembrie 2024

Mid Dev: e vinerea / inca un piculet...

Specialist HR: Inca incerc sa procesez ce s-a itamplat, da' de lucrat trebu' 😊

Mid Dev: cu conferinta?

Specialist HR: adica trec cu mintea de la conferinta la **job** 😊
Mid Dev: cum a trecut conferinta?
Specialist HR: A fost bine. Am avut mult feedback pozitiv 😊 / M-am relaxat cand am vazut ca ma felicita lumea pentru performanta / 😊
Mid Dev: **why not?** / inca ma organizez
Specialist HR: eu stau pe ganduri ce sa gatesc pentru **christamas baking sale** 😊
Mid Dev: Tu ce ai minca **cinnamon buns** sau **spiced cookies**?
Specialist HR: cred ca **spiced cookies** 😊 / Scuze, inca la telefon cu oamenii

03 Decembrie 2024

Mid Dev: **having fun with holiday planing?**
Specialist HR: **This is not fun.** Cineva nu poate sa se organizeze si eu ma ocup de... Prostii
Mid Dev: cum adica, oamenii nu stiu cand au zile oficial libere?! / eu pea astea le stiu cel mai bine!!!! / **what is the expected attire for christmas diner?**
Specialist HR: Imbracati decent 😊
Mid Dev: eu acum incerc sa decid daca am nevoie de o rochie noua 😊

10 Decembrie 2024

Specialist HR: poti sa faci **join** la discutie cu organizatorul, te rog?
Mid Dev: ce discutie?
Specialist HR: despre ce gatim 😊
Mid Dev: ok
Specialist HR: te adaug?
Mid Dev: **sure**

11 Decembrie 2024

Mid Dev: asta tu cu meme ai verificat cine e online? 😊
Specialist HR: :D
Mid Dev: tu inca lucrezi? / cand o sa ai timp, poti sa imi trimiti, te rog **link-ul** de la **PTOs** ca sa fac cerere de concediu?
Specialist HR: Verific acum. / [Link: My Leave – PTO System] / incearca acum?
Mid Dev: **same**
Specialist HR: [Link: User: User: PTO System] eu te vad in sistem
Mid Dev: eu sunt in sistem dar nu am rol care sa imi permita sa fac ceva
Specialist HR: [Link: My Leave – PTO System] ai putea sa incerci din nou, te rog?
Mid Dev: **same** 😊 / **btw**, cand as putea sa primesc documentele mele?

13 Decembrie 2024

Mid Dev: **still can't request the days off** 😊
Specialist HR: salve! Ai putea sa ii scrii la **tech Support direct**, te rog? / [captură de ecran conversatie cu TechSupport:] / ca sa nu reiasa ca spun ceva prostii 😊
Mid Dev: ii scriu
Specialist HR: ca in telefonul stricat 😊

Mid Dev: [Include captura de ecran tabel zile de concediu] / aici trebuie sa fie zile de lucru (5) sau zile calendaristice (7)?
Specialist HR: Ai putea sa dai accept la **invite-ul** pt restaurant, te rog?
Mid Dev: sincer nu gasc invite

*Specialist HR: calendar [Captură de ecran: **Christmas Party** | Chisinau] este?*
Mid Dev: i wasn't looking down enough 😊

16 Decembrie 2024

Mid Dev: Neata!

*Specialist HR: Buna dimineata! **Loads of work... Sorry / Later?***

19 Decembrie 2024

*Specialist HR: **call?***

Mid Dev: am primit un email ca treby=ue sa las si o cerere scris pina pe 22 / intrebarea e daca neaparat trebuie sa o fac saptamana asta sau totusi rabda pina luni

*Specialist HR: neata! **Call later?***

Mid Dev: un moment

23 Decembrie 2024

*Mid Dev: **when do ou want to have lunch?***

Specialist HR: hai in 10 min sa dau un mail / daca vii vineri la birou, te rog sa semnati si pentru acte, ok? 🤔

Element	Conținut
Termeni/expresii engleză	<i>sounds as good as it gets!, How is it going?, btw, same, i wasn't looking down enough</i>
Tipologie	Comutare de cod cu funcție de expresivitate emoțională și economie de cuvinte (<i>same</i> vs <i>la fel</i> , <i>btw</i> vs <i>apropo</i>)
Observație distinctivă	Absența totală a termenilor tehnici, ceea ce confirmă că alegerea lingvistică ține de natura relației, nu neapărat de subiect. Aceiași vorbitori: 40-70% termeni englezi în context tehnic vs. 85-90% română în context social; exemplu paradigmatic de flexibilitate lingvistică strategică.

Sinteza Părții a III-a (comunicare informală): comutarea de cod (code-switching) domină, spre deosebire de mixarea de cod (code-mixing) din Părțile I-II; comunicarea trilingvă (rom. – eng. – ru.) apare exclusiv aici; densitatea anglicismelor scade drastic în conversațiile cu conținut social/personal, confirmând că hibridizarea e determinată contextual, nu tematic.

Anexa 2: Termeni hibridizați și schematizați din mediul online și comunitățile profesionale

Corpus lingvistic: postări publice din comunități profesionale, sectorul TI și resurse umane

Corpusul de postări publice analizat cuprinde materiale de pe platformele Facebook, LinkedIn și portaluri de recrutare, publicate în perioada 2020 – 2025. Exemplele au fost selectate pentru reprezentativitatea lor în raport cu mecanismele de hibridizare identificate în cercetare.

Exemplul 1: Anunț de recrutare pe Facebook

Sursa: Facebook, reclamă sponsorizată a paginii „Libertate.init” (18.04.2021)

Transcrierea textului:

*Dacă vrei și ești din **job-ul 9-5**, să devii **freelancer** și să ai un venit dublat sau triplat, avem vesti bune!*

*Oferim un **call** gratuit de consultanță în carieră, unde o să intrăm împreună în detaliu despre procesul pe care trebuie să-l parcurgi ca să devii **freelancer** de top în **IT**...*

*Fără să petreci ore în șir căutând **job-uri** online sau resursă și fără să renunți la stabilitatea **job-ului** curent!*

*Click pe **buton** și programează **call-ul** tău...*

Analiza lingvistică:

Hibridizare minimalistă și strategică (*job, freelancer, call, IT*), selectată pentru termenii fără echivalent funcțional precis în română, evitând deliberat saturarea anglicistă pentru a păstra accesibilitatea pentru audiența locală.

Exemplul 2: Postare Agora dedicată specialiștilor resurse umane

ALLA TURCAN
DIRECTOR HR, VERUM GROUP,
CONTRIBUTOARE AGORA

Colaj AGORA

Contributori

Cum transformi HR-ul într-un avantaj competitiv? Strategii moderne pentru atragerea și motivarea talentelor

Departamentul de Resurse Umane (HR) joacă un rol esențial în succesul unei organizații, acționând ca un liant între viziunea strategică și nu doar realitatea operațională, ci și performanța corporativă generală. Astfel, HR-ul nu este doar un suport administrativ, ci și un motor al transformării și competitivității. Astăzi, în aceste timpuri ale schimbărilor și ale multiplelor provocări, este nevoie de o abordare inovativă care sparge tipare și reclădește în termeni noi temelile HR.

Transcrierea textului

*Cum transformi **HR**-ul într-un avantaj competitiv? Strategii moderne pentru atragerea și motivarea talentelor*

*Departamentul de Resurse Umane (HR) joacă un rol esențial în succesul unei organizații, acționând ca un liant între viziunea strategică și nu doar realizarea operațională, ci și performanța corporativă generală. Astfel, **HR**-ul nu este doar un suport administrativ, ci și un motor al transformării și competitivității. Astăzi, în aceste timpuri ale schimbărilor și ale multiplelor provocări, este nevoie de o abordare inovativă care sparge tipare și redefinește în termeni noi idealurile **HR**.*

Hibridizarea textului este minimă (*HR, Managing Partner*), reprezentativă pentru registrul executiv formal.

Exemplul 3: Anunț de achiziții servicii de formare

HR Hub
Madalina Bratu · 44m · 🌐

Căutăm furnizor pentru workshop tematic de 8 Martie

Bună ziua,
La birou organizăm un eveniment special de 8 Martie și dorim să includem un workshop cu tematică feminină, care să fie interactiv și inspirațional.

Ce căutăm:

- trainer, facilitator sau furnizor de workshop care să susțină o sesiune de aproximativ 60-90 minute
- temă potrivită pentru femei (ex.: dezvoltare personală, leadership, wellbeing, creativitate, networking)
- format practic și engaging, care să prindă.

Detalii eveniment:

- Locație: București, sector 6
- Data: 5 sau 9 Martie

Dacă oferiți astfel de servicii sau aveți recomandări, vă rugăm să lăsați un comentariu sau să ne contactați direct.
madalina.bratu@pss.ro
Multumesc!

Sursa: Facebook, pagina oficială a comunității profesionale a specialiștilor resurse umane

*Căutăm furnizor pentru **workshop** tematic de 8 Martie*

Bună ziua,
La birou organizăm un eveniment special de 8 Martie și dorim să includem un **workshop** cu tematică feminină, care să fie interactiv și inspirațional.

Ce căutăm:

- **trainer**, facilitator sau furnizor de **workshop** care să susțină o sesiune de aproximativ 60-90 minute
- temă potrivită pentru femei (ex.: dezvoltare personală, **leadership**, **wellbeing**, creativitate, **networking**)
- format practic și **engaging**, care să prinda.

Detalii eveniment:

- Locație: București, sector 6
- Data: 5 sau 9 Martie

Dacă oferiți astfel de servicii sau aveți recomandări, vă rugăm să lăsați un comentariu sau să ne contactați direct.

madalina.bratu@pss.ro

Mulumesc!

Exemplul 4: Anunț în comunitatea profesională dedicată specialiștilor resurse umane

Fig. 3 Sursă: Facebook.com/groups/HRHub

Transcrierea textului

February 16, 2022

Hello comunitate creativa de **HRisti**,

Am mai multe posturi tehnice pentru care recrutez, in special programatori. Este clar ca acesti profesioniști sunt bombardati zilnic pe LinkedIn cu oferte astfel incat nu mai pierd timpul sa citeasca mesajul, este foarte greu sa ajungi la ei (cea mai rapida varianta ar fi printr-o recomandare directa din cate am vazut).

Totusi, ce alte metode ati descoperit sa functioneze astfel incat sa starniti interesul acestor candidati?

Cineva imi spunea de mesaje video personalizate - mi se pare destul de solicitant ca si timp alocat - daca **targetezi** sa zicem un **pool** de.. 20-30 profile. ("Hey, Alexandru! am gasit profilul tau si se potriveste perfect cu rolul pentru care recrutez acum!"...etc)

Putem sa facem putin **brainstorming** si sa ne ajutam reciproc? 😊

Va multumesc celor care isi doresc sa se implice, camarazilor de suferinta! :)

Analiza lingvistică: hibridizare funcțională (*HRisti, targetezi, pool*), cu anglicismele funcționând ca markeri de identitate profesională în comunitatea de recrutori TI. Tonul informal-colegial e susținut de expresii românești colocviale (*camarazilor de suferință*) și emoticoane, combinând profesionalismul cu solidaritatea de breaslă.

Exemplul 5: Anunț de recrutare pe rabota.md

WordPress / WooCommerce Developer

Arron Service caută un Developer WordPress / WooCommerce cu experiență, pentru dezvoltarea de la zero a unui magazin online de piese electrotcasnice, cu aproximativ 10.000 de produse.

Obiectivul este un site rapid, stabil și bine optimizat SEO, cu performanță tehnică solidă și bază pentru creștere ulterioară.

Responsabilități principale:

- Dezvoltarea completă a magazinului online pe ****WordPress + WooCommerce****, de la zero (setup, structură, configurare);
- Arhitectura magazinului: categorii/filtre, pagini de produs, coș, checkout, cont client;
- Optimizare performanță: viteză de încărcare, caching, optimizare imagini, bune practici Core Web Vitals;
- Implementare SEO tehnic: structură URL, sitemap, schema (acolo unde e necesar), canonical, redirecturi, paginare, prevenirea conținutului duplicat (filtre/facete);
- Coordonare task-uri către:

Cerințe obligatorii:

- Minim 2 ani experiență cu WordPress + WooCommerce;
- Portofoliu cu magazine online livrate;
- Cunoștințe solide de performanță și SEO tehnic;
- Experiență cu custom / child theme, plugin management;
- Capacitate de lucru organizat, remote.

Ce oferim:

- Proiect clar, cu obiective măsurabile;
- Lucru remote, flexibil;
- Plată pe proiect, în tranșe (milestone-uri);
- Posibilitate de colaborare pe termen lung.

Sursa: Rabota.md, portal de recrutare

Transcrierea textului:

WordPress / WooCommerce Developer

Arron Service caută un Developer WordPress / WooCommerce cu experiență, pentru dezvoltarea de la zero a unui magazin *online* de piese electrotcasnice, cu aproximativ 10.000 de produse.

Obiectivul este un **site** rapid, stabil și bine optimizat **SEO**, cu performanță tehnică solidă și bază pentru creștere ulterioară.

Responsabilități principale:

- Dezvoltarea completă a magazinului **online** pe ****WordPress + WooCommerce****, de la zero (**setup**, structură, configurare);
- Arhitectura magazinului: categorii/filtre, pagini de produs, coș, **checkout**, cont client;

- Optimizare performanță: viteză de încărcare, **caching**, optimizare imagini, bune practici **Core Web Vitals**;
- Implementare **SEO** tehnic: structură **URL**, **sitemap**, schema (acolo unde e necesar), **canonical**, **redirecturi**, paginare, prevenirea conținutului duplicat (filtre/**facete**);
- Coordonare **task-uri** către:

Cerințe obligatorii:

- Minim 2 ani experiență cu **WordPress** + **WooCommerce**;
- Portofoliu cu magazine online livrate;
- Cunoștințe solide de performanță și **SEO** tehnic;
- Experiență cu **custom / child theme**, **plugin** management;
- Capacitate de lucru organizat, **remote**.

Ce oferim:

- Proiect clar, cu obiective măsurabile;
- Lucru **remote**, flexibil;
- Plată pe proiect, în tranșe (**milestone-uri**);
- Posibilitate de colaborare pe termen lung.

Trimite CV-ul tău la adresa hr@arron.md până la data de 13.02.2026.

Suntem disponibili să îți oferim detalii suplimentare despre responsabilitățile postului, program, salariu și procesul de angajare.

Așteptăm cu interes să te cunoaștem!

Termeni specifici: *setup, caching, sitemap, schema, canonical, redirecturi, paginare, Core Web Vitals* (sintagmă engleză intraductibilă, folosită ca atare); *custom / child theme, plugin management, remote*; adjectiv englez integrat direct: *Lucru remote, flexibil*; anglicisme cu desinență românească: *milestone-uri, task-uri*.

Exemplul 6: Postare Facebook de promovare a companiei ca angajator

Sursa: Facebook, pagină sponsorizată cu redirecționare pe pagina comunității de profesionale „Cultura HR în IT”

Transcrierea textului:

Olga este **IT Recruiter**-ul companiei Amdaris, un recruiter dedicat și determinat, misiunea căreia este de a atrage în compania Amdaris cât mai mulți “A **gameri**”, adică oameni activi și aventuroși, oameni cărora nu le e frică de provocări, având drept aliați curajul și inițiativa.

Alătură-te pe data de 1 August la ora 17:00 pentru a afla mai multe despre cum poți deveni și tu parte a echipei Amdaris. Participarea este gratuită însă necesită înregistrarea după link.

Analiza textului: hibridizare tipică comunicării HR din TI-ul moldovenesc (IT Recruiter-ul — compus hibrid cu articol enclitic românesc; *A gameri* — anglicism neadaptat, marcat prin ghilimele). Registrul este informal, adresare directă la persoana a II-a.

Exemplul 7: Postare LinkedIn de autopromovare

Sursa: LinkedIn, postare publică

Transcrierea textului:

🎯 *Un vis din 2015, realizat în 2025!*

*În ianuarie, în timp ce îmi făceam **new year resolutions**, am răsfoit notițele mai vechi și am dat peste un obiectiv scris în 2015: să obțin o certificare internațională în **HR**. ⏳ A trecut ceva timp... și iată că, în 2025, visul a devenit realitate! 🏆*

*📖 După un an intens, sute de articole citite, examene, proiecte și un adevărat **roller coaster** emoțional 🎢 – cu multe **weekenduri** și seri **afterwork** dedicate studiului 💻 – am obținut certificarea internațională **CIPD** și statutul de **Associate Member**. 🏆*

Analiza textului: hibridizare lexicală sistematică, nemarcată morfologic (*new year resolutions*, *afterwork*, *roller coaster emoțional*, *Associate Member*), tipică postărilor de tipul anunțului unor realizări pe LinkedIn. Emoticoanele funcționează ca punctuație afectivă paralelă.

Exemplul 8: Postări Facebook în comunități sportive

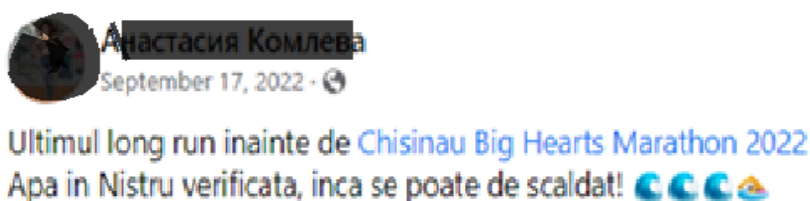
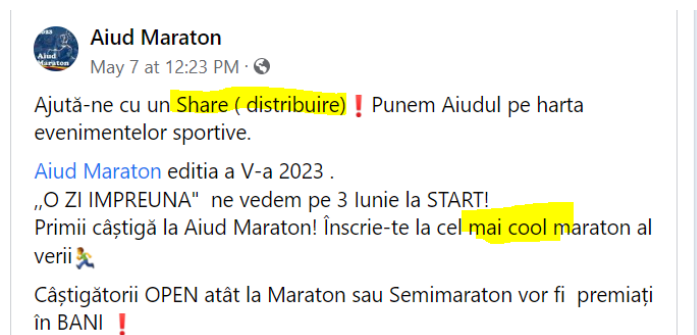

Fig. 2 Sursă: Facebook.com/groups/RunMoldova, postare publică de pe profilul personal Анастасия Комлева (Anastasia Komleva)

September 17, 2022

Ultimul long run inainte de Chisinau Big Hearts Marathon 2022

Apa in Nistru verificata, inca se poate de scaldat! 💪💪💪🇲🇩

Sursa: Facebook, pagina oficială „Aiud Maraton”, postare publică din 7 mai 2023

Transcrierea textului:

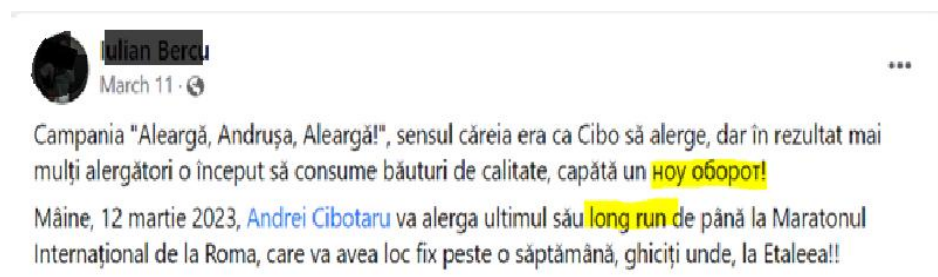
*Ajută-ne cu un **Share** (distribuire) ! Punem Aiudul pe harta evenimentelor sportive.*

Aiud Maraton editia a V-a 2023 .

„O ZI IMPREUNA” ne vedem pe 3 Iunie la START!

*Primii câștigă la Aiud Maraton! Inscribe-te la cel mai **cool** maraton al verii 🏃*

*Câștigătorii **OPEN** atât la Maraton sau Semimaraton vor fi premiați în BANI !*

Sursa: Facebook, profil personal Iulian Bercu, postare publică din 11 martie 2023

Transcrierea textului:

*Campania „Aleargă, Andrusa, Aleargă!”, sensul căreia era ca Cibo să alerge, dar în rezultat mai mulți alergători o început să consume băuturi de calitate, capătă un **hoi oboipot!***

*Măine, 12 martie 2023, Andrei Cibotaru va alerga ultimul său **long run** de până la Maratonul Internațional de la Roma, care va avea loc fix peste o săptămână, ghiciți unde, la Etaleea!!*

Sursa: Facebook, comunitate de alergători

Transcrierea textului:

*La Fetești vrem să-i tundem o alergare sâmbătă dimineața cu Victor Gurău și Andrei Vascautan. Dacă mai sunt alergători prin zona nordului extrem, să știe că sunt cu noi! O-m testa taman traseu! **RUNfromPLASTIC** la Fetești și Maratonul La Fetești 2023 - Duelul Grătarilor!*

Sursa: Facebook, comentariu public la postare de pe grupul de alergători

Transcriere:

*Cool. Dar **Runnerii** din imagine sunt autentici :)). / Tehnologiile rup, nici **AI**, nici **ChatGPT** NU ajuta in acest caz*

Postare	Element hibridizat	Observație distinctivă
<i>long run... Chișinău Big Hearts Marathon</i>	<i>long run</i> (neadaptat)	Termen tehnic fără echivalent consacrat în română

<i>Share, cel mai cool maraton</i>	<i>Share (distribuire), cool, majuscule OPEN/BANI/START</i>	Traducere explicativă pentru audiență mixtă; marker de modernitate pentru publicul tânăr
<i>hoy obopom... long run</i>	rusă + engleză + română simultan	Comutare de cod pe 3 niveluri — identitate lingvistică post-sovietică + comunitate sportivă globală
<i>RUNfromPLASTIC la Fetești</i>	colocvial moldovenesc + denumire oficială engleză	Hibridizare inter- și intra-lingvistică (colocvial-formal), nu doar română-engleză
<i>Runnerii... Tehnologiile rup</i>	<i>Runnerii</i> (runner + -ii, plural)	Adaptare morfologică completă; ton sarcastic

Sinteză: toate cele 5 postări confirmă hibridizarea ca marcă a apartenenței la comunitatea sportivă globală, cu adaptare morfologică variabilă și, într-un caz, comutare de cod trilingvă.

Exemplul 9: Postări rețele de socializare ale companiei Amdaris

Sursa: Facebook, pagina oficială Amdaris cu oficiu în Moldova, pe perioada anului 2020

Toate postările companiei Amdaris, cu oficiul operațional la Chișinău, sunt scrise complet în limba engleză, deși pagina este etichetată „Amdaris Moldova” și se adresează implicit pieței locale (angajați, candidați, clienți din Moldova/România), singurele elemente în română fiind linkurile externe către mass-media locală (Pavel Zingan.MD — interviu în rusă pentru cititori ruși, UNIMEDIA.INFO — articol în română) și etichetele tematice ale înregistrărilor românești, creând o imagine de integrare a identității locale și limba de comunicare adoptată (engleză 100%), strategie comună de poziționare corporativă în ecosistemul tehnologic global.

Amdaris
December 16, 2020 · 🌐

#AmdarisMoldova #InvestinginEducationisOneofOurPriorities

POINT.MD

Amdaris способствует неформальному образованию студентов ТУМ 📺

14

Amdaris
October 15, 2020 · 🌐

A very interesting point of view from our co-CEO, Vlad Nanu on two main tasks that the IT field from Moldova needs to accomplish in order to succeed. #forRussianreaders

Thank you, Pavel Zingan for your always actual and challenging interviews.

#AmdarisGroup #CEOsapproved #Agamers

PAVELZINGAN.MD

Влад Нану. Об эмиграции программистов, об «импорте мозгов» и о новых планах Amdaris в Молдове

Amdaris
December 2, 2020 · 🌐

Anna Grier, our Romania Center Director, was invited by IT School to talk about how we are adapting our recruitment during the pandemic and the opportunities that we are offering. The full interview is available here:

#AmdarisRomania #ITSchool #podcast

<https://www.youtube.com/watch?v=FL3bxDAwpuo> ✓

YOUTUBE.COM

Expansiune, juniori în IT, curaj și ambiție - Amdaris România | #Podcast 2 #ITSchool

Amdaris
October 8, 2020 · 🌐

and the Romanian version of the article on the exciting partnership between Amdaris and Purcari Wines 🍷

#AmdarisGroup #Amdariscollaboration #Agamers

UNIMEDIA.INFO

Amdaris – partenerul vinăriei Purcari în transformarea digitală

Amdaris
December 17, 2020 · 🌐

Calling all sharp, results-driven folks: Gain valuable real-world experience within Amdaris Software Development Remote Internship. All you need are strong communication and time-management skills, as well as a passion for software development since it's what gives you energy and produces amazing outcomes.

Learn more about our internship and apply here:

<https://amdaris.com/internship-chisinau-moldova/> ✓

Amdaris
November 2, 2020 · 🌐

2020 has been a strong reminder that we are all together. One of the biggest health problems that we also confront these days is cancer. October was Breast Cancer Awareness Month, so we joined this cause and dedicated October to Breast Cancer prevention. We organized testing amdarian women from Romania and Moldova to be sure that they are healthy and safe.

Let's make our health a priority!

#AmdarisGroup #Together #Stronger #Healthier

Amdaris
December 23, 2020 · 🌐

Great minds deserve great presents! It's already the third day since we're sharing presents and joy with our Amdarians and we just can't get enough of it.

2020 has taught us a valuable lesson: How to be together while being apart!

#AmdarisMoldova #AmdarisChristmasPresents #Amdaristeam #StrongerTogether #Agamers #merrychristmas2020

Amdaris
December 22, 2020 · 🌐

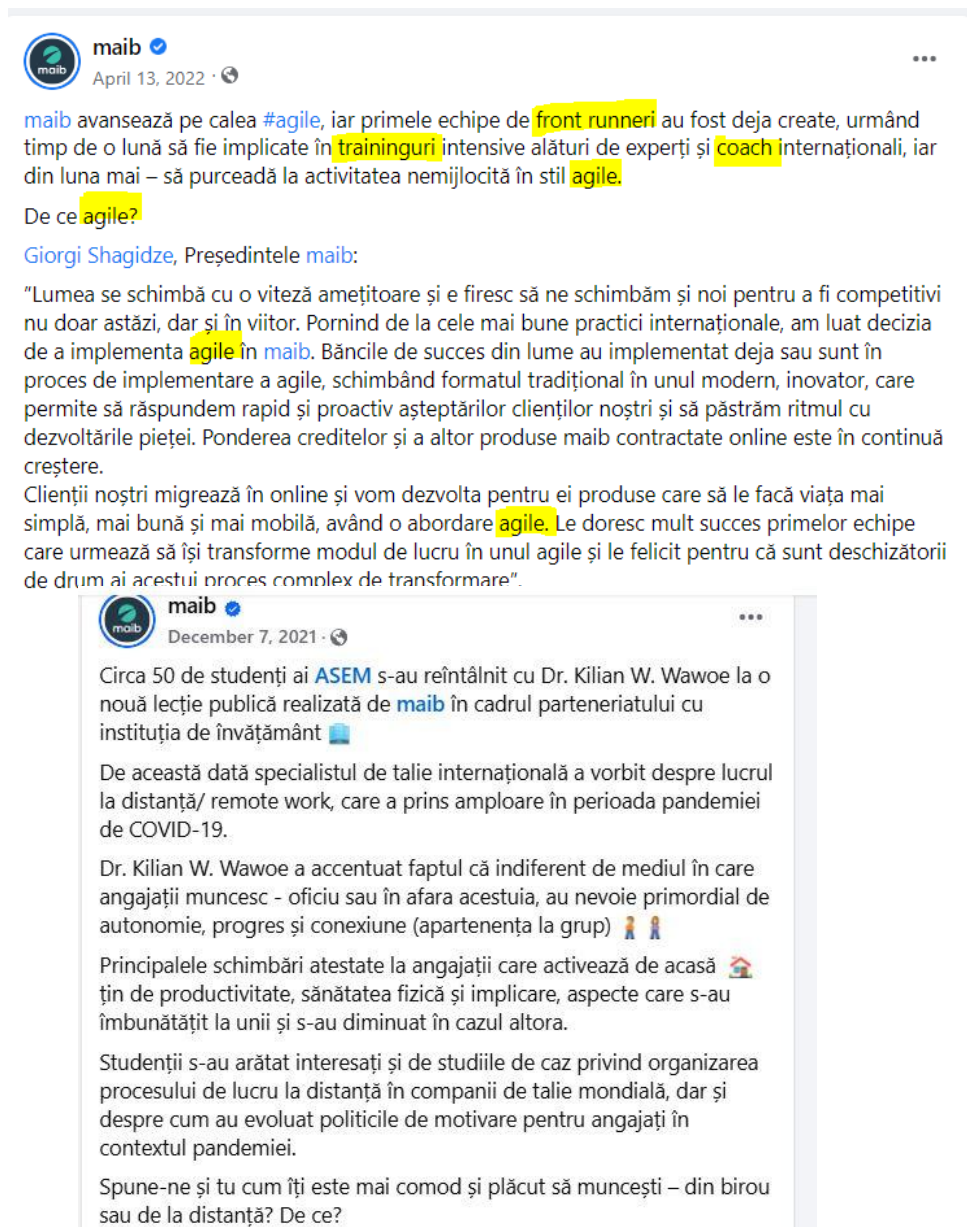
Amdaris Software Development Internship Graduation Day is always a thrilling event and this time was no exception. There were even some tears involved... of happiness, obviously 😊

#AmdarisMoldova #AmdarisSoftwareDevelopmentInternship #AmdarisInterns2020 #AmdarisEducation #AmdarisFutureTalents

Exemplul 10: Postările Facebook ale MAIB (sectorul bancar)

Sursa: Facebook, pagina oficială maib, postări din perioada 2021–2022.

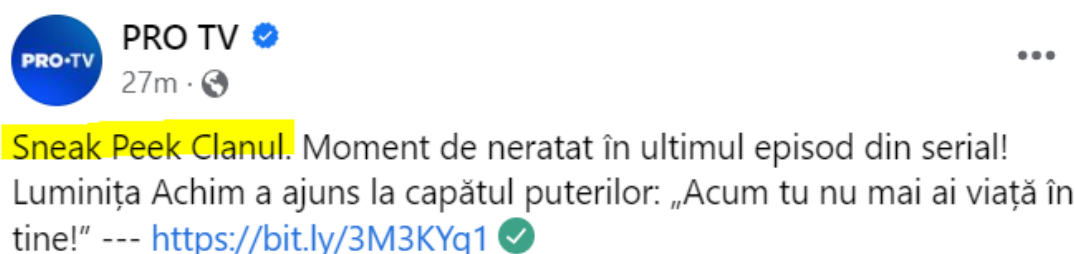
Hibridizare funcțională în comunicarea corporativă bancară: termeni normalizați în uz (*traininguri*, *stakeholderi*) vs. termeni neadaptați cu funcție de semnalizare identitară (*agile*, *coach*, *Data Analytics*). Termenul *agile*, repetat frecvent, depășește statutul tehnic și funcționează ca marcă de imagine.

Exemplul 11: Anunțuri și comunicări publice

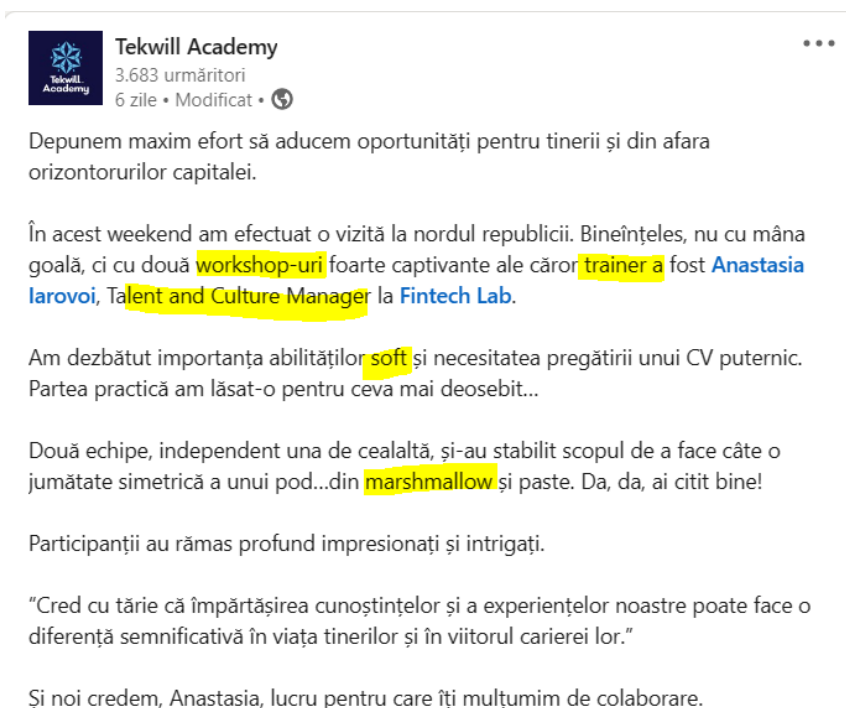
Sursa: pagina oficială de Facebook a canalului de televiziune ProTV

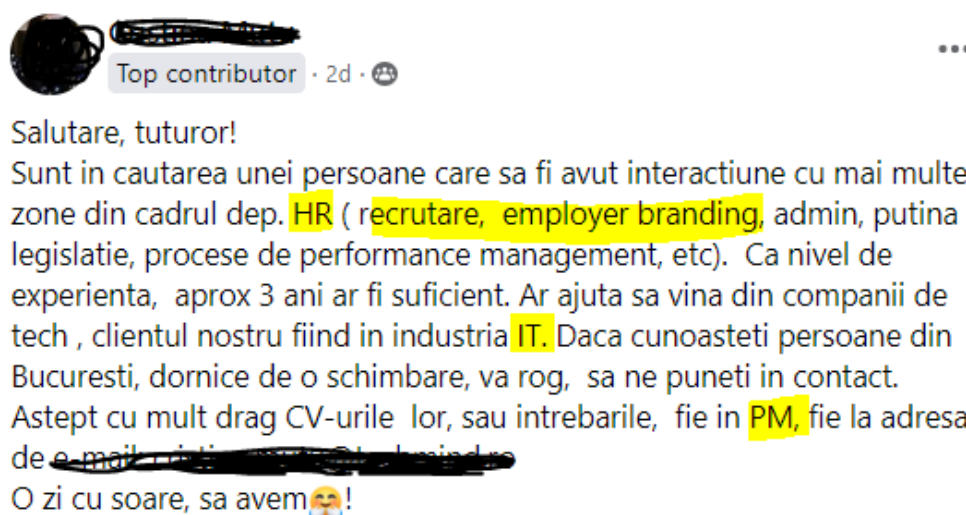
Sursa: rețeaua socială LinkedIn, comunitate profesională Fintech Lab, accesată la data de 14 mai 2023

Transcrierea textului:

„*Sneak Peek Clanul. Moment de neratat în ultimul episod din serial!...*”

Transcrierea textului: „Depunem maxim efort să aducem oportunități pentru tinerii și din afara orizonturilor capitalei. În acest weekend am efectuat o vizită la nordul republicii. Bineînțeles, nu cu mâna goală, ci cu două **workshopuri** foarte captivante al căror **trainer** a fost Anastasia Iarovoi, **Talent and Culture Manager** la **Fintech Lab**... Am dezbătut importanța abilităților soft și necesitatea pregătirii unui CV puternic. Partea practică am lăsat-o pentru ceva mai deosebit... Două echipe, independent una de cealaltă, și-au stabilit scopul de a face câte o jumătate simetrică a unui pod...din **marshmallow** și paste. Da, da, ai citit bine!...”

Sursa: Facebook, pagina comunității specialiștilor resurse umane, publicat mai 2023

Transcrierea textului: „Salutare, tuturor! Sunt în căutarea unei persoane... din cadrul dep. **HR** (recrutare, employer branding, admin, puțină legislație, procese de performance management etc.)... clientul nostru fiind în industria **IT**... Aștept cu mult drag CV-urile sau întrebările, fie în **PM**, fie la... O zi cu soare, să avem 😊!”

Sursa: apud Vyvan Evans [54 p. 268], de pe platforma de socializare Tweeter

Decodificarea mesajului:

Tweet-ul construiește o narațiune cronologică completă a zilei de nuntă, exclusiv prin emoji:

Dimineața — pregătiri: 🌞 ☔ 😄 🧐 📅 😍

Soarele dimineții - ploaie tipic britanică - emoție (lacrimi de bucurie) - costumul mirelui - emoția în creștere - ochii inimii pentru mireasă

Ceremonia: 🙏 😄 🚗 🏰 👰 👤 💍 🎉 🤝

Mireasa - lacrimi de bucurie — mașina spre biserică — biserica — cuplul împreunându-și mâinile — inelul — aplauze — confetti

Recepția — muzică, mâncare, dans: 📄 🎹 📷 🎬 🚗 🍷 🍽️ 🍰 🎊 🧑 🎵 🎤 🍺 🍺
🍷 🍷

Jurămintele — pianul — fotografii — filmare — mașina spre recepție — vin — cina — tortul — petrecerea — dans — muzică — discursuri — bere — vin

Seara târzie: 🍩 🍷 🍸 🌙 ❤️ ❤️ 🤪 🌃 🌃 🌃 🌃 🌃 🌃 🌃 🌃

Deserturi — luna răsărind — dragoste — sărut somn (seria de Z)

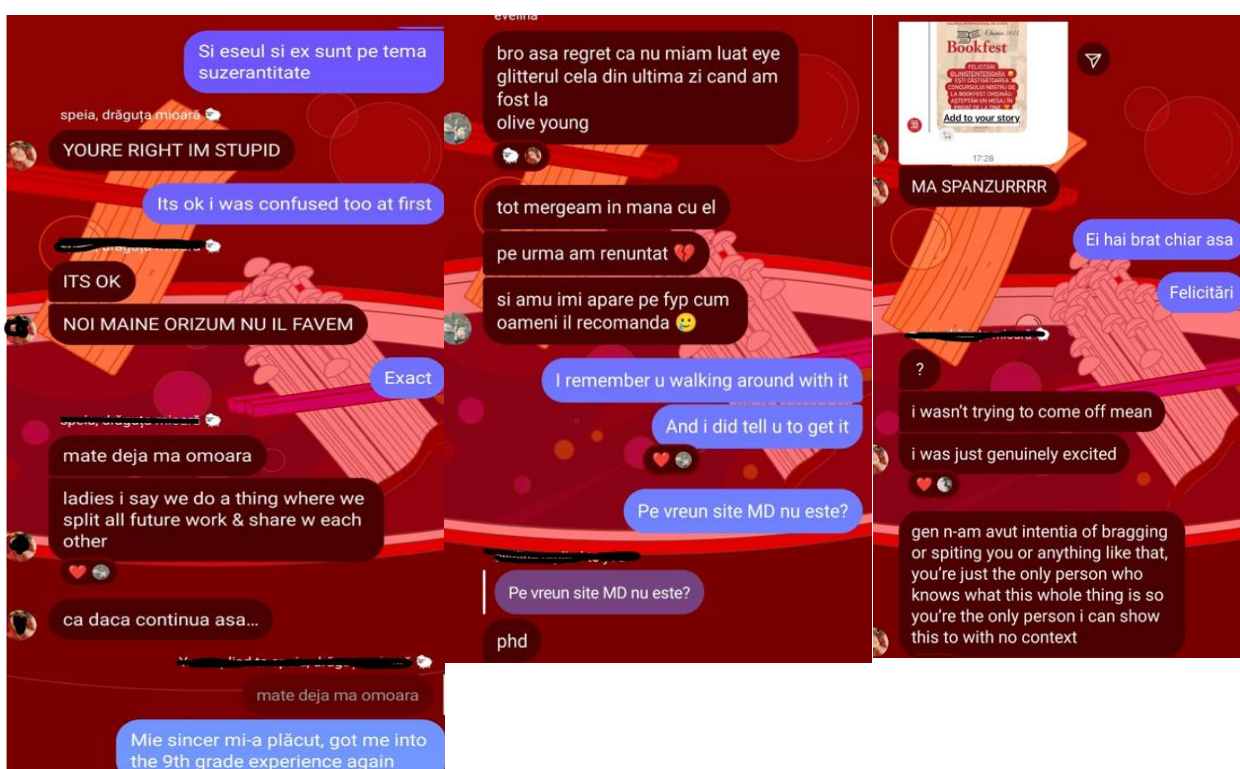
Analiza celor mai utilizați termeni:

Termen	Tip de integrare	Observație
agile	Neadaptat, repetat câteva ori	Funcționează ca marcă identitară
front runneri	Anglicism + desinența -i (plural)	Adaptare morfologică completă
traininguri	Anglicism + desinența -uri	Formă stabilizată în uzul corporativ
coach	Neadaptat, fără flexiune	Împrumut-etichetă
remote work	Sintagmă engleză netraductibilă	Dublează expresia de „lucru la distanță”
stakeholderi	Anglicism + desinența -i	Normalizat în discursul financiar
IT academy	Denumire proprie hibridă	Română și engleză în aceeași sintagmă
Data Analytics	Neadaptat	Domeniu tehnic fără echivalent uzual
#nextlevel, #refreshedstrategy	Hashtaguri englezești	Engleza ca limbă a metadatelor

Anexa 3: Hibridizarea lingvistică a Generației Z în conversații private

Corpusul de conversații private ale adolescenților din Republica Moldova ilustrează forma cea mai avansată de hibridizare spontană identificată în cercetare. Spre deosebire de hibridizarea corporativă, care este controlată, strategică și motivată terminologic, hibridizarea identificată în conversațiile Generației Z este nativă, nemarcată și identitară: comutarea de cod nu urmează o logică tematică sau terminologică, ci una afectivă și pragmatică.

Exemplul 1: Conversații private între adolescente/tinere, purtate pe o platformă de mesagerie instantanee

Transcrierea textului

Conversația 1:

- *Si eseul si ex sunt pe tema suzerantitate*
- *speia, drăguța mioară* 🍀
- **YOU'RE RIGHT IM STUPID**
- *Its ok i was confused too at first*
- **ITS OK**
- *NOI MAINE ORIZUM NU IL FAVEM*
- *Exact*
- *mate deja ma omoara*
- *ladies i say we do a thing where we split all future work & share w each other* ❤️ 🍀
- *ca daca continua asa...*

- *mate deja ma omoara*
- *Mie sincer mi-a plăcut, got me into the 9th grade experience again*

Conversația 2:

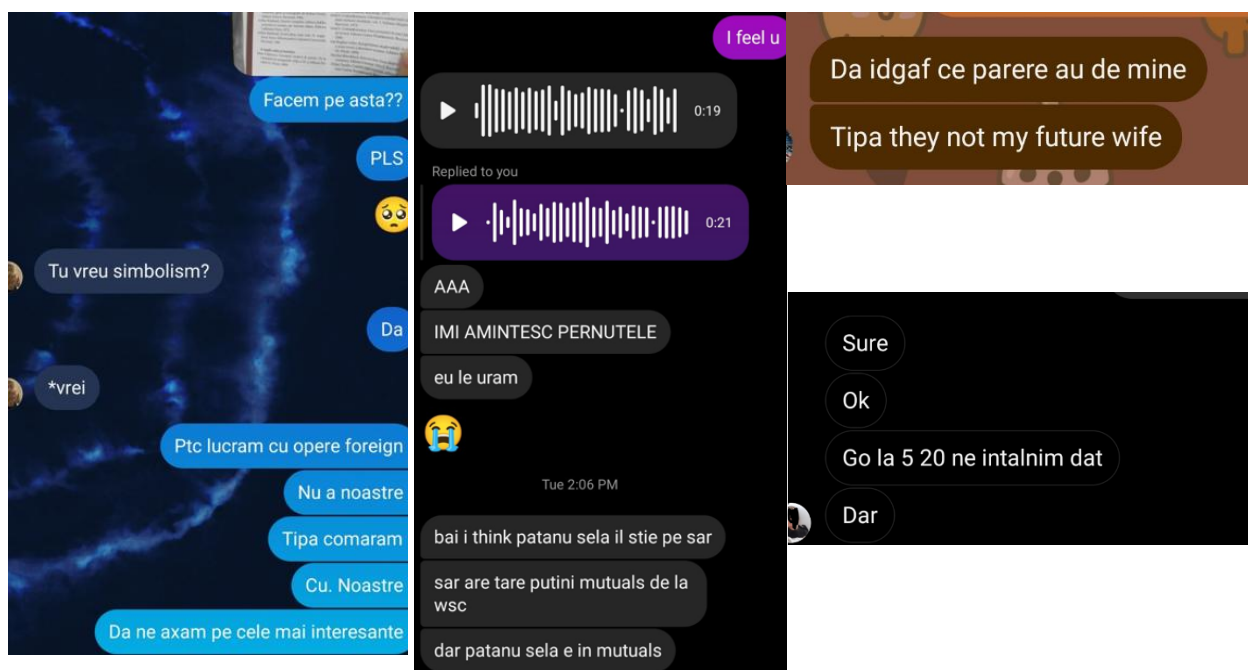
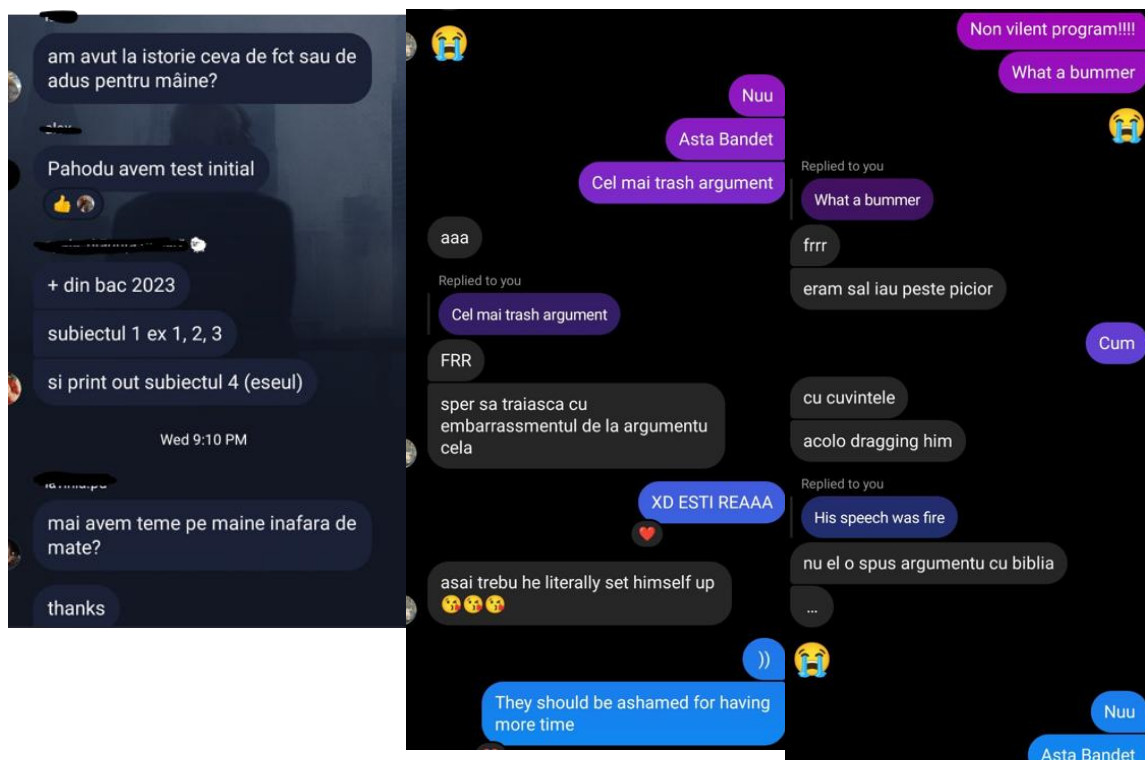
- **bro** asa regret ca nu miam luat **eye glitterul** cela din ultima zi cand am fost la olive young
- tot mergeam in mana cu el
- pe urma am renuntat 💔
- si amu imi apare pe **fyp** cum oamenii il recomanda 😊
- **I remember u walking around with it**
- And i did tell u to get it ❤️🍀
- Pe vreun site MD nu este?
- Pe vreun site MD nu este?
- **phd**

Conversația 3:

- **MA SPANZURRRR**
- Ei hai **brat** chiar asa
- Felicitări
- ?
- **i wasn't trying to come off mean**
- *i was just genuinely excited* ❤️🍀
- **gen n-am avut intentia of bragging or spiting you or anything like that, you're just the only person who knows what this whole thing is so you're the only person i can show this to with no context.**

Analiza textului: comutare de cod afectivă, autocritică umoristică atenuată prin engleză (*you're right im stupid*), referință culturală online (*got me into the 9th grade*). Termenii *fyp*, *eye glitter*, *olive young*, *bragging* apar ca semn al asimilării prin consum cultural.

Exemplul 2: Conversații private între adolescenți moldoveni (context liceal și social), reprezentând registrul spontan și mai puțin monitorizat lingvistic

Transcrierea textului:

Conversația 1:

— am avut la istorie ceva de *fct* sau de adus pentru mâine?

- **Pahodu** avem test initial
- 🙌🎉
- + din bac 2023
- subiectul 1 ex 1, 2, 3
- si **print** out subiectul 4 (eseul)
- mai avem teme pe maine inafara de mate?
- **thanks**

Conversația 2:

- Nu
- Asta Bandet
- Cel mai **trash** argument
- aaa
- [Replied to: Cel mai trash argument]
- FRR
- sper sa traiasca cu **embarrassmentul** de la argumentu cela
- XD ESTI REAAA
- ❤️
- asai trebu he **literally set himself up** 🤔🤔🤔
-))
- **They should be ashamed for having more time**

Conversația 3:

- **Non vilent program!!!!**
- **What a bummer**
- 🤔
- [Replied to: What a bummer]
- frrr
- eram sal iau peste picior
- Cum
- cu cuvintele
- acolo dragging him
- [Replied to: His speech was fire]
- nu el o spus argumentu cu biblia
- ...
- 🤔
- Nu
- Asta Bandet

Conversația 4:

- **I feel u**
- [mesaje audio]
- AAA
- IMI AMINTESC PERNUTELE
- eu le uram
- 🤔
- bai **i think patanu** sela il stie pe sar
- sar are tare putini **mutuals** de la wsc
- dar **patanu** sela e in **mutuals**

Conversația 5:

— *Da idgaf ce parere au de mine*

— *Tipa they not my future wife*

Conversația 6:

— *Sure*

— *Ok*

— *Go la 5 20 ne intalnim dat*

— *Dar*

Analiza conversațiilor: densitate de acronime de argou digital este mai mare (*FRR*, *idgaf*, *WSC*) decât în exemplele anterioare. Argoul digital anglofon funcționează ca sistem de comunicare paralel complet interiorizat. Comutare de cod la nivelul verbului-predicat, nu doar al substantivelor/adjectivelor (*Go la 5 20 ne intalnim dat*). Adaptare morfologică după același tipar ca în corpusul corporativ (*embarrassmentul*, precum în exemplul *traininguri*, *stakeholderi*, din Anexa 2), dar produsă spontan, fără nicio conștiință normativă.

Tabelul 7.1 comparativ: mecanisme de hibridizare pe tipuri de corpus

Tip corpus	Densitate anglicisme	Motivație primară	Mecanism dominant
Comunicare tehnică TI	40–80 de termeni / 400 de cuvinte	Funcțională-terminologică	Adaptare morfologică + împrumut neadaptat
Comunicare managerială	60–80 de termeni / 600 de cuvinte	Normă profesională internațională	Mixare de cod + schematizare vizuală
Comunicare informală TI	Variabilă (30–85%)	Contextuală (relație + subiect)	Comutare de cod spontan, inclusiv trilingvism
Generația Z (privat)	Ridică, nemarcată	Identitară-culturală	Code-switching nativ fluid
Postări publice (HR/sport)	Selectivă, strategică	Simbolică + terminologică	Împrumut neadaptat + marker identitar

Anexa 4: Gruparea termenilor hibridizați după origine și pătrundere în limbaj

Clasificarea propusă integrează și dezvoltă schema elaborată de autoare prin raportarea sistematică la corpusul de conversații, postările publice analizate și la datele sondajului empiric. Sunt identificate trei categorii principale, corespunzând unor perioade istorice de hibridizare, fiecare structurată în subcategorii tematice care reflectă domeniile de penetrare a elementelor alogene în limba română standard din Republica Moldova.

1. Cuvinte intrate în limbajul standard ca moștenire istorică a regimului sovietic (influența rusă)

Această categorie cuprinde termenii pătrunși în limba română vorbită în RM preponderent prin intermediul limbii ruse, ca urmare a deceniilor de dominație administrativă, educațională și culturală a URSS. Spre deosebire de categoria a doua, aceste împrumuturi nu sunt percepute ca anglicisme și adesea nici nu mai sunt recunoscute ca străine de către Generația X și o parte a milenarilor.

1.1 Termeni din domenii profesionale (industria autov, contabilitate, medicina, TI)

Acești termeni au pătruns prin necesitate funcțională, în absența echivalentelor românești standardizate în epoca sovietică. Mulți persistă în vorbire, în paralel cu forma normativă actuală.

Tabelul 7.2 Termeni hibridizați de origine rusă din diverse domenii profesionale

Termen hibridizat	Limba de origine	Domeniu	Observație / echivalent roman
bilet	rusa (билет)	transport / cotidian	Bilet de tren/autobuz; pătruns prin uz sovietic generalizat
săif	rusa (сейф < eng. safe)	financiar / uz comun	Termen care este pronunțat cu accent pe prima silabă, după modelul limbii ruse
cont (nota)	rusa (счёт)	contabilitate / HoReCa	Cu sensul de „nota de plata”; confuzie semantică cu „cont bancar”
bugalter	rusa (бухгалтер)	contabilitate	Contabil; formă adaptată din rusă
myshka / mîșca	rusa (мышка — șoricel)	TI	Mouse de calculator; calchiu semantic rusesc; persistent în vorbirea informală

campiuter / comp	rusa (компьютер < eng.)	TI / cotidian	Termen inițial pătruns prin filtrul rusesc; înlocuit treptat de „calculator”
nastavnik	rusa (наставник)	Resurse umane / pedagogic	Mentor, îndrumător; persistent în discursul HR din organizații cu rădăcini sovietice
dispetcer	rusa (диспетчер < fr. dispatcher)	transport / logistica	Coordonator de trafic; termen menționat în vorbirea generației X cu tentă umoristică
peatiminutka	rusa (пятиминутка)	management / organizatii	Scurtă ședință de informare; termenul circula încă în organizații mixte
tovaras	rusa (товарищ)	ideologic	Camarad; rămas în uzul ironic sau nostalgic al generației X și al milenarilor
brigadir	rusa (бригадир)	agricol / industrial	Șef de echipă; termen monostrat din epoca organizațiilor agricole locale (colhoz)
norma (de productie)	rusa (норма)	industrial / HR	„A face norma”, a atinge cota de producție; persistentă în resurse umane
Steklo vată	rusă (стекло)	construcții / cotidian	Vată minerală; persistent în vorbire regională sau specific în construcții
karbiurator	rusa (карбюратор)	automitiv	Carburator; pronunție cu /k/ inițial moștenită din rusă
tormoz	rusă (тормоз)	automitiv / cotidian	Utilizat în comunicare colocvială sau de generațiile mai în vârstă

1.2 Expresii si termeni cu funcție emoțională (argou rus adaptat morfologic în limba română)

Această subcategorie cuprinde elemente de origine rusă care nu au pătruns prin necesitate terminologică, ci prin funcția lor emoțională și expresivă: umor, ironie, solidaritate de grup, distanțare afectivă sau intensitate emoțională. Mecanismele de adaptare morfologică sunt identice cu cele documentate în gruparea anterioară. Substantivele primesc articol enclitic românesc, verbelor li se atribuie terminații ale conjugării a IV-a, iar adjectivele și adverbele sunt uneori introduse nemodificate în expresii românești.

Tabelul 7.3 Expresii și termeni de origine rusă cu funcție emoțională

Termen / expresie	Mecanism de adaptare morfologică	Funcție emoțională / pragmatică	Sursa / atestare
a se pricoli	rus. prikalivatsya + flectiv rom. conj. IV прикалываться	Umor, ironie; „Te pricolesti?” în loc de „Glumesti?”	Bulibaș (Botez), 2024, p. 91
a se abiji	rus. obidetsia + flectiv rom. refl. обидеться	Ofensă, sensibilitate; expresie afectivă familiară	Bulibaș (Botez), 2024, p. 92
a se zavodi	rus. zavoditsia + flectiv rom. refl. заводиться	Iritare, nervozitate; dublu sens tehnic și emoțional	Bulibaș (Botez), 2024, p. 92
a se vrubi	rus. vrubitsia + flectiv rom. refl. врубиться	Înțelegere intuitivă; familiar, solidaritate de grup	Bulibaș (Botez), 2024, p. 92
a muti	rus. mutit + flectiv rom. мутить	Complicitate, a pune ceva la cale; argou între colegi	Bulibaș (Botez), 2024, p. 92
lohul / ciuvacul	subst. rus. argotic + articol enclitic rom. лох / чувак	Dispreț umoristic, distanțare afectivă de persoana vizată	Bulibaș (Botez), 2024, p. 91
tacică / tusovcă	subst. rus. fem. + desinență rom. тачка / тусовка	Afectivitate informală; petrecere/spațiu de socializare	Bulibaș (Botez), 2024, p. 91
crutoi / classno	adj./adv. rus nemodificate крутой / классно	Admirație, entuziasm; echivalent emoțional al lui <i>cool</i>	Bulibaș (Botez), 2024, p. 92
Da ne gavari!	expresie rusă în discurs românesc Да не говори!	Uimire; intensitate emoțională maximă	Bulibaș (Botez), 2024, p. 92
u nas bezrashodnoie...	enunt rus complet în context românesc у нас безрасходное производство	Ironie, umor post-sovietic comun; Exemplu corpus	Corpus autentic + Bulibaș (Botez)
Kentii (кенты)	subst. argotic rus + articol enclitic rom. кенты	Solidaritate de grup, identitate informală; marker afectiv al coeziunii	Incidentul parlamentar, dec. 2025
Nu s-a primit să...	calc structural după rus. ne polucilosii не получилось	Regret, imposibilitate; expresie afectivă naturalizată în RM	Bulibaș (Botez), 2024, p. 92-93
a retrai (a fi îngrijorat)	calc semantic: rus. perejivatj tradus literal переживать	Grijă, anxietate; expresie afectivă transferată din limba rusă	Bulibaș (Botez), 2024, p. 93

Cum viața? Tot normal?	calc structural după „Kak žizni?” Как жизнь? Всѣ нормально?	Familiaritate, formulă afectivă de proximitate	Bulibaș (Botez), 2024, p. 93
------------------------	--	--	------------------------------

2. Cuvinte intrate în uz sub influența schimbărilor tehnologice și a globalizării (preponderent din limba engleză)

Această categorie reprezintă stratul cel mai activ și mai dinamic al hibridizării contemporane. Termenii pătrunși în această etapă sunt, în marea lor majoritate, de origine engleză, și au fost preluați fie direct (din resurse digitale, contactul cu colegi internaționali, cultura pop), fie prin acceptare instituțională (DOOM3, terminologie EU).

2.1 Domeniu organizațional, managerial și resurse umane

Termenii din această subcategorie au pătruns odată cu adoptarea modelelor de management occidental în organizațiile moldovenești și românești, accelerată de prezența companiilor multinaționale.

Tabelul 7.4 Termeni hibridizați în domeniu organizațional, managerial și resurse umane

Termen hibridizat	Echivalent romană	Grad de adaptare	Sursă / utilizare
Leadership	conducere / lidership	Neadaptat; în DOOM3	Corpus Anexa1, Ex.7; Anexa 2, Ex.3
roller coaster emotional	suisuri si coborasuri	Sintagmă hibridă: eng. + adj. rom.	Postare LinkedIn: „un adevarat roller coaster emotional”
Team	echipă	Neadaptat sau cu art.: teamul, teamuri	Omniprezent în corpus tehnic și managerial
team lead	șef de echipă	Sintagmă neadaptată	Ex. 7 corpus HR
HR / resurse umane	resurse umane	Acronim neadaptat; HR-ul, HR-isti	Anexa 1, Ex. 7, 14, 15; Anexa 2, Ex. 2, 7
HR-isti	specialiști resurse umane	Adaptare morfologica: acronim + desinența -i	Postare Agora HR: „comunitate de HRisti”
Screening	verificare / selecție	Neadaptat; fără echivalent fix	Utilizat frecvent în domeniul medical și resurse umane la etapa de selecție a candidaților
onboarding	integrare / inițiere	Neadaptat; onboardingul	Ex. 8, 10 corpus tehnic; anunț recrutare; frecvent în procesele resurse umane

offboarding	ieșire din organizație	Neadaptat	Limbaj întâlnit în resurse umane, frecvent utilizat în anunțuri și planificare
Coaching	coaching (acceptat DOOM2)	Adaptat: coachingul; coachul	Postare maib: „experti si coach internationali”
Coach	antrenor / consilier	Neadaptat, fără flexiune	Postare maib; corpus Ex. 7
Mentoring	Mentorat	Neadaptat sau adaptat: mentorat	Corpus Ex. 7, 14
Target	țintă / obiectiv	Neadaptat sau adaptat: targetul, targetezi	Postare Agora HR; anunț maib; corpus Ex. 8; frecvet întâlnit în vânzări și managementul performanței în resurse umane
Targetezi	vizezi / țintești	Verb adaptat: to target + suf. -ez rom.	Postare Agora HR: „daca targetezi un pool de 20-30 profile”
focus grup	grup de analiza	Sintagma neadaptata; în DOOM3	Limbaj de cercetare de piață
brainstorming	generare de idei	Neadaptat	Postare Agora HR: „sa facem puțin brainstorming”
planning	planificare	Neadaptat; în DOOM3	Postare maib; corpus sprint planning
business analysis / BA	analiza afacerii	Abreviere neadaptată	Corpus tehnic; ex. postări TI
performance review	evaluarea performanței	Sintagmă neadaptată	Ex. 7 corpus HR: „performance review cycle-ul Q1”
self-assessment	Autoevaluare	Neadaptat	Ex. 7 corpus HR
feedback	retroacțiune / părere	Adaptat: feedbackul, feedback pozitiv	Omniprezent in corpus, domeniul resurse umane și tehnic
deadline	termen-limita	Neadaptat	Ex. 6, 14 corpus; postare Agora HR
meeting	ședință / întâlnire	Adaptat: meetingul, meetinguri	Omniprezent în corpus
standup / daily standup	sedință zilnică scurtă	Adaptat: standupul	Ex. 4 corpus: „să incepem daily standup-ul”
1:1 (one-on-one)	discuție individuală	Sintagmă neadaptată	Ex. 7 corpus HR: „un 1:1 pentru performance review”
pool (de candidați)	bază de candidați	Neadaptat; rezervă de profile	Postare Agora HR: „un pool de 20-30 profile”

knowledge sharing	împărașire de cunoștințe / instruire	Sintagmă neadaptată	Ex. 7 corpus; Ex. 14: „sa livrezi o sesiune as a knowledge sharing”
knowledge transfer	transfer de cunoștințe	Sintagmă neadaptată	Ex. 4 corpus standup: „nevoie de knowledge transfer”
EOD (End of Day)	sfârșitul zilei de lucru	Acronim neadaptat	Ex. 6 sprint planning: „deadline: vineri EOD (End of Day)”
MVP (Minimum Viable Product)	produs minim viabil	Acronim neadaptat	Ex. 6 sprint planning: „Deliver MVP”
KPI	indicator de performanță	Acronim neadaptat	Limbajul managerial curent
NPS (Net Promoter Score)	indice de recomandare	Acronim neadaptat	Ex. 7 HR: „NPS scores”
doable	realizabil / fezabil	Adjectiv neadaptat	Ex. 14 corpus HR: “Is it doable?”
workload	volum de lucru / incarcatura	Neadaptat	Ex. 14 corpus HR: “daca ai un workload suficient”
burnout	epuizare profesionala	Neadaptat	Uzaj HR contemporan Moldova si Romania
wellness / wellbeing	bunăstare	Neadaptat	Anunț recrutare workshop 8 Martie: „leadership, wellbeing”
networking	rețea de contacte	Neadaptat; în DOOM3	Anunt workshop: „networking”
employer branding	marca angajatorului	Sintagmă neadaptată	Contexte HR de recrutare; corpus postari Amdaris
remote	de la distanță / telemuncă	Neadaptat integrat direct: „lucru remote”	Anunț Arron Service; Ex. 6 corpus: „remote participants”
remote work	muncă la distanță	Dublet explicativ: „la distanță / remote work”	Ex. postare ASEM; corpus Ex. 4 standup
afterwork	activități peste program	Neadaptat integrat direct	Postare LinkedIn: „seri afterwork dedicate studiului”
new year resolutions	propuneri de Anul Nou	Sintagmă neadaptată	Postare LinkedIn Covalciuc: „imi faceam new year resolutions”

2.2 Domeniul tehnologiilor informaționale (TI)

Acesta este domeniul cu cea mai înaltă densitate de anglicisme din întreg corpusul. Specificul acestor împrumuturi este dublu: pe de o parte, marea majoritate nu au echivalente românești consacrate (*bug, deploy, branch, sprint*); pe de altă parte, mecanismul de adaptare morfologică este cel mai productiv tocmai în acest domeniu, generând forme verbale și nominale hibride unice (*deploy-uim, push-uiti, backlog-ul, endpointurile*).

Tabelul 7.5 Termeni hibridizati in domeniu TI

Termen	Echivalent roman	Mecanism de adaptare	Atestare in corpus
Bug	eroare / defect	Neadaptat	Ex. 1 corpus: “Avem critical bug in prod”
Feature	funcționalitate	Neadaptat	Ex. 1, 4, 6 corpus
deploy / deployment	implementare / publicare	Neadaptat	Ex. 1, 3, 4, 5 corpus
Staging	mediu de testare	Neadaptat	Ex. 1 corpus: „Am replicat bug-ul pe staging”
production / prod	mediu de producție	Abreviat	Ex. 1, 3, 5 corpus: “bug in prod”
Rollback	revenire la versiunea anterioara	Neadaptat; rollback plan	Ex. 1, 3 corpus: „Pregatit rollback plan”
Hotfix	corecție urgentă	Neadaptat; hotfix branch	Ex. 1 corpus: „hotfix/payment-validation-fix”
smoke testing	testare inițială de bază	Sintagmă neadaptată	Ex. 1: „fac smoke testing in 15 min”
regression testing	testare de regresie	Sintagmă neadaptată	Ex. 1 corpus
happy path	scenariu standard de succes	Sintagmă neadaptată	Ex. 1: „am testat doar happy path-ul”
edge case	caz limită / situație atipică	Neadaptat; edge cases	Ex. 1, 4 corpus
stack trace	traseu de erori	Sintagmă neadaptată	Ex. 1 corpus tehnic
null pointer exception	excepție/eroare	Sintagmă tehnică neadaptată	Ex. 1 corpus tehnic
Commit	versiune înregistrată de cod	Neadaptat	Ex. 1, 2 corpus
push / a pushui	a încărca în repzitoriu	Verb adaptat: suf. rom. -it, conj. a IV-a: pushuiti, am pushuit	Ex. 1: „am pushuit commit-ul”

merge / a merge-ui	a îmbina ramuri de cod	Verb adaptat: merge-uim	Ex. 1: „merge-uim in prod”
Branch	ramură de cod	Neadaptat	Ex. 1, 2: „hotfix branch”; “develop branch”
PR (pull request)	cerere de revizuire cod	Neadaptat	Ex. 2 corpus: „am creat PR pentru new feature”
PR-ul / PRile	cerere de revizuire	Acronim eng. + articol hot. rom.	Ex. 2: „split-uiesti PRile mai mari”
code review / review	revizuire cod	Neadaptat; faceți review	Ex. 2, 6 corpus
async/await	programare asincronă	Sintagmă tehnică neadaptată	Ex. 2 corpus tehnic
unit tests	teste unitare	Sintagmă neadaptată	Ex. 2, 3 corpus
coverage	acoperire cu teste	Neadaptat	Ex. 2: „Coverage a scazut la 76%”
Chunk	porțiune / fragment	Neadaptat	Ex. 2: „split-uiesti PRile in smaller chunks”
splituiesti	împărți	Verb eng. + suf. rom. -esc, conj. a IV-a, pers. II sg.	Ex. 2: “sa split-uiesti PRile mai mari”
Pipeline	lanț automat de procesare	Neadaptat	Ex. 1, 3, 6 corpus
root cause	cauză fundamentală	Sintagmă neadaptată; root cause-ul	Ex. 1, 3, 5 corpus
monitoring	monitorizare	Neadaptat	Ex. 1, 3, 5, 8 corpus
dashboardul	tablou de bord	Substantiv eng. + articol hot. rom -l.	Ex. 1, 3, 7: „Monitoring dashboard-ul”
load balancer	echilibrator de sarcina	Sintagmă neadaptată	Ex. 8 corpus raport: „AWS ECS cluster, load balancers”
microservice	microserviciu	Neadaptat	Ex. 3 corpus post-mortem
endpoint	punct de acces API	Neadaptat; endpointurile (+ art.hot.)	Ex. 5 corpus DevOps; Ex. 8 raport
endpointurile	puncte de acces	Substantiv eng. + articol hot. pl. rom. -le	Ex. 5: „N+1 query problem in cateva endpoints”
query / queries	interogare la baza de date	Neadaptat	Ex. 5 corpus DevOps
querie-urile	interogări	Substantiv eng. + articol hot. pl. rom. -le	Ex. 5: „database query-urile dureaza”

Caching	stocare temporară	Neadaptat integrat direct	Anunț Arron Service; Ex. 1 corpus
Cloud	infrastructură virtuală	Neadaptat	Ex. 5, 8 corpus DevOps
scalability	scalabilitate	Neadaptat	Ex. 5 corpus: „avem scalability issue”
auto-scaling	scalare automată	Sintagmă neadaptată	Ex. 5 corpus: „via auto-scaling group”
load testing	testare sub sarcină	Sintagmă neadaptată	Ex. 3, 8 corpus
staging environment	mediu de testare	Sintagmă neadaptată	Ex. 3, 4, 6 corpus
Backend	infrastructură server	Neadaptat; backend API	Ex. 4, 5, 8 corpus
Frontend	interfață utilizator	Neadaptat	Ex. 4, 5, 8 corpus
API	interfață de programare	Acronim neadaptat; API-ul	Ex. 4, 5, 6, 8 corpus
CRUD	operații de baza pe date	Acronim cu explicație în paranteze	Ex. 4: „CRUD operations (Create, Read, Update, Delete)”
sprint	ciclu de lucru Agile	Adaptat: sprintul, sprinturi	Ex. 4, 6, 7, 8 corpus
sprint backlog	lista de sarcini sprint	Sintagmă neadaptată; backlog	Ex. 4 corpus standup
sprint backlogul	lista de sarcini sprint	Substantiv compus eng. + articol rom.	Ex. 4: „discount codes feature din sprint backlog-ul nostru”
user story	cerință utilizator	Sintagmă neadaptată	Ex. 6 sprint planning
story points	puncte de estimare	Sintagmă neadaptată	Ex. 6, 8 corpus
velocity	viteză de livrare	Neadaptat	Ex. 6 email sprint planning: „Velocity: 42 story points”
blocker	impediment	Adaptat: blocker-type bugs	Ex. 4, 8 corpus: „Blockers: astept design specs”
agile	metodologie flexibilă	Neadaptat; ca marcă identitară în corpus maib	Postare maib (x7); corpus Ex. 4 canal „Agile Ceremonies”
Scrum	cadru de management	Neadaptat	Ex. 4, 6 corpus
plugin	modul de extensie	Neadaptat	Anunț Arron Service
plugin management	gestionare module	Sintagmă neadaptată	Anunț Arron Service: „experiența cu plugin management”
SEO tehnic	optimizare motoare căutare	Sintagmă hibridă: acronim eng. + adj. rom	Anunț Arron Service: „cunoștințe solide de SEO tehnic”

Core Web Vitals	indicatori web de baza	Sintagma eng. netraductibilă	Anunț Arron Service: „bune practici Core Web Vitals”
sitemap	hartă site	Neadaptat	Anunț Arron Service: „sitemap, schema, canonical”
canonical	adresa URL canonică	Neadaptat tehnic	Anunț Arron Service
milestone-uri	etape de proiect	Substantiv eng. + desinență subst. neutru rom. -uri	Anunț Arron Service: „plata in transe (milestone-uri)”
taskuri	sarcini	Substantiv eng. + desinență subst. neutru rom. -uri	Anunț Arron Service; corpus Ex. 4, 12
setup	configurare inițială	Neadaptat integrat direct	Anunț Arron Service: „(setup, structura, configurare)”
checkout	procesul de plată online	Neadaptat	Ex. 1 corpus; anunt Arron Service
data analyst	analist de date	Sintagmă neadaptată	Ex. 14 corpus: „am inceput data analyst curs'ul”
Power BI	platformă de vizualizare date	Denumire proprie neadaptată	Ex. 14 corpus: „SQL, SAP business objects, Power BI”
cursor	indicator pe ecran	Neadaptat; intrat in uzul standard	Uzaj digital cotidian
scroll / a scrola	defilare ecran	Verb adaptat; scrolează (conj.I)	Uzaj digital cotidian
share / a sharui	a distribui / împărtăși	Verb adaptat: sharui, sharuiesti (conj.a IV-a)	Ex. 9, 12 corpus informal
update / a updata	actualizare	Verb adaptat: updatăm (conj. I), subst. neutru, des. -uri: update-urile	Ex. 1, 2 corpus tehnic
click / a clickui	a da click	Verb adaptat; click pe buton	Uzaj digital cotidian; anunț Libertate.init
a boota	a porni sistemul	Verb eng. + flectiv rom.	Uzaj TI cotidian generația X-Z
a instala	a instala	Complet asimilat (< fr. installer)	Uzaj standard; nu mai e perceput ca anglicism
file	fișier	Concurenta: “file”, formal - “fișier”	Uzaj TI cotidian
folder / dosar	dosar	Concurenta similara; “folder” dominant in vorbire	Uzaj TI cotidian
Link	legătură / adresă	Complet asimilat; linkul, linkuri	Omniprezent în corpus digital

2.3 Domeniul comercial și cotidian digital

În această subcategorie se înscriu termenii pătrunși prin cultura de consum, HoReCa, comerț electronic și rețele sociale. O parte importantă este deja inclusă în DOOM3 (*market, brand, job, discount*), ceea ce indică faptul că hibridizarea comercială are un ritm de asimilare mai rapid decât cea tehnică specializată. Corpusul limbajului Generației Z reflectă cel mai înalt grad de integrare a acestor termeni în discursul cotidian.

Tabelul 7.6 Termeni hibridizați în domeniul comercial și cotidian digital

Termen	Echivalent roman	Statut in DOOM3 / uz
market	piață / segment de consumatori	În DOOM3; dublu sens: „market” = piață și = segment de consumatori (marketing)
marketing	marketing (acceptat)	În DOOM3; omniprezent în limbajul comercial
brand	marcă	În DOOM3; brandul, branduri; uzul actual prefera „brand” față de „marca”
branding	identitate de marcă	Neadaptat; employer branding; postari maib, Amdaris
target (comercial)	țintă / grup-țintă	În DOOM3; utilizat cu sens comercial și de management
planning (comercial)	planificare	În DOOM3; „business planning”, „sprint planning”
coffee-break	pauză de cafea	În DOOM3; uz organizații, conferințe
brunch	masă de pranz-mic dejun	În DOOM3; uz HoReCa și cotidian
hand-made	făcut de mână	În DOOM3; uz comercial artizanat
happy hour	ora reducerilor	Neadaptat; uz HoReCa
take-away	de luat la pachet	Parțial adaptat; alternanță cu „la pachet”
delivery	livrare la domiciliu	Neadaptat; delivery de mancare; concurent cu “livrare”
voucher	bon valoric	Adaptat fonetic: voucherul; uz comercial
discount	reducere	Complet asimilat; discount-ul; în DOOM3
Sale	reducere / solduri	Neadaptat; “am cumparat pe Steam sale” — Ex. 9 informal
stock	stoc de marfă	Adaptat; stockul; în DOOM3
startup	întreprindere nou-înființată	Neadaptat; startupul; uz curent ecosystem TI
freelancer	liber profesionist	Neadaptat; anunț Libertate.init: „sa devii freelancer”
Job	loc de muncă	Complet asimilat; jobul, joburi; anunț Libertate.init

job posting	anunț de angajare	Sintagmă neadaptată; uz resurse umane
call (profesional)	apel / videoconferință	Neadaptat; anunț Libertate.init: „call gratuit de consultanță”
call (conferință)	apel / convorbire	Neadaptat; Ex. 14: „revin dupa standup”; „call later?”
newsletter	buletin informativ	Neadaptat; uz marketing digital
content	conținut	Neadaptat; content creator; concurent cu „conținut”
post / postare	publicare	Hibrid „post” (verb/subst. eng.) + „postare” (adaptare rom.)
like / a da like	apreciere / a aprecia	Neadaptat; „a da like”; uz rețele sociale
share / a da share	distribuire	Neadaptat; „ajuta-ne cu un Share (distribuire)” — anunț Aiud Maraton
story (Instagram)	poveste / conținut efemer	Neadaptat; „Add to your story” — corpus social media
Reel	clip scurt video	Neadaptat; uz rețele sociale
FYP (For You Page)	pagină pentru tine	Acronim neadaptat; Ex. Gen Z: „imi apare pe fyp”
scroll	defilare ecran	Neadaptat; a scrola, scrolling
watchlist	listă de urmărit	Neadaptat; Ex. 9 informal: „Added to watchlist!”
binge-watching	vizionat serial continuu	Neadaptat; binge-uiesti; Ex. 9 informal
gaming	jocuri video	Neadaptat; gaming marathon; Ex. 9 informal
game changer	element revoluționar	Sintagmă neadaptată; Ex. 9 Gen Z: „Game changer!”
Cool	extraordinar / mișto	Neadaptat; adjectiv evaluativ universal; anunț Aiud Maraton: „cel mai cool maraton”
cinnamon buns	chifle cu scorțișoară	Neadaptat; Ex. 15 corpus informal: „christmas baking sale”
christmas baking sale	vânzare de produse coapte de Crăciun	Sintagmă neadaptată; Ex. 15 corpus informal
Treat	surpriză / gustare	Neadaptat; Ex. 14 corpus: „I didn't find my treat”

3. Adaptări morfologice, inventarul mecanismelor productive

Această categorie transversală inventariază nu originea termenilor, ci mecanismul prin care limba engleză se integrează în structura morfologică a limbii române. Mecanismele identificate în corpus confirmă ipoteza coșeriană: vorbitorii mențin integritatea sistemică a limbii române (ordinea cuvintelor, morfologia, sistemul de articole) și integrează limba engleză exclusiv la nivel lexical.

Tabelul 7.7 Inventarul adaptărilor morfologice din corpus (forme hibride productive)

Forma hibridizată	Baza limba engleză	Mecanism morfologic	Exemplu din corpus
crashuieste	to crash	Rădăcina engl. crash- + suf. -esc (pers. III sg., ind. prez., conj. IV)	„checkout flow-ul crashuieste”
deploy-uim	to deploy	Rădăcina engl. deploy- + suf. -im (pers. I pl., ind. prez., conj. IV)	„deploy-uim pe staging întâi”
push-uiți	to push	Rădăcina engl. push- + suf. -iți + desinența -i (pers. II pl. / imper., conj. IV)	„push-uiti pe staging!”
merge-uim	to merge	Rădăcina engl. merge- + suf. -im (pers. I pl., ind. prez., conj. IV)	„merge-uim in prod”
handluiește	to handle	Rădăcina engl. handle- + suf. -esc (pers. III sg., ind. prez., conj. IV)	„nu handlueste corect edge case”
updatăm	to update	Rădăcina engl. update- + suf. -ăm (pers. I pl., ind. prez., conj. I)	„trebuie sa updatam test scenarios”
bookuim	to book	Rădăcina engl. book- + suf. -im (pers. I pl., ind. prez., conj. IV)	„Bookuim 1 ora dupa meeting”
bucuiesc	to book	Rădăcina engl. book- + suf. -esc (pers. I sg., ind. prez., conj. IV)	„Bucuiesc joi 15:30”
track-uiți	to track	Rădăcina engl. track- + suf. -iți (pers. II pl., ind. prez., conj. IV)	„nu stiam ca track-uiti atatea metrics”

targetezi	to target	Rădăcina engl. target- + suf. -ez (pers. II sg., ind. prez., conj. I)	„daca targetezi un pool de 20-30 profile”
bugul	bug	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„Avem critical bug-ul confirmat”
dashboardul	dashboard	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„Monitoring dashboard-ul arata”
meetingul	meeting	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„Sprint Planning meeting-ul e scheduled”
teamul	team	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„Awesome job, team-ul nostru!”
deadline-ul	deadline	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„deadline-ul de sprint la sfarsit de saptamana”
backlogul	backlog	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„discount codes din sprint backlog-ul nostru”
standupul	standup	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„sa incepem daily standup-ul”
rollbackul	rollback	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„Pregatit rollback plan”
outage-ul	outage	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„production outage-ul de ieri”
pipeline-ul	pipeline	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„Pipeline-ul ruleaza automated tests”
checkoutul	checkout	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„checkout flow-ul crashuieste”
deploymentul	deployment	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„Staging deployment-ul e complet”

root cause-ul	root cause	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„root cause-ul a fost database exhaustion”
milestone-uri	milestone	Rădăcina engl. + desinența de plural -uri (gen neutru, n. pl. neartic.)	„plata in transe (milestone-uri)”
taskuri	task	Rădăcina engl. + desinența de plural -uri (gen neutru, n. pl. neartic.)	„coordonare task-uri catre”
traininguri	training	Rădăcina engl. + desinența de plural -uri (gen neutru, n. pl. neartic.; sudat)	„traininguri intensive alaturi de experti”
search-uri	search	Rădăcina engl. + desinența de plural -uri (gen neutru, n. pl. neartic.)	„sa evitam o gramada de search-uri”
configuri	config	Rădăcina engl. + desinența de plural -uri (gen neutru, n. pl. neartic.)	„construieste din config-uri din tblConfig_text”
testuri	tests	Rădăcina engl. test + desinența de plural -uri (gen neutru; înlocuiește complet morfologia pl. engl.)	„added comprehensive test suite — testuri”
requirementurile	requirements	Rădăcina engl. + desinența -uri + articol hotărât enclitic de plural -le (gen neutru, n. pl. artic.)	„toate requirementurile din ticket”
mockupurile	mockups	Rădăcina engl. + desinența -uri + articol hotărât enclitic de plural -le (gen neutru, n. pl. artic.)	„am upload-at mockup-urile pe Figma”
endpointurile	endpoints	Rădăcina engl. + desinența -uri + articol hotărât enclitic de plural -le (gen neutru, n. pl. artic.)	„N+1 query problem in cateva endpoints”
querie-urile	queries	Rădăcina engl. + desinența -uri + articol hotărât enclitic de plural -le (gen neutru, n. pl. artic.)	„database querie-urile dureaza mai mult”
front runneri	front runners	Rădăcina engl. + desinența de plural -i (gen masculin atribuit, m. pl. neartic.)	„echipe de front runneri au fost create”

stakeholderi	stakeholders	Rădăcina engl. + desinența de plural -i (gen masculin atribuit, m. pl. neartic.)	„impact asupra vieții stakeholderilor”
runnerii	runners	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic de plural -i (gen masculin, m. pl. artic.)	„Bar Runnerii din imagine sunt autentici”
userii	users	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic de plural -i (gen masculin, m. pl. artic.)	„user-ii raportează ca checkout-ul”
HR-iști	HR specialists	Rădăcina engl. + sufixul derivativ de agent -ist (derivare hibridă; cf. jurist, activist, specialist)	„Hello comunitate de HRiști”
embarrassmentul	embarrassment	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l	„sa trăiască cu embarrassmentul”
PRul / PRile	PR (pull request)	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (sg.) / -ile	„sa split-uești PRile mai mari”
coverageu	coverage	Rădăcina engl. + -u (formă normat: coverage-ul)	„Coverageu a scăzut la 76%”
template-ului	template	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic genitiv -lui (gen neutru, sg. G/D)	„valoarea specificată în template-ului”
environmentului	environment	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic genitiv -lui (gen neutru, sg. G/D)	„la producția environment-ului”
IT Recruiter-ul	IT Recruiter	Rădăcina engl. + articol hotărât enclitic -l (gen neutru, sg.)	„Olga este IT Recruiter-ul companiei”

4. Termeni și expresii în context trilingv (româna – engleza – rusa), specific Republicii Moldova

Această categorie este specifică spațiului moldovenesc și constituie un element de noutate al cercetării. Spre deosebire de situația din România, unde hibridizarea este predominant bilingvă (româna-engleza), corpul din Republica Moldova reflectă frecvente comutări trilingve de cod, în care rusa funcționează ca a treia resursă lingvistică, alături de engleză.

Tabelul 7.8 Expresii și termeni în context trilingv (corpus Ex. 10-13)

Enunț / termen	Limbile implicate	Funcția comunicativă
kakoi skript my ispolzuiem?	Rom. context + ru. enunț	Întrebare tehnică adresată unui interlocutor identificat ca vorbitor de rusă
menedzit (menajit)	Rădăcina engl. manage- + desinența verbală rus. -ить (conj. II rusă)	Verb hibrid engl.-rus.: to manage + -ить; folosit de DevLead în enunț rusesc
flagged ca Spam	Eng. termen tehnic + rom./ru. context	Participiu engl. integrat în explicația tehnică trilingvă
numai ce e built in în validarea de data type	Rom. + eng. inserat	Structură gramaticală rom. cu termeni tehnici eng. integrați; Ex. 13
u nas bezrashodnoie proizvodstvo	Ru. expresie idiomatice	Glumă nostalgică cu efect umoristic în conversația informală ro.; Ex. 14
“same” ca acord rapid	Eng. minimal + rom. context	Confirmare monosilabică engleză în conversație predominant română; Ex. 10, 15
let's continue here, as we have more info in this chat	Eng. enunț complet	Comutare de cod; marker de autoritate CTO
pls in the new version use only the type setting	Eng. enunț formal	Rezumat final în engleză — normalizarea deciziei pentru echipa internațională

5. Observații sintetice privind distribuția termenilor pe generații și registre

Analiza comparată a celor patru categorii evidențiază următoarele tendințe sistematice, relevante pentru verificarea ipotezelor tezei:

Tabelul 7.9 Distribuția tipurilor de hibridizare pe generații și registre comunicative

Generație	Registru dominant	Tip hibridizare	Mecanismul predominant	Motivația declarată
Generația X (1965-1980)	Formal-administrativ	Moștenire sovietică activă + eng. selectiv	Împrumut neadaptat + calc semantic	Normativă / instituțională
Milenară (1981-1996)	Tehnic și managerial	Hibridizare moderată stabilă	Adaptare morfologică sistematică	Funcțională (terminologică)

Milenară informal	Informal organizațional	Hibridizare variabilă context.	Comutare de cod strategic minimal	Sociala / relațional-afectivă
Generația Z (1997-2012)	Privat / cotidian digital	Hibridizare fluidă nativă	Comutare de cod spontan, fără marker	Identitară / culturală
Trilingv (Moldova)	Tehnic asincron	Rom. + eng. + ru. simultan	Comutare de cod pe participanți	Funcțională + identitară + autoritate

Clasificarea de față confirmă ipoteza principală a tezei: hibridizarea limbii române actuale în comunicarea profesională digitală din organizațiile multinaționale din Republica Moldova nu este un fenomen aleatoriu sau degenerativ, ci un sistem stratificat, motivat funcțional și adaptat morfologic, care menține integritatea gramaticală a limbii române în timp ce integrează selectiv terminologia engleză (și, în context moldovenesc, rusă) la nivel lexical.

Anexa 5: Gruparea elementelor lingvistice schematizate

Inventarul pe care îl propunem clasifică elementele schematizate după criteriul originii și al mecanismului grafic de compresie. Sunt identificate patru tipuri de schematizare: (1) acronimizarea, adică reducerea sintagmei la inițialele componentelor; (2) abrevierea, care reprezintă trunchierea formei fonetice cu păstrarea structurii morfemice; (3) logogramarea, ceea ce presupune substituirea unui segment fonetic sau lexical cu un simbol grafic (cifră, semn tipografic); (4) transferul de cod schematizat prin preluarea formei comprimate direct din engleză, fără adaptare. Primele două tipuri operează asupra materialului lingvistic românesc sau englez prin reducere fonetică; ultimele două operează prin substituție semiotică.

Lista 1: Acronime și prescurtări românești în comunicarea online

Mecanism dominant: acronimizare și trunchiere fonetică. Elementele din Lista 1 ilustrează schematizarea autohtonă a limbii române în mediul digital. Mecanismul predominant este acronimizarea sintagmelor (BFT, PRB, LCF, AFC, VTM), prin reținerea consoanelor inițiale ale fiecărui cuvânt din sintagmă – procedeu identic structural cu cel al abrevierilor engleze, dar aplicat materialului lexical românesc. A doua strategie frecventă este trunchierea fonetică a cuvântului simplu prin eliminarea vocalelor sau a silabelor finale (Vb, sal, bn, pt, cf, k), ceea ce indică adaptarea unui tipar grafic asociat tastaturii SMS la lexicul românesc. Forma *k* pentru *ca* reprezintă un caz de substituție grafemică după modelul englez (*k* pentru sunetul /k/), importând convenția vizuală fără a importa lexemul.

1. BFT – Baftă (succes)
2. PRB – Probabil
3. PWP – Pup (folosit în mod conversații informale)
4. RZV – Rezolv (rezolvare)
5. MS – Mersi (mulțumesc)
6. Vb – Vorbim (abreviere folosită frecvent în mesaje rapide)
7. SCZ – Scuze (pentru a cere iertare)
8. LCF – Lasă că fac (asigurare că persoana respectivă va face ceva)
9. NUJ – Nu știu
10. TEP – Te pup (formă prescurtată de afecțiune)
11. ZEU – Excepțional, genial (din sens metaforic pentru „zeu”)
12. VTM – Vorbim mai târziu
13. AFC – Am făcut (folosit pentru a confirma că o sarcină a fost îndeplinită)
14. BB – Bebeluș

15. NPC – „Nu prea contează” sau „N-ai pentru ce” (folosit în loc de mulțumesc)
16. Ntz – Nu-ți (abreviere a structurii „nu-ți”)
17. pt – Pentru (abreviere foarte frecventă)
18. cf – Ce faci? (abrevierea întrebării uzuale)
19. bn – Bine (abreviere simplificată a cuvântului „bine”)
20. k – Ca (utilizarea literei „k” pentru „ca”, influențată de stilul rapid al scrierii online)
21. sal – Salut (formă prescurtată și des utilizată în conversații grăbite)
22. NTFY – Nu-ți face griji (versiune românească după englezescul *Don't Worry*)

Lista 2: Abrevieri împrumutate din limba engleză

Mecanism dominant: transfer direct de acronime engleze cu adaptare semantică parțială. Lista 2 documentează pătrunderea abrevierilor engleze în comunicarea digitală românească prin transfer de cod schematizat, forma grafică engleză este preluată integral, iar sensul este reconvertit în română la nevoie (*FYI* - „vă aducem la cunoștință”; *BRB* - „mă întorc imediat”). Acest mecanism este distinct de împrumutul lexical obișnuit: vorbitorul nu asimilează un cuvânt, ci un semn convențional bilingv, cunoscut simultan în ambele limbi și utilizat indiferent de limba enunțului. Distribuția tematică a elementelor relevă trei forme funcționale: (a) gestionarea conversației (*BRB*, *AFK*, *TTYL*, *TTYL*, *WB*, *NVM*), prin semnale metadiscursive de prezență și disponibilitate; (b) evaluarea și reacția emoțională (*OMG*, *OMGOSH*, *ROFL*, *LMAO*, *SMH*, *IDC*, *FR*) ca semne ale intensității afective, specifici Generației Z; (c) organizarea informației profesionale (*FYI*, *IMHO*, *TL;DR*, *FAQ*, *DM*, *PM*, *ATM*, *ICYMI*) prin abrevieri cu funcție pragmatică în comunicarea de tip corporativ și academic.

23. PLS – Te rog (de la *please* în engleză)
24. FYI - Pentru informarea ta (adaptat de la *For Your Information* din engleză)
25. BFF - Cel mai bun prieten/prietenă (adoptat din engleză *Best Friends Forever*)
26. TBF - Trebuie să fiu sincer (traducere adaptată de la *To Be Fair* din engleză)
27. OMG – O, Doamne (*Oh, my God!*, preluat din engleză)
28. IDK – Nu știu (*I don't know*, preluat din engleză)
29. TBH – To Be Honest (ca să fiu sincer)
30. IDC – I Don't Care (nu îmi pasă)
31. ROFL – Rolling On the Floor Laughing (mă prăpădesc de râs)
32. LMAO – Laughing My Ass Off (râd foarte tare)
33. JK – Just Kidding (glumeam)

34. NVM – Nevermind (nu mai contează)
35. OMGOSH – Oh My Gosh (O, Doamne; variantă mai blândă de *Oh My God*)
36. GG – Good Game (joc bun, folosit adesea în gaming)
37. GGWP – Good Game, Well Played (joc bun, bine jucat – utilizat în jocuri online)
38. AFK – Away From Keyboard (departe de tastatură)
39. SFW – Safe For Work (potrivit pentru muncă)
40. ATM – At The Moment (în acest moment)
41. BRB – Be Right Back (mă întorc imediat)
42. BS – bullshit (prostii, minciuni – expresie colocvial-vulgară)
43. TQ – Thank You (mulțumesc)
44. BTW – By The Way (printre altele)
45. IMHO – In My Humble Opinion (după umila mea părere)
46. ASAP – As Soon As Possible (cât de curând posibil)
47. TTYL - Talk To You Later (vorbit mai târziu)
48. FAQ - Frequently Asked Questions (întrebări frecvente)
49. DM - Direct Message (mesaj direct)
50. PM - Private Message (mesaj privat)
51. NSFW - Not Safe For Work (nepotrivit pentru muncă)
52. TL;DR - Too Long; Didn't Read (prea lung; nu am citit)
53. YOLO - You Only Live Once (trăiești o singură dată)
54. FOMO - Fear Of Missing Out (frica de a omite/pierde ceva)
55. FR – For Real („Serios?” în semn de uimire)
56. FS – For Sure (cu siguranță)
57. IRL - In Real Life (în viața reală)
58. SMH - Shaking My Head (dau din cap în semn de dezaprobare)
59. TMI - Too Much Information (prea multe informații)
60. ICYMI - In Case You Missed It (în caz că nu ai observat sau nu ai primit dacă este vorba despre un e-mail)
61. TTYS – Talk To You Soon (vorbit curând)
62. WB – Welcome Back (bine ai revenit)
63. NP – No Problem (nicio problemă)

Lista 3: Logograme împrumutate din limba engleză

Mecanism dominant: substituție fonetică prin reprezentare grafică, cifre și semne tipografice în locul celor fonetice. Logogramele din Lista 3 reprezintă cel mai avansat nivel de compresie semiotică: unitatea de substituție nu mai este litera sau silaba, ci sunetul sau morfemul, înlocuit cu un simbol grafic non-alfabetic cu valoare fonologică (8 – /eit/, 4 – /for/, 2 – /tu/) sau semantic (@ – at). Mecanismul este importat integral din engleza digitală, unde aceste convenții s-au stabilizat în spațiul SMS și al platformelor de jocuri online (GG, GGWP, AFK). Elementele din Lista 3 funcționează exclusiv la nivel grafic, citite cu voce tare, formele sunt identice cu originalul (GR8 se pronunță *great* – /grAYt/, nu *ge-er-opt*), ceea ce le conferă statutul de scriere logografică parțială, în sensul lui David Crystal, distinctă de abrevierea fonetică din Listele 1 și 2.

64. GR8 – Great (grozav)
65. B4 – Before (înainte)
66. 2BH – To Be Honest (ca să fiu sincer)
67. 4U – For You (pentru tine)
68. @U – At You (la tine)
69. THX – Thanks (mulțumesc)
70. CUL8R – See You Later (ne vedem mai târziu)
71. XOXO – Hugs and Kisses (îmbrățișări și pupici)
72. S2U – Same To You (la fel și ție)
73. L8 – Late (târziu)
74. pls4me – Te rog pentru mine (utilizarea „4” pentru „pentru”)
75. W8 – Wait (așteaptă)
76. F2f – face to face (față în față)
77. C9 – cloud 9 (stare de fericire / al nouălea cer)

Lista 4: Logograme specifice limbii române

Mecanism dominant: logogramare formate după model englez, aplicată materialului lexical românesc. Lista 4 documentează un fenomen de transfer de tipar grafic fără transfer de conținut lexical: vorbitorul preia convenția logografică engleză (cifre și semne pentru segmente fonetice) și o aplică cuvintelor românești. Aceasta este o formă de schematizare prin care nu se împrumută un semn, ci un mecanism de producere a semnelor. Formele rezultate (*mâl*, *4treb*, *S1mpl*, *fr8*) sunt unice spațiului lingvistic românesc și nu au corespondent în engleza digitală, constituind o inovație schematică autohtonă cu matrice importată. Din perspectiva IIH (Indicele de Intensitate a Hibridizării), aceste forme reprezintă nivelul maxim de hibridizare la nivel grafic:

structura fonetică este românească, sistemul de codificare este englez, iar forma finală este neatestată în oricare dintre cele două sisteme-sursă.

- 78. Sunt 2 ocupat – Sunt prea ocupat (utilizarea cifrei „2” pentru „prea”)
- 79. ma1 – Măine (înlocuirea „ine” cu cifra „1”) / mai întâi (în funcție de context)
- 80. 4treb – Ți-ar trebui (utilizarea cifrei „4” pentru „ar”)
- 81. @mine – La mine (utilizarea simbolului „@” pentru a înlocui „la”)
- 82. S1mpl – Simplu (utilizarea cifrei „1” pentru a scurta cuvântul)
- 83. fr8 – Frate (înlocuirea parțială a literei „a” cu cifra „8” pentru o exprimare mai rapidă, prin similitudinea fonetică a cuvântului din engleză „eight”)
- 84. @ - pentru prepoziția „la” („Ne vedem @mall”)
- 85. B\$ - bogat (semnul dolarului utilizat și pentru a înlocui calificativul „scump”)
- 86. <3 – înlocuiește semnul inimii și redă emoția de plăcere
- 87. „+/-” – semnele plus și minus sunt utilizate în contexte pentru a înlocui „mai mult” și respectiv „mai puțin” („- astăzi”)

Anexa 6: Terminologie specifică

Generația X – Cohortă generațională alcătuită din persoanele născute aproximativ între anii 1965 și 1980, considerată o generație de tranziție între cultura analogică și cea digitală, caracterizată prin autonomie, pragmatism și adaptabilitate în contexte profesionale diverse.

Milenari (Millenials / Generația Y) – Cohortă generațională constituită din persoanele născute în perioada 1981 și 1996, caracterizată prin familiarizarea timpurie cu tehnologia digitală, valorile orientate spre autorealizare și echilibrul între viața profesională și cea personală, precum și prin preferința pentru comunicarea mediată tehnologic în organizații.

Generația Z – Cohortă generațională formată din persoanele născute aproximativ între anii 1997 și 2012, prima generație crescută integral în mediul digital (cunoscuți în literatura de specialitate „digital natives” în sensul deplin al conceptului lansat de Prensky, 2001), caracterizată prin fluiditate în utilizarea platformelor digitale, preferință pentru comunicare asincronă și activitate multiplă în spațiul informațional în contexte profesionale.

Surzhyk – Varietate lingvistică, constituită prin amestecul necodificat al elementelor lexicale, fonetice și gramaticale ale limbii ucrainene și ale limbii ruse, utilizată în spațiul ucrainean, cu extinderea în unele regiuni ale fostului spațiu sovietic.

Slack – Platformă de comunicare organizațională bazată pe canale tematice, utilizată preponderent în companiile din domeniul tehnologiei informației. Oferă un spațiu de comunicare asincronă și sincronă în care se manifestă frecvent fenomene de code-switching și împrumuturi lexicale din limba engleză în limbile de comunicare ale utilizatorilor.

MS Teams – Platformă de colaborare și comunicare profesională dezvoltată de Microsoft Corporation, integrată în ecosistemul Microsoft 365, care oferă funcționalități de mesagerie instantanee, videoconferință, partajare de fișiere și gestionare a proiectelor. În contextul comunicării organizaționale, constituie un mediu privilegiat de producere a discursului profesional digital, inclusiv a fenomenelor de hibridizare lingvistică.

Google Forms – Instrument de colectare a datelor și administrare a chestionarelor, disponibil în cadrul suitei Google Workspace, utilizat în cercetarea empirică pentru aplicarea sondajelor online. În prezenta lucrare, Google Forms a constituit instrumentul principal de administrare a chestionarului aplicat profesioniștilor din organizațiile multilingve.

LinkedIn – Rețea de socializare profesională fondată în 2002 și achiziționată de Microsoft Corporation în 2016, dedicată construirii și gestionării identității profesionale digitale, recrutării și comunicării inter-organizaționale. Reprezintă un corpus relevant pentru analiza discursului profesional hibridizat, dat fiind caracterul său multilingv și orientarea către comunicarea formală în medii corporative multinaționale.

Leadership transformațional – Model de conducere organizațională teoretizat de Burns (1978) și dezvoltat ulterior de Bass (1985), care descrie relația dintre lider și colaboratori ca un proces de motivare intrinsecă, inspirație vizionară și dezvoltare individuală. Liderul transformațional acționează ca agent al schimbării, stimulând inovația, angajamentul și performanța prin articularea unei viziuni comune și prin valorificarea potențialului fiecărui membru al echipei.

Leadership tranzacțional – Model de conducere organizațională bazat pe un sistem de schimburi reciproce între lider și subordonați, în care performanța este recompensată iar abaterile sunt corectate prin intervenție corecțională (Bass, 1985). Relația este guvernată de contracte explicite sau implicite de tip recompensă raportată la performanță, fără a urmări neapărat transformarea valorilor sau a motivației intrinseci a angajaților.

Laissez-faire – Stil de management organizațional caracterizat prin absența implicării active a liderului în procesele decizionale și în ghidarea echipei, cunoscut și sub denumirea de leadership non-intervenționist. Identificat de Bass și Avolio (1994) ca pol opus al leadership-ului transformațional în modelul *Full Range Leadership*, stilul laissez-faire este asociat în literatura de specialitate cu niveluri reduse de satisfacție și eficiență organizațională scăzută.

Declarația privind asumarea răspunderii

Subsemnata, Inga Galben, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Galben Inga

Semnătura

Data

CURRICULUM VITAE AL AUTORULUI

Prenume Nume **Inga Galben**
Cetățenie Republica Moldova
Adresa Str. Prof. Ion Dumeniuc, 14, Chișinău,
Republica Moldova
Număr telefon (+373) 68200660
E-mail inga.crina@gmail.com
Linkedin [Inga Galben | LinkedIn](#)
Născută 03 ianuarie 1981

Experiență profesională

Perioada	noiembrie 2021 – prezent
Funcția, activitatea	Directoare Resurse Umane
Organizația	“Key IVR Intelligent Payment Systems” S.R.L., str. Dosoftei 112, mun. Chișinău
Sector	Tehnologii Informaționale (FinTech)
Perioada	ianuarie 2018 – noiembrie 2021
Funcția, activitatea	People Development Business Partner (Manager resurse umane / Formator)
Organizația	ICS “Endava” S.R.L., str. Arborilor 21a, mun. Chișinău
Sector	Servicii Tehnologii Informaționale
Perioada	aprilie 2011 – decembrie 2017
Funcția, activitatea	Manager dezvoltare și evaluare randament
Organizația	BC “Moldova-Agroindbank” S.A., str. 9/1 Constantin Tănase, mun. Chișinău.
Sector	Financiar-Bancar
Perioada	August 2009 – aprilie 2011
Funcția, activitatea	Manager coordonator resurse umane
Organizația	ICS “Zheng Shi International Group (MegapolisMall)” S.R.L.; str. 42/6, M. Sadoveanu
Sector	Retail, comerț, FMCG
Perioada	Noiembrie 2008 – iulie 2009
Funcția, activitatea	Secretar referent

Organizația ICS “Zheng Shi International Group | MegapolisMall” S.R.L; str. 42/6, M. Sadoveanu, Chișinău

Perioada **August 2003 – iunie 2006**

Funcția, activitatea Profesoară de limbă și literatură română, latină și engleză

Organizația Liceul teoretic cu Profil Sportiv nr.2, Chișinău / transfer de la școala nr.35

Studii și formare

Perioada **Septembrie 2005 – iulie 2006**

Titlu sau diploma obținută **Magistru în Relații Internaționale (limba engleză)**

Organizația / Instituția USM, Relații Internaționale, Program de Studii Americane

Nivelul de calificare Master

Perioada **Septembrie 1999 – iulie 2003**

Titlu sau diploma obținută **Licențiată în filologie**

Organizația / Instituția USM, Litere

Nivelul de calificare Studii de Licență

Certificări

Perioada **Noiembrie 2014 – iunie 2015**

Titlu sau diploma obținută Certificare de Business Trainer (Comunicare organizațională)

Organizația / Instituția Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova

Alte studii Project Management from A-Z (AdCognos).
School of IT Architecture – Mark Richards.
Using Neuroscience – Instructional Design LTD
Pearson VUE – Administrarea Centrului de Testare.

Participarea la manifestări științifice (naționale și internaționale)

Manifestări internaționale:

2023 – Comunicare, Conferința Științifică Internațională Hibrid „Noi tendințe în predarea limbajelor de specialitate în contextul racordării învățământului la cerințele pieței muncii”, USM, Chișinău.

2024 – Comunicare, „Spotlight on... Romanian”, University College London (UCL), Marea Britanie.

2025 – Comunicare, Linguistica Coseriana IX: Linguistic and Poetic Creativity, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România.

2023 – Comunicare, Colocviul internațional de științe ale limbajului „Eugeniu Coșeriu” (CISL), ediția a XVII-a.

Manifestări naționale cu participare internațională:

2022 – Comunicare, Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, USM, Chișinău.

Manifestări naționale:

2024 – Comunicare, Conferința Științifică Națională „Probleme de lingvistică”, In honorem professoris Iraida Condrea, USM, Chișinău.

2021 – Comunicare, Conferința Națională „Metodologii contemporane de cercetare și evaluare. Științe umaniste”, Chișinău

Lucrări științifice și științifico-metodice publicate

5 articole în reviste științifice (Journal of Romanian Literary Studies, Journal of Social Sciences, Philologia, Studia Universitatis Moldaviae – 2 articole) și 5 materiale ale comunicărilor la conferințe științifice naționale și internaționale

Suplimentar: 3 comunicări științifice susținute la manifestări internaționale, ale căror materiale nu au fost publicate (dovezi de participare: programul manifestării).

Maternă	Română									
Autoevaluare	Percepție				Vorbit				Scris	
<i>Nivel european</i>	Ascultare		Exprimare		Interacțiune		Fluență vorbire			
Rusă	C2	Fluent	C2	Fluent	C2	Fluent	C2	Fluent	C1	Fluent
Engleză	C2	Fluent	C2	Fluent	C2	Fluent	C2	Fluent	C2	Fluent
Germana	A2	Elementar	A2	Elementar	A1	Elementar	A1	Elementar	A1	Elementar
Italiana	A2	Elementar	A2	Elementar	A1	Elementar	A1	Elementar	A1	Elementar

Competente TI Microsoft Office (Word, Excel, Power Point) – utilizator avansat;
SharePoint – utilizator avansat; on-line testing platforms – utilizator avansat;
Sisteme HRM – utilizator experimentat; Produse Google – utilizator experimentat; Dynamics – utilizator experimentat.